СВОЄ І ПО-СВОЄМУ

Творчий шлях письменника
Леоніда Марченка

Херсон – Айлант – 2013

ББК 84.4 (УКР)
С 24

Редактор-упорядник Людмила Постриган

С 24 Своє і по-своєму: літературно-критичні статті / Ред.-упоряд. Л. Постриган – Херсон: Айлант, 2013. – 288 с.: іл.

ISBN 978-966-630-076-3

У виданні «Своє і по-своєму» розповідається про творче життя херсонського журналіста і письменника Леоніда Марченка, даються різні погляди у вигляді рецензій, відгуків, спостережень на його книги і творчу діяльність.

ББК 84.4 (УКР)

ISBN 978-966-630-076-3 © Постриган Л.І., 2013

ДІАПАЗОН ЛЕОНІДА МАРЧЕНКА

Довгий і тернистий шлях до звання «письменник»! Про те, що це дійсно так, можна дізнатися, перегортаючи сторінки книги-долі Леоніда Марченка.

Його життя було різноманітним і різнобарвним, незвичайним й непередбаченим. Його дивосвіт не має перепон у часі і просторі. Він у своїх книгах відображає тільки пережите, вистраждане і виболене, що пройшло через душу і серце. Відчувається, що Леонід Марченко в творах дотримується основного правила: показувати життя неприкрашеним – таким, яким воно є. Але завжди нагадує читачам, що сонячних днів більше, ніж похмурих, що всім вистачить місця під сонцем. Головне, і це доводять герої його книг, не впадати у відчай, не губити віри в справедливість.

Письменницький діапазон Леоніда Марченка не обмежений одним жанром: він є автором книг сатири та гумору, художніх прозових і поетичних, публіци-

стичних, із патріотичною тематикою. Пише як для дорослих, так і для дітей.

І, звичайно, ці твори обговорюються, на них пишуться відгуки, рецензії, даються висновки. У даній збірці «Своє і по-своєму» зібрано публікації з періодики про книги Леоніда Марченка. Тематично їх об'єднано в різні розділи: окремо про твори патріотичного напрямку, окремо про книги для дітей тощо. А також тексти проілюстровані обкладинками книжок автора і фотографіями.

Він працював на будівництві, був і є діючим журналістом, став письменником, лауреатом літературних премій. І всі ці факти його біографії відображені в пресі, різних документах.

Літературознавче видання «Своє і по-своєму» буде в нагоді і бібліотекарям, і студентам, і тим, хто цікавиться літературою рідного краю.

ПОЧИНАВ ІЗ БУДІВНИЦТВА

Прекрасні умови для відпочинку мають трудівники Херсонського суднобудівного виробничого об'єднання імені 60-річчя ВЛКСМ. База відпочинку «Корабел» в селищі Лазурному на березі Чорного моря може прийняти одразу близько 1000 відпочиваючих. До їхніх послуг сучасний спальний корпус на 550 місць, окремі будиночки, де є все необхідне, культурні заклади, спортивні споруди тощо. Варто відзначити ось що. Перше: у відпустку сюди приїздять родинами, це одразу знімає чимало проблем. Друге: будівництво, що, природно, триває досі, ведеться силами будівельників об'єднання, які вміло використовують різноманітні промислові відходи.

Із завершенням основних робіт «Корабел» зможе приймати відвідувачів цілорічно.

НА ЗНІМКАХ (зліва направо): Микола БРАТАН, начальник ремонтно-будівельного цеху об'єднання Л. В. МАРЧЕНКО, бетоняр Ісмаїл ГУЛІЄВ, бригадир О. І. СЕМЕЧЕВ на будівельному майданчику (фото вгорі); загальний вигляд спального корпусу.

Фото І. Яїцького.

Фоторепортаж, надрукований у "Літературній Україні"

Після навчання у Северодвінському політехнічному технікумі (1961 – 1966 р.) Леонід Марченко одержав диплом техніка-будівельника. Був майстром, виконробом на промислових і житлових об'єктах в Архангельській області (1966 – 1969 р.), у Запорізькій області (1969 – 1973 р.). Потім переїжджає до Херсону, на батьківщину діда й батька. Йому запропонували роботу на Херсонському суднобудівному заводі в ремонтно-будівельному цеху. Незабаром Л.Марченко іде з сім'єю у відрядження в Ново-Олексіївку (зараз – Лазурне), де очолює будівництво бази відпочинку «Корабел». Це відрядження розтягнулося майже на 5 років. Але зусилля не були марними: база відпочинку «Корабел» вважалася тоді однією з найкращих на чорноморському узбережжі Херсонщини.

Виробничий період життя Л.Марченка на ХСЗ закінчився у 1986 р. Остання посада – начальник ремонтно-будівельного цеху № 34.

Про деякі сторінки його «будівничої кар'єри» можна дізнатися з різних видань.

ВСЁ К УСЛУГАМ КОРАБЕЛОВ

(ФОТОРЕПОРТАЖ)

Любимое место отдыха судостроителей – заводской пансионат в Ново-Алексеевке на берегу Чёрного моря. В этом году в прекрасной здравнице отдохнуло около 3000 человек.

В августе Ново-Алексеевка преподнесла судостроителям прекрасный подарок – вступил в строй новый пятиэтажный спальный корпус с двух и трёхместными комнатами, обставленными прекрасной удобной мебелью, оборудованными всем необходимым для хорошего отдыха. На снимке вы видите торжественный момент, когда председатель заводского комитета профсоюза Валентин Иванович Бойченко вручает ножницы Леониду Владимировичу Марченко, мастеру тридцать четвёртого цеха, чтобы он перерезал ленточку, эту символическую преграду, закрывающую вход в здание. Такой чести Леонид Владимирович удостоен потому, что он вёл строительные работы этого корпуса

от начала закладки фундамента и до последнего штриха внутренней и наружной отделки необыкновенно красивого дома.

З.ВАСИНА
(в сокращении)
«Судостроитель» № 72,
19 сентября 1975 г.

Спальний будинок на 550 місць, база відпочинку "Корабел"

Урочистий момент. Зараз буде перерізана стрічка

ФОТОРЕПОРТАЖ

Прекрасні умови для відпочинку мають трудівники Херсонського суднобудівного виробничого об'єднання імені 60-річчя ВЛКСМ. База відпочинку «Корабел» в селищі Лазурному на березі Чорного моря може прийняти одразу близько 1000 відпочиваючих. До їхніх послуг сучасний спальний корпус на 550 місць, окремі будиночки, де є все необхідне, культурні заклади, спортивні споруди тощо. Варто відзначити ось що. Перше: у відпустку сюди приїздять родинами, це одразу знімає чимало проблем. Друге: будівництво, що, природно, триває досі, ведеться силами будівельників об'єднання, які вміло використовують різноманітні промислові відходи.

Із завершенням основних робіт «Корабел» зможе приймати відвідувачів цілорічно.

Микола Братан (зліва) і Леонід Марченко (поруч) на будівництві у Лазурному

НА ЗНІМКАХ (зліва направо): Микола БРАТАН, начальник ремонтно-будівельного цеху об'єднання Л.В.МАРЧЕНКО,

бетоняр Ісмаїл ГУЛІЄВ, бригадир О.І.СЕМЕЧЕВ на будівельному майданчику; загальний вигляд спального корпусу.

Фото І. Яїцького
«Літературна Україна» № 33,
15 серпня 1985 р.

Школа: кроки реформи

ЯКИМ ТИ БУДЕШ, ВИПУСКНИКУ?

Проблеми школи хвилюють не лише педагогів і школярів. Яскраве підтвердження цьому дало дійсно всенародне обговорення проекту реформи загальноосвітньої та професійної школи. Бо всім нам – і батькам, і виробничникам – не байдуже, якими виростуть наші діти, брати і сестри, ким вони хочуть бути, до чого прагнуть. Адже за тими, хто сьогодні сидить за партою, завтрашній день країни.

Минув майже рік відтоді, як школа живе за законами реформи. Строк невеликий, але достатній для підбиття деяких підсумків.

Своїми думками про перші кроки реформи ми попросили поділитися начальника ремонтно-будівельного цеху Херсонського суднобудівного виробничого об`єднання імені 60-річчя Ленінського комсомолу Л.В.МАРЧЕНКА.

– Леоніде Володимировичу, вам, начальникові цеху, в основному доводиться зустрічатися з випускниками школи вже на виробництві. Поділіться, будь ласка, своїми спостереженнями щодо їхньої підготовки до цього відповідального моменту. Що знають про виробництво вчорашні школярі? Чи готові працювати з повною віддачею? Чи завжди і в достатній мірі школа надає випускнику можливість виявити себе?

– Як і кожен керівник виробництва, хотів би бачити серед нового поповнення свого колективу не білоручок, а робітничу молодь, котра знає ази ремесла, якому вирішила присвятити себе.

Але не секрет, що серед випускників можна зустріти й осіб іншого ґатунку. Уявлень про сучасне виробництво вони або взагалі не мають, або ці уявлення хибні. Дивишся часом на такого й думаєш: чого діти іноді цураються фізичної праці, чого так

охоче поступаються старшим чорновою роботою? Чому готують себе до чогось необтяжливого?

Прошу зрозуміти мене правильно. Я не хочу сказати, що молодь боїться праці. Тут, скоріше, інше: прорахунки сім`ї та школи у вихованні. Адже працю можна просто «проходити» на уроці, «відбувати» на практиці. А треба відчути гордість за зроблене власними руками. Тоді і промасленої спецівки соромитись не будуть. Для школи трудове виховання – незрівнянно більше, ніж навчальний предмет.

Ось чому шкільна реформа, яка зробила акцент на трудовому вихованні підростаючого покоління, дістала у виробничих колективах палке схвалення. Ми були переконані: від її впровадження виграють усі! І не помилились.

– Уже шість років ваше підприємство шефствує над Херсонською середньою школою № 49. Чи можна сьогодні говорити, що шкільна реформа внесла корективи у ці зв'язки, чи стали вони конкретнішими, більш дійовими, чи зміцнився союз школи і виробництва?

– Людмилі Валентинівні Виноградовій – директору Херсонської школи № 49 – не треба було довго роздумувати, до кого звернутися за допомогою, коли назріло питання організації продуктивної праці учнів.

Вона прийшла до нас, у тридцять четвертий цех ХСВО, і запропонувала: «Забезпечте нас сировиною, необхідним інструментом, а ми в боргу не залишимось. За вашими замовленнями виконаємо будь-яку роботу».

Колектив цеху відразу відгукнувся на цю пропозицію. Після укладення трудового договору завезли в школу відходи лісоматеріалів, дали зразки терток, напівтерток для штукатурних робіт, ручок для молотків, сокирищ.

Якщо раніше для їх виготовлення доводилось виділяти досвідчених столярів, то тепер школярі самі виконували цю нескладну, але корисну роботу.

При одержанні замовником першої партії готової продукції треба було бачити хвилювання директора школи. Неначе вона за всіх своїх учнів складала трудовий екзамен. Сергій Васильович Грець, учитель праці, власноручно ніс до машини зв'язки терток.

Посвідчення переможця соцзмагання і ударника X п'ятирічки

Їхні переживання були даремними. Робітники цеху дали виконаній роботі високу оцінку. І навіть висловили таку думку: «Це ж треба! Ось вам і 5-8 класи! Не гірше дорослих столярів справились! Такий інструмент хоч на виставку посилай!».

Потім були виготовлені напівтертки, які теж дістали хороший відгук. З часом роботу плануємо ускладнити. Тут головне – зробити зв'язок школи і цеху постійним, не перетворити його на поодинокі заходи, не пустити на самоплив. Ось чому наш ремонтно-будівельний цех став для школи № 49 базовим.

– У зв'язку з цим виникає запитання: які перспективи вашого співробітництва зі школою?

– У Херсонському суднобудівному виробничому об`єднанні розроблено план-графік, у якому відображено усі питання трудового виховання і навчання, професійної орієнтації і професійної підготовки учнів, а також розроблені заходи по зміцненню і розвитку навчально-виробничої бази шкіл № 3, 9, 29, 47, 49 з прицілом аж до 1990 року.

Учні за замовленням цехів будуть виготовляти продукцію в шкільних майстернях, проходитимуть на заводі практику. І хто знає, може, багато хто з них невдовзі стануть корабелами і суднovими малярами і столярами, зварниками і судноскладальниками.

Адже гордість за свою роботу народжується в результаті її громадського визнання. Для наших підшефних це навіть важливіше, ніж для дорослих. Отож, чим раніше побачать вони плоди власної праці, чим раніше відчують гордість за неї, тим активнішою буде їхня життєва позиція, тим раніше ставатимуть вони зрілими людьми.

Що ж стосується ремонтно-будівельного цеху, то ми разом з цехами № 1, 2, 4, 17 зобов`язані обладнати у підшефній школі № 49 столярну майстерню, навчально-методичний кабінет профорієнтації і кабінет з охорони праці.

– Леоніде Володимировичу, а як вирішуються оперативні питання, що виникають у процесі зв'язків підприємства і школи?

– У заступника генерального об`єднання Л.О.Поливка збираються на наради представники шкіл і цехів, щоб спільно обговорити оперативну роботу. Зустрічатися доводиться часто. Адже справа нова, постійно виникає багато різних питань, які необхід-

но швидко вирішувати. Інакше не можна, бо якщо ми хочемо, щоб думки і руки молодих діяли злагоджено, заодно, то повинні про це не лише говорити, але й показувати на власному прикладі.

Інтерв'ю вела С.СЕРЕБРЯКОВА.
«Ленінський прапор» 6 червня 1985 р.
(Також це інтерв'ю було надруковано під назвою «Начало сделано» в газеті «Судостроитель» за 7 жовтня 1985 р.)

Ось такий своєрідний "мемориальний" напис на стіні будинку № 20 пов ул. Дорофеєва тримається з 80-х років минулого століття

НА ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ НИВІ

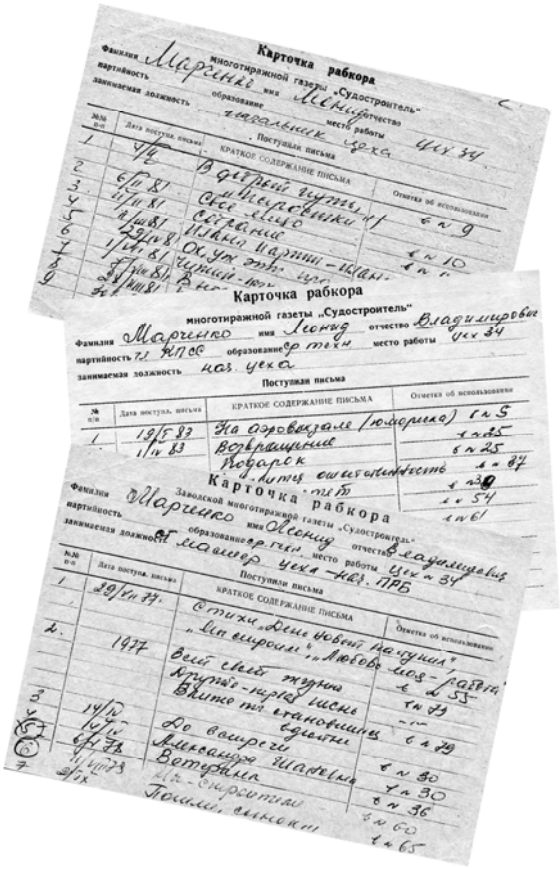

Картки обліку роботи рабкору. Із архіву редакції газети "Судостроитель"

З 1977 року Леонід Марченко уже вважається одним із найактивніших робкорів. Часто-густо починають з'являтися в пресі його кореспонденції – замітки, статті, інтерв'ю, фейлетони, нариси, відгуки, рецензії тощо. Він друкується у центральних газетах і журналах («Правда», «Экономическая газета», «Рабоче-крестьянский корреспондент», «Въетнам»), в республіканських («Правда Украины», «Робітнича газета», «Киевский вестник», «Молодь України», «Патріот Батьківщини»), в різних місцевих виданнях («Наддніпрянська правда», «Ленінський прапор», «Херсонський вісник», «Вгору», «Ветеран», «Акценти»), а також в інших виданнях.

Збереглися робкорівські картки, що велися в редакції газети «Судостроитель», котрі доводять, що від нього отримувалось і що було надруковано.

У 1982 році Л.Марченку пропонується пройти навчання на дворічному відділенні журналістики в Херсонському обласному університеті марксизму-ленінізму, який на той час існував. З лекціями перед слухачами виступали провідні журналісти обласної газети «Наддніпрянська правда» та Херсонського телерадіокомітету. Л.Марченко успішно закінчує це відділення журналістики в 1984 році.

Його журналістська «кар'єра» складалася з таких посад: редактор радіомовлення на Херсонському суднобудівному заводі (1986–1996 р.), редактор газети «Судостроитель» (1996–2006 р.). За сумісництвом був відповідальним секретарем газети «Кафедра» Херсонського державного університету (1998–2003 р.), головним редактором альманаху творчих спілок Херсонщини «Степ» (1995–2005 р.).

Л.Марченко – член Національної спілки журналістів з 1987 року. За його плечима вже 25-річний журналістський стаж. Він завжди відкликається, як то кажуть, на злобу денну. Але не забуває відображати те позитивне, що є в повсякденності, з чого треба брати приклад.

Він має кілька псевдонімів, найбільше користується таким, як Л.Владимиров, менше – Л.Білозерський. Сатиру та гумор підписує іноді прізвищем Марко Ляпас, іноді – Марко Тузлук

(до речі, його книжка сатири та гумору «Тепер я все можу!» вийшла якраз під таким прізвищем).

Л.Марченку цікаво було пізнавати дивосвіт у різних іпостасях. Адже якийсь час він захоплювався астрологією, його гороскопи друкувалися в газетах під псевдонімом Л.Воскресенський. Цей бік його творчого життя відмітила відома жінка-факір Світлана Тім. Він підготував книжки-газети «Что день грядущий нам готовит?» (1995 р.) і «День за днём» (1995 р.) – з місячним гороскопом, з різними цікавими фактами.

Дружній шарж. Художник Оксана Кривошей

Колись «Наддніпрянка» в підсумковому розділі відзначала кращі публікації за рік, актуальні для впровадження передового досвіду, науково-технічного прогресу. Статті Л.Марченка також попадали в цей перелік: «Таким колективом дорожитиме кожен» (13.01.1983 р.), «Віхи зростання» (23.10.1984 р.). Як позаштатному автору обласної молодіжної газети йому оголошена подяка («Ленінський прапор» № 54, 5 травня 1987 р.). Редакція «Джерел» у кореспонденції «Усім, хто з нами…» (№ 5, лютий 1997 р.) висловила щиру подяку у зв'язку з трьохліттям освітянської газети авторам, у тому числі й Л.Марченку.

1 січня 1988 р. він одержує посвідчення позаштатного кореспондента херсонської обласної газети «Наддніпрянська правда». Цього ж року Л.Марченко поступає в Київський університет імені Тараса Шевченка і в 1994 році закінчує інститут журналістики при цьому університеті.

У 2003 році широко відмічали ювілей газети «Судостроитель». На 50-річчя цього видання були запрошені робкори, працівники заводської друкарні, де газета народжувалася, керівництво Херсона і області.

На святковому урочистому засіданні редактор Л.Марченко в своєму виступі відмітив віхи зростання робочої газети. І навіть пожартував: «Газетою можна вбити і муху, і людину. Можливо, за півстоліття «Судостроителем» багато мух знищено, але, слава Богу, людини – жодної!.. Оскільки наше видання націлене лише на те, щоб об'єднати трудовий колектив».

У зв'язку з такою значною подією найвірніші друзі газети були нагороджені грамотами і преміями. Л.Марченко був нагороджений Почесною грамотою губернатора Херсонщини, грамотою Національної спілки журналістів України. Йому присвоєно звання «Почесного члена профспілки суднобудівної галузі України» з врученням нагрудного знака.

У 2005 році в Одесі відбувся конкурс ЗМІ(засобів масової інформації), в якому прийняли участь видання, що висвітлювали діяльність морської галузі. Колектив «Судостроителя» одержав «Подяку» від журі конкурсу, а в газеті «Моряк» кілька разів давалися позитивні відгуки на номери багатотиражки з Херсонського суднобудівного заводу. Слід зауважити, що кілька

років «колектив» складався лише з одного редактора, тобто Л.Марченка.

ЧЕТВЕР – ДЕНЬ ОСОБЛИВИЙ

Коли виконуєш суспільнокорисну працю, спілкуєшся з колегами, відвідувачами, – кожен день по-своєму цікавий, насичений. Та для нас, людей різних професій, які за другим покликанням вирішили прилучитися до теорії і практики журналістики, особливим і принадним став четвертий день тижня. Саме в четвер збираємося ми в одній з аудиторій університету марксизму-ленінізму на заняття відділення журналістики.

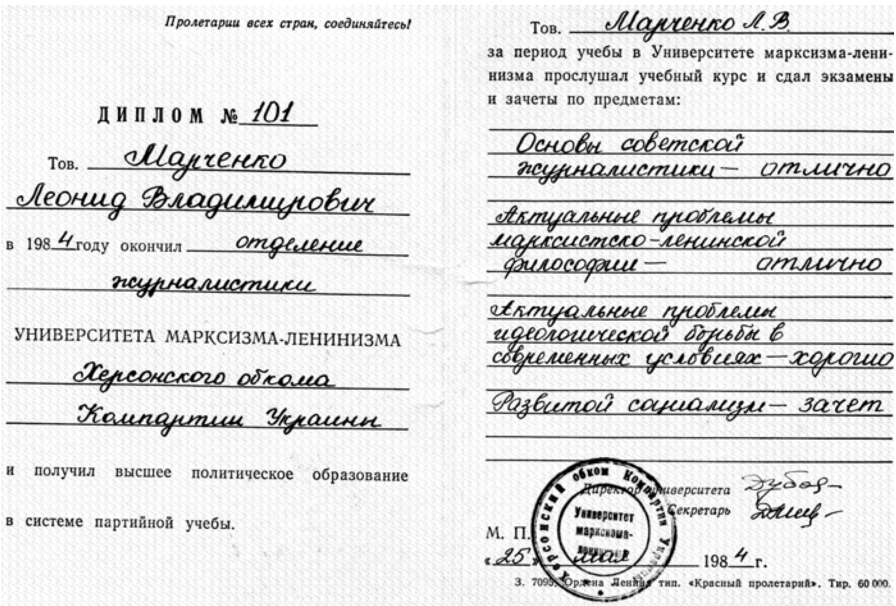

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ДИПЛОМ № 101

Тов. Марченко
Леонид Владимирович
в 1984 году окончил отделение
журналистики
УНИВЕРСИТЕТА МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
Херсонского обкома
Компартии Украины
и получил высшее политическое образование
в системе партийной учебы.

Тов. Марченко Л.В.
за период учебы в Университете марксизма-ленинизма прослушал учебный курс и сдал экзамены и зачеты по предметам:
Основы советской журналистики – отлично
Актуальные проблемы марксистско-ленинской философии – отлично
Актуальные проблемы идеологической борьбы в современных условиях – хорошо
Развитой социализм – зачет

Директор университета
Секретарь
М. П.
«25» мая 1984 г.
З. 7099. Ордена Ленина тип. «Красный пролетарий». Тир. 60 000.

З усіх куточків міста поспішають сюди робітники, вчителі, інженери, конструктори, студенти… Нелегко скинути тягар турбот, якими був наповнений трудовий день кожного з нас. Нелегко зосередитись. Однак хід заняття одразу настроює на хвилю, яка владно бере в полон усіх нас. Ми слухаємо захоплюючі розповіді про журналістику, її жанри, творчу лабораторію газетярів.

Наші лектори – досвідчені працівники преси мовби піднімають завісу і показують нам будні редакційного життя, до того нам невідомі. Вони вчать нас пильно вдивлятися в навколишню дійсність, вміти осмислити її фактологію.

А як скипають пристрасті на семінарських заняттях! Кожне з них, як екзамен. Невипадково саме перед цим бар'єром спинились деякі наші товариші, вирішивши, що журналістика їм не під силу. Що й казати: заманливий рід діяльності, але складний і, безумовно, вимагає неабияких здібностей. Стає зрозумілим і інше: він не терпить ледарства розуму і чуттів. Щоб написати пристойну річ, треба загорітися, виплеснути на папір частки душі, розуму. Людям з холодним серцем у журналістиці нема чого робити. Тут потрібна захопленість.

...Думку про те, що успіху в журналістиці швидше за інших доб'ється людина небайдужа, працелюбна, захоплена, можна підтвердити на прикладі Леоніда Марченка. Він працює начальником цеху на суднобудівному виробничому об'єднанні. Відповідальність на ньому лежить велика. І можна тільки подивуватись, як Леонід знаходить час і сили, щоб постійно писати до газети. Кращі з надрукованих його матеріалів майже не відрізниш від виступів професіоналів. Навчання на відділенні журналістики допомагає Марченку відкривати для себе нові пласти газетярської практики.

...Ще кілька тижнів – і ми закінчимо навчання. Знаємо, що диплом – це ще не перепустка в журналістику. Право друкуватись дає постійна, неспокійна, творча робота. І сьогодні ми готуємо себе до неї.

Г.ШЕСТАКОВА,
слухачка відділення журналістики
університету марксизму-ленінізму
обкому Компартії України.
(Скорочено).
«Наддніпрянська правда» № 105, 5 травня 1984 р.

Випускники відділення журналістики.
Л.Марченко (другий ряд, четвертий зліва)

«ЄДИНИЙ ПРИВІЛЕЙ»

Так називався нарис Л.Марченка під рубрикою «Слово про комуністів», опублікований у газеті 3 листопада 1985 року. Прочитав його з великим задоволенням. А потім перечитав ще і ще. Полонила мене розповідь про справжню людину, яка з честю пройшла крізь випробування вогнених воєнних літ. Саме такі, як О.Я.Шкуропат, відстояли свободу Вітчизни, щастя радянських людей жити в мирі.

Познайомився я з Олександром Яковичем тоді, коли він працював у обласному управлінні державного страхування і у службових справах приїжджав у Скадовський район. Він здався мені дуже схожим на батька, який загинув у 1942 році під Сталінградом. У пам'яті моїй це кришталево чесна, справедлива, принципова людина. Такими ж рисами характеру привабив мене і О.Я.Шкуропат.

Одного разу мені випало побувати у нього в квартирі. Він був привітним, уважним. А розповіді його можна було слухати без кінця. Про товаришів по зброї, про бої, про солдатську дружбу.

Спасибі редакції за розповідь про чудову людину, комуніста, який вважає своїм єдиним привілеєм – віддати життя за Батьківщину.

Ф.МАЖУГА,
м. Скадовськ.
«Наддніпрянська правда», 23 січня 1986 р.

АСТРОЛОГИЧЕСКИЙ ПРОГНОЗ

ЧТО ДЕНЬ ГРЯДУЩИЙ НАМ ГОТОВИТ?

1995 1995

АСТРОЛОГИЧЕСКИЙ КАЛЕНДАРЬ — ПРОГНОЗ

1996 год — год Огненной Крысы

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

После наших выступлений

КВАЛИФИКАЦИЯ ПОДТВЕРЖДЕНА

Известный экстрасенс Светлана Тим – читатель «ВВ» («ВВ» – «Ваше время», приложение к газете «Трибуна» – **прим. ред.**), ознакомившись с первым выпуском, позвонила из Москвы в Херсон. Разговор вела ведущая нашей рубрики «Авиценна» Надежда Бижонова:

Н.Б. – Светлана, что вам больше всего понравилось в газете?

С.Т. – Прежде всего я бы хотела отметить «Гороскоп для всех». Кто такой Леонид Воскресенский?

Н.Б. – Это наш херсонский астролог. Человек он не только эрудированный, но и добрый, уважаемый всеми.

С.Т. – Я бы хотела с ним познакомиться… Передайте Леониду, что именно в тот день, который был указан им как неблагоприятный, убита моя любимая пантера.

Н.Б. – Спасибо, Светлана Георгиевна, за столь высокую оценку, за ваш живой интерес к культурной жизни нашего города.

Итак, квалификация Л.Воскресенского блестяще подтверждена. И мы желаем ему дальнейших успехов в его нелёгком деле общения со звёздами.

«Трибуна» № 49, листопад 1991 р.

На фотографії підпис "Леониду, спасибо за гороскоп! Успехов! С любовью С. Тим. 16.12.91 г."

ЧИТАЙТЕ «СТЕП»

Вийшов п'ятий номер літературно-мистецького альманаху творчих спілок Херсонщини «Степ». Його значна частина присвячена Богдану Хмельницькому.

...Як повідомив головний редактор альманаху Леонід Марченко, на черговому засіданні редакційної колегії буде розглянуто проект шостого номера «Степу». У портфелі є цікаві рукописи херсонських письменників. Це друга частина роману-трилогії Івана Старикова (перша друкувалася в «Степу» № 4), повість Леоніда Куліша, вірші молодих поетів, статті, що висвітлюють минуле і сучасне життя Херсонщини.

Вл.інформація
(скорочено)
«Новий день» № 41, жовтень 1995 р.

ТЕАТРУ ПРИСВЯЧЕНО

Шостий номер альманаху «Степ» вийшов напередодні 60-річчя Херсонського обласного українського музично-драматичного театру імені Миколи Куліша. Його зміст умовно складається з трьох частин: перша – художня, друга – історико-документальна, третя – біографічна. Окреме місце в часописі посідають повість херсонського прозаїка Івана Старикова «Старий театр» і вірш Миколи Братана про Антоніну Щітку, яка вийшла востаннє на сцену у виставі «Наречена з Імеретії».

...І то була не мить прощання,
А час – утвердження життя.

«Херсон театральний» – це велика праця Миколи Ковальчука про історію театрального мистецтва у Херсоні, починаючи з другої половини XIX століття і до наших днів. Доповнюють картину сучасного життя театру стаття Галини Шевелевої, роздуми директора театру Олександра Книги і головного режисера Володимира Бегми, спомини акторів Віталія Карпенка, Василя Чорношкура і Людмили Толок про колег.

Завершують випуск альманаху відомості про визначних акторів театру, про його репертуар і гастрольні поїздки протягом 60 років.

– У книжці також чимало ілюстрацій, – додає головний редактор «Степу» Леонід Марченко. – Але є й недоліки. Оскільки цей випуск створювався у стислі строки, зустрічаються коректорські помилки у тексті. І все ж таки, сподіваюсь, альманах «Степ» зацікавить усіх, хто шанує херсонський театр і його артистів. Наше місто може пишатися тим, що має такий театр!..

«Новий день», 16 листопада 1996 р.

БЕСЕДА С АВТОРОМ ВМЕСТО ПОСЛЕСЛОВИЯ

– Леонид Владимирович, вы известны и как публицист, и как интересный детский писатель. Что побудило вас взяться за столь непростую тему: судьба человека, отверженного в своё время обществом? Ведь слово «полицай» накрепко связано у нас с отрицательной информацией, уже где-то на подсознательном уровне…

– Может, поэтому издания, в которые я обращался с этой рукописью, так и не решились её опубликовать. Мне же хотелось рассказать о пагубности всяческих ярлыков и трафаретов, вреде упрощённых схем, жестокой прямолинейности суждений. О том, что в каждом отдельном случае нужно глубоко разобраться в жизненных обстоятельствах и затем уже судить, а «не стричь под одну гребёнку».

– Мы, со своей стороны надеемся, что эта публикация поможет и нашему юному поколению пристальней вглядеться в жизнь и, творя новую, также достаточно сложную реальность, во избежание ошибок прошлого, совершенствовать в себе два замечательных чувства: справедливости и собственного достоинства.

(Опубликован очерк «Реабилитации не подлежит» под рубрикой «Конкурс на краще невигадане оповідання»).

«Джерела» № 45-46, грудень 1996 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ «СТЕП» НА ВСІХ ШИРОТАХ

У переддень Міжнародного літературно-мистецького Шевченківського свята побачив світ спеціальний випуск літературно-художнього альманаху творчих спілок Херсонщини «Степ» (головний редактор Л.Марченко), присвячений великому Кобзареві. Половина тиражу альманаху у буквальному смислі розлетілася по світу, адже сувенірні номери «Степу» були вручені численним гостям Шевченківського свята – з Росії, Білорусії, Казахстану, Румунії, Канади, Австралії, інших країн…

(скорочено)

«Наддніпрянська правда» № 63, червень 1997 р.

«ХЕРСОН – ГОРОД КОСМИЧЕСКИЙ»

– так назвал буклет о домашнем музее В.Г.Писанской, посвящённый знаменательной дате в истории человечества – 40-летию запуска первого искусственного спутника Земли в Советском Союзе, журналист Леонид Марченко.

Мы не раз писали о необыкновенном музее, который четыре десятилетия создаёт в своей маленькой квартире Вера Григорьевна. А теперь буклет взволнованными строками, фотографиями, рисунками художника расскажет о музее, в котором собраны тысячи прекрасных экспонатов, повествующих о величайшем подвиге советских людей по покорению космоса. Это – книги, фотографии, картины, марки, значки, это интереснейшая переписка с лётчиками-космонавтами, их благодарности хозяйке музея за её благородный подвижнический труд.

Буклет рассказывает о тысячах экскурсий в музей, которые для херсонцев, гостей города, особенно для школьников, молодёжи проводит Вера Григорьевна, о многочисленных выставках музейных экспонатов в школах, в планетарии, в ветеранских и других организациях. А строки из записей посетителей в книгах отзывов свидетельствуют о том, что музей космонавтики в Херсоне – прекрасен и даёт полное представление о величии государства, которое первым начало и успешно осваивало космос.

Буклет в недалёком будущем получат читатели.

Л.ЦУРИКОВА,

«Вірність» № 9, жовтень 1997 р.

(К сожалению, из-за финансовых трудностей буклет так и не вышел из печати. Автор явно опередила события, опубликовав эту заметку. – ***Ред.-состав.).***

С ДНЁМ РОЖДЕНИЯ, «КАФЕДРА»!

Вышел в свет первый номер новой газеты «Кафедра». Её учредители – Херсонский государственный педагогический университет и лицей при нём. Во вступительном слове к читателям редколлегия объясняет, что видит газету в роли и организатора-информатора, и помощника в научной и педагогической работе, и дискуссионного клуба, и общественного центра, с по-

мощью которого в преподавательском и студенческом коллективах будет поддерживаться аура духовности и творчества.

Первый номер «Кафедры» открывается двумя интервью – с ректором университета Юрием Беляевым и директором лицея Олегом Мишуковым. Обоих попросили основательно ответить на вопрос: что привнёс в жизнь вуза университетский статус? Публикуются также материалы из жизни факультетов, воспоминания, поэтическая и спортивная подборки и т.д. Все они подготовлены на хорошем профессиональном и литературном уровне. Иначе и быть не могло: ведь редактором новой газеты стала известная писательница и критик Лада Федоровская, ответственным секретарём – тоже известный на Херсонщине журналист и писатель Леонид Марченко.

(Соб.инф.)
«Херсонская неделя» № 40, октябрь 1998 г.

«КАФЕДРА» –

Так несколько суховато, но зато точно и солидно названа газета Херсонского государственного университета, которая на днях вышла в свет. Это значительное событие не только для университета, но и для культурной жизни города: ведь собственный печатный орган появился впервые в этом учебном заведении за всю немалую его историю.

У истоков новорожденной «Кафедры» стоят люди, известные и в Херсоне, и за его пределами. Редактор – член Союза писателей Украины, литературный критик и поэтесса Лада Федоровская, ответственный секретарь – журналист и писатель, автор многих книг Леонид Марченко. Пока газета будет выходить раз в месяц, с нового года – предположительно – её периодичность увеличится.

Вузовской газете – счастливого пути в бурном информационном море!

Собств.инф.
«Джерела» № 36, жовтень 1998 р.

«СТЕП» РОЗКВІТАЄ

У Херсоні побачив світ літературно-художній альманах «Степ», який засновано ще в 1886 році, а поновлено в 1991 році. Головний редактор щорічника Леонід Марченко та члени редколегії Микола Братан, Юрій Голобородько, Василь Жураківський, Олег Мішуков та інші доклали чимало зусиль, аби видання було змістовним і цікавим.

В альманасі вміщено поетичні та прозові твори як відомих майстрів слова Херсонщини, так і початківців. Серед них – Леонід Куліш, Володимир Нагорняк, Іван Гайдай, Іван Гаркуша, Олена Бондарєва, Юлія Бережко та багато інших.

Оскільки щорічник вийшов друком на початку травня, то під час святкового вечора, присвяченого Дню Перемоги, який відбувся в облдрамтеатрі, ветеранам війни було вручено художні твори митців Таврії. Нині в родючі грунти «Степу» лягає добірне насіння нових обдарованих творінь поетів і письменників південного краю.

Микола НЕЧИПУРЕНКО
«Таврійський регіон» № 22, 1 червня 2000 р.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Помітною подією в культурно-мистецькому житті Херсонщини став вихід друком чергового – девятого – номера альманаху «Степ». В обласній науковій бібліотеці імені Олеся Гончара відбулася презентація свіжого номера.

Новий журнал – найоб'ємніший за обсягом і приурочений історичній даті – 55-річчю Великої Перемоги. Тому на презентацію були запрошені письменники-фронтовики та автори, чиї твори вміщені в ювілейному номері. Серед них – члени Національної спілки письменників України Іван Стариков, Леонід Куліш, Юрій Голобородько…

На завершення зустрічі головний редактор видання Леонід Марченко вручив авторам по кілька примірників альманаху.

Валерій КУЛИК

«Ефір» № 23, 8 червня 2000 р.

(Такого ж змісту були надруковані про вихід альманаху «Степ» № 9 замітки в *«Наддніпрянській правді» № 42 від 26 травня 2000 р.* – «Новий номер «Степу» і в *«Херсонському віснику» № 22 від 1 червня 2000 р.* – «Дзеркало, яке зветься альманах»).

Юбилеи

МНОГОТИРАЖКЕ КОРАБЕЛОВ – 50

11 июня исполнилось 50 лет со дня выхода первого номера газеты «Судостроитель». Несмотря на экономические трудности, смену руководителей завода, свежий номер газеты каждый месяц радует корабелов.

Более пяти последних лет её редактирует член Национального союза писателей Леонид Марченко. «Судостроитель» отображает внутризаводские события, освещает проблемы завода, рассказывает о жизни микрорайона Корабел, в целом – Острова.

Юбилей газеты считают и своим творческим днём рождения многие журналисты Херсона: Анатолий Марущак, Татьяна Рева, Анатолий Яицкий, Валерий Иванов. Все они работали в заводской газете. В разные годы «Судостроитель» редактировали Зинаида Васина, Елизар Филиппов, Анатолий Яицкий. Активными коррес-

пондентами были: Фаина Малинская, Александр Гуськов. Многие десятилетия активно сотрудничают с газетой работники судостроительного завода: Семён Тёмный, Михаил Омельченко, Николай Середа, Николай Санько, Николай Каляка.

Пожелаем чуть ли не единственной оставшейся в городе многотиражной, производственной газете «Судостроитель» творческих успехов, большой читательской аудитории.

Елена БАБЕНКО

«Ефір» № 24, червень 2003 р.

З ювілеєм!

«СУДОСТРОИТЕЛЮ» – 50

Є області в Україні, де не видається жодної багатотиражної газети. Скрутне становище провідних колись підприємств змусило їх керівників позбутися заводських засобів масової інформації. В нашій області залишилась одна така газета – «Судостроитель», якій днями виповнилося 50 років. Треба дуже люби-

ти свою газету, щоб зберегти її для колективу заводу, який останніми роками бореться за своє виживання. Але покинути напризволяще улюблену багатотиражку – все одно, що не добудувати судно. Ось тому всім корабельним миром і підтримують газету на плаву. На п'ятдесятиріччя прийшли представники ОДА та міськвиконкому. Ювілярів щиро поздоровив заступник голови обласної держадміністрації Анатолій Кобець. Грамоти і премії вручили найкращим, найвідданішим робкорам «Судостроителя». Їх за 50 років було чимало: Заболотний, Тьомний, Яровий, Циганков, Поляков, Омельченко. Їх коло розширюється. На урочистостях посвідчення робкора отримала Олена Бабенко. А квіти вона подарувала найдосвідченішому позаштатному кореспонденту «Судостроителя» Семену Тьомному, який 38 років тому зустрічав квітами новонароджену Олену в пологовому будинку. Сотні людей згуртувала навколо себе багатотиражка, зробила їх щасливими від цього єднання. Тому на святі справжнім іменинником виглядав нинішній її редактор Леонід Марченко. Представлена газета і в музейних експонатах, діє при багатотиражці літературний клуб «Елінг».

Анатолій МАРУЩАК
«Ефір» № 33, серпень 2003 р.

БАГАТОТИРАЖЦІ СУДНОБУДІВНИКІВ – 50

50-річний ювілей відзначив колектив херсонської багатотиражки «Судостроитель» – ровесниці місцевого суднобудівного заводу. І хоч сьогодні цей промисловий гігант переживає не кращі часи, заводський часопис продовжує виходити, повідомляє Укрінформ. Виявилося, що газета потрібна. Передусім суднобудівникам, котрим вона допомагає у пошуках виходу із затяжної кризи. Не втратило видання своїх прихильників і серед мешканців мікрорайону Корабел, проблеми якого не сходять з його сторінок.

Продовжує діяти «під крилом» газети й літературна студія «Елінг». А такою кількістю кореспондентів не можуть похвалитися у Херсоні й солідніші видання. Саме тому редактор «Судостроителя» Леонід Марченко впевнений, що читачі без своєї улюбленої газети не залишаться.

«Урядовий кур'єр» № 144, 6 серпня 2003 р.

ЕСТЬ ИДЕЯ!

Конкурс СМИ, объявленный УТГ (Украинская транспортная газета) «Моряк», продолжится до июня. Подведение итогов состоится в Одессе, когда в Украине будет отмечаться день журналиста. Наши читатели уже не раз знакомились с деятельностью различных газет предприятий и организаций морского и речного транспорта страны в обзорах, подготовленных журналистами «Моряка». Заявку на участие в конкурсе прислал и редактор многотиражной газеты «Судостроитель» Херсонского судостроительного завода.

Прежде всего обращает на себя внимание профессиональное оформление этого издания. Привлекает разнообразие и чёткость рубрик. Внушителен и тираж – 3 тысячи экземпляров. В целом, для «Судостроителя» характерны актуальность и разнообразие тем. Но самое главное – материалы, как правило, изложены хорошим языком, а освещение проблем подчинено журналистским правилам подачи. Читатель легко воспринимает идею и вместе с автором приходит к оценке ситуации, делает выводы,

ищет подходящие пути и способы решения задач, стоящих перед трудовым коллективом, отдельными подразделениями и всем производством.

Информация, помещённая на страницах «Судостроителя», часто очень интересна не только для работников предприятия, всех жителей Херсонского региона, но и для широкого круга специалистов и просто читателей. К этому ряду можно отнести небольшие по объёму, но ёмкие по содержанию сообщения о модернизации бывшей плавбазы-общежития ВМС РФ «Шкотов» – «Отель для буровиков Каспия», «Для Керченской переправы», «Морской институт в Херсоне», «Строим понтоны, строим мосты…», спортивные подборки и, конечно же, иллюстрации, которые также несут серьёзную информационную нагрузку.

Важно, что газета большим количеством производственных тем не заслоняет социально-экономические, профсоюзные и бытовые. Читая «Судостроитель», узнаёшь и о творческих художественных запросах тружеников ХСЗ, знакомишься с юными и зрелыми самодеятельными талантами.

В конце прошлого года на страницах «Судостроителя» появилось обращение его редактора Леонида Марченко под рубрикой «Есть идея», смысл которого озвучен в заголовке «Журналисты «морских» СМИ, объединяйтесь!»

Наш коллега, размышляя о судьбах отрасли, оценивая роль прессы в вопросах возрождения и дальнейшего развития морского и речного транспорта Украины, призывает не только к участию в объявленном «Моряком» конкурсе, но и к созданию творческого объединения журналистов, своеобразного «департамента прессы», который стал бы действенным органом, журналистским центром всех морских изданий Украины с центром в Одессе – морской столице державы. А что по этому поводу думаете вы, братья по перу?

Наталья ТРОЦКАЯ
«Моряк» № 2, январь 2005 г.

Литературная Херсонщина

ПРЕЗЕНТАЦИЯ «13»

Первый литературный херсонский альманах был основан поэтом-просветителем Александром Русовым в 1896 году. Это издание, таким образом, печаталось во времена запрета украинского языка. Первый номер альманаха печатался в Санкт-Петербурге – в России всё же не было запрета украинской печати, и содержал произведения таких авторов отечественной литературы как Теофан Василевский, Днипрова Чайка.

В годы независимости Украины, с 1991 года, по инициативе Национального союза писателей Украины, управления культуры, областной организации «Просвіта» альманах «Степ» был

возрождён. Ныне редколлегию возглавляет писатель и журналист Леонид Марченко.

16 февраля в Литературном музее им. Б.Лавренёва состоялась презентация последнего, тринадцатого, номера альманаха, который содержит большей частью произведения херсонских поэтов и прозаиков, молодых и уже опытных литераторов.

Что интересно, альманах с таким же названием издаётся в Кировограде. Представители редколлегии шутят, что якобы ведутся негласные гонки: кто же первым сменит название издания – Херсон или Кировоград.

Сам факт возрождения литературы родного края радует, тем более, что ей не десять, не двадцать лет, а гораздо больше. Это наша история, и отрекаться от неё не стоит. Начался новый виток в развитии литературы города Херсона, и, как знать, может быть, нашему автору не придётся больше пробиваться в печать через Киев или Канаду, ведь он сможет сделать это на родине.

Александра ГРЕСЬ
«Булава» № 8, февраль 2005 г.

ПРОБА ПЕРА. З ВІДЧУТТЯМ ПОЛЬОТУ...

Золотые россыпи

Стихи Л. МАРЧЕНКО, мастера цеха № 34

ВСЕЙ СВОЕЮ ЖИЗНЬЮ

Дружбе — первая песнь

А. Марченко, мастер цеха № 34

(Из поэтического блокнота)

День новый наступил

Мы строим

ЛЮБОВЬ МОЯ — РАБОТА

Праця працею, але душа, все ж таки, шукала виходу на світ Божий – віршами, оповіданнями, гумореcками. В одному з ранніх віршів – з дуже простим і щирим змістом – якраз йдеться про це.

Кирпич, бетон – моя стихия,
Моя поэзия труда,
А вечером пишу стихи я –
Избрал жизнь эту навсегда.
Не задаю себе вопросов:
Что лучше – строить иль писать?
Я оба важных дела просто
Стараюсь вместе сочетать.
Построю дом – навеки людям,
Стихи кому-то посвящу…
Пусть этот путь и очень труден,
Я лёгкого и не ищу!..

Перші вірші Леоніда Марченка були надруковані 29 липня 1977 року в багатотиражній газеті «Судостроитель», яка виходила на Херсонському суднобудівному заводі. Він і починав творчу діяльність з віршів. А в березні 1981 року прийняв участь у фестивалі художньої самодіяльності, який проходив у Палаці культури суднобудівників, – з читанням своїх творів, і оргкомітет нагороджує його за творчі успіхи грамотою.

І хоча в майбутньому Леонід Марченко перейшов остаточно на прозу, та час від часу поезія нагадувала про себе, і знову випурхували поетичні рядки. Недарма ж у слові до читача в книзі поезій «…И на душе светло» він звертається з віршем під назвою «Розмова з самим собою»:

«Прозаик, зачем же ты пишешь стихи, –
Не раз задаю себе этот вопрос. –
Скажи, за какие такие грехи
Ты тянешь на гору ещё один воз?..»
Тащу ли я воз? Нет, скорее, лечу!
И в небе курлычу – по-птичьи кричу.
Поэзия чувство полёта дарит,

Душа моя с нею, как птица, парит!
А проза… На землю опустит она
И в плуг запряжёт, аж кряхтишь от натуги…
Поэзия! Проза! За вас пью до дна,
Вы самые лучшие в мире подруги!

Крім газети «Судостроитель», його вірші друкувалися в «Наддіпрянській правді», «Ваш час», журналі «Отражение», а в журналі «Настенька» – вірші для малят. В 2000 році у видавництві «Скіфи» побачила світ перша збірка поезій «Выбираю любовь» – це вибрана лірика про кохання до жінки, про любов до природи, до життя взагалі. А через 11 років вийшла друга поетична книга «…И на душе светло» (Херсон: видавництво «Айлант», 2011р. – 178 сторінок з ілюстраціями).

У журналі «Fresh life» № 2 за 2011 р. були названі прізвища переможців поетичного конкурсу «Солодка вишня», серед них є і Леонід Марченко.

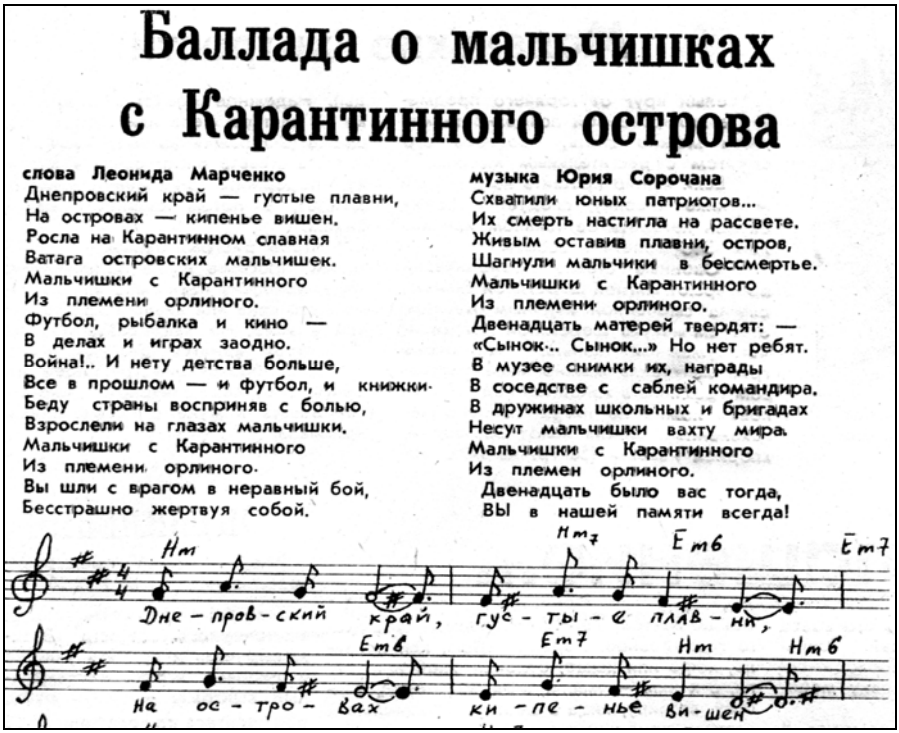

Баллада о мальчишках с Карантинного острова

слова Леонида Марченко

Днепровский край — густые плавни,
На островах — кипенье вишен.
Росла на Карантинном славная
Ватага островских мальчишек.
Мальчишки с Карантинного
Из племени орлиного.
Футбол, рыбалка и кино —
В делах и играх заодно.
Война!.. И нету детства больше,
Все в прошлом — и футбол, и книжки.
Беду страны восприняв с болью,
Взрослели на глазах мальчишки.
Мальчишки с Карантинного
Из племени орлиного.
Вы шли с врагом в неравный бой,
Бесстрашно жертвуя собой.

музыка Юрия Сорочана

Схватили юных патриотов...
Их смерть настигла на рассвете.
Живым оставив плавни, остров,
Шагнули мальчики в бессмертье.
Мальчишки с Карантинного
Из племени орлиного.
Двенадцать матерей твердят: —
«Сынок... Сынок...» Но нет ребят.
В музее снимки их, награды
В соседстве с саблей командира.
В дружинах школьных и бригадах
Несут мальчишки вахту мира.
Мальчишки с Карантинного
Из племен орлиного.
Двенадцать было вас тогда,
Вы в нашей памяти всегда!

А ще на його поетичні рядки композитори написали музику. Першою «ластівкою» була «Баллада о мальчишках с Карантинного» – музика і виконання барда Юрія Сорочана. І текст, і ноти цієї «Баллады…» були надруковані в додатку до газети «Судостроитель» – «Семь футов под килем» № 23, в серпні 1991 р. Потім відомий композитор Валентин Стеренок склав музику на жартівливий текст «Яблунька». Кілька пісень на вірші Л.Марченка створив херсонський композитор Георгій Крилов. Це «Корабельная сторона», «Озеро детства», «Встретил тебя в мае…», «Я уеду…». І ще одну пісню – «Единственная» – виконує Микола Тимофеєв, аматор, який сам підібрав музику.

До проби пера можна з упевненістю віднести і перші оповідання, які з'являлися в «Судостроителе», «Наддніпрянці», «Ленінському прапорі» і «Літературній Україні».

Рабочий рецензирует творчество рабочих

КРУПИЦЫ ЖИЗНИ

В «Литературной странице» нашей многотиражной газеты «Судостроитель» периодически публикуются стихи, рассказы, юморески. Это – проба творческого пера корабелов. Я всегда с большим интересом читаю их произведения. Хотя, откровенно говоря, в литературном отношении они ещё далеки от совершенства. Но думается, что главное достоинство этих произведений налицо – они правдиво отражают жизнь. Потому что авторы – люди не безразличные к тому, что происходит вокруг них. Они наделены завидной способностью подмечать «великие мелочи» нашей социалистической действительности, глубоко их осмысливать, прогревать душой и сердцем и возвращать нам в виде своих произведений.

Такой способностью наделён, в частности, электросварщик цеха № 4 Владимир Гринько. Его стихи, посвящённые электросварщице Людмиле Васильевне Милютиной, взволновали меня своей правдивостью. Я хорошо знаю Людмилу Васильевну по работе в нашем цехе. Это мужественная, кристаллической чест-

ности женщина. В настоящее время вместе с ней на завод ходит на работу её старшая дочь, и я всегда с глубоким уважением здороваюсь с ними. Очень хорошо, что начинающий поэт посвятил свои строки такой замечательной женщине, в полном смысле этого слова – труженице.

С большим интересом читал я рассказы начальника ПРБ цеха № 34 Леонида Марченко. Особенно понравился мне его рассказ о становлении молодого рабочего «Чижик-пыжик, где ты был?», а также рассказ «Собрание», в котором хорошо раскрыта тема борьбы за человека, опустившегося на почве пьянства.

Несомненно талантливы юморески инженера ИВЦ Евгения Резанова, стихи комплектовщицы Майи Быстровой.

Хочу особо подчеркнуть одну примечательную черту: среди авторов «Литературной страницы» много рядовых рабочих – газорезчица Надежда Ратушко, электросварщик Владимир Нагорняк, электрик Пётр Симешко и другие. Это радует меня, потому что является живым подтверждением того, что современный рабочий не замыкается в узком кругу своих производственных интересов, у него высокие духовные запросы, перерастающие в творчество.

И необходимо всеми силами поддерживать в людях желание созидать культурные ценности. Надо, чтобы созданная начинающими авторами литературная студия «Бригантина» не была самодеятельной, а чтоб её работой руководил опытный литератор. Тогда мы вправе будем надеяться, что в недалёком будущем выйдет в свет альманах произведений молодых рабочих-литераторов нашего судостроительного объединения.

Ф.БАТОЖОК, ветеран труда, электросварщик
цеха № 3, кавалер ордена Ленина.
«Судостроитель», 19 августа 1981 г.

ПЕРЕДМОВА ДО ОПОВІДАННЯ «ВИПАДОК В АВТОБУСІ»

Леонід Марченко на Херсонському суднобудівному об’єднанні імені 60-річчя ВЛКСМ пройшов шлях від робітника до начальника цеху. З юних років писав вірші. Виступав в обла-

сній пресі з нарисами, оповіданнями, гумосками. Друкувався в журналі «Робітничо-селянський кореспондент».

Леонід Марченко на Херсонському суднобудівному об'єднанні імені 60-річчя ВЛКСМ пройшов шлях від робітника до начальника цеху. З юних років писав вірші. Виступав у обласній пресі з нарисами, оповіданнями, гумосками. Друкувався в журналі «Робітничо-селянський кореспондент».

Нині підготував до видавництва збірку оповідань. Герої його творів — наші сучасники, люди праці, молодь, яка шукає і знаходить свої шляхи в житті, «місце під сонцем», як сказано в одному з його оповідань. У пошуках нині і автор цих творів, Леонід Марченко, котрий неквапливо, робітничою ходою торує свою стежку в літературі, свідомий відповідальності і труднощів, які йому доведеться долати на заповітному терені.

Микола БРАТАН.

Леонід МАРЧЕНКО

ВИПАДОК В АВТОБУСІ

—Ну, нарешті, — полегшено зітхнув Кисельов, умощуючись на вільному задньому сидінні автобуса. Нарешті він їхав додому, де не був з позаминулого року. Повертався до своїх

Нині підготував до видавництва збірку оповідань. Герої його творів – наші сучасники, люди праці, молодь, яка шукає і знаходить свої шляхи в житті, «місце під сонцем», як сказано в одному з його оповідань. У пошуках нині і автор цих творів. Леонід Марченко, котрий неквапливо, робітничою ходою торує свою стежку в літературі, свідомий відповідальності і труднощів, які йому доведеться долати на заповітному терені.

Микола БРАТАН

«Літературна Україна» № 9, 26 лютого 1987 р.

(Оповідання «Випадок в автобусі» надрукований у цьому номері «Літературної газети»).

Содружество

МЫ С ВАМИ

Давняя связь между двумя многотиражными газетами – «Судостроитель» Херсонского судостроительного завода и «Красный сормович» – с годами не рвётся. И это отрадно. Ведь между русскими и украинцами всегда царил дух дружбы и вза-

имопонимания. Через многотиражки подружились и два литературных объединения «Эллинг» и «Волга». Редакция нашей газеты знакомила читателей с творчеством херсонцев, а газета «Судостроитель» своих читателей – с творчеством сормовичей.

Сегодня Херсонский судостроительный завод, как и мы, переживает не лучшие времена. Газета «Судостроитель» не печатается, нет денег для приобретения бумаги. О новостях рассказывает судостроителям заводское радио, редактором которого является Л.Марченко, он же руководитель литклуба «Эллинг».

Предлагаем читателям стихотворение Леонида Марченко, которое как нельзя лучше отражает настроение человека и его чувства. Этой публикацией мы выражаем солидарность нашим друзьям из Херсона. Язык не поворачивается сказать «из ближнего зарубежья». Верим, что все трудности они преодолеют. Газета вновь будет выходить, а литклубовцы радовать заводчан новыми стихами.

(Опубликовано стихотворение «Скольких мы не любили…»)

«Красный сормович», 23.03.1996 г.

ПІД ПРИЦІЛОМ ДОШКУЛЬНОЇ ПАРОДІЇ

Поетичні пародії херсонця Олександра Бутузова вже добре відомі в літературних колах Херсонщини. В інтелігентній і, разом з тим, вишуканій формі автор прагне передати підмічені в оригіналах поетів-земляків дотепні «виверти», даючи читачеві самому наочно переконатися в суті подібного переспіву. На мій погляд, пародії О.Бутузова допомагають авторам, котрі потрапили під приціл поета-пересмішника, зрозуміти певні хиби в їх творах, більш критично й вимогливо поставитися до поетичних пошуків.

Валерій КУЛИК

Пародии на стихи Леонида Марченко (сборник «Выбираю любовь»).

ТЕТЕНЬКАНЬЕ

«Деревянная есть деревенька
С одной безымянной улицей.
В ней детство моё протетенькало,
По всем прошлёпало лужицам».

Ау–у!

Есть село с деревянными хатами,
С одной безымянной улицей.
В нём детство моё прокудахтало,
Пробежало пугливой курицей.
Между будничными проблемами
Разминуться легко со славою…
И заблудшей овцой проблеяла
Моя молодость кучерявая.
Аполлон золотыми стрелами
Прямо в сердце поэта целится…
В яслях Муза, хотя и зрелая,
Всё мычит и никак не телится.

В ЛУКАВОЙ ПОЗЕ

«Купается девушка в озере,
Одна в ночной тишине.
Месяц с лукавою позою
Плещется рядом с ней»
Счастливый случай.

Купалась девушка в озере,
Дымился его овал.
Месяц с лукавою позою
К девушке приставал.
Осталась она под утро
Невинной, как и была.
Даже вся Кама Сутра
Гаду не помогла!

«Ефір» № 14, квітень 2004 р.

Душевное

НЕЛЁГКИЙ ЖРЕБИЙ ПОЭТА

В библиотеке горисполкома на встречу с Леонидом Марченко, членом Союза журналистов Украины, Союза писателей Украины, собрались местные поэты, пишущая и сочиняющая молодёжь. Собравшихся приветствовал консультант городского головы Юрий Кобцов.

Автор 26 книжек прозы, поэзии, изданий для детей, Леонид Марченко рассказывал о своём творчестве, героях своих творений, союзе писателей, о себе, рассуждал о духовной и бездуховной литературе. И самое главное – читал свои стихи:

Помножь хорошие дела
На добрые поступки
И не держи на ближних зла,
Не совершай проступки.
Во благо ум употреби,

Душой на боль откликнись,
Жизнь сердцем радостно люби,
С неправдою не свыкнись…

Новокаховские поэты познакомили гостя со своими поэтическими произведениями.

К этой встрече в библиотеке была организована книжная выставка «Поэзия Таврийского края», дополнением к которой, как рассказала библиотекарь Наталья Сергеева, стали книги, подаренные Леонидом Марченко.

«Нова Каховка» № 13, березень 2011 р.

И НА ДУШЕ СВЕТЛО

Несть числа стихоплётам. «Санитарный» кордон из рецензентов и редакторов снят, и при единственном условии издательства — абы у автора были в достатке деньжата — выходит книжка за книжкой: на отличной бумаге, в прекрасной упаковке. А внутри — удручающая безграмотность и ни малейших признаков творческой одарённости.

Поэтому так отрадны редкие исключения, явления поэтической настоящести. Только что издательство «Айлант» выпустило в свет сборник стихов «И на душе светло» Леонида Марченко, члена НСПУ, который известен в Украине, прежде всего, как детский прозаик и наставник для начинающих. Он — дипломант Первого Международного конкурса детской и юношеской художественной литературы имени А.Толстого, лауреат литературной премии имени Бориса Лавренева; за роман о мальчишках с Карантинного острова «Клятве остались верны» ему присуждена литературная премия имени «Молодой гвардии».

«И на душе светло» — поэтическая биография. А жизнь автора богата не столько радостными, но и драматическими, и трагическими событиями. Родился Леонид Марченко в семье ссыльных в Архангельской области, с детства знал нужду, голод и холод. А душа не ожесточилась, и в воспоминаниях осталась светлая грусть:

Деревянная есть деревенька
С одной безымянной улицей.
В ней детство моё протетенькало,
По всем прошлёпало лужицам.
Ах, детство, крапивное, ладное,
Сбежало — ну что за шалости?!
Играть с тобой в прятки нет сладу мне.
Ау! Отзовись, пожалуйста…

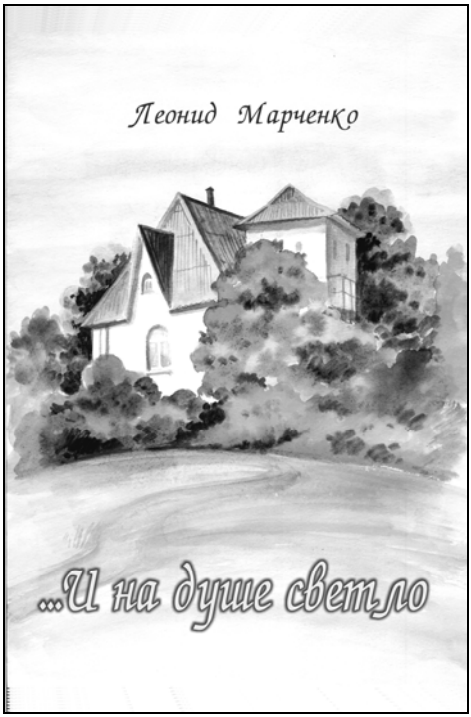

Светом наполнены стихи: «Озеро детства», «Первая учительница», «Письмо от матери», «Путь к дому»…

Трудовой стаж Марченко начинался на стройках Гулага после того, как он окончил Северодвинский политехнический техникум. А завершал он карьеру строителя через 20 лет начальником цеха Херсонского судостроительного завода. Потому с такой теплотой и любовью он воспевает созидательную работу:

Юрта, хата, чум, яранга, хаус
Нарождались всюду, как грибы.
Людям надоел, наверно, хаос,
Строились все, аж трещали лбы.
Древняя профессия — строитель…
Всё разрушив, полководец вдруг
Строил церковь — тихую обитель,
Чтобы замолить жестокость рук.
… Хорошо, что есть очаг домашний,
Где б спокойно набираясь сил,
Провожая день и век вчерашний,
Человек для будущего жил.

Вторую, журналистскую профессию Леонид Марченко приобрёл, окончив Киевский университет им. Т Шевченко. Неслучайно ряд стихотворений сборника — поэтические очерки: «В забайкальской стороне», «Знакомство с городом (Иркутском)», «Наши стройки века», «Бригадир». Автору удаётся жизненные впечатления так трасформировать в стихи, найти такое образное выражение, что читатель будто сам переносится и в степь, и в тайгу, и на берег северной реки, и на Байкал. Любуешься не только природой, но и живым портретом человека труда. Да и могло ли быть иначе, если сам автор — великий труженик. Кстати, на обложке сборника (иллюстрации выполнены художницей Татьяной Крючковской, они, что называется, созвучны поэзии автора) — рисунок двухэтажного дома-дачи, который построил Марченко своими руками.

Светит солнце, травы тянутся —
Красота!
Жизнь в движении мне нравится
Неспроста!
Ей в ладоши я не хлопаю –
Ни к чему.
В ней участвовать не хлопотно
Самому!

Значительным представляется мне цикл «Всё дальше от войны». Сколько бы ни писали о войне, но в каждой семье — своя боль потерь и своя радость по случаю очередного праздника Дня Победы. И для автора, отец которого был участником Великой Отечественной, был награжден орденами и медалями, который рано ушёл из жизни, ибо «не выдержало сердце старых ран», до последних своих дней будет слышен голос-завещание:

Мне кажется, что шепчешь ты: «Шагай,
Сынок, смелей со всеми, не журись.
Теперь ты тоже за Победный Май
В ответе всю сознательную жизнь!»

Светла у Леонида Марченко любовная лирика: «Осенний романс», «Песня нашей любви…». «В душе я смятение чувствую…», «Срок придёт…», «Я все-таки счастлив…» Эти строки музыкальны, сами собой поются. Лирический герой не представляется сердцеедом, донжуаном, его любовные чувства сдержанны, но и глубоки.

На телефон смотрю с надеждой:
Быть может, отзовешься ты
Из мирозданья пустоты, —
Я буду ждать звонка прилежно…
И, нагнетаясь тишиною,
Я жду звонка, я жду звонка…
Звони! Жизнь очень коротка —
Всего в один звонок длиною.

Думаю, в сборнике не лишни и стихи, написанные «не на полном серьёзе». Вот игра словами:

Упорно перлы пёрли из меня,
На них опёрся я, как на перила.
— Где ты их столько спёр? —
Спросил сурово Пётр. —
Ты в перлах, словно птица в перьях…
И вдруг я вспомнил,
Что на завтрак ел перловку!

Не без чувства юмора даёт Леонид Марченко совет тем, с кого я начал эту статью, которых порой грубо называют сейчас графоманами, а во времена Серебряного века русской литературы величали деликатно «полупоэтами, пишущими без достаточных на то оснований»:

Коль нету таланта,
Но есть напор,
Выйди во двор,
Взяв в руки топор,
Выбери чурку
С сучками, потолще.
Коли же, руби её,
Сколько есть мощи!
Ну, нету таланта,
Зато есть дрова —
Согреешься ладно,
Да и душа жива…

Сожалею только, что тираж книги очень мал, да и многое, достойное избранного, не включено. Напрашивался, например, раздел песен с нотами, но даже часто исполняемая и любимая «Корабельная сторона» в неё не вошла. Причина банальна — материальные возможности автора-пенсионера весьма ограничены. А с резким увеличением числа богачей в Украине, ещё резче уменьшается число спонсоров в области настоящей литературы.

Хочется отметить ощущение автора слитности с природой, любовь ко всему тому, что его окружает. Естественная среда обитания имеет свою душу, свой язык.

Маленькие ёлочки, как наседки,
Высиживают снежные кочки и пни.
К лесу, как к другу, пришёл я на беседу,
Говорю, как другу: «Опоздал, извини!»
Опоздал, когда ты рассветом умывался,
Солнцем на снега свои румяна наводил.
Опоздал, когда ты песней разливался,
Сотнею пичужек — весёлых заводил…»

Лес по-добродушному простил опозданье,
Говорит со мной на понятном языке.
А в душе царит такое ликованье,
Будто очутился я в райском уголке!
Ухожу из леса весь я просветлённый,
Говорю: «До завтра, мой друг, пока…»
Ветками-руками друг мой зелёный
На ветру почесывает себе бока.

Видимо, не зря стихи Леонида Марченко взяты в солиднейшую антологию «Украина. Русская поэзия. XX век»: следует он русской литературной традиции, его поэзия обращена к сердцу человеческому. Потому ему претят формальные изыски, и с грустью он смотрит на очередные «шедевры» новаторов: стихи без знаков препинания, без заглавных букв, без рифмы и, увы, — без малейшего смысла. Марченко не боится выразить свою искреннюю сыновью любовь простыми словами:

Я сын двух великих народов!
Россия и Украина,
Роднее вы с каждым годом!
Примите любовь от сына.

А было: украинский хлопец
И девушка-вологжанка
Свою победили робость,
Влюбились они нежданно.

Мне мать говорила: «Россия!».
Отец говорил: «Украина!»
Сливались рассветы синие
С солнцем южным полынным.

Любил я природу живую:
Берёзы, цветенье каштанов,
И глушь вековую лесную,
И шлемы степных курганов.

Двина колыбельные пела,
А Днепр, седой и могучий,

Учил быть отважным и смелым,
Не полагаться на случай!

Россия и Украина! —
Две неньки мои, две мамы.
Примите любовь от сына,
Навеки я вместе с вами!

Я уверен, тот, кто заинтересуется поэтическим сборником Л.Марченко «И на душе светло», разочарован не будет: по прочтении и у читателя на душе посветлеет. А это так важно в наше хмурое время!

ПЕТР ПЫТАЛЕВ, член НСПУ,
руководитель литературной студии
«Парус надежды».
2011 г.

ТВОРЧЕСКАЯ ВСТРЕЧА СТУДЕНТОВ 1 КУРСА ФАКУЛЬТЕТА УКРАИНСКОЙ ФИЛОЛОГИИ И ЖУРНАЛИСТИКИ С ХЕРСОНСКИМИ ПОЭТАМИ

20 сентября в читальном зале библиотеки ХГУ Украинский культурный центр провёл творческую встречу студентов 1 курса факультета украинской филологии и журналистики с херсонскими поэтами, писателями, членами Херсонского областного отделения Национального союза писателей Украины П.И.Пыталевым и Л.В.Марченко.

На встрече были представлены книги Л.В.Марченко. Леонид Владимирович прочитал своё стихотворение «Я сын двух великих народов».

Петр Иванович Пыталев рассказал о поэтической студии «Парус надежды», которую он вместе с Леонидом Марченко возглавляет уже 6 лет. За эти годы студия выпустила уже более 100 книг. На встрече П.И.Пыталев презентовал новый коллективный сборник литстудийцев «Парус надежды» и пригласил к участию студентов, которые уже умеют или хотят научиться писать стихи.

Председатель Херсонского областного отделения Национального союза писателей Украины В.С.Загороднюк рассказал о работе Л.В.Марченко на посту редактора литературно-художественного альманаха «Степ».

В завершение встречи Леонид Марченко прочитал ещё несколько своих стихотворений, подарил книги библиотеке ХГУ и пожелал студентам творческих успехов в их будущей профессии, а также любить и уважать слово и родной язык.

Сайт «Новости Херсона»,
30 сентября 2012 г.

І БУДІВЕЛЬНИК, І ЛІТЕРАТОР

Одному із відомих письменників Херсонської області Леоніду Марченку виповнилося 65 років (які йому, до слова, ніхто не дає). До обласної бібліотеки ім.О.Гончара його прийшли привітати друзі, шанувальники та колеги по літературному цеху. Кожен із гостей особисто привітав ювіляра – хто приготував пісню на вірші Леоніда Марченка, хто зачитав віршоване поздоровлення. Отримав іменинник із рук директора ТВО «Таврія» ХОДТРК «Скіфія» Сергія Мовчана й почесну грамоту. Сам же поет у жартівливій формі розказав про себе. За словами письменника, все його життя кратне п'яти – це стосується і роботи в будівельно-ремонтному цеху на Херсонському суднобудівному заводі, там же в редакції радіо, потім літературної діяльності. В своїй творчості Леонід Марченко вирізняється чесним, щирим і гумористичним поглядом на світ. Його поезія драматична та життєствердна. Як лірик, він розмірковує над питаннями совісті, доброти, взаєморозуміння, кохання та ставлення до природи й праці, пише для дітей і дорослих.

Бажаємо Леоніду Марченку нових творчих здобутків, вдячних читачів.

Сайт ХОДТРК «Скіфія», 2 жовтня 2012 р.

НА САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНОМУ ФРОНТІ

Херсонські сатирики-гумористи на фестивалі біля легендарної тачанки в Каховці. 1989 р.
(Зліва направо: Л.Марченко, Г.Шевела, В.Шаройко, Е.Яцюк, В.Шпунт, М.Таран)

Перша книга Л.Марченка «Пришелец из подземелья» (літературно-художній додаток до газети «Судостроитель», 1991 р.) була сатирично-гумористичною. На 112 сторінках розмістилося 78 гуморесок і фейлетонів, які раніше друкувалися в періодиці: в «Судостроителе» (в цій газеті була постійна сатирична сторінка «На газострожку!»), в «Наддніпрянській правді» (в сатиричній сторінці «Третій дзвінок»), у київських виданнях «Робітнича газета», «Правда Украины», «Київський вісник», у московському журналі «Рабоче-крестьянский корреспондент».

Володимир Чепіга, родом із Херсона, на той час працював у всеукраїнському сатиричному журналі «Перець», а потім у щотижневику «Веселі вісті». Мабуть, йому сподобались твори Л.Марченка, вони потроху почали з'являтися в цих виданнях.

Але ще раніш гуморески Леоніда Марченка були надруковані в колективній збірці «Придніпровські усмішки» (видавництво «Таврія», Сімферополь, 1989 р.). Укладачем цієї веселої книжки був відомий поет-гуморист Василь Шаройко. До неї було відібрано 5 гуморесок.

Іван Сочивець, український сатирик, у своїй передмові до «Придніпровських усмішок» відмітив: «Твори збірника яскраво

свідчать про те, що серед авторів є нові імена, котрі, можливо, в недалекому майбутньому стоятимуть на обкладинках власних книжок і посядуть заслужене ними місце в жанрі, який так потребує оновлення й розширення. Є й товариші, яким треба чимало працювати, відточуючи свою літературно-художню майстерність з твердою надією на щасливу й відповідальну письменницьку перспективу. Та це й природно. Бо ж талант, як і коштовний камінь, без ретельної обробки, без зусиль і шліфування не засяє своїми гранями, щоб стати окрасою і вабити зір людей.

Загалом, у кожного, хто видрукував свої твори у збірнику, є «іскра божа» таланту. І кожен у цьому веселому колі не випадковий і не зайвий».

Друга сатирична збірка «Кланы и династии» («Судостроитель» № 12, 1993 р.) – це книжка-газета, в якій автор зібрав коротенькі діалоги на злобу денну. Частина цих «куцеметражек» увійшла в невеличку книжицю «Зустрічі з Макаром Степовиком» (видавництво «Просвіта», Херсон, 2002 р.). Головного персонажа Л.Марченко представляє таким чином: «Живе на Херсонщині незвичайна людина – Макар Степовик. Із простого люду, але непростого складу. Він, як вірменське радіо, дотепно відповість кожному на будь яке запитання. Недарма про нього розголос іде: «Степовик скаже, як підсмаже!..».

Книга з 96 сторінок «У жизни на крючке» (видавництво «Пілотні школи», Херсон, 1997 р.) проілюстрована відомим художником-карикатуристом Олегом Гуцолом. Його дотепні малюнки дуже часто були окрасою на сторінках «Перця». До книги, яка складається з 6 розділів, увійшли 44 гуморески про наше складне буття, про негаразди, що заважають добре жити.

Збірка «Тепер я все можу!» (видавництво «Айлант», Херсон, 2006 р.), з фейлетонним ухилом, вийшла під псевдонімом Марко Тузлук. В ній, на 24 сторінках, автор висміяв те, що ганьбить суспільство, що гальмує його рух уперед.

У книзі «С Музой на брудершафт» (видавництво «Айлант», Херсон, 2007 р.), 118 сторінок, Л Марченко продовжує з притаманною для нього гостротою викривати недоліки, які оточують людей. Цілий розділ присвячений «митцям» від літератури, через що книга одержала таку назву.

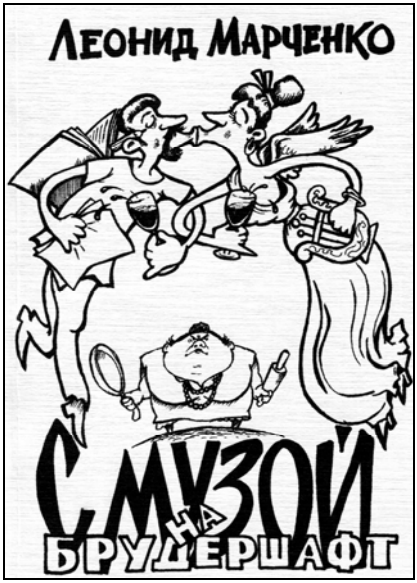

А надалі можна познайомитися з відгуками та рецензіями на видання, про які йшла мова.

АННОТАЦИЯ К КНИГЕ САТИРЫ И ЮМОРА «ПРИШЕЛЕЦ ИЗ ПОДЗЕМЕЛЬЯ»

Как бывший руководитель Херсонского литобъединения, я хорошо знаю творчество прозаика Леонида Марченко – редактора радиовещания Херсонского судостроительного завода, члена Союза журналистов СССР. Его произведения созданы на прочной жизненной основе, отмечены бесспорной авторской одарённостью, добротой взгляда, пониманием человеческой психологии.

Рукопись сборника рассказов «Пришелец из подземелья» мне хорошо знакома: в своё время она обсуждалась на заседании Херсонского областного литобъединения и получила высокую оценку. Считаю, что книжка Л.Марченко обязательно заинтересует самого широкого читателя.

Л. ФЕДОРОВСКАЯ,
член Союза писателей СССР.
1991 г.

СЛОВО – ТАКИ ЗБРОЯ!

Що не кажіть, а гумористи, та ще з сатиричним «ухилом», народжуються важко. В Херсоні, принаймні, на десятьох ліриків припадає нуль цілих п'ять десятих гумориста. Тим приємніше представити Леоніда Марченка – автора скромної, але солідної збірки «Пришелець з підземелля», яку літератор видав у рідному місті та ще й на рідному підприємстві – суднобудівному виробничому об'єднанні – накладом три тисячі примірників (російською мовою). Гадаю, що корабели не прогадали, хоч і папір нині дорогий, і поліграфічні послуги недешеві: книжка варта того, щоб її видати швидко і якісно.

…Ви не знаєте Степана Дудки? І я не знав би, якби не гуморист з Потьомкінського острова. Втім, Степан, здається, живе в нашому будинку, навіть в нашому під'їзді; то, мабуть, він мав з кумом розмову, з документальною точністю передану автором книжки:

– Та набридло день у день кувалдою по ковадлу бити. Ось одержу диплом, стану яким-небудь великим начальником…

– Розмріявся!.. – перебив кум Степана. – Та хіба для цього лише знання потрібні? Поглянь навколо, скільки людей з дипломами, а начальниками не всі працюють («Мрія»).

Або ось як відрекомендовується Степан інопланетянові: «Тещин зять. Тобто Степан Дудка». («Пришелець з підземелля»).

Щоправда, у гумореску «В полоні у зими» Дудка, цей марченківський Василь Тьоркин, мені не сподобався. Може, тому, що Степан забув: він, всюдисущий, не на виробничій нараді, а в книжці гумору й сатири. Тож і заговорив невластивою йому мовою: «Пам'ятаю, п'ять років тому наш завод вперше план не виконав. А у всьому зима проклятуща винна».

Та автор, ніби передчуваючи, що Дудка «видихається», вирішив згаданою гумореской завершити перший розділ книжки і далі повідати, в основному, про бюрократів. Та не стільки про них, як про їх підручних, стараннями яких це поріддя непогано почувається і нині, в штормовому океані перебудови.

Можна було б, у такому випадку, дістати чорнило суворих свинцево-чорних кольорів і розмашисто увічнювати всіх отих Боєголовкиних і Мушкіних, Альбіносових і Бочкіних. Але Марченко більше іронічний, ніж саркастичний.

Ще до нашої ери грецький софіст Георгій Лентінський казав: «Сміх – єдине випробування серйозного, а серйозність – смішного». Ось ті терези, на яких автор збірки «зважує» своїх героїв.

Замість сарказму в гумореcках, сатиричних творах (одважусь назвати їх новелами) діє інше магнетичне поле – фантазія. Завдяки їй Степан Дудка зустрічається з інопланетянином («Пришелець з підземелля»). Генка обіцяє другові дістати квіти для коханої на Місяці («Квіти для коханої»), а товариш Табакеркін, знявши телефонну трубку, чує: «На проводі Всесвіт! Позаземна цивілізація Перпетуум Лайф. Добре чути?».

В іншому ж творі, як-от в міні-гуморесці «Ніжок стане більше», автор теж послуговується жартом: «Кандидат наук Бугайський вважався гурманом. Найбільше обожнював курячі ніжки. Та, як правило, до громадського харчування доходили чомусь лише крильця та шиї. А ніжки зникали у невідомому напрямку. Якось після скудного обіду в їдальні у Бугайського несподівано виникла думка схрестити курку з гусеницею стоногою. Майбутньому гібриду молодий учений вирішив дати назву «Курка багатонога делікатесна».

Такий ось жарт. Художньо освоєний майже з натури. Зверніть: автор знову ж таки обходиться без грізних, застрашливих викривальних випадків, характерних для творів непрофесійних літераторів-гумористів. Отож маємо справу з професійно зробленою книжкою.

...Леонід Марченко не назовсім попрощався у першому розділі рецензованої книжки зі своїм героєм Дудкою. Але тепер Степан уже не у звичному для себе оточенні – на роботі, а вдома. Поки спить дружина, він налагоджує контакт з… інопланетянкою. Навіщо? Не вгадали. Стосунки з нею у Дудки – в дусі вживлення в розтерзану душу радянської економіки ринкових стосунків, у результаті яких постраждав і Степан: нема чого па-

лити. І Дудка майже домовився з жінкою в сріблястому вбранні, але несподівано прокидається дружина. Все пропало!

«Треба ж! Прокинулась невчасно! Не дала з інопланетянкою домовитись. Може, на їхній планеті з куривом немає проблем», – бідкається Степан. А дружина закидає чоловікові, аби той не заважав і їй налагоджувати контакту з пришельцями: немає чобіток до зими, помада закінчилась, туші обмаль…

Знову – жарт з ледь помітними штрихами гротеску, без мітингового розвінчання, погроз у бік обкомів і Верховних Рад.

Герої Марченкової книжки – виробничники, інженерно-технічна інтелігенція. Тобто те середовище, у якому щодня «вариться» літератор, редактор радіомовлення суднобудівного об'єднання. Гуморист, у моїй уяві, не «висиджує» персонажів, а веде з героями іронічно-веселу розмову про те, про се. Не він їх, а вони, герої, «виводять» його на комічне.

Книжка гумору і сатири «Пришелець з підземелля» засвідчила ще один важливий момент у літературно-видавничому процесі: талановитий рукопис цілком може обходитись без офіційного видавничого сита, зокрема, сімферопольської «Таврії». Книжки вправі народжуватись і в Херсоні. За цим – майбутнє.

Зауважу: в рецензованій збірці трапляються мовні недогляди, надибуємо й на багатослів'я, подекуди «проступає» журналістський стиль. Але критик має прислухатись і до читачів. Побачивши біля кіоску в руках одного з них книжку Леоніда Марченка, запитав: «Карбованця не шкода?». Читач відповів: «Гарна книжка».

В.ПІДДУБНЯК

«Наддніпрянська правда», 31 липня 1991 р.

Видано в ХСВО

МАЖОР ДЛЯ НЕВІРУЮЧИХ

Що не кажіть, а гумористи, та ще якщо вони й сатирики, народжуються тяжко, тому їх і мало. Скажімо, в Херсоні, принаймні, на десятьох ліриків припадає нуль цілих п'ять десятих гумориста. Не більше. А все тому, що в руках одних, як правило, єрихонські труби, в руках других – гостра зброя, яку методично конфіскувала АКС – адміністративно-командна система і здавала на переплавку в нержавіючі оди…

Леонід Марченко, як гуморист, народився тоді, коли ліріки за невелику, але вчасну послугу могли позачергово одержати квартиру, путівку чи крісло, спущені з директивних складів. Міг би й ліриком стати, але не став. Характер не той. Може б, на сьогоднішній день Льоня мав би десяток поетичних книжок на кшталт «Радість» чи «Колгоспна вежа», та ніколи не видав би скромну, але солідну збірку «Пришелець з підземелля», та ще й у рідному місті, і на рідному підприємстві – суднобудівному виробничому об'єднанні – накладом 3000 екземплярів.

Ви не знаєте Степана Дудки? І я не знав, якби не наш сьогоднішній іменинник. Втім, Степан, здається, мав з кумом розмову, з документальною точністю передану гумористом:

«– Да надоело изо дня в день кувалдой по наковальне стучать (…) Вот получу диплом, буду каким-нибудь большим начальником…

«– Размечтался!.. – остановил кум Степана. – Да разве для этого только знания нужны? Глянь вокруг, сколько людей с дипломами, а начальниками не все работают». («Мечта»).

Або ось як представляється Степан інопланетянові:

«Тещин зять. То есть Степан Дудка». («Пришелец из подземелья»).

Щоправда, як на мене, у гуморесці «В плену у зимы» Дудка, цей марченківський Василь Тьоркин, мені не сподобався, може тому, що забув: нині він не на виробничій нараді, а в книжці гумору й сатири. І заговорив Степан невластивою для нього мовою: «Помню, пять лет назад наш завод впервые план не выполнил. А во всём зима проклятущая виновата».

Але автор, наче передчуваючи, що Дудка видихається, вирішив згаданою гумореской завершити перший розділ книжки і повідати, в основному, про бюрократів на тлі перебудови. Але не стільки про них, як про підручних, стараннями яких це поріддя і нині непогано почувається в штормовому океані перебудови.

Можна у такому випадку дістати чорнило суворих свинцево-чорних кольорів і розмашисто увіковічнювати всіх отих Боєголовкиних і Мушкіних, Альбіносових і Бочкіних. Але це не стиль гумориста, не його, зрештою, характер. Марченко більше іронічний, ніж саркастичний. Ще до нашої ери грецький софіст Георгій Лентінський казав: «Сміх – єдине випробування серйозного, а серйозність – смішного». Ось ті терези, на яких автор збірки «зважує» своїх героїв.

Замість сарказму в гумореснах, сатиричних творах (одважусь назвати їх новелами) діє інше магнетичне поле – фантазія. Завдяки їй Степан Дудка зустрічається з інопланетянином («Пришелец из подземелья»). Генка обіцяє другові дістати квіти для коханої на Місяці («Цветы для любимой»), а товариш Табакеркін, знявши телефонну трубку, чує:

«На проводе Вселенная! Внеземная цивилизация Перпетуум Лайф. Хорошо слышно?».

В іншому ж творі, як-от в міні-гуморесці «Ножек станет больше», автор без будь-яких штукарських натяжок послуговується жартом:

«Кандидат наук Бугайский слыл гурманом. Больше всего он обожал куриные ножки. Но, как правило, до общепита доходили почему-то лишь крылышки да шеи. А ножки улетучивались неизвестно куда.

Как-то после скудного обеда в столовой у Бугайского неожиданно возникла мысль скрестить курицу з гусеницей-сороконожкой. Будущему гибриду молодой учёный решил дать название «Курица–многоножка деликатесная».

Такий ось жарт, описаний і художньо освоєний майже з натури. Зауважте: автор знову ж таки обходиться без грізних, застрашливих інвектив, таких живучих у творах непрофесійних літераторів-гумористів. А це вже свідчення, що маємо справу з професійно зробленою книжкою. Що ж до жартів (як на мене, прийому недостатньо вживаному), то ще Горацій у своїх Сатирах зауважив: «Жартом нерідко вирішується трудність і легше, і краще, ніж силою розуму».

...Л. Марченко не назовсім попрощався у першому розділі рецензованої книжки зі своїм «фірмовим» героєм Степаном Дудкою. Він, поки спить дружина, налагоджує контакт з… інопланетянкою. Навіщо? Не вгадали. Стосунки з нею у Дудки – в дусі вживлення в розтерзану душу радянської економіки ринкових стосунків, у результаті яких постраждав і Степан: нема що курити. І Дудка майже домовився з жінкою в сріблястій одежі, але несподівано прокидається дружина. Все пропало!

«Надо же! Проснулась невовремя! Не дала с инопланетянкою договориться. Может, на их планете с куревом нет проблем», – бідкається Степан. А дружина закидає чоловікові, аби той не заважав і їй налагоджувати контакт з пришельцями: нема чобіток до зими, помада закінчилась, туші обмаль…

Знову – жарт з ледь помітними штрихами гротеску, без мітингового «бурчання», погроз у бік обкомів і Верховних Рад...

Герої Марченкової книжки – виробничники, інженерно-технічна інтелігенція. Тобто те середовище, у якому щодня «вариться» літератор, редактор редакції радіомовлення суднобудівного виробничого об’єднання. Гуморист, в моїй уяві, не займається за робочим столом придумуванням, а веде з героями іронічно-веселу розмову про те, про се, і не він їх, а вони, герої, його

«виводять» на комічне. Так, зосібна, сталося в історії з техніком ЖЕКу К.О.Євсюжним з гуморески «Эволюция», чи гуморески «Здесь куют металл».

Книжка гумору і сатири «Пришелец из подземелья» засвідчила ще один важливий момент у літературно-видавничому процесі: талановитий рукопис цілком може обходитись без офіційного видавничого сита. Книжки можуть народжуватись і в Херсоні. І за цим – майбутнє. Хоча і в рецензованій збірці трапляються недогляди, багатослів'я, інколи «проступає» журналістський стиль.

Але критик має прислухатись і до читача. Побачивши в руках одного з них книжку Леоніда Марченка, запитав: «Як? Карбованця не шкода?». Читач відповів: «Гарна книжка».

ВАСИЛЬ ПІДДУБНЯК
"Семь футов под килем", № 21, сентябрь 1991г.

На книжную полку

НОВАЯ КНИГА НАШЕГО ЗЕМЛЯКА

В этом году вышла в свет в виде приложения к газете «Судостроитель» книга нашего земляка Леонида Марченко.

В сборнике сатиры и юмора под общим названием «Пришелец из подземелья» автор поместил миниатюры, написанные им за последние годы нашего перестроечного времени.

Подборка состоит из восьми разделов, представляющих собой как бы сценки из одного большого колоритного спектакля под названием «Жизнь». Наши будни, зарисовки из быстротечной круговерти городского быта, жанровые производственные сцены, судьбы людей далеко небезупречной репутации, пропущенные через призму сатиры и юмора, – вот далеко неполный перечень тем, которые раскрыл Леонид Марченко в своей новой книге.

Автору близок мир души нашего современника, человека, работающего рядом с нами и вместе с нами радующегося нашими радостями и болеющего нашими горестями. При этом неис-

сякаемая волна оптимизма, веры в возрождение духовности в среде его современников не позволяют автору сборника опуститься до интриганства и элементарного фокусничества.

Более того, книга Леонида Марченко «Пришелец из подземелья» явится кладезем мудрости и житейского опыта для всякого, кто отнесётся к ней с должным вниманием и доброжелательством. К тому же миниатюры написаны простым и доступным для понимания языком и бьют, как говорится, «не в бровь, а в глаз».

Г.ЧЕТВЕРИКОВ
«Текстильщик», 9 августа 1991 г.

Творчість наших земляків

ПРЕКРАСНО ЗНАЄ ЛЮДЕЙ

Під цією рубрикою ми представляємо сьогодні книгу редактора радіомовлення Херсонського суднобудівного об'єднання Леоніда Марченка. Збірка сатири і гумору об'єднана під назвою «Пришелец из подземелья».

Це перша книга журналіста Марченка. До неї увійшли сатиричні оповідання, гумористичні замальовки з життя працівників суднозаводу, міста. З багатьма ситуаціями, описаними у його творах, ми з вами зіткаємось у повсякденному житті. Від душі сміємось, розповідаючи їх один одному, а потім забуваємо. Але ніщо не приховується від журналіста Леоніда Марченка.

Яскрава деталь, влучне слово – все це залишається у пам'яті автора, а потім втілюється в доступну і захоплюючу літературну форму, залишає свій слід у рукописах.

Великий життєвий матеріал переробив автор. Він прекрасно знає людей, про яких пише, події, учасником яких був сам.

Багато років віддав Л.Марченко рідному суднобудівному об'єднанню. Працював начальником цеху, потім редактором заводського радіомовлення. Постійні зустрічі з людьми, робітниками, інженерно-технічними працівниками відбились на творчості Л.Марченка. Шліфуючи свою майстерність, він залучив до

літературної діяльності багатьох своїх заводчан. Зараз в об'єднанні плідно працює літературний клуб «Елінг». Працівники об'єднання постійно виступають зі своїми віршами і оповіданнями у багатотиражці і на заводському радіо. Зараз деякі з них готують свої твори до виходу в новому літературному додатку до багатотиражної газети «Судостроитель». Але повернемося до книги сатири і гумору Леоніда Марченка «Пришелец из подземелья». Вона складається з декілька розділів: «Из жития Степана Дудки», «Бюрократ на фоне перестройки», «Страстимордасти по производству», «В тени злодейки с наклейкой», «Сцены из семейной жизни», «Любовь – всегда любовь», «В будни и праздники», «Будем взаимно вежливы».

Багата і різноманітна палітра автора. Його оповідання, фейлетони, гуморески, монологи насичені іскрометним гумором, правдивим неприкрашеним зображенням життя. Читаючи їх, ви не зможете утриматись від посмішки, а вона дуже дорого коштує в наш нелегкий час.

О. ЛІЩЕНКО
«Електрон», 14 серпня 1991 р.

ПРЕДСТАВЛЯЕМ ТВОРЧЕСТВО НАШЕГО ЗЕМЛЯКА

Рынок, инфляция, приватизация, дефицит, деполитизация… Прямо напасть какая-то! Не хочется, а принимаем этот информационный коктейль утром и вечером… Не пить его – от жизни отстать, а пить – как бы перебрать. Тяжело, одним словом. И чем тяжелее нам вникать в абстрактные понятия бытия, тем сильнее хочется почитать что-нибудь о человеке. Как он там? Жив ли ещё? А поскольку счастливо дышать полной грудью за годы перестройки мы уже разучились, роман нам не осилить.

Рассказ, юмореска – это другое дело, это глоточек живительного воздуха. К тому же, если он принадлежит перу человека доброго, чуждого политических амбиций, в нём можно почерпнуть силу, выжить под гнётом кризиса, пронизавшего весь уклад жизни нашей. Но я до сих пор не назвала имя автора именно таких рассказов. Это редактор радиовещания Херсонского судостроительного объединения, член Союза журналистов ЛЕОНИД МАРЧЕНКО.

В этом году вышел сборник его рассказов «Пришелец из подземелья». Тернист был путь этой книги, и если бы не спонсор… К счастью, книга издана, и мы можем предложить вам три из семидесяти семи рассказов коллеги-журналиста.

Почитайте и вы убедитесь, что автор обладает богатым даром, рассказывая о своих героях, дарить читателю добродушную улыбку. Улыбнитесь, вы почувствуете, как вкус слов простых снимает напряжение, вызванное лишней дозой рыночного коктейля.

(В газете опубликованы юморески «Абитуриент», «Скрытый изъян», «Здесь куют металл!» – Ред.).

Г.КОВТУН
«Херсонський машинобудівник», 11 жовтня 1991 р.

СМЕХ ИЗ-ЗА БУГРА

Сатира и юмор – жанр тяжёлый, да и неблагодарный. Каждый любит посмеяться над другим, но и улыбки беззлобной не допустит в адрес своей персоны.

Леонид Марченко в этом смысле обладает двойным мужеством. Работает он редактором радиовещания на Херсонском судостроительном производственном объединении. И герои его сатирических рассказов, фельетонов, юморесок работают здесь же. Есть среди них и рядовые труженики, и начальники.

Судя по тому, что Леонид не только плодотворно пишет, но и собрал свои произведения в книжку, да еще и сумел её издать, – у него друзей больше, чем врагов. И вообще не держат они зла на здоровый смех своего журналиста.

Недавно Леонид Владимирович побывал в нашей редакции и подарил нам свою книгу. Несмотря на мрачноватое название – «Пришелец из подземелья» – книжка эта весёлая, жизнелюбивая.

Волею несчастного случая Херсон оказался за «кордоном», ближним, так сказать, зарубежьем. Но юмор путешествует без виз, конвертируется как за рубли, так и за купоны. А уж сюжеты его рассказов – тем более имеют место быть на всей территории бывшего СССР.

Не верите? Прочитайте на первый раз один из 78 рассказов, напечатанных в этой книжке. Понравится – опубликуем ещё. Думаем, автор не будет в обиде за такое внимание.

*(Опубликована в газете юмореска «Мужская проблема» – **Ред.**)*

«Красный сормович», 19 января 1993 г.

ПРЕДИСЛОВИЕ К ПУБЛИКАЦИИ

Литературная общественность Херсона отмечает юбилей писателя и журналиста Леонида Марченко. В этой связи нам приятно отметить, что Леонид Владимирович является и активным автором нашей газеты. Несколько слов о нём.

Родился он в с. Белое Озеро Архангельской области. Закончил Северодвинский политехнический техникум и более двадцати лет проработал строителем. Однако издавна Леонида манило к себе образное слово. Вот почему он приобрёл и вторую,

ставшую в конце концов главной, профессию: в Киевском университете защитил диплом журналиста. Сейчас работает редактором газеты «Судостроитель», редактирует литературный альманах творческих союзов Херсонщины «Степ». Пишет и для детей, и для взрослых: активно трудится и на сатирическом фронте. К этому последнему относится и сборник житейских историй «У жизни на крючке», презентация которого прошла недавно в «Литературной гостиной» областной библиотеки.

Ко всему этому хотим добавить одно существенное обстоятельство: Леонид Владимирович – человек известный своей добротой и бескорыстием, помогавший и помогающий многим людям и жить, и творить.

С юбилеем Вас, коллега! Счастья Вам, здоровья и лёгкого пера!

Поздравляя юбиляра, печатаем рассказы из новой книги Л.Марченко – сборника забавных историй «У жизни на крючке».
(Опубликованы юморески «Приятного аппетита» и «Последняя поездка»)

«Джерела» № 27, серпень 1997 р.

ПАРОДИИ НА ЮМОРЕСКИ ИЗ КНИГИ ЛЕОНИДА МАРЧЕНКО «У ЖИЗНИ НА КРЮЧКЕ»

К юмореске «МОЛЬ»:

Моль летает по квартире,
Моль гнездится на башке.
Моль, как яростный сатирик,
Не даёт покоя мне.

Я травлю её, заразу,
Беспокоя день и ночь.
Но, быть может, лучше сразу
Ту башку отсечь мне прочь?!

К юмореске «АНТЕННА»:

Я прекрасен собой, как яичко,
Шевелюра лишь портит анфас.

Потому на макушке отличной
Волосину для связи припас!

Волосина мне служит опорой,
Я по ней принимаю сигнал.
Потому не срезаю упорно
Этот с Космосом важный сигнал.

Если срежет кто вдруг ненароком
Волосину мою поутру,
То скажу я вам – вместо пророка:
Я без той волосины умру!

К юмореске «ГОЛОВА САДОВАЯ»:

Мне претят головомойки!
Лучше гумус разведу.
А чтоб гумус тот был стойкий,
Огородик заведу.

Подойдёт жена и дёрнет
Свежих овощей пучок…
Ну, а я на свежем дёрне
Посажу идей клочок.

Пусть идеи прорастают –
Новая на новой!
Ну, а мысли… Пусть растают
В голове садовой!

К книге «У ЖИЗНИ НА КРЮЧКЕ»:

Заведу я себе сенбернара,
В голове разведу пастернак.
Я учился у жизни недаром
И уроки не брал просто так!

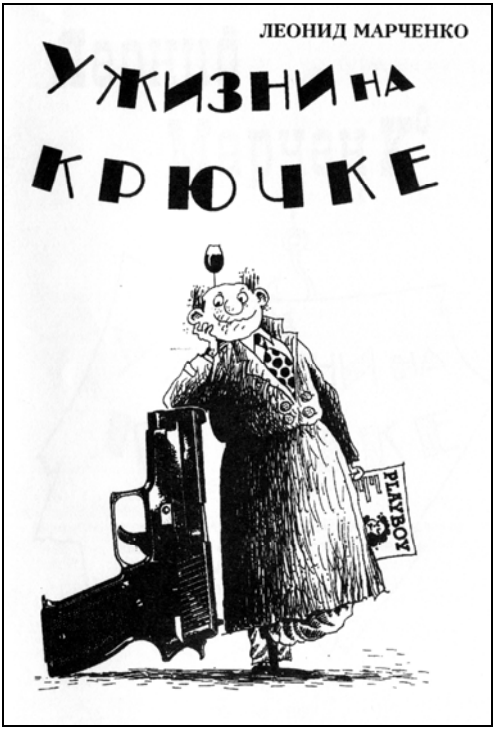

ЦэРэУ присылает посылки,
Бородою на связь выхожу,
Им про партию порченой кильки
На хорошем английском скажу.

Ведь не зря я учил на балконе:
"Ай лав ю энд хэллоу, гуд бай!"
Моя жизнь далеко не на склоне,
Только, Муза, давай не зевай!

А не то – применю, как обычно,
Свой суровый надёжный приём:
Сядем вместе за стол мы привычно,
Брудершафтную рюмку нальём!

Людмила ДЕНИСОВА
г. Голая Пристань,
1997 г.

«У ЖИТТЯ НА ГАЧКУ»

Вишукуючи коріння свого прізвища, Леонід Марченко одного разу прийшов до висновку, що воно походить від назви старовинної фірми «Марчен і К^0». І відтоді письменник, – до речі, надзвичайно компанійська людина, – власною персоною представляє відразу декількох творчих особистостей-компаньйонів. Один з них пише прозу для дітей – оповідання друкувались в численних альманахах та журналах і перекладались навіть інгуською мовою. «Марчен і К^0», як і багато хто зі згадуваних вище митців, з 1994 року є достойним членом літературного об'єднання «Малючок Степовичок». У другого компаньйона побачили світ книги для дорослого читача: «Поиск продолжается» (1992), «Північна яблуня з півдня» (1994), «Плугатарі етапом йдуть» (1995). Третій представник фірми «Марчен і К^0» активно змагається на сатиричному фронті й також має не одну книжку. Замість мотто співробітники фірми обрали відому дюмасівську сентенцію: «Один за…». Минулого року відзначився третій фірмач, якого ми і презентуємо.

(Марченко Л. У життя на гачку: Житейські історії (сатира і гумор)/ Ред. С.Марієв. Худ. О.Гуцол. – Херсон, 1997. Рос. мовою).

КУР'ЄР КРИВБАСУ, січень 1998 р.

ЛИТЕРАТУРНАЯ ГОСТИНАЯ С ЛЕОНИДОМ МАРЧЕНКО (радиопередача по радио «Вік»)

Ведущий – Владимир Дарбинян:

– Сегодня гость нашей студии журналист, прозаик, член Национального союза писателей Украины Леонид Марченко. Вначале познакомлю вас, уважаемые радиослушатели, с творческим досье писателя. Леонид Марченко родился 19 июля 1947 года в посёлке Белое Озеро Архангельской области, в России. Выискивая корни своей фамилии, Леонид Владимирович однажды пришёл к выводу, что она происходит от названия старинной фирмы «Марчен и Ко». И с тех пор Леонид Марченко, –

кстати, очень компанейский человек – собственной персоной представляет сразу несколько творческих личностей-компаньонов. Один из них пишет прозу для детей и является членом литературного объединения «Малючок Степовичок». У второго компаньона появились книги, такие, как «Поиск продолжается», «Північна яблуня з півдня», «Плугатарі етапом йдуть…», – для взрослого читателя. Третий представитель фирмы «Марчен и Ко» активно борется на сатирическом фронте. Юморески, фельетоны печатались в журнале «Перець», в сборнике «Придніпровські усмішки», других изданиях. На его счету книги сатиры и юмора «Пришелец из подземелья», «У жизни на крючке», сборник мини-юморесок «Кланы и династии». Девиз «Марчен и Ко» – мушкетёрский: один за всех и все за одного!

Леонид Владимирович, у вас очень обширная биография, и вы, как я понял, работаете за троих и даже за четверых. Как вам удаётся писать так продуктивно и для детей, и для взрослых, причём в разных жанрах?

Л.Марченко:

– Пожалуй, это секрет и для самого себя. Но попробуем разобраться… Как бывший строитель, я привык к постоянному ежедневному труду, к разнообразию строительных объектов. Сегодня строю школу, завтра – жилой дом, потом – больницу, далее – производственный цех… Очевидно, привычка к нагрузкам и новизна в работе перешли и на творчество. Поэтому и пишу в разных жанрах – для детей и для взрослых.

В.Дарбинян:

– Давайте, Леонид Владимирович, сегодня мы остановимся на сатире и юморе. Ведь всё начиналось именно с этого?

Л.Марченко:

– Да, самая первая книжка – сатирико-юмористическая «Пришелец из подземелья», которая вышла в 1991 году. Меня иногда спрашивают: как у вас рождаются замыслы юморесок и фельетонов? Я отвечаю: практически ничего выдумывать не надо. Сюжеты подбрасывает сама жизнь. Лет 15 назад я завёл тетрадь, которой дал название «На житейских перекрёстках». В эту тетрадь записывал увиденные сценки, услышанные диалоги, так

сказать, на злобу дня. Большинство из них вошло в книжку-газету «Кланы и династии». Вот, к примеру, некоторые из них:

(Были прочитаны мини-гуморески «О питании», «Уточнение», «Кто что бережёт», «На ипподроме», «Страховка», «Деловой совет», «В конторе», «О коммунизме», «Друзей не выдают»).

Как раз эта тетрадка «На житейских перекрёстках» и приобщила меня к сатире и юмору. И теперь новые рассказы пишутся постоянно. Один из недавних юмористических рассказов – на коммерческую тему – «Сухари из Сомали».

(Этот рассказ был прочитан автором).

Смешных ситуаций, анекдотических моментов в окружающей нас обстановке хоть отбавляй! Надо только вовремя выделить из общей серой массы нашего жития-бытия смешные случаи и записать их. Ещё одна юмореска, с которой я вас, уважаемые радиослушатели, хочу познакомить – «Дела идут в гору!».

(Прозвучала эта юмореска).

Обычно в начале года в газетах появляются предсказания, гороскопы. Под влиянием всего этого я написал юмореску «Любовь под созвездиями». Прослушайте её:

(Автор озвучил эту юмореску).

Кстати, 14 февраля – День святого Валентина, или День влюблённых. Поэтому, невзирая ни на какие прогнозы астрологов, желаю вам, дорогие радиослушатели, счастья и любви! Не красота, а любовь спасёт мир!

В.Дарбинян:

– А вам, Леонид Владимирович, желаем новых творческих успехов на литературном поприще!

(Радиопередача прозвучала 12.02.2000 г.).

СМЕЯТЬСЯ, ПРАВО, НЕ ГРЕШНО

В канун 1 апреля в гостях у «ХВ» наш земляк, писатель Леонид Марченко, издавший уже немало книжек для детей и взрослых, а также юмористических. Юмор этого автора – мягкий и незлобивый, хотя негативы вокруг он умеет подметить зорко.

К этому можно ещё добавить, что Леонид Владимирович – член Союза писателей Украины, редактор литературно-художественного альманаха «Степ», трудится в местной херсонской прессе. Желаем и дальше писателю со смехом дружить и «Херсонський вісник» стороной не обходить.

(Опубликован юмористический рассказ «Приятного аппетита!»).

«Херсонський вісник» № 13, 31 березня 2000 р.

Мы – о себе

ВЫШЕЛ СБОРНИК АНЕКДОТОВ И ЮМОРЕСОК О ХЕРСОНЕ

«Зустрічі з Макаром Степовиком» – именно так называется новая книжка Леонида Марченко, вышедшая недавно из печати. Книги в нашем городе издаются нечасто, поэтому событие это приятное.

Хорошие эмоции вызывает и содержание сборника. В него вошли несколько десятков юмористических и сатирических миниатюр на «херсонскую» тематику. Автор работает журналистом, поэтому все наши недостатки видит под особым углом зрения. Посмеиваясь, впрочем, по-доброму. Вот одна из сатирических зарисовок автора.

«Як у Херсоні…»

– Макаре Опанасовичу, чому в Херсоні так неприваблиро стало жити? На вулицях сміття, світло відключають, ввечері страшно по місту йти…– звернувся до Степовика знайомий херсонець. – Все ж таки на порозі третє тисячоліття…

– Чи ти пам’ятаєш, що раніше в інших містах України та СРСР чоловіки на демонстраціях з плакатами ходили – «Бажаємо жити, як у Херсоні!»? От у мерії й подумали: це ж понаїде до нашого міста люду різного багато-пребагато! Давай їм житло, інфру... стру... тьху, ніяк не вимовити... тобто інфраструктуру розширюй. І коли місто розростеться, ще й метро треба будува-

ти... А це ж стільки зайвого клопоту! Краще жити спокійно, без турбот – от з того часу на вулицях сміття, тролейбуси на пальцях перерахувати можна, люків на колодязях немає, а в квартирах – гарячої води... Тому тепер люди носять інші плакати – «Борони, Боже, жити, як у Херсоні!»

Соб.инф.
«Такі справи» № 29, серпень 2002 р.

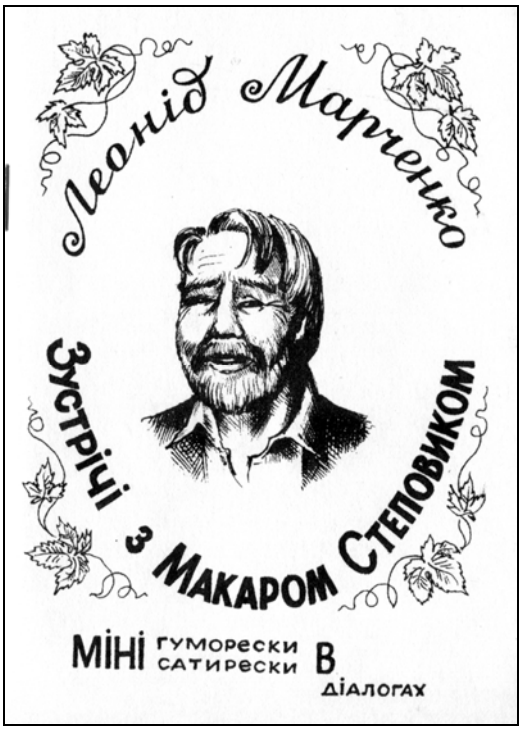

ВЕСЕЛИМ ПЕРОМ

У творчому доробку херсонського письменника Леоніда Марченка і раніше були гумористично забарвлені речі, зокрема у книжках про дітей. Щойно побачила світ його збірка сатири та гумору «Зустрічі з Макаром Степовиком». Саме він, цей герой-краянин, і є носієм як де добродушних, а де ущипливих «усмі-

шок». Ось одна з найлаконічніших: «Міста беруть сміливістю, – каже військовий-пенсіонер за грою в шахи. – А здаються по актах недоробок! – додав Степовик».

Або ж візьмемо мініатюру «Велика різниця». – Чим відрізняються західні країни і країни СНД? – Там працюють, щоб жити, а ми живемо, щоб працювати, – дав відповідь Макар Опанасович».

В саму точку поціляє міні-гумореска «Клани і династії». На думку Макара Степовика, «Клани створюють керівники та мафіозні структури, а династії – робітники».

Як видно з наведених прикладів, гумор і сатира Л.Марченка має своєрідний характер, автор уміло використовує півтони у мистецтві творення смішного. Щоправда, іноді постріли бувають, якщо не холостими, то не зовсім точними. Зокрема це стосується так званої політичної сатири.

В цілому ж «Зустрічі з Макаром Степовиком» – книжка в міру весела і мудра, явно не зайва у нинішньому видавничому потоці, гарна заявка на майбутні зустрічі з Макаром Степовиком або ж його родичами.

МИКОЛА БРАТАН

«Таврійський край» № 30, серпень 2002 р.

ПОВЕРНУТИ МИНУЛЕ З НЕБУТТЯ

Бути небайдужим до історії свого народу, до героїчного минулого, зберігати пам'ять про тих, хто загинув заради мирного майбутнього, – це святе.

Леоніду Марченку пощастило познайомитися з ентузіастом-пошуковцем, простою людиною, робітником виробничого об'єднання «Дніпро» (м.Херсон) Валентином Тимофійовичем Книшем. Він увесь свій вільний час присвятив пошуку без вісті зниклих. Якраз про це й написав Л.Марченко документальну повість «Поиск продолжается» (літературний додаток до газети «Судостроитель», 1992 р.). Назва книги символічна, бо пошук цей – без вісті зниклих – досі продовжується…

На таку ж саму тему і наступна книга «Под водой и на суше» (ООО «Скіфи», Херсон, 2001 р.), але в цьому виданні мова йде вже про цілий колектив – Херсонське військово-патріотичне об'єднання (ВПО) «Підводний пошук». Члени ВПО шукали під водою літаки, танки, зброю часів Великої Вітчизняної війни і повертали з небуття імена воїнів, загиблих на Цюрупинському плацдармі. У документально-методичному виданні «Под водой и на суше» Л.Марченко також розкриває, як можна активізувати пошукову роботу, об'єднавши державні та громадські організації. Ця книга буде в нагоді всім, хто цікавиться пошуком без вісті зниклих, і в першу чергу – шкільним слідопитам.

«НЕ РАДИ ВЫГОДЫ И СЛАВЫ»

Тяжело жить сегодня – спору нет. И не до книг людям вроде бы. А вы всё-таки почитайте. Что бы мы не говорили о бывшем Союзе, как бы ни оценивали его руководителей, но то, о чём рассказывается в книге херсонского журналиста Леонида Марченко, должно оставаться неприкосновенным и памятным для всех.

В этой небольшой книжечке под названием «Поиск продолжается», рассказывается о подвиге наших соотечественников, который всё-таки был и о котором нужно помнить не только в День Победы.

А показан этот подвиг через призму дел героя книги – электросварщика ПО «Днепр» Валентина Тимофеевича Кныша. Много лет назад, будучи молодым слушателем курсов рабочих корреспондентов, этот человек раз и навсегда определил одну-единственную цель своей жизни – разыскивать места захоронений тех наших соотечественников, которые погибли в борьбе с фашизмом во время войны и которых родные считали пропавшими без вести. Он обнаружил сотни таких мест как на территории Украины, так и на территориях других республик и даже за рубежом.

Есть в книге о В.Т.Кныше и настолько трогательные моменты, что их трудно потом забыть. Однажды, например, ему пришло письмо из Узбекистана от одного их тех, кого считали погибшим. «Я жив всем смертям назло!» - сообщил ему разыскиваемый Г.С.Зарипов.

Впрочем, что говорить! Почитайте лучше сами. И тогда поймёте, что и книга Леонида Марченко написана от души, и герой её, В.Т.Кныш, от души заявил: «Не ради выгоды и славы…». Заявил, готовясь, как обычно, провести очередной свой отпуск в одном из архивов страны.

Н. КАЛЯКА

«Херсонський вісник», 9 травня 1992 р.

Пам'ять

ДЕСАНТИ ВАЛЕНТИНА КНИША

Згадаймо слова автора «Брестської фортеці» письменника С.С.Смирнова, який писав, що в історії Великої Вітчизняної війни донині багато невивчених «білих плям», нерозкритих подвигів, невідомих героїв, котрі чекають на своїх розвідників, і лепту у цю святу справу може зробити кожна людина.

Ось уже майже два десятиліття такою розвідкою займається електрозварник херсонського виробничого об’єднання «Дніпро» Валентин Тимофійович Книш. Він не був учасником війни, але вона незагойно обпалила його – пройшла через все дитинст-

во, залишивши в пам'яті глибокі сліди – загибель рідних і близьких, голод і нужду. Тому своїм людським обов'язком В.Т.Книш вважає донести до сучасників – в літах і молодих – тему подвигу народу у війні, ведучи пошук відомостей про тих, хто не повернувся з фронтів – загинув або пропав безвісти. Масштаби його десантів у минуле вражають, адже пошук охопив – від вивчення обставин боїв за рідне село Розівку Високопільського району до визволення Радянською Армією європейських країн – Польщі, Угорщини, Чехо-Словаччини. Така деталь: всі свої відпустки за останні півтора десятка років Валентин Тимофійович провів в архівах – від місцевих до центральних. Вивчаючи історію війни, він веде широке листування з пошуковцями, родичами загиблих, які мешкають не в одній республіці колишнього Союзу, із зарубіжними кореспондентами. Про результати свого пошуку він повідомляє рідним солдатів Великої Вітчизняної, розкриває перед ними героїку їх подвигів. Друзями Валентина Тимофійовича стало безліч людей, зокрема добровільних помічників.

Знаю, що в останні роки В.Т.Книш веде наполегливий пошук у «справі асканійців», намагаючись встановити імена п'ятнадцятьох парашутистів-десантників, закинутих восени 1941 року зі спецзавданням в район Асканії-Нова і розстріляних фашистами. Хоча завдання це надзвичайно складне, Книш не втрачає надії підняти завісу невідомості.

Ось про таку одержиму, винятково цілеспрямовану людину розповів у своїй документальній повісті «Пошук продовжується» херсонський журналіст, давній автор «Наддніпрянської правди» Леонід Марченко. Його твір віддруковано в друкарні Херсонського суднобудівного виробничого обєднання як додаток до газети «Суднобудівник». (До речі, зовсім недавно таким же чином вийшла ще одна книжка Л.Марченка – збірник сатиричних і гумористичних оповідань «Пришельці з підземелля»).

Сподіваємось, що документальна повість журналіста послужить справі військово-патріотичного виховання юних, згодиться в роботі вчителів-істориків, краєзнавців.

О. ГОЛОБОРОДЬКО

«Наддніпрянська правда», 15 травня 1992 р.

«ПОИСК ПРОДОЛЖАЕТСЯ»

Так называется документальная повесть редактора заводского радиовещания ХСПО Леонида Марченко, вышедшая отдельной книжкой. Отпечатана повесть в типографии ХСПО тиражом три тысячи экземпляров.

Рассказывается в ней о поисковой работе электросварщика соседнего ПО «Днепр» Валентина Тимофеевича Кныша. Удивительный человек, увлечённый благородным делом. Он помог многим нашим землякам найти могилы отцов, братьев, сыновей, погибших на полях сражений Великой Отечественной войны – без вести пропавших.

Думается, повесть заинтересует херсонцев, гостей нашего города.

И.ДОВГАНЬ
«Семь футов под килем» № 33, июнь 1992 г.

«Я ЖИВИЙ УСІМ СМЕРТЯМ НАЗЛО!»

І знову на Землю приходить зелен-май. І хоча загальна атмосфера нашого сьогоднішнього життя не із кращих і, здавалося б, що у такі складні часи ми тільки й повинні думати про шляхи вільного ринку, як зберегти себе, відкидаючи згадки про минуле, але ж треба намагатися заглянути вперед. Бо зараз на кожному кроці ми відчуваємо такий важіль перебудови, який зачепив і суспільство, і наш розум. Та незважаючи ні на що, у нашому житті є і приємні події.

Однією такою помітною подією є вихід, як зараз кажуть, на божий світ нової, невеличкої за розміром книжечки херсонського журналіста Леоніда Марченка. Це вже друга книжка редактора заводського радіомовлення ХСВО. Першої вже давно немає на прилавках книжкових крамниць.

Дуже приємно, що вихід на люди документальної повісті «Поиск продолжается» співпав з приходом великого і світлого свята нашого народу і всіх людей доброї волі на Землі.

День Перемоги!

І хоча вже минуло більше 45 років з того часу, як закінчилася війна, ми ні на мить не забуваємо, якою дорогою ціною заплачено за великий день – 9-те Травня, котрий приніс людству Перемогу над ворогом з обличчям звіра – фашизмом.

Кожен, хто прочитає повість «Поиск продолжается», не залишиться байдужим. У ній виразно і яскраво розповідається про самовіддану людину-ентузіаста, котра увесь свій вільний час присвятила благородній справі – пошуку місць поховання, могил тих, хто в смертельній боротьбі боронив наше життя. Багатьох нема нині з нами, але пам'ять про них, як бачимо, читаючи повість Леоніда Марченка про знахідки електрозварника ПО «Дніпро» – священна і вічна.

У повісті розповідається, як Валентин Тимофійович Книш, ще будучи молодим слухачем курсів робкорів «Наддніпрянської правди», пройнявся біллю і горем старої жінки-матері молодшого сержанта Тихона Прокопенка, який загинув у самому кінці війни, при визволенні Чехословаччини.

Старенька жила сама. Її самітності ще більш дошкуляло те, що вона не знала, що з її сином, де він, де поклав свою молоду, буйну голову?

Валентин Тимофійович Книш, як розповідає Марченко, узявся допомогти старенькій. І розкрилася картина. Її син був справжнім героєм, мужнім бійцем Великої Вітчизняної. Йому був тоді 21 рік. Він визволяв рідну Україну, пройшов з боями Молдову, допоміг скинути гітлерівське ярмо угорцям і залишився навічно серед братнього народу, недалеко від Праги. 11 квітня 1945 року розвідник і коректувальник артилерійського дивізіону загинув у селі Шардіце.

Читається ця книжка цікаво. Вона добре оформлена. Фотографії, малюнки вдало виконані. Повість не перевантажена другорядними описами – чітко і ясно розказується не тільки про пошукову роботу Валентина Тимофійовича Книша, а й про тих, про кого до останнього часу ні рідні, ні земляки не знали.

Особливо за серце бере розповідь про те, що в своїй рідній Розівці Високопільського району Книш помітив, що до братньої могили, де вибито й ім'я Г.С.Заріпова, ніхто з його рідних ні разу не приїздив. Валентин Тимофійович почав розшук і раптом, зовсім несподівано, прилітає з Узбекістану лист, у якому недвозначно виголошено: «Я живий усім смертям назло!».

Закінчується повість розділом «Не ради выгоды и славы».

Незаспокійливий електрозварник Книш знову свою чергову відпустку проводить у республіканському архіві. І знову по-

шук. І вже йому працівнику ВО «Дніпро» присвячує свої вірші колишня ув'язнена концтабору Равенсбрук:

Ви живете на світі недарма.
Тому, що робите, – ціни немає,
Давно вже скінчилась та проклята війна,
Та рани втрат народ не забуває.

І в кінці Зінаїда Миколаївна Шульжук зазначає: «Одержимому человеку, который занимается нелёгким, но важным делом».

Хорошу справу зробив Леонід Володимирович Марченко, розповівши про самовіддану людину. З великою вірою в майбутнє.

Я раджу всім, кому дороге наше минуле, прочитати цей твір. На мою думку, це один з найкращих доробок журналіста, керівника заводського клубу «Елінг». Людина, про яку він так виважено, з душою розказав, у кінці повісті каже: «Жизнь у меня длинная, постараюсь всё успеть…»

Тож побажаємо йому, відважному досліднику, встигнути зробити усе, що загадав, щоб до п'ятидесятиріччя Дня Перемоги якнайменше залишилося «білих плям» у нашому героїчному минулому.

Микола КАЛЯКА,
ветеран праці
«Семь футов под килем» № 33, июнь 1992 г.

К ЧИТАТЕЛЯМ
(предисловие к книге «Под водой и на суше»)

Автор книги «Под водой и на суше» Л.Марченко поднял очень важную и наболевшую тему воспитания. И в частности, тему патриотического воспитания.

На примере общественной организации – херсонского военно-патриотического объединения (ВПО) «Подводный поиск» – автор показывает, как можно активизировать эту работу совместными усилиями государственных и общественных организаций.

Однако направление данной книги – многовекторное.

Из неё можно узнать, как должны действовать общественные организации, ведущие поисковую работу, и государственные органы, руководящие их деятельностью.

Кроме того, материалы книги могут служить методическим пособием для существующих и вновь создаваемых поисковых от-

рядов в области. В книге подробно описывается порядок и организация поисковых отрядов, их возможная структура, методы и приёмы работы в экспедициях, то есть в полевых условиях.

Как истинный патриот Родины и своего края, Л.Марченко эмоционально раскрывает страницы истории Херсонщины, её недалёкого прошлого – периода Великой Отечественной войны, и участие в ней херсонцев, отдельных частей и соединений в обороне и освобождении области от немецко-фашистских захватчиков.

На первый взгляд покажется, что поднятые автором вопросы в настоящий момент неактуальны и несвоевременны. Однако после прочтения этой книги приходишь к мысли, что тема патриотического воспитания, если можно так выразиться, носит стратегическое направление на многие десятилетия вперёд.

Чтобы воспитать настоящих патриотов, смелых и сильных духом защитников Украины, нужна постоянная совместная работа госадминистрации и общественности. В книге даются предложения по активизации воспитательной, в том числе – поисковой, как составляющей её части, деятельности. Эти предложения возникли в результате многолетней практики ВПО «Подводный поиск» и как бы выстраданы поисковиками.

В заключение следует отметить, что книга «Под водой и на суше», на наш взгляд, рассчитана не только на поисковиков, руководителей всех уровней государственных и общественных органов, занимающихся воспитательной работой, она, как историко-краеведческое издание, также заинтересует широкого читателя.

Василий ЗАВГОРОДНИЙ,
руководитель рабочей группы редколлегии
Херсонской областной «Книги памяти»,
ветеран Великой Отечественной войны,
участник боевых действий,
полковник в отставке.

Николай СРИБНЫЙ,
председатель Херсонского городского
Союза пенсионеров Вооружённых Сил
и силовых структур Украины,
капитан II ранга запаса.
2001 г.

«ПОД ВОДОЙ И НА СУШЕ»

До краєзнавчого відділу обласної наукової бібліотеки ім. О.Гончара надійшла книга Леоніда Марченка «Под водой и на суше». Її подарував бібліотеці ветеран Великої Вітчизняної війни, полковник у відставці, керівник робочої групи редакційної колегії Херсонської обласної «Книги пам'яті» Василь Завгородній.

Ця книга цікава і корисна для тих, хто займається пошуковою роботою, хто цікавиться історією рідного краю, хоче ще раз перегорнути сторінки про Велику Вітчизняну війну.

Леонід Марченко емоційно розповідає про бойові дії на Херсонщині, про чорні дні окупації, про роботу пошукової групи «Підводний пошук», завдяки якій знайдені і повернені із небуття воєнні реліквії.

У книзі багато цікавих фактів про те, як ентузіасти з «Пошуку» знайшли могили тих, хто давно вважався зниклим безвісті.

Перегорнувши сторінки цієї книги, ви відчуєте гарячий подих війни, а може, й самі станете одним із пошуковців, щоб власноручно стерти білі плями історії війни.

Н.ГУЛЯЄВА

«Наддніпрянська правда» № 73, вересень 2001 р.

«ПІД ВОДОЮ І НА СУШІ»

Так називається книга херсонського журналіста Л.Марченка, у якій автор знайомить читачів з пошуковою роботою військово-патріотичної організації «Підводний пошук». Як щирий патріот своєї Батьківщини і свого краю, Л.Марченко емоційно розповідає про Велику Вітчизняну війну, про херсонців, про окремі частини і з'єднання, які захищали нашу землю від німецько-фашистських загарбників.

З книги можна дізнатися, як повинні діяти громадські організації, котрі ведуть пошукову роботу, а також державні орга-

ни, що керують їхньою діяльністю. Видання є своєрідним методичним посібником як для діючих загонів області, так і для тих, які лише створюються. Автор детально описує порядок організації пошукових загонів, їх структуру, методи і прийоми роботи в експедиціях, тобто в польових умовах. Читачі ознайомляться з пропозиціями щодо активізації виховної роботи загалом і пошукової, як одного з її напрямків. Ці пропозиції виникли внаслідок багаторічної роботи військово-патріотичної організації «Підводний пошук», членом якої є автор книги.

В.ЗАВГОРОДНІЙ,
керівник робочої
групи редколегії обласної «Книги пам'яті»,
учасник бойових дій, полковник у відставці.
«Джерела» № 20, 31 жовтня 2001 р.

Книги наших земляков

«ПОД ВОДОЙ И НА СУШЕ»

Под таким заголовком вышла недавно книжка херсонского писателя, журналиста и краеведа Л.В.Марченко. в ней автор рассказывает о деятельности городского военно-патриотического объединения (ВПО) «Подводный поиск». Возникновение такой организации в Херсоне не случайно. Прошедшая война оставила заметный след в людских потерях. Статистический анализ «Книги Памяти» показывает, что только по областному центру выявлено около 5 тысяч без вести пропавших воинов. Во многих семьях до сих пор не знают, где покоится прах деда, отца, брата, которые отдали жизнь за Родину.

В книге описывается поисковая работа отдельных энтузиастов-краеведов. Так, вдохновенный исследователь, рабочий Херсонского производственного объединения «Днепр» В.Т.Кныш за 15 лет поисковой деятельности вернул из небытия сотни имён, числившихся без вести пропавшими.

Со временем встал вопрос об объединении таких энтузиастов в единый коллектив. Основой для создания общественной

патриотической организации «Поиск» явился клуб спортсменов «Посейдон» Днепровского предприятия «Эра» (руководитель Е.Г. Димов). Возглавил объединённый коллектив ветеран Великой Отечественной войны, подполковник в отставке В.Я.Завгородний. Это случилось в 1987 году.

По его мнению, материалов для поисковой работы на Херсонщине хватит на многие годы. Они сосредоточены в областных, центральных архивах, в воспоминаниях участников войны. В.Я.Завгородний разработал методику поиска погибших, раскрыл объекты.

В ходе боевых действий гибли не только воины, но выходила из строя боевая техника, которая долгие годы пролежала в земле и под водой. За 10 лет своей деятельности ВПО «Подводный поиск» выявило в акватории Днепра и других водоёмах до 30 различных военных объектов: 13 самолётов, 7 судов, танк, САУ, 2 автомашины, орудия и другие предметы. В большинстве затонувших объектов были обнаружены останки погибших.

Исследование, изучение находок является вещественным доказательством давнего события. Одни материальные находки затем становились экспонатами в музеях, другие – памятниками.

Группа подводников, которая затем вошла в ВПО «Подводный поиск», в своё время обнаружила бронекатер и участвовала в его подъёме. Сейчас он возвышается на постаменте возле турбазы «Лилея» как памятник морякам Дунайской военной флотилии.

Основная экспозиция музея базового училища судостроительного завода (основатель – ветеран войны, подполковник в отставке П.И.Насибулин) посвящена Дунайской военной флотилии. Все чудом сохранившиеся вещи моряков подняты со дна Днепра.

В книге имеется глава «На Цюрупинском плацдарме». В этом районе в течение 1993, 1995 г.г. поисковиками было проведено три наземные операции по нахождению останков погибших воинов в период боёв 1943 г. В них, кроме В.Завгороднего, Е.Димова, принял активное участие помощник руководителя ВПО по разведке В.Пиварович. Благодаря проведённым экспедициям найдены и перезахоронены останки 94 воинов. В большинстве своём это наши земляки-херсонцы.

Успехи в поисковой деятельности ВПО не были бы значительными, как утверждает Л.Марченко, если бы следопыты не ощущали помощь и поддержку как со стороны своих учредителей, так и добровольных помощников.

Учредители «Подводного поиска» – Днепровское предприятие «Эра», облвоенкомат, ОСОУ, краеведческий музей – поддерживали поисковиков организационно, материально и морально.

«Мы должны быть благодарны искателям судеб воинов – как энтузиастам- одиночкам, так и группам, наподобие ВПО «Подводный поиск», которые постепенно, медленно, но уверенно сокращают миллионный список без вести пропавших…». С таким утверждением автора книги не согласиться нельзя.

Книга издана на хорошем полиграфическом уровне, богато иллюстрирована. Она рассчитана на краеведов, работников музеев, на всех тех, кто интересуется поисковой деятельностью.

М.А.ЕМЕЛЬЯНОВ,
член областного совета ветеранов
«Ветеран» № 11, 1 листопада 2001 р.

Книги

ОТДАТЬ ДОЛГИ ПРОШЛОМУ

Великий полководец Александр Суворов в своё время сказал, что войну можно считать законченной лишь тогда, когда с почестями будет похоронен последний её солдат. Великая Отечественная война, согласно этому высказыванию Суворова, ещё долгое время будет продолжаться – в поисках без вести пропавших и погибших воинов, чьи родные до сих пор так и не знают, где находятся их могилы.

Активно проводившаяся в прежние годы поисковая деятельность сейчас, увы, не имеет такого широкого распространения. И лишь немногие энтузиасты и отдельные организации пытаются проводить такую работу. На Херсонщине одним из самых активных поисковых отрядов является Военно-

патриотическое объединение (ВПО) «Подводный поиск». Оно возникло более десяти лет назад: исследователи-добровольцы, вошедшие в этот отряд, занимаются розыском под водой и на суше боевой техники, извлечением останков и установлением имён погибших и без вести пропавших воинов.

Деятельности ВПО «Подводный поиск» посвящена вышедшая в текущем году в Херсоне тиражом 100 экземпляров книга Леонида Марченко «Под водой и на суше». О предназначении этого документально-методического издания сказано в предисловии «К читателям», написанном руководителем рабочей группы редколлегии Херсонской областной «Книги памяти», ветераном Великой Отечественной войны, полковником в отставке В.Завгородним и председателем Херсонского городского Союза пенсионеров Вооружённых Сил и силовых структур Украины, капитаном 2-го ранга запаса Н.Срибным: «Из неё можно узнать, как должны действовать общественные организации, ведущие поисковую работу, и государственные органы, руководящие их деятельностью. Кроме того, материалы книги могут служить методическим пособием для существующих и вновь создаваемых поисковых отрядов в области. В книге подробно описывается порядок и организация поисковых отрядов, их возможная структура, методы и приёмы работы в экспедициях, то есть в полевых условиях».

Однако ценность книги «Под водой и на суше» прежде всего в том, что она является историко-краеведческим изданием, пополнившим немногочисленный список такой литературы о нашей области. Ведь рассказывая о методах работы «Подводного поиска», Леонид Марченко попутно раскрывает страницы истории Херсонщины, её прошлое – годы Великой Отечественной войны и участия в ней херсонцев.

За период своей деятельности организация выявила в акватории Днепра и в других водоёмах до 30 различных военных объектов: 13 самолётов, 7 судов, танк, 2 автомашины и другие. Однако ненайденных предметов военного времени как в земле, так и под водой на Херсонщине ещё очень много. «До сих пор, – приводит пример в своей книге Леонид Марченко, – неизвестна судьба бывшего буксирного ледокола «Байкал», приписанного ранее к Херсонскому речпорту. В начале войны судно было пе-

реоборудовано в минный тральщик с вооружением – две зенитки и два пулемёта. На борту вместо надписи «Байкал» появилось новое обозначение – «Т-503». Судно вошло в состав Черноморского флота.

Боевая биография «Байкала» была недолгой: он сопровождал торпедные катера из Херсона в Очаков, с его борта был уничтожен из зенитного орудия немецкий самолёт – в момент отражения вражеского авианалёта. Во время последнего боевого задания в августе 1941 года тральщик был потоплен авиацией противника в Днепро-Бугском лимане».

Возвращаясь в конце своего повествования к теме сохранения исторической памяти, автор справедливо отмечает: «…нет счастливого пути в будущее, пока не будут отданы долги прошлому». Может, оттого очень тяжело и медленно мы продвигаемся сегодня вперёд, что так и не научились ценить своё историческое прошлое?

Ольга АНТОНОВА
«Площадь Свободы» № 50, декабрь 2001 г.

Акценты редакционной почты

ПАМЯТЬ О ПРЕДКАХ – ДОРОГОЕ НАСЛЕДСТВО

Есть особый вид почты – письма с книгами, на которые читатели просят обратить внимание. Две из них прислал старый друг «РГ», ветеран Херсонского судостроительного завода Семён Тихонович Тёмный. Одна – «Жизнь высшей пробы» – посвящена В.Ф.Заботину, покойному ныне генеральному директору Херсонского судостроительного объединения, корабелу с 55-летним стажем. Другая – «Под водой и на суше» – рассказывает о деятельности военно-патриотической организации «Подводный поиск». Обе появились благодаря таланту и стараниям Леонида Марченко. Обе имеют одну «красную линию» – память о нашем недавнем прошлом, которое мы, как его наследники, не имеем права забывать.

Фигура Заботина вполне достойна такой, например, серии, как «Жизнь замечательных людей». Поэтому работу Леонида Марченко можно рассматривать как прелюдию к более глубокому исследованию жизни этой личности. Ибо, как пишет Леонид Марченко, «поскольку благодаря ему произошёл бурный рост Херсона как города-корабела», имя Заботина с полным правом должно быть увековечено и отнесено к когорте исторических первостроителей Херсона – князя Г.Потёмкина-Таврического, генерал-цехмейстера И.Ганнибала, генералиссимуса А.Суворова, адмирала Ф.Ушакова.

Его характер проявился уже в пятнадцать лет, когда он вопреки мечтам отца – старшего землеустроителя губернии – пошёл в школу ФЗО при заводе 444 (ныне Черноморский судостроительный в Николаеве), оставил обеспеченный дом и поселился в общежитии. Его врождённая способность управлять, выращивать мастеров управления из своих, заводских, его целеустремлённость и напористость в режиме работы на износ, его заботинская неуёмная забота о людях, олицетворением которой стал город-спутник Корабел на Карантинном острове – все эти качества вознесли Всеволода Фёдоровича в ранг незаурядного легендарного человека на заводе 445, том самом Херсонском судостроительном.

Автор одного из писем, опубликованных в книге, предлагает воздвигнуть памятник В.Ф.Заботину на площади микрорайона Корабел, которую также назвать его именем. Ещё важнее сделать доступными потомкам уроки жизни великого кораблестроителя и организатора, патриота города и государства.

Ценность второй книги Леонида Марченко, которую Семён Тёмный, сам инвалид ВОВ первой группы, представил как «очень интересное и крайне важное исследование», имеет, по словам полковника в отставке Василия Завгороднего и капитана 2 ранга запаса Николая Срибного, многовекторное направление. Во-первых, в ней на примере «Подводного поиска» профессионально обобщён опыт поисков, от чего книга может служить методическим пособием. Во-вторых, она раскрывает страницы Великой Отечественной войны, в основном на Цюрупинском плацдарме, которые требуют ещё кропотливого изучения. В-третьих, в ней много предложений, выстраданных поисковиками. В-четвёртых, книга утверждает

мысль, что патриотическая работа – «это стратегическое направление на десятилетия вперёд». А это, согласитесь, верно и не зависит от идеологических воззрений.

Леонид Марченко сожалеет, что «теперь это важное и необходимое дело сошло на нет», и считает, что «нужны государственный заказ на поисково-исследовательскую работу и повседневная поддержка энтузиастов-общественников со стороны местных администраций». «Наш гражданский долг, – пишет Леонид Владимирович, – каждого воина, положившего голову за своё Отечество, назвать поимённо. Однако это титанический труд, и без массовости его ни за что не осилить».

Убедительный аргумент в пользу такой постановки вопроса – статистический анализ херсонской «Книги Памяти», проведённый В.Я.Завгородним. В Херсоне до войны было примерно 90 тысяч жителей. Подлежало призыву в армию 15 тысяч. За время войны погиб 7861, из них больше всего в 1944-м (3749) и 1945-м (1128). Известны захоронения лишь 3084 херсонцев, а 3970 числятся пропавшими без вести. Ещё статистика: при обороне и освобождении Херсонщины на её территории погибло 47 тысяч воинов (в том числе 97 херсонцев), но известны места захоронений только каждого третьего. В военно-патриотическом объединении «Подводный поиск», которое бессменно возглавляет Емельян Георгиевич Димов, придерживаются мнения, что «нет счастливого пути в будущее, пока не будут отданы долги прошлому». Между тем, по словам Леонида Марченко, «…поисковая работа в области полностью свёрнута…, и лишь ВПО «Подводный поиск», словно одинокий воин на поле брани, пытается хоть как-то её оживлять».

В то же время важных целей много. До сих пор, например, не обнаружены две автомашины со штабными документами 9-й армии, которые были закопаны при отступлении в песчаных кучугурах в районе Пироте-Геройское «между животноводческой фермой и селом Зоряне». Местная жительница, которой штабной офицер сообщил о местонахождении тайника, выполнила его просьбу и рассказала о нём нашим солдатам после их возвращения, но к тому времени «живые» пески образовали новые кучугуры, выросли новые деревья, и найти тогда тайник не уда-

лось, а вскоре и та женщина умерла. Фронтовое поколение уходит, и с этим надо считаться. Активисты «Подводного поиска» предлагают к 60-летию Победы переориентировать работу поисковых отрядов с полевых операций на работу по сбору «свидетельских показаний» от непосредственных участников Великой Отечественной войны.

Есть предложение ввести в управлениях, которые занимаются молодёжными проблемами, штатную должность инспектора по военно-патриотическому воспитанию и поисковой работе. Размышляя о подрастающем поколении, Леонид Марченко пишет: «Нынче стало модно обвинять молодёжь в равнодушии к прошлому своего народа, в безразличии к его истории, культуре, в беспамятстве. Мол, живут молодые одним днём… Однако им никто и не передаёт по наследству память о своих предках». Отсюда его убеждённость, что назрела необходимость в учебных заведениях хотя бы факультативно изучать историю своего края.

Василий БАСАРАБ

«Рабочая газета» № 98, июль 2002 г.

Долі людські

ГОРА З ГОРОЮ НЕ СХОДЯТЬСЯ…

Є люди, ощасливлені тим, що можуть між собою спілкуватися. Часто-густо вони й самі не усвідомлюють, яким даром Божим володіють, марнуючи значну частину життя на словоблуддя, лихослив'я, порожні балачки, не розуміючи, що слово дане для того, щоб пізнавати світ, людину, дарувати тепло і загоювати душевні рани. Це так, до речі.

Взявши участь у акції «Україна очима редактора» журналістського фонду, я побувала на Херсонщині. На суднобудівному заводі ми познайомилися з редактором місцевої багатотиражки Леонідом Марченком. Колега розповів, що на Волині у нього є друзі, а про одну із мешканок Нововолинська він навіть писав у своїй книзі. Цікаво, розмислював Леонід, чи ж жива ще йо-

го героїня? Нещодавно він переслав уривок із своєї книги про Зінаїду Шульжук, і ми пропонуємо його вашій увазі, читачі.

(Надруковано розділ «Не ради выгоды и славы» з книги «Поиск продолжается»).

Ось така розповідь про нашу землячку Зіну Шульжук. Разом з Леонідом Марченком нас теж хвилює: чи ж жива вона, як склалося її життя далі? Можливо, вона чиясь мама, сестра, бабуся. Були б раді, якби хтось надав редакції якісь відомості про цю жіночку. Бо ж гора з горою не сходяться, а людина з людиною завжди повинні знайти одне одного…

Матеріал підготувала Людмила ЛУКНИЦЬКА
«Місто вечірнє» № 43, жовтень 2005 р.
м.Новоград-Волинський

У СПІВАВТОРСТВІ З ІСТОРІЄЮ

До творчого скарбу Леоніда Марченка можна віднести дві невеличкі за обсягом, але об'ємні за змістом книжки «Північна яблуня з півдня» (видавництво «Просвіта», Херсон, 1994 р.) і «Плугатарі етапом йдуть…» (видавництво «Просвіта», Херсон, 1995 р.). Серед усіх книжок, що вийшли з-під пера письменника, вони стоять на особливому місці. Тема, за яку взявся Л.Марченко, дуже складна, вона замовчувалася довгі роки, і ця тема – розкуркулення українських селян.

Вперше художня повість «Північна яблуня з півдня», в чомусь автобіографічна, і автор цього факту не приховує, друкувалася в обласній «молодіжці» – «Ленінському прапорі» у січні 1989 року – в № 2,3,4,5. Уривки з цієї ж повісті також увійшли в альманах «Забуттю не підлягає» (редактор-упорядник Е.О.Дубовик) – у 1994 р.

Документально-публіцистичне дослідження «Плугатарі етапом йдуть…» (з підзаголовком «Розкуркулення українського села по матеріалах Херсонщини») виявилося спробою автора розібратися в непростих заплутаних перипетіях 30-х років XX століття. Спочатку це була дипломна робота Леоніда Марченка, котрий тоді навчався в інституті журналістики Київського університету імені Т.Шевченка. Автор вивчив багато матеріалу відносно розкуркулювання, шукав у архіві документи, що підтверджували знущання з українського села, зустрічався зі свідками, які пережили жахливу трагедію. І тепер можна з повною упевненістю сказати, що письменник гідно виконав свій громадянський обов'язок.

СВОЄ І ПО-СВОЄМУ
(передмова до книги «Північна яблуня з півдня»)

Автор цієї книжки Леонід Марченко, будівельник за фахом, а нині журналіст, прийшов до обласного літоб'єднання в ту «блаженну» пору, коли твори, такі, як «Північна яблуня з півдня», можна було хіба що читати в рукописі, про їхню публікацію в пресі годі було й заїкатися. Між тим він таки ризикнув надіслати повість до журналу і одержав невдовзі відповідь, гідну

того періоду: повість, мовляв, ідейно хибна, автор не зумів розібратися в історичних колізіях тридцятих років.

Певна дещиця істини в такій оцінці твору була: автор, сам онук розкуркуленого, а на ту пору – комуніст, не міг же бути відвертим до кінця, заперечити «мудрість» великого перелому, стати на захист Полікарпа Семеновича, його родини, витурених з південного українського степу у північні нетрі за наказом тодішнього вождя – вірного продовжувача справи свого попередника.

В нинішній редакції все стало на свої місця, і ми таки співпереживаємо разом із жертвами тотальної колективізації, симпатії наші авжеж на боці Полікарпа Семеновича, його вірної дружини, добросердного онука, зрештою, тисяч таких, як він, чиї долі переламані людинодавильною машиною комуністичної перебудови світу («До основанья, а затем…»).

Скажемо щиро: останні дні Полікарпа Семеновича виписані автором набагато переконливіше і колоритніше, аніж екскурси в його минуле – розкуркулення, переселення, вростання в північний грунт не тільки яблуньки з півдня, але й пораненої душі українського хлібороба. Може, тут дався взнаки брак письменницького досвіду, може, спротив матеріалу, та, попри це, повістина все ж сприймається як незаперечний художній документ, який багато про що говорить серцю і розумові. Письменницький вишкіл – справа наживна. Гадаємо, Леонідові Марченку вона під силу, про що свідчать і оповідання, репрезентовані в цій невеликій збірці – на різну тему, з різним художнім вирішенням її, але об'єднані вони одним-єдиним: граничною правдивістю оповіді, прагненням сказати слово своє і по-своєму.

Микола БРАТАН
1994 р.

МУЗЫ НЕ МОЛЧАТ

Литературным творчеством занимаются члены клуба «Эллинг», дающего путёвку в жизнь самодеятельным поэтам и писателям. На прошлой неделе очередной специальный выпуск газеты «Судостроитель» был полностью отдан эллинговцам – читатели могут познакомиться со сборником «Такая вот любовь».

А руководитель клуба, редактор заводского радио Л.Марченко, написал книжку «Північна яблуня з півдня», в которую вошли одноименная повесть и рассказы.

К.ПЕРМИЛОВА
(В сокращении)
«Семь футов под килем» № 46, май 1994 г.

Міні-рецензія

ВОРОГ НАРОДУ ЗА РОЗНАРЯДКОЮ

Нещодавно побачила світ книжка херсонського літератора Леоніда Марченка «Північна яблуня з півдня». До неї увійшли однойменна повість і чотири оповідання на різні теми, але, як пише у вступній статті Микола Братан, «об'єднані одним-єдиним: граничною правдивістю оповіді, прагненням сказати своє і по-своєму…»

Повість «Північна яблуня з півдня» – відверта розмова з читачем про долі розкуркулених у роки колективізації. Хто ж вони, ті, кого назвали ворогами народу?

Головний герой повісті, Полікарп Семенович, зі своєю сім'єю потрапив в Архангельську область за любов до землі, за працелюбність, за те, що жив у достатку. Навіть на холодній північній землі він не просто працював, а творив чудеса. Одним з них стала посаджена ним яблунька, яка нагадувала усім переселенцям про степовий край, рідну Україну і незабутні роки, що були безжалісно перекреслені державними постановами.

Не пощадив рік «великого перелому» і Кіндратівну, котра залишилася вдовою з малими дітьми. Важко їй було одній вести господарство, ось і попросила допомоги у односельчанина. Їй сказали: «У тебе – наймит, а ти – куркульська жінка». Так і потрапила вона на північ.

Федір ніяк не попадав під категорію куркуля, так його відправили просто за рознарядкою. План треба було виконувати. А Миколу (смішно і гірко читати з позицій сьогоднішнього дня) вислали просто за те, що зробив залізний дах. «Якщо ти щось

маєш, – ти куркуль, – таке правило діяло в ті часи, і про це говориться у повісті. – А якщо ти куркуль, значить, експлуататор, тому і виселяємо як ворога народу…».

Нашому поколінню важко повірити в це. Але так було. І в наші, 90-ті роки, коли ще не вирішене питання, хто ж буде господарем на землі, доводиться з жалем пригадувати про справжніх хліборобів, таких, як герой повісті Савєльєв, котрий сказав Полікарпу Семеновичу : «Ми, селяни-хлібороби, як гумус, що революційна чорна буря здула з родючих полів. І довго тепер не буде добрих урожаїв на землі. Без таких, як ми, з голоду люди почнуть здихати…». Тому повість «Північна яблуня з півдня» актуальна і в наші дні.

Євгеній НІКОЛАЮК
«Новий день» № 30, липень 1994 р.
«Деловая Херсонщина» № 10, 1994 г.

«ПІВНІЧНА ЯБЛУНЯ З ПІВДНЯ»

В мае этого года вышла в свет книжка Леонида Марченко «Північна яблуня з півдня», где одноименная повесть и четыре рассказа, по словам Миколы Братана, написавшим вступительное слово, – «…на різну тему, з різним художнім завершенням її, але об'єднані вони одним-єдиним: граничною правдивістю оповіді, прагненням сказати слово своє і по-своєму…»

Повесть «Північна яблуня з півдня» о раскулачивании, о трагических судьбах настоящих хлеборобов, которых в период коллективизации объявили врагами народа и в двадцать четыре часа выслали в Архангельскую область.

Колоритные образы один за другим проходят перед читателем, раскрывая трагедию тех далёких тридцатых годов. Вот, например, Кондратьевна. Оставшись вдовой с малыми детьми, приютила Пилипа, который помогал по хозяйству, а Кондратьевна относилась к нему, как к родному сыну: кормила, одевала, обувала. «Я сам, з доброї волі тут живу, допомагаю безбатченкам», – говорит представителям власти Пилип. Но у власти свои планы: объявив «куркульською жінкою», Кондратьевну выслали на север.

А Фёдор в гражданскую воевал в Красной Армии, был дважды ранен. В мирное время стал трудиться на земле, за которую кровь проливал. Но и его не пощадили, потому что по разнарядке требовалось раскулачить ещё пять семей. А в селе – одни бедняки. Решили выслать Фёдора – молодой, выдержит.

Матвей Жердин сам был активистом по раскулачиванию. Послали его в соседнее село, а когда вернулся через три дня, то узнал, что его семью выслали по разнарядке, объявив кулаками.

Но самым ёмким, колоритным является образ Поликарпа Семёновича. «Хазяїном був дбайливим, знався на хліборобстві. На складені од продажу хліба гроші збудував млин, придбав молотарку – теж немалі прибутки. Біля млина поставив двоповерховий будинок, і виник в степу хутір – за три версти од села». А потом революция, гражданская война, коллективизация. Перечёркнуты все лучшие начинания, поставлено всё с ног на голову. Оказавшись в Архангельской области, посадил Поликарп Семёнович яблоньку, чудом принявшуюся на холодной, неприветливой земле. А потом зацвела и стала давать плоды, маленькие и горьковатые. Но здесь для многих переселенцев она была чудом, частичкой родины, напоминала о далёком степном крае.

Штрих за штрихом, эпизод за эпизодом автор с любовью, с какой-то особой теплотой рисует нам образ Поликарпа Семёновича. Это был физически сильный человек, сочетающий трудолюбие и смекалку, творивший чудеса на колхозных полях, за что прозвали его северным Мичуриным.

«Роботи Полікарп ніколи не боявся. Важко починати все з початку, але в нього діти, а заради них можна піти на все. Опусти руки – і кінець роду-племені!». Поэтому боялся рассуждать с кем-либо о причинах той трагедии, которая проходила по всей стране. Понятно, что в разговоре с Матвеем Жердиным он пытался защищать власть, обвиняя кулаков в массовом терроре. Но гораздо ближе был к истине, думается, всё-таки Жердин: « Я знаю, що Сталін задумав. Він, висилаючи нас з батьківщини, хоче обезкровити українську націю, змішати з іншими народами. Він переслідує мету – знівелювати всіх… Ось такий Сталін – страшний геодезист!».

Здесь Леонид Марченко не навязывает читателю свою точку зрения, а даёт возможность размышлять самому и делать выводы.

«Північна яблуня з півдня» определена автором по жанру как повесть. Но, на мой взгляд, это скорее рассказ. Для повести нет развития других сюжетных линий, нет той полноты раскрытия образов, которая должна присутствовать, да и отсутствует ряд других существенных признаков для повести. Кроме того, есть пробелы в композиционном отношении. По задумке автора, события прошлых лет чередуются с днями сегодняшними. Но слишком частые переходы усложняют восприятие произведения.

Существенным является работа автора по индивидуализации речи персонажей. Они все говорят почти одинаково. Вспомните деда Щукаря из «Поднятой целины», разве он также говорил, как Давыдов или Нагульнов?

Но несмотря на ряд недостатков, отмеченных и оставшихся «за занавесом», хочется всё же сказать, что «Північна яблуня з півдня» – творческая удача Леонида Марченко, одно из лучних его призведений.

Геннадий НЕСЕР

Рукописный альманах «Эллинг» № 7, сентябрь 1994 г.

РОЗСТРІЛ В ХЕРСОНІ, ПОВСТАННЯ В ГОЛІЙ ПРИСТАНІ

Ці факти ще й подосі вголос не називаються. Йдеться про повстання 1930 року в кількох селах Голопристанського району на Херсонщині. Про них вперше у своїй праці «Голгофа України» повідомив український статистик, економіст, історик, педагог і публіцист Дмитро Соловей.

Не називаючи конкретних населених пунктів, автор повідомляє: «Також дуже скупі, на жаль, відомості про це повстання подає Юр.Горліс-Горський, знаний учасник повстанської боротьби з окупантами ще за часи наших Визвольних Змагань. У своєму памфлеті «Ave dictator», згадуючи про збожеволення «розкуркуленого» діда Корнієнка, він коротко, між іншим пише: «Син його Петро був розстріляний в числі «84» в Херсоні за участь у повстанні декількох сіл. Голо-Пристанського району в серпні 1930 року».

Херсонський краєзнавець, журналіст Л.Марченко, досліджуючи питання штучного голоду на Херсонщині, мав зустріч з людьми, які чули про це повстання, знають чимало фактів.

Дякуючи Марченкові за його подвижницьку працю, редакція «Свободи» сподівається на те, що земляки непокірливих «куркулів» напишуть до газети про своїх рідних, близьких, сусідів. Аби якомога більше народу знало про трагедію, яка не повинна повторитися ніколи!

«Свобода» № 4, листопад 1994 р.

НЕВИГОЙНИЙ БІЛЬ ПАМ'ЯТІ
(передмова до книги «Плугатарі етапом йдуть»)

Десь на початку вісімдесятих років мій земляк, херсонець Леонід Марченко, звернувся до мене з проханням прочитати його щойно закінчену повість і висловити свою думку про неї. Невеличка за розміром, добротно написана повістина мене, пам’ятаю, приголомшила. Щонайперше – своєю граничною відвертістю. Побудована на фактах дійсної родинної історії, по-

вість із достатньою мірою художнього узагальнення відтворювала сторінки страшної трагедії українського селянства, адже йшлося у ній про роки колективізації, про злочинні страхіття розкуркулення і голодокосту. Автор писав про це з якоюсь аж ніби наївною правдивістю. І це вражало. Адже тоді небезпечно було навіть мимохідь прохопитися про оті «соціальні досягнення» несхвальним словом. Давши загалом позитивну оцінку, я проте не стрималася од запитання: «Але ж ви цього не зможете опублікувати. Ви що ж – свідомо писали у стіл?». Леонід Марченко лише мовчки стенув плечима.

Нині повість «Північна яблуня з півдня» вже вийшла друком, і згадала я про неї не лише тому, що нова книжка Л.Марченка, присвячена тій же невигойній темі, увібрала, крім розмаїття, безлічі інших матеріалів, також фактаж, з якого зросла колись ота рання письменницька вдача. Річ ще й у тім, (і це – головне!), що нове документально-художнє дослідження вагомо потверджує ті визначальні риси творчої особистості автора, які зумовили й специфіку його прозового дебюту. А саме: ніби вроджену потребу в істині, ґрунтовність у доборі та вивченні вихідних матеріалів, серйозність в осмисленні теми, соціальну зболену чесність, органічну духовну «вкоріненість» у буття рідного народу.

Вже у першій главі «Куркуля слід було б вигадати…» автор дає соціальний аналіз потаємних першопричин трагедії, кваліфікує колективізацію та її згубні для мільйонів людей наслідки, як свідомий, підступно спланований злочин сталінського режиму проти українського селянства. Відновлення історичної правди, засноване на незаперечності сили-силенної наведених фактів, в інтерпретації Л.Марченка набирає й особливого емоційного впливу, що його спричинює вміло акцентований контраст, протиставлення: численні свідчення очевидців, листи, живі оповіді-спомини, кричущі факти сприймаються врешті-решт як відчайдушний скрик самого життя, скаліченого і замордованого, а політична, «ідейна» демагогія верхів у поєднанні з «залізним» ідіотизмом соціальної практики більшовизму усвідомлюється автором (і читачем), як щось спершопочатку мерзотне, кінець кінцем – як антижиття. Та й як інакше сприймати суспільство,

де здоровим глуздом попихає безглуздя, де, здається, уся країна віддана на поталу самому Сатані.

Глави «Як заганяли у колективне рабство» та «Вигнанці на чужині» дають виразне уявлення про поетапний розвиток трагедії, про невідступність більшовицького смертного тиску на трудовий сільський люд. Співставляючи свідчення тодішньої офіційної пропаганди, зокрема газетної, і документи живої людської пам'яті, письменник показує, як послідовно вбивалося у трударях почуття господаря, як злочинне «розкуркулення» згодом оберталося не менш страшним за віддаленими наслідками «розселяненням» величезної маси хліборобів, давши поштовх соціально-психологічним явищам, які ще довго й не по-доброму відгукуватимуться у нашому житті.

Читаючи ці сторінки, не можна знов і знов не жахатися з лицемірної аморальності системи, де «ідейний» нероба чи п'яничка мав змогу знущатися з совісного трудівника, де за честь і доблесть вважалося пограбувати й викинути з хати багатодітну сім'ю, де вбивали мільйони безневинних заради… світлого прийдешнього. Автор обрав вірний тон оповіді: без жодного істеричного притиску він надає слово документам, фактам, конкретно пойменованим особам, і ця, не підсилювана штучно, об'єктивно-ділова констатація лише підкреслює збоченість не просто інтонації, а самого роздуму автора.

З дослідження Л.Марченка (найхарактерніша з цього погляду глава «Долі людські – трагічні») зрештою постає образ нашого багатостраждального народу – із його неповторною вдачею, життєстійкістю, добротою та працьовитістю. Розповідаючи про шляхи і долі тих, кого без провини заслали на Північ, автор мовби й сам трохи дивується з притаманної їм життєвої снаги: ті, хто не вмер дорогою і не збожеволів, і на Півночі зуміли налагодити відповідний до національної вдачі побутовий затишок, спосіб життя: всупереч усьому, побудувалися, підняли дітей, навчилися рибальства, всілякої лісової «науки», навіть садки примудрилися виростити… Гіркі плоди південної яблуньки, що мала зростати на Півночі, а все ж нагадують Батьківщину… Автор добре знає, про що пише, адже й сам народився в Архангельській області, куди був засланий його дід. А на Херсонщині,

десь під Маячкою, й понині вціліла дідова оселя. Люди її так і зовуть – хутір Марченка.

Здобутком прозаїка, на мою думку, стало і те, що досі «кровоточиву» тему він зумів розглянути з позицій вочевидь конструктивних. У його загальній смисловій концепції виразно вчувається застережна нота – найповніше історичне знання та усвідомлення нам необхідні не задля того, аби увесь час сипати сіль на й без того невигойні рани, а, може, насамперед заради сьогоднішнього життя народу. І має рацію автор: мільйони українців, нащадків отих вигнанців, розкидані по просторах колишнього Союзу, хто по-справжньому подбає про цю ближню «діаспору»? І хто, хоч би наслідуючи приклад Канади, скаже бодай вдячне слово українцям-хліборобам, які окультурили, обжили ці безлюдні й дикі раніш місця?

Історичне чуття, точність соціально-політичної характеристики тих подій та явищ, що їх досліджує Л.Марченко, ретельний добір та вдала систематизація матеріалів, значну частину яких автор віднайшов самостійно і «оприлюднив» вперше, глибина та серйозність узагальнень і висновків, змістова спроектованість у нашу нову сучасність, стилістична виразність викладу, загальна культура форми й справді наукова доскіпливість у деталях, зокрема, й з царини бібліографії, – все це дає підстави твердити, що книжка «Плугатарі етапом йдуть…» заслуговує на вдячне визнання і, безперечно, викличе широкий читацький інтерес. Хоч би тому, що фактичний матеріал, яким, мовби й переобтяжена оповідь, може знадобитися й іншим дослідникам того періоду – перегортати ці болючі й вражаючі сторінки нашої історії ми будемо ще не одне десятиріччя, аби колись повною мірою збагнути масштаби та наслідки пережитої народом трагедії.

Отож, можна з цілковитою певністю підсумувати, що Леонід Марченко вніс і свій гідний вклад у цю загальну, важливу для самоусвідомлення нації справу. І почав він свій журналістський, письменницький, громадянський пошук одним з перших. Це, як на мене, багато важить.

Лада ФЕДОРОВСЬКА
1995 р.

У СПІВАВТОРСТВІ З ІСТОРІЄЮ

«Плугатарі етапом йдуть…» – таку назву має книжка херсонського журналіста і письменника Леоніда Марченка, яка вийшла друком тритисячним тиражем.

Видання є продовженням дослідження злодіянь тоталітарної системи, розпочатого документальним збірником «Північна яблуня з Півдня».

Читачі мають змогу познайомитися із невідомими широкому загалу фактами насильницького «розкуркулення» у наших краях.

В.РУДЬ
«Свобода» № 2, березень 1995 р.
«Наддніпрянська правда» № 47, квітень 1995 р.

ПИШЕ ПРО ВІЧНЕ

Повість «Північна яблуня з півдня» Леоніда Марченка – річ, якою, безумовно, повинно гордитися українське письменство. Давно не зустрічав такого об'ємного твору, з таким багатющим життєвим і психологічним матеріалом, що інший по ньому написав би не один роман.

Хоч повість де в чому біографічна, автор підіймає пласт проблем, про які і думати раніше боялися.

Неголослівна слава Леоніда, певен, обов'язково знайде своїх поклонників, навіть у цей наш комерційно-бездушний час, бо пише він про вічне і не з пальця висотуючи.

Немає провінційних письменників, про що засвідчує вся творчість Марченка. Почитайте його!

Володимир НАГОРНЯК
Рукописный альманах «Эллинг» № 8, 1995 р.

У СПАЛАХУ НЕВІДЖИЛОЇ ТРАГЕДІЇ

Обговорення нової книжки Леоніда Марченка «Плугатарі етапом йдуть…» відсунуло «на потім» решту запланованої програми одного із засідань літературної вітальні при обласній науковій бібліотеці, але ніхто не нарікав на такий несподіваний збій. Адже минала година за годиною, а схвильована розмова не вщухала, надто вже всіх зачепило за живе це незвичайне художньо-документальне дослідження. Адже у творі Л.Марченка йдеться про трагедію розкуркулення на Херсонщині, автор зібрав об'ємний і подеколи унікальний матеріал, живі свідчення очевидців, архівні документи.

Глибокими були судження опонентів Л.Любомської, В.Наумич, В.Гринька, М.Довгая, Г.Ковтун, Н.Кислинської, О.Гельфанд, Г.Краснової, Г.Майзус, І.Єгорової… Твір, безперечно, заслуговує на ґрунтовну оцінку в пресі, поки ж хочеться навести вірш-

експромт, у якому висловлено загальний настрій присутніх. Вірш присвячується авторкою пам'яті її репресованих земляків-станіславців, а відтак і їхнім історичним побратимам, що стали трагічними героями книжки Л.Марченка «Плугатарі етапом йдуть…».

НЕПРОСТИМЕ

Село моє! Овіяне вітрами,
Омите морем і Дніпром,
Оплакане вдовиними сльозами,
Катоване злочинними смертями
Твоїх синів і доньок –
лютим злом.

Вбивали совість нашого села,
Йшли на Голгофу жінка, чоловік,
За що прокляли той пекельний рік –
У пам'яті на те свої права.

Схилили голови вже посивілі діти,
І кормчих не діждались кораблі…
Куди ж тепер покласти оці квіти
Чи кинути «ту» пригорщу землі?!

Ганна БУКЛІЧ
«Наддніпрянська правда», 12 серпня 1995 р.

Враження

ЧИ ПОВЕРНУТЬСЯ ПЛУГАТАРІ?

Читання книжечки «Плугатарі етапом йдуть…» херсонського літератора Леоніда Марченка навіває спогади. 1947 рік. Весна. День дощовий, сумний. Я щойно отримав по продовольчій картці 400 грамів чорного хліба. І навіть не помітив, яким був той шматочок – свіжим, черствим? Не доніс додому – з'їв, глитнув. То був час після жахливої війни. Події, що розгортаються в дослідженні

Леоніда Марченка, – наслідок не війни, не стихійного лиха. Йдеться про спланований сталінським режимом голодомор.

Ми тепер вже багато знаємо про «класичну» колективізацію, розкуркулювання, голодомор. Дослідження Л.Марченка допомагає ще раз побачити, як те все діялося у нас, на Херсонщині.

«Історія України, – пише автор, – надміру рясніє трагічними подіями. Та особливо вражають страхіття, що випали на долю українського народу у першій половині ХХ століття». І далі він підкреслює: «Не кожній нації було б під силу витримати тиск двох найжорстокіших тоталітарних режимів – більшовицького та фашистського».

Відрадно, що Леонід Марченко, котрий народився на півночі Росії, написав твір, у якому прагне розкрити біль людських страждань, жертв, неймовірних втрат, яких зазнала рідна Україна, зокрема Херсонщина, за суцільної колективізації та спланованого голодомору.

Перечитую книжку, і знов її рядки викликають спогади. Народна трагедія 1932-1933 рр. – справа рук багатьох, у тому числі й тисячі «активістів», що з волі «вождя народів» та його поплічників були перетворені на коліщатка жахливого механізму пограбування селян.

До моєї матері заходила двоюрідна сестра. Одного разу вона увійшла мовчки і, не піднімаючи голови, впала на лаву. У Бехтерах помер її єдиний годувальник, останній син. Майже водночас з дружиною і дочкою. Я був тоді малою дитиною, але те, що почув, врізалося в пам'ять на все життя:

– У двадцять чотири роки захолов, – повторювала гірко тітка. – У двадцять чотири. А онучці лише три. Синову врятувати також не вдалося…

– Вічна їм пам'ять, – сказала моя мати.

– …Усіх в одну яму: скільки люду! І все – через оту колективізацію. Чоловік блукав степом, знайшов жменьку зерна – запроторили у в’язницю. Де він, що з ним – досі нічого не знаю.

Тітка дала волю сльозам. Плакала, ридала у безмежно глибокому хвилюванні.

– Брат на Півночі… Захищав тут скотинку. Не давав відкрити корівника. Тож били, а потім потягли на етап. Її брата по-

ставила на ноги рідна українська земля, виколихала на буйних хвилях золотавої пшениці, зробила міцним, широкоплечим плугатарем. І дуже хотілося вірити тітоньці, що не залякають його крижані хмари Сибіру, не вб'ють прагнення до життя, до материнської мови…

Леонід Марченко з честю виконав свій громадянський обов'язок, зробивши свій внесок у справу висвітлення соціально-політичної ситуації тієї трагічної пори, катастрофи, спричиненої сталінським «великим стрибком» у соціалізм.

Тепер, коли Україна стала незалежною, вільною, думається: чи повернуться плугатарі до своїх домівок?

Микола КАЛЯКА
«Наддніпрянска правда», 7 вересня 1995 р.
«Судостроитель» № 24, сентябрь 1995 г.

«ПРОСВІТА» ХЕРСОНЩИНИ: ПРАЦЮЄМО НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕЮ

…Видавнича діяльність «Просвіти», попри постійні матеріальні труднощі, не припинялася ніколи. За цей період видано понад 50 книжок публіцистики, а також художніх творів. Так, «Просвіта» сказала своє слово про голодомор 1933 року, випустивши невелику за обсягом, але вагому за змістом брошуру Ф.Морозюка, присвячену цій чорній даті в житті таврійського села. Херсонський журналіст Л.Марченко видав книжку (завдяки «Просвіті») про розкуркулення південних сіл…

Микола БРАТАН,
голова Херсонської обласної організації
Всеукраїнського товариства «Просвіта»
імені Тараса Шевченка
(скорочено)
«Степова Україна» № 1, лютий 1999 р.

«ВРАГИ НАРОДА» – МИФЫ И РЕАЛЬНОСТЬ

Читатели области знакомы с двумя альманахами из серии книг про судьбы репрессированных: «Забуттю не підлягає» и «Останній сталінський удар».

Авторы (а среди них профессоры В.Сусоров, В.Ковалёв, Г.Чуйко, Л.Марчук, писатели Л.Кулиш, Ю.Голобородько, Л.Марченко, Л.Федоровская) анализируют особенности политических репрессий в крае. Открывают согражданам горестные страницы страданий их родных и близких.

Очерки, статьи, новеллы, вошедшие в сборники, рассказывают о мифических преступлениях «врагов народа». С их страниц взывает горькая правда о лимитах на смерть и аресты, о преступлениях против героев Великой Отечественной, забытых подпольщиках, преданных подростках.

Елена ПАСИЧНИК,
научный сотрудник НРГК
«Реабілітовані історією»
«Новий погляд» № 6, лютий 1999 р.

ЛІТОПИСЕЦЬ КОРАБЕЛЬНОГО КРАЮ

Л.Марченко працював на Херсонському суднобудівному заводі з 1973 р. по 2006 р. Був майстром, виконробом на будівництві, начальником ремонтно-будівельного цеху, редактором заводського радіомовлення, редактором газети «Судостроитель». Він добре знав рідне підприємство, його працівників – від простих робітників до адміністрації заводу.

І природно, що спочатку, як робкор, а потім, як журналіст, багато писав про життя колективу суднобудівників, про злети і застійні часи на ХСЗ. Замітки, репортажі, статті, інтерв'ю, нариси Л.Марченка друкувалися часто-густо в обласних і центральних газетах.

Він був одним із співавторів 2-го тому «Херсонский судостроительный завод. Очерки истории» (видавництво «Скіфи», Херсон, 2001 р.). Був редактором-упорядником книги «Жизнь высшей пробы» (видавництво «Скіфи», Херсон, 2001 р.) – про видатну людину, генерального директора ХСЗ, Героя Соціалістичної праці, лауреата Ленінської і державної премій, Всеволода Федоровича Заботіна. У своїй невеличкій поемі про нього Л.Марченко підкреслює:

И свершит в жизни столько он,
Что хватило б другим на века!

І це дійсно так. Завдяки В.Ф.Заботіну ХСЗ перетворився на сучасний завод-лабораторію, де будувалося до 12 потужних океанських лайнерів у рік. Тобто в середньому кожного місяця зі стапелів сходило по судну. А на Острові виник живописний мікрорайон Корабел. На березі Чорного моря з'явився пансіонат на 1000 відпочиваючих за один заїзд.

Завершує Л.Марченко поему про В.Ф.Заботіна такими рядками:

И забыть мы его не вправе,
Пусть бегут за годами года…
Я надеюсь, в нашей державе
Будут помнить о нём всегда!

Треба сказати, що книга «Жизнь высшей пробы» тиражується також методом ксерокопії – без відома редактора-

упорядника Л.Марченка. Це означає тільки одне: видання потрібне читачам і досі.

Ще одна документальна книга «Корабли рождаются в Херсоне» (видавництво «Айлант», Херсон, 2012 р.) повністю присвячена суднобудівникам ХСЗ. Цим виданням автор віддав належне колективу, з яким працював на протязі 33 років.

На родственных предприятиях

КАК ЖИВЁШЬ, БРАТ?

Херсонский судостроительный завод – первый среди построенных в послевоенные годы. Его первый заказ – строительство несамоходной баржи грузоподъёмностью 250 тонн, спуск на воду которой произошёл 12 октября 1951 года. Эта дата и стала днём рождения завода. Завтра заводу исполняется 50 лет. Зрелый возраст по человеческим меркам.

К юбилею завода была выпущена книга «Херсонский судостроительный завод (очерки истории 1991-2001 годы)». Именно с 1991-го и взяли исчисление новейшей истории завода авторы интересного сборника, где в шестнадцати главах рассказывается о событиях заводской жизни, путях выживания многочисленного коллектива судостроителей. Для нас, работников «Красного Сормова», всё это до боли знакомо. Мы тоже прошли испытание на прочность. Мы выстояли. Выстояли и наши друзья из Херсона.

Листая страницы истории Херсонского завода, невольно задумываешься над тем, что несмотря на то, что сегодня мы находимся по разные стороны государственной границы, мы – братья. За период с 1994-го по 1996-й год херсонские судостроители построили для России шесть танкеров, а чуть позже – плавбуровое судно «Газпром-1», предназначенное для бурения скважин глубиной в шесть тысяч метров в северных широтах. Эти заказы дали возможность коллективу выжить.

Для Херсона судостроительный завод всё равно, что для Нижнего – «Красное Сормово». Это большая доля налогов для бюджета, это рабочие места, это социальная стабильность.

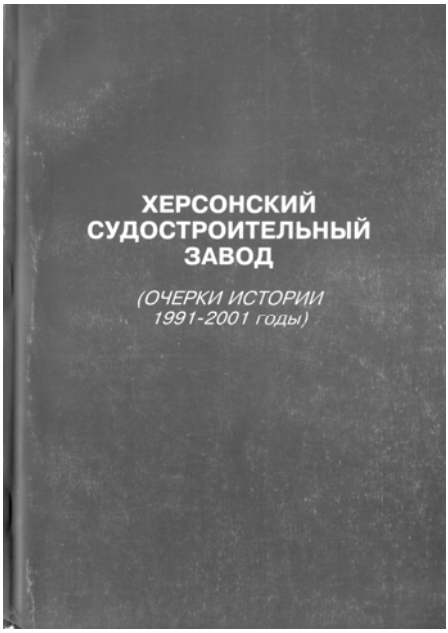

Для литературной группы «Волга» особенно приятно, что одним из авторов книги по истории Херсонского завода стал наш давний друг, руководитель литературного клуба «Эллинг» Л.В.Марченко. Между нашими литобъединениями издавна – крепкая дружба. Мы печатались на страницах их многотиражной газеты «Судостроитель», стихи поэтов с Украины публиковались в «Красном сормовиче».

Сегодня сормовичи сердечно поздравляют судостроителей из Херсона с юбилеем предприятия и желают заводчанам новых заказов, процветания. И семь футов под килем – построенным ими кораблям.

Ю.ЕРМОЛАЕВ,
зам.начальника цеха МС-1,
член литгруппы «Волга»
«Красный сормович», 11 октября 2001 г.

КНИГА О ЗАБОТИНЕ

Полувековой юбилей Херсонского судостроительного завода, который отмечался 12 октября этого года, стал заметным событием в жизни Херсонщины. И это не случайно, ведь судьбы десятков, если не сотен тысяч жителей нашей области так или иначе связаны с этим (теперь уже бывшим) гигантом отечественной промышленности. Нельзя сказать, что юбилейные торжества носили масштабный характер, но они были и по-разному запомнились всем. Тем более, что руководство судозавода постаралось выпустить по этому случаю несколько книг, с разных сторон отражающих богатую историю всемирно известного предприятия.

Об одной такой книге – «Херсонский судостроительный завод. Очерки истории 1991-2001 годы» – «Площадь Свободы» рассказывала в сентябре. И вот на днях из печати вышла очередная книга, посвящённая судозаводу: «Жизнь высшей пробы». Вся она посвящена Всеволоду Фёдоровичу Заботину (1917-1994), бывшему генеральному директору предприятия.

Уже в предисловии от редактора и составителя этого сборника мемуарных материалов Леонида Марченко говорится об историческом значении личности бывшего гендиректора: «С именем Заботина связано становление завода, который именно при нём превратился в крупнейшее современное предприятие, успешно конкурирующее со многими зарубежными фирмами. Суда различных типов с маркой ХСЗ эксплуатируются в разных странах мира. Но Всволод Фёдорович не ограничивал свою деятельность только производственными интересами. Благодаря его инициативе и неустанной заботе, на месте бывших плавней вырос чудо-город с максимумом удобств для проживания и отдыха людей. А в посёлке Лазурном Скадовского района возникла база отдыха «Корабел» – своеобразный оазис на берегу Чёрного моря. В.Ф.Заботин оправдал свою фамилию, многое сделав

для людей. И потому его деяния навсегда останутся в памяти херсонских корабелов, жителей города».

Собственно говоря, всё дальнейшее повествование в книге посвящено наиболее полному раскрытию того, что сказал о Заботине в своём предисловии Леонид Марченко. Сборник состоит из воспоминаний и свидетельств о легендарном директоре судозавода, написанных в разные годы Наумом Фогелем, Леонидом Марченко, Фёдором Багненко, Николаем Середой, Михаилом Омельченко. В приложении также опубликованы письма Н.Санько и С.Лобова в редакцию заводской газеты «Судостроитель».

Каждый из авторов книги стремился не только рассказать какие-то случаи из жизни В.Ф.Заботина, воскресить в памяти наиболее значимые с их точки зрения моменты в истории судозавода, но и дать свои характеристики генеральному директору, что-то вроде дефиниций, которые просто надо запомнить, усвоить, беспрекословно принять. *(в сокращении)*

Николай ВЕРШИНА
«Площадь Свободы» № 49, декабрь 2001 г.

ВСЯ ЖИЗНЬ – ПОДВИГ

О нём в Херсоне знают многие. По наградам, почётным званиям, лауреатским титулам равных ему в городе нет. Речь идёт о Герое Социалистического труда, лауреате Ленинской и Государственной премий СССР, Почётном гражданине Херсона, бывшем генеральном директоре Херсонского судостроительного производственного объединения Всеволоде Фёдоровиче Заботине, с именем которого связаны становление и расцвет предприятия.

О Всеволоде Фёдоровиче не один раз публиковались статьи в периодической печати. Его производственная деятельность нашла отражение в очерках истории завода. В 1975 году в издательстве «Таврия» о нём в серии «Люди трудовой славы» был издан очерк писателя Наума Фогеля.

Такие руководители, как В.Ф.Заботин, не подлежат забвению. Память о них остаётся в том, что они сделали, оставили после себя. О Всеволоде Фёдоровиче в сборнике «Жизнь – высшей пробы» вспоминают те, кто его знал, имел счастье с ним

работать. Редактором-составителем книжки является журналист и писатель Л.В.Марченко.

Очерковый характер её даёт возможность всесторонне и полно раскрыть личность генерального директора, его незаурядные способности, многогранную работу. Читатель видит сильный характер, твёрдую волю, исключительную организованность, деловитость, честность, умение преодолевать трудности, работать на перспективу, заботиться о людях и многое другое. Да иным и не может быть настоящий руководитель большого предприятия.

Всеволод Фёдорович 55 лет своей жизни отдал судостроительной промышленности. Более 30 лет проработал в Херсоне, пройдя путь от главного инженера судостроительного завода до генерального директора большого производственного объединения. С его именем связано строительство современных кораблей, которые и по сей день бороздят моря и океаны мира.

Деятельность В.Ф.Заботина не ограничилась только производственными интересами. Он уделял большое внимание социальным и культурным вопросам жизни. Благодаря его инициативе на Карантинном острове вырос новый микрорайон Корабел. А в посёлке Лазурном на берегу Чёрного моря построена прекрасная современная база отдыха судостроителей.

Своей неутомимой работой, деяниями на благо людей Всеволод Фёдорович оставил о себе добрую память не только у судостроителей, с которыми долго трудился, но и у многих граждан Херсона. В этом убеждают читателя воспоминания бывшего главного инженера Фёдора Багненко, технолога Николая Середы, интересные наблюдения Михаила Омельченко, других корабелов.

В книге «Жизнь – высшей пробы» есть пророческие слова: «И если со временем возникнет монумент первостроителям нашего города, среди исторических личностей должно быть увековечено имя Всеволода Фёдоровича Заботина, поскольку благодаря ему произошёл бурный рост Херсона как города-корабела».

Рассматриваемая нами книга выходит за рамки биографического повествования. В ней затрагиваются и вопросы краеве-

дения: развития Херсона, его экономики, главного промышленного потенциала – судостроения.

Прискорбно только, что интересный и нужный широкой общественности сборник издан слишком малым тиражом – 300 экземпляров. До многих читателей она не дойдёт и уже сейчас, по существу, является библиографической редкостью.

М.А.ЕМЕЛЬЯНОВ,
член областного совета ветеранов
«Ветеран» № 2, лютий 2002 р.

Былое и думы

ДА, РАНЬШЕ БЫЛИ ВРЕМЕНА!

Наш давний читатель и коллега журналист Леонид Марченко написал книгу о Херсонском судостроительном заводе (ХСЗ) – «Корабли рождаются в Херсоне».

Автор преследовал одновременно несколько целей: рассказать об истории предприятия, о кораблях, которые строились на его верфях, и, конечно же, о его людях – знатных корабелах, работавших на заводе в прошлые годы и работающих сейчас.

Большую часть книги занимает повествование о ХСЗ советских времён. Основанный в 1951 году, он стал вскоре флагманом гражданского судостроения СССР.

Особое внимание Марченко уделяет 60-80-м годам прошлого века, которые были для завода и его тружеников поистине золотым временем, о котором «теперь можно вспоминать лишь с грустью и сожалением». В разделе «ХСЗ в прошлом, настоящем и будущем» глава о советском прошлом озаглавлена автором весьма красноречиво – «Да, раньше были времена!».

Это были времена, «когда люди трудились самозабвенно, со всей душой отдавались любимому делу, а их труд сторицей возвращался к ним – почётом, признанием, авторитетом». И у истоков всех грандиозных успехов стояла легендарная личность – генеральный директор ХСЗ Всеволод Фёдорович Заботин. На заводе внедрялись самые современные технологии.

В то время, которое (недоумевает автор) впоследствии назвали периодом застоя, на ХСЗ сходило со стапелей по 12 кораблей в год. В эти же годы был построен прекрасный жилой массив Корабел, на берегу Чёрного моря в Лазурном ежегодно встречала судостроителей заводская здравница, а их детей оздоровительный лагерь «Прибрежный». Кроме этого, круглогодично действовал санаторий-профилакторий «Сосновый бор» в Цюрупинске.

На предприятии уделялось большое внимание спорту, творчеству и полезному досугу.

«Оттого-то, – с ностальгией пишет Леонид Марченко, – у большинства работников и в душе, и в сознании прочно засело чувство единой дружной семьи. Многое из того, что ранее было наработано, – утеряно, забыто. И славу Богу, всегда можно снять с полки «Очерки истории ХСЗ» и окунуться в прежнюю жизнь, которая теперь многим, особенно ветеранам, кажется райской».

Всё познаётся в сравнении. С горечью пишет автор о времени после развала СССР, когда фактически решался вопрос: быть или не быть заводу?

Существенная часть книги Марченко – очерки о заслуженных работниках предприятия, целых трудовых династиях, в разные годы опубликованные им в периодике.

– Кто сейчас пишет о трудовых коллективах, о рабочих? – сокрушается автор. – Один из нынешних руководителей сказал мне: «Да кому нужна твоя книга? Поставят на полку, и будет она пылиться!». Согласиться с этим утверждением не могу. И ветеранам необходима память об их прошлом, и молодые должны знать, как жило и трудилось поколение, создавшее блага, за счёт которых, возможно, держится наша страна на плаву до сих пор.

Валерий ПОЛИЩУК
«Рабочая газета» № 39, 6 марта 2013 г.

ЛЮБИТИ СВОЮ МАЛУ БАТЬКІВЩИНУ – ЗНАЧИТЬ БУТИ ЇЇ ПАТРІОТОМ

Л.В.Марченко, журналіст і письменник, постійний автор газети «Ветеран», живе в мікрорайоні Корабел, який розташований на острові Карантинному. Кілька своїх книг він присвятив історії цього мальовничого куточка Херсона.

– Леоніде Володимировичу, Ваші книги можна вважати історично-краєзнавчими. Який твір був першим?

– Моя доля була пов'язана з ХСЗ, де я відпрацював 33 роки. Був начальником ремонтно-будівельного цеху, редактором газети «Судостроитель». У 2001 році вийшов другий том «Херсонский судостроительный завод. Очерки истории» – до 50-річчя славетного підприємства. Я також був причетний до цього видання. Потім була написана документально-методична книга «Под водой и на суше». Вона розповідає про пошукову роботу патріотичного об'єднання «Підводний пошук», яке складалося з працівників Дніпровського підприємства «Ера» і ХСЗ. Пошуковці в аквалангах знаходили бронекатери, літаки, танки, що затонули під час війни. А на Цюрупинському плацдармі, де точилися запеклі бої, вели розкопки і повертали з небуття імена бійців, які поспіхом були поховані в траншеях. Ось про це я розповів читачам у своїй книзі.

– Відомо, що у вас є ще роман про хлопців з Карантинного, героїв-підпільників…

– Уже вийшло друге видання роману «Клятве остались верны». Перше повністю розійшлося. За цю книгу одержав літературну премію імені «Молодої гвардії». За мотивами роману Таврійський ліцей мистецтв поставив п'єсу, у якій героїв з Карантинного грають херсонські щколярі. Також окремі сценки були зіграні театральним гуртком при Херсонській центральній бібліотеці для дітей… 22 серпня 2012 року спливло 70 літ із дня загибелі основної групи підпільників. До цієї скорботної дати у мене вийшла брошура «Из племени орлиного», де розповідається про подвиги і загибель юних героїв. Крім того, поміщені їхні

фотографії. Із брошури можна довідатись, які пам'ятники встановлено на їх честь, які твори їм присвячені.

– Леоніде Володимировичу, оскільки ви працювали на Херсонському суднобудівному, то, мабуть, у вас є книги і про корабелів?

– Спочатку вийшла книга «Жизнь высшей пробы», редактором-упорядником і одним із авторів був я. Вона про легендарну особистість – про В.Ф.Заботіна, Героя Соціалістичної праці, лауреата Ленінської та Державної премій. Ця книга витримала кілька видань. Але вона й досі популярна серед заводчан… 29 грудня 2012 року Всеволоду Федоровичу Заботіну виповнилося б 95 років, і нова книга «Корабли рождаются в Херсоне», що написана мною, якраз починається з нарису про нього. Є на її сторінках і про інших видатних корабелів, про хресних матерів, які хрестили збудовані судна, та про різні цікаві події, що відбувалися на ХСЗ. Видання побачило світ завдяки допомогі благодійного Фонду імені В.Ф.Заботіна (голова Фонду С.В.Коміренко). Книга «Корабли рождаются в Херсоне» – це не тільки історія і краєзнавство. Вона буде в нагоді молодому поколінню і допоможе полюбити професію корабела.

– Колись ви об'єднали літераторів корабельного краю…

– У 1987 році було створено літературний клуб «Елінг». Десять років я був його головою. Відомо, що Херсон – місто суднобудівників і моряків, таким його було призначення з самого існування. В «Елінг» увійшли ті, хто свої твори присвячував романтичній професії корабела, хто писав на морську тематику. Минулого року виповнилося 25 років цьому клубу, ваша газета «Ветеран» висвітлила цю подію. Я ж, у свою чергу, написав про діяльність літераторів книжку «Под парусами вдохновения».

– Ви змогли б жити в іншому місці чи серцем назавжди прикипіли до корабельного краю?

– Зрозуміло, що я щиро люблю свій Острів і зрадити йому нема бажання. У пісні, яку написав на мої вірші композитор Георгій Крилов, є такий приспів:

В этом мире плохого-хорошего поровну.
Я давно бы ушёл на четыре все стороны,

Только держит одна,
Всех роднее она –
Моя корабельная сторона!

Дійсно, вона мене міцно тримає.

– І останнє традиційне питання. Що нового у ваших творчих планах?

– Задумав написати книгу для малят «Я буду корабелом!» З доступним змістом, щоб уже з дитсадівського віку вони мріяли бути справжніми творцями кораблів!

– Бажаю вам успіхів!

Спілкувалася Таїсія МЕЛЬНИКОВИЧ,
власний кореспондент газети «Ветеран»
«Ветеран» № 3, березень 2013 р.

ПІД ВИТРИЛАМИ НАТХНЕННЯ І ТВОРЧОСТІ

У січні 1987 р. в Херсоні з'явився літературний клуб «Елінг», який очолив Леонід Марченко. Він був головою клубу на протязі 10 років. Кістяк «Елінгу» складався, в основному, з літераторів – працівників Херсонського суднобудівного заводу, а також тих, хто на той час працював у суднобудівній галузі. Засідання «елінгівці» проводили в Палаці культури суднобудівників. Їхні твори друкувалися в газеті «Судостроитель», звучали по заводському радіо. Літератори виступали в «червоних кутках» цехів, у гуртожитках.

До 5-річчя клубу «Елінг» вийшов буклет «Под парусами творчества», з підзаголовком «З досвіду роботи літературного клубу «Елінг», виданий Херсонським редакційно-видавничим відділом облполіграфвидаву в 1991 р. Автор тексту – Леонід Марченко.

Наступне видання «Под парусами вдохновения» (видавництво «Айлант», Херсон, 2005 р.) присвячене діяльності клубу «Елінг» і охопило майже 20-річне творче життя одноклубників. Л.Марченко дав хроніку найбільш важливих подій. Було відмічено, що в клубі гартувалися справжні професіонали-літератори, яких потім прийняли в Національну спілку письменників України і Міжрегіональну спілку письменників України. За книгу «Под парусами вдохновения» Л.Марченко був нагороджений грамотою.

А в липні 1997 р. його нагородили званням «Заслужений артист Палацу культури суднобудівників» з врученням пам'ятного знака. Можливо, таке звання було жартівливим, але воно в той час існувало.

Треба сказати, що в 2012 р. літературний клуб «Елінг» урочисто відмітив своє 25-річчя.

У цьому ж році Л.Марченко випустив у світ книгу «Наедине со всеми. Наодинці з усіма» (видавництво «Айлант», Херсон, 2012 р.). Це видання можна віднести до літературознавчого: в ньому письменник зібрав передмови, післямови, відгуки, рецензії на книги переважно херсонських авторів, які друкувалися протягом 30 років – з 1981 р. по 2011 р. Також у книзі є такі розділи «О разном» – про різні літературні події в Херсоні, «О друзьях-товарищах» – нариси, інтерв'ю з творчими лю-

дьми. Завершує книгу розділ «На творческой волне» – знову ж таки про клуб «Елінг».

На сторінках книги «Наедине со всеми. Наодинці з усіма» (224 сторінки) багато ілюстрацій: обкладинки рецензованих збірок, фото, малюнки. Тексти даються «мовою оригіналу», як вони друкувалися в періодиці – тобто російською і українською мовами.

Книги Леоніда Марченка – і про клуб «Елінг», і про літературний процес у Таврійському краї – будуть цікаві для бібліотекарів, для шкіл, де вивчається література рідного краю.

В цей розділ, «Під вітрилами натхнення і творчості», є сенс включити й замітки про діяльність клубу «Елінг», оскільки перші 10 років ним керував Леонід Марченко.

В ГОСТЯХ У «ЭЛЛИНГА»

Небольшой уютный кабинет во Дворце культуры судостроителей. Здесь – очередное заседание литературного клуба «Эллинг». Рассмотрен, так сказать, первый вопрос: гость клуба Владимир Шпунт, старший инженер облавтоуправления, член областного литературного объединения, рассказал о себе, о своём творчестве. Прочитал несколько стихотворений. И вот перед вторым вопросом – чаепитие. Так принято проводить заседания «Эллинга»: за чашкой чая самодеятельные авторы ведут беседы, читают и анализируют свои произведения.

Но вот встаёт председатель клуба Л.Марченко, сейчас заседание продолжится.

– Скоро будет год, как мы встречаемся вместе в своём клубе, – начал Л.Марченко. – Мне хотелось бы узнать, как председателю, ваше мнение о нашей совместной работе. Я подготовил заранее экспресс-анкету. В ней всего два вопроса. И прошу вас сейчас же ответить на них. Это для того, чтобы в дальнейшей нашей работе учитывать мнение каждого члена клуба.

Пока за столиками все склонились к листочкам и пишут ответы на экспресс-анкеты, я прошу своего соседа – электросварщика Владимира Гринько – ответить на такой вопрос: приносят ли пользу такие встречи в клубе?

– Я считаю, что создание клуба «Эллинг» – событие знаменательное для самодеятельных авторов, – говорит Владимир. – Коллектив у нас собирается интересный, обстановка доверительная, простая между людьми. Безусловно, такие встречи, обсуждения произведений положительно влияют на рост литературного мастерства.

Но вот, кажется, вступительная часть закончилась и началась основная.

Первой было предоставлено слово Елене Ханиной, медсестре детской областной больницы. Она прочитала три своих стихотворения: зрелых, лиричных, оригинальных по форме. В комнате всё это время было очень тихо. Несколько секунд сидели молча и по-

сле последнего стихотворения, а потом – посыпались вопросы о времени создания стихов, в каком настроении это делалось. Были и замечания, и пожелания писать в таком стиле дальше.

Затем ещё несколько авторов прочитали свои стихи. Обсуждая их, члены литературного клуба незаметно перешли к дискуссии о нормах и правилах стихосложения, праве автора на импровизацию. Высказывания были логичными и убедительными, с конкретными примерами из классических произведений, стихотворений известных поэтов.

Постепенно и незаметно обсуждение переходило в спор, страсти, как говорится, накалялись, и в это время Игорь Рукинглаз принёс самовар…

Когда встреча была завершена, несколько слов о клубе сказал Л.Марченко:

– Наш клуб родился в начале этого года. И за это время литературное творчество членов клуба стало профессиональнее. Об этом можно судить по литературным страницам, которые всё чаще появляются в многотиражной газете «Судостроитель». Чаще произведения самодеятельных авторов стали звучать в передачах заводского радио. Часто выступаем на агитплощадках, в общежитиях. Это тоже интересная форма общения. Она позволяет членам клуба набираться опыта в дискуссиях на литературные темы. Состав нашего клуба разнообразный: рабочие, инженеры, есть и школьники, и пенсионеры. Все они, конечно, связаны с судостроительным объединением. Школьники – подшефные, пенсионеры – бывшие судостроители. Но основная масса – молодёжь. В общем-то, мы не отказываем никому в членстве. И с удовольствием примем тех, кто любит литературное творчество.

А.ГУСЬКОВ

«Судостроитель» № 44, декабрь 1987 г.
«Ленінський прапор» № 146, грудень 1987 р.

З ЮВІЛЕЄМ, ДРУЖЕ «ЕЛІНГ»!

У ці дні виповнюється десять років відтоді, як у Херсоні був створений літературний клуб «Елінг». Якось погожого зимового вечора вперше зібралися на його засідання шанувальники поетичного слова, переважно працівники суднобудівного заводу.

Сьогодні ж, з вершини ювілею, ми бачимо вагомий доробок студійців. Багато хто з них, як скажімо, Микола Каляка, Володимир Плоткін, Володимир Нагорняк, вже видали свої перші книжки.

Після роботи поспішають на вогник клубу стапельник Володимир Гринько, комплектувальниця Майя Бистрова, вихователькі дитсадка Наталя Кислинська та Олена Гельфанд. До речі, остання з названих поетес подарувала малечі дві оригінальні книжки віршів.

Усі ці десять років очолює клуб «Елінг» Леонід Марченко, письменник з тонким розумінням сучасного літературного процесу. Він – автор шести книжок для дітей та дорослих: «Північнічна яблуня з півдня», «Пришелец из подземелья», «Маринчин дивосвіт» та інших.

Тож приймай наші вітання, друже «Елінг»!

Валерій КУЛИК
«Ефір» № 6, 1997 р.

ПОД ПАРУСАМИ ВДОХНОВЕНИЯ

В январе нынешнего года исполняется двадцатилетие литературного клуба «Эллинг». Это творческое объединение возникло на Херсонском судостроительном заводе ещё в годы советской власти. Оно активно продолжает свою деятельность и сейчас, когда Украина стала самостоятельным государством, а судостроительный завод – коммерческим предприятием.

Клуб был создан на базе многотиражной газеты «Судостроитель». Основателем и руководителем братства литераторов, которое трудилось на предприятии, был журналист, а впоследствии член Национального союза писателей Украины Леонид

Владимирович Марченко. Члены «Эллинга» – рабочие и инженерно-технические сотрудники предприятия, молодёжь и люди в возрасте.

Для ведения плодотворной работы литературного объединения были разработаны положение, устав клуба, определено его назначение. Главный принцип: «Клуб для тех, кто занимается литературным творчеством, кто желает сотрудничать с редакцией газеты «Судостроитель» и редакцией заводского радиовещания, кто дружит с книгой». Организовывались творческие встречи с прозаиками и поэтами, композиторами и художниками, другими интересными людьми, знакомство с книжными новинками литераторов Херсонщины. Состоялись выездные заседания, литературные и тематические вечера, творческие конкурсы, презентации книг, участие в фестивалях народного творчества, выступления членов клуба по областному радио и телевидению.

Произведения членов «Эллинга» печатаются в периодических сборниках и книгах. Вышли в свет первый коллективный сборник поэзии и прозы «В первое плавание», альманах «Остров», приложение к многотиражной газете «Судостроитель»: «Семь футов под килем», «Такая вот любовь», «Мы – с корабельного края». Помимо их небольшим тиражом увидел свет рукописный литературный альманах «Эллинг» (8 выпусков).

Пример в публикациях материалов о деятельности клуба, опыте его работы показывал редактор газеты «Судостроитель» Л.В.Марченко. Представляют большой интерес изданный им иллюстрированный буклет «Под парусами творчества» (из опыта работы литературного клуба «Эллинг») и документальное хронологическое издание «Под парусами вдохновения».

Литературный клуб «Эллинг» поддерживал и поддерживает постоянные творческие связи с другими литературными объединениями – «Стапель» Киевского судостроительного завода «Ленинская кузница», литературным объединением «Волга» Сормовского судостроительного завода (г.Нижний Новгород), литературным клубом «Радуга» при редакции многотиражной газеты «Текстильщик» ХБК, с литературным содружеством «Малючок Степовичок», которое объединило мастеров пера, кисти, музыки. Многие члены «Эллинга» вошли в этот коллектив.

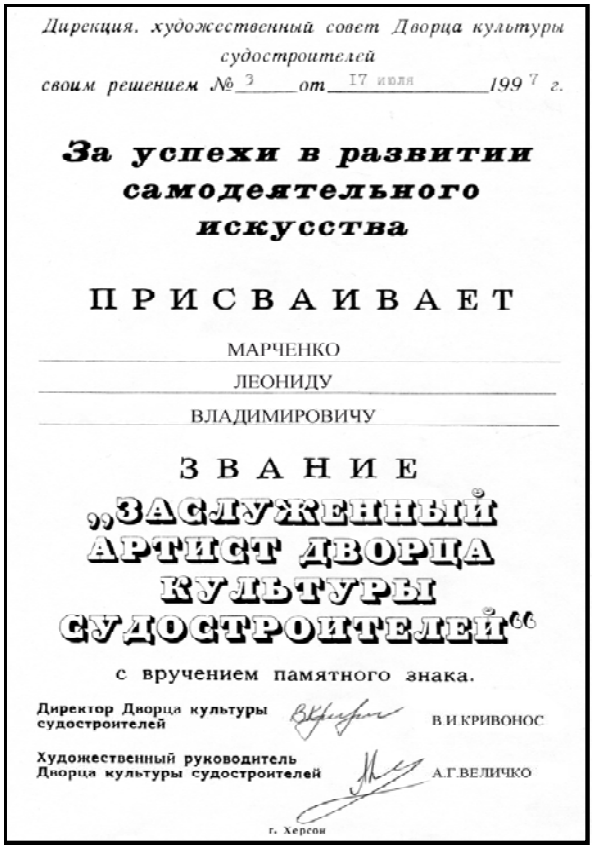

Дирекция, художественный совет Дворца культуры судостроителей
своим решением № 3 *от* 17 июля *199*7 *г.*

За успехи в развитии самодеятельного искусства

ПРИСВАИВАЕТ

МАРЧЕНКО
ЛЕОНИДУ
ВЛАДИМИРОВИЧУ

ЗВАНИЕ
„ЗАСЛУЖЕННЫЙ АРТИСТ ДВОРЦА КУЛЬТУРЫ СУДОСТРОИТЕЛЕЙ"

с вручением памятного знака.

Директор Дворца культуры судостроителей — В.И.КРИВОНОС

Художественный руководитель Дворца культуры судостроителей — А.Г.ВЕЛИЧКО

г. Херсон

В настоящих заметках дана общая характеристика деятельности «Эллинга». Обозначены формы и методы работы, его публикации, издательская деятельность, связь с другими литературными объединениями.

Несмотря на переживаемое трудное время в стране, творческое содружество живёт и с достоинством не только подошло к своему двадцатилетию, но и намерено дальше продолжать свою благородную работу.

Пожелаем же «Эллингу» счастливого плавания под парусами вдохновения.

М.А.ЕМЕЛЬЯНОВ,
член областного совета ветеранов
«Ветеран» № 2, 6 лютого 2007 р.

РОДОМ С КОРАБЕЛЬНОГО КРАЯ

В следующем году газете «Судостроитель» исполнится 60 лет. И частью её истории является также литературный клуб «Эллинг», созданный при заводской многотиражке в далёком 1987 году. Клуб объединил литераторов корабельного края Херсона – романтиков, которые имели непосредственное отношение и к строительству судов, и к написанию произведений о героях труда – корабелах.

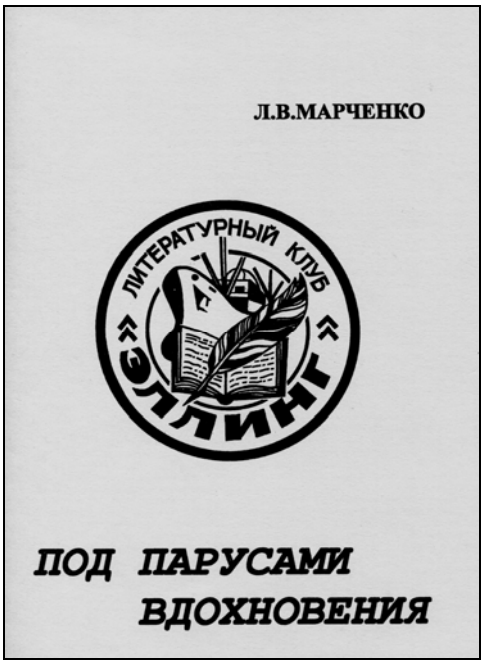

За 25 лет в клубе «Эллинг» выросли известные за пределами Таврии поэты, прозаики, сатирики-юмористы, драматурги. Писателями-профессионалами стали члены «Эллинга» Михаил Бриф, Владимир Плоткин, Леонид Марченко, Николай Каляка, принятые в Национальный союз писателей Украины.

Клуб и по сей день в творческом плавании, выпускает альманах «Эллинг» (редактор Н.Каляка). Литераторы пишут новые

книги, выступают на встречах с читателями. И все 25 лет «эллинговцы» не скрывают своей привязанности, своей любви к корабельному краю. Об этом – их стихи, рассказы, повести…

Соб.инф.
«Судостроитель» « 2, февраль 2012 г.

ПІД ВІТРИЛАМИ НАТХНЕННЯ

Нещодавно, коли я готувала урок із серії «Література рідного краю», до моїх рук потрапила невеличка брошурка з романтичною назвою «Под парусами вдохновения», подарована мені автором-першопрохідником літературного клубу «Елінг» Марченком Леонідом Володимировичем. На її 43 сторінках – хроніка одного з найстаріших літературних об'єднань м.Херсона, клуба-довгожителя. Чому саме зараз я згадала про нього? Та тому, що в січні 2012 року йому виповнилося ні мало, ні багато – 25 років! Для людини – це вік юності, енергії, адреналіну, азарту; вік пошуку самого себе і свого місця у цьому світі; певний вік у становленні особистості… А для любої творчої студії, на мій погляд, – це вже чималий період у існуванні; період, коли можна говорити про злети і падіння, про невгасимий творчий запал його членів; період і для підведення певних підсумків у роботі. Про клуб пишуть, про нього пам'ятають. «Де пишуть?» – запитаєте ви. Завітайте в обласну бібліотеку до краєзнавчого відділу. Там ви зможете познайомитися і вже з вищезгаданою брошурою, і з біографічним довідником «Письменники Херсонщини» (за 2010 р.), і з літературно-художнім альманахом «Степ» (№ 20 за 2011 р.).

Клуб «Елінг» став місцем народження багатьох професійних письменників Херсонщини. До лав НСПУ увійшли Микола Каляка, Леонід Марченко, Володимир Плоткін, Михайло Бріф. Членами Міжрегіональної спілки письменників України стали Олександра Барболіна, Юрій Несін, Наталя Кислинська, Павло Іванов, Микола Довгай…

…А з яким захопленням і зараз розповідають довгожителі клубу про їхню поїздку з 13 по 16 вересня 1990 року у Київ на гостину до літературного клубу «Стапель» суднобудівного заводу «Ленінська кузня». Тоді у столицю відправилися 19 членів літстудії. Були і авторські вечори, і літературні «десанти», і творчі звіти в газетах. 29 травня 1991 року в Херсонській міській друкарні надруковано ілюстрований буклет «Под парусами творчества» (із досвіду роботи клубу «Елінг»). – тираж 500 екземплярів. Автор буклету – Л.Марченко. Виступали в трудових колективах; їздили разом відпочивати на море; проводили різноманітні конкурси… Продовжувалася і творча дружба з побратимами-літераторами із Сормовського суднобудівного заводу (м.Нижній Новгород); ішов інтенсивний обмін публікаціями в заводських газетах. У листопаді 1996 року з'явилася книжка-газета «Мы – с корабельного края» з творами елінгівців.

Члены литературного клуба «Эллинг». В центре стоит председатель клуба Л.Марченко

Даючи хронологію добрих справ клубу, слід, мабуть, згадати і про тих, хто стояв на капітанському містку біля штурвалу.

Першим керівником був Леонід Марченко (з 1987 по 1997). Потім керували Володимир Плоткін (з березня 1997 р.), Наталія Кислинська (з жовтня 2000 р. до грудня 2003 р.). Потра-

пляв «Елінг» і в літературні шторми. У грудні 2003 р. на кораблі відбувся бунт, в результаті якого частина творчих осіб зійшла на берег і створила нове творче об'єднання «Млечный путь» (його очолила Н.Кислинська). А «Елінг» продовжив своє плавання в літературному морі вже під керівництвом Миколи Довгая, а з травня 2004 р. – Миколи Каляки, який і до цього часу вправно веде клуб творчості і натхнення…

Л.ПОСТРИГАН, член літературного клубу
«Елінг» з 2008 року, Херсон
(Скорочено)
«Ветеран» № 3, березень 2012 р.

БУДИТИ В СЕРЦІ ПАМ'ЯТЬ

Патріотична тема займає в творчості Л.Марченка основне місце. Він захопився історією підпільної організації, кістяк якої складали хлоп'ята з Карантинного острова. Про них уже існувала поема, яку написала херсонська поетеса Алевтина Дрозд. Тоді вважалося, що в цю групу входило лише 12 хлопців, страчених через рік після окупації Херсона. Однак Леонід Марченко, вивчаючи архівні документи, зустрічаючись з родичами юних героїв, очевидцями минулих подій, прийшов до висновку, що підпільна група була численною і діяла майже до визволення міста і Карантинного острова від німецько-фашистських загарбників. 20 років письменник накопичував факти про діяльність хлопців з Карантинного, після чого написав документально-художній роман «Клятве остались верны» (видавництво «Айлант», Херсон, 2007 р.). За цю книгу він одержав літературну премію імені «Молодої гвардії» у 2008 р.

Уже в 1987 р. Л.Марченко звернувся в газету «Ленінський прапор» з пропозицією установити юним героям монументальний пам'ятник. З'явилися відгуки на його звернення, а потім почалася кампанія по збору коштів на пам'ятник у масштабах міста – серед комсомольських організацій в навчальних закладах, у виробничих колективах. На жаль, так звана перебудова і грошова реформа загубили цю благородну справу на корні.

Роман «Клятве остались верны» став основою для його втілення на сцені. Спочатку уривки з роману зіграли молоді актори з театрального гуртка при Херсонській центральній бібліотеці для дітей (керівник гуртка Е.А.Коструб). А потім п'єсу поставили школярі з Таврійського ліцею мистецтв (режисер А.І Мельник). Прем'єра, на яку були запрошені мер Херсона В.Сальдо та його помічники, відбулася в актовому залі ліцею напередодні Дня Перемоги 8 травня 2009 р.

Перше видання роману вийшло тиражем 300 примірників і швидко розійшлося. Тоді Леонід Марченко погодився на друге видання – тим же тиражем. Але книга мала вже інший вигляд. Була нова обкладинка, з'явилися малюнки, фотографії юних месників, а також була поміщена «Баллада о мальчишках с Карантинного». Друге видання роману «Клятве остались верны» (видавництво «Айлант», Херсон, 2010 р.), як і перше, – це не

тільки історія херсонського підпілля часів Великої Вітчизняної війни, а й приклад патріотичного виховання сучасної молоді в навчальних закладах.

У 2012 р., напередодні 70-річчя з дня трагічної загибелі юних патріотів 22 серпня 1942 р., письменник випустив брошуру «Из племени орлиного» (видавництво «Айлант», Херсон, 2012 р.). У цьому виданні стисло розповідається про подвиги хлоп'ят, про їх страту. На сторінках брошури є їхні фотографії, пам'ятники, які установлені на честь острів'ян- підпільників. А також можна познайомитися з літературою, присвяченою хлоп'ятам з Карантинного острова.

Чи можна вважати закритою цю тему? Леонід Марченко відповідає: ні! Патріотична тема – невичерпна, ще існують «білі плями» історії, і в тому числі в історії діяльності молодіжних підпільних організацій Херсонщини.

ПОСТ «ПАМ'ЯТЬ»

22 серпня 1942 року. В цей день фашисти стратили юних патріотів, які не схилили голови перед загарбниками. Повішено Толю та Андрія Запорожчуків, Петю і Льоню Чернявських. Розстріляно Федю Запорожчука, Шуру Рубльова, Шуру Теленгу, Шуру Падалку, Мишу Єрьоменка, Мишу Дєєва, Серьожу Бабенка, Толю Тендітнього. Подвиг їх не забутий, пам'ять про них жива. Хлоп'ята з Карантинного і нині в строю – трудовому. Вони – члени виробничих бригад цехів № 15, 28, 34 Херсонського суднобудівного виробничого об'єднання. Їхній заробіток перераховується у Фонд миру.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

У коментарі до цієї публікації її автор Леонід Марченко висловив слушну пропозицію: обеліск – це добре, але чому не пам'ятник?.. Редакція приєднується до думки автора. Юні патріоти з острова Карантинного своїм подвигом цілком заслуговують на те, аби їх образ був увіковічений у бронзі чи граніті. Цілком могли б наші обласні піонерська та комсомольська органі-

зації провести спільний суботник і зароблені на ньому кошти перерахувати на будівництво пам'ятника загиблим героям!

«Ленінський прапор», 21 квітня 1987 р.

Повертаючись до надрукованого

ЗАПИТАЙМО У ПАМ'ЯТІ

«Хлоп'ята з Карантинного» – з таким заголовком під рубрикою «Пост «Пам'ять» у номері «Ленінського прапора» весною цього року було опубліковано матеріал Леоніда Марченка, в якому розповідалося про подвиг наших юних земляків антифашистів з острова Карантинного у роки Великої Вітчизняної війни.

«У День Перемоги 1965 року біля планетарію, на тому місці, де були страчені юні герої – Толя і Андрій Запорожчуки, Петя і Льоня Чернявські, відкрито скромний гранітний обеліск» – згадувалося автором у тій публікації. А в своєму супровідному листі до редакції Леонід Марченко тоді висловив пропозицію: обеліск – це добре, але чому не пам'ятник?.. У нашому редакційному коментарі до публікації «Хлоп'ята з Карантинного» ми, здається, вийшли ще з більш конкретнішою пропозицією: наші обласні піонерська і комсомольська організації цілком могли б провести спільні суботники і зароблені на них кошти перерахувати на будівництво пам'ятника загиблим героям…

Сьогодні ми публікуємо кілька листів з нашої редакційної пошти, в яких читачі «Ленінського прапора» запропонували свої міркування з цього приводу.

«Здрастуй, шановна редакціє!

У номері «Ленінського прапора» прочитали публікацію «Хлоп'ята з Карантинного», в якій пропонувалося збудувати пам'ятник юним героям…

Наша бригада малярів у 1984 році зарахувала до складу своєї бригади одного з юних підлітків – Толю Запорожчука, і його заробіток весь цей час перераховувався у Фонд миру. Таких колективів, як наш, що зарахували до складу своїх колективів когось із за-

гиблих юних героїв-підлітків, у нас на ХСВО багато. Знаємо, що піонерські дружини теж носять імена цих хлоп'ят з Карантинного. Вважаємо, що давно вже необхідно було побудувати подібний пам'ятник саме на Карантинному острові, адже неподалік мешкали і діяли юні підпільники. Ми, в свою чергу, могли б надати необхідну допомогу при будівництві пам'ятника, провівши суботники і перерахувавши для цього зароблені на них кошти.

За дорученням бригади – бригадир Н.ШАЙДЕНКО»

«Ось уже 45 років минуло з дня загибелі хлоп'ят з Карантинного. Вони внесли свій, може, й скромний, внесок у справу перемоги над фашизмом. Пам'ять про них ми зберігаємо в наших серцях і донині.

Але б чому нам, херсонцям, не увіковічнити цю пам'ять? В нашому місті є пам'ятник радянським воїнам, які звільнили Херсон 13 березня 1944 року, є пам'ятник першим комсомольцям та інші. А що ж для хлоп'ят з Карантинного? Хіба достатньо однієї плити з надписом, закріпленої біля Комсомольського райкому комсомолу? На мою думку, юні герої заслужили більшого, адже за наше світле майбутнє вони віддали власне життя. Ми в боргу перед загиблими, і тому до подібних питань повинні підходити серйозніше, запитуючи у пам'яті.

А.ПОНОМАРЕНКО, учень Херсонського культосвітнього училища»

«Я давно вийшла з комсомольського віку і вашу газету не передплачую. Тож випадково мені дістався номер газети з матеріалом «Хлоп'ята з Карантинного».

Л.Марченко справедливо зауважує, що забувати про подвиг цих хлоп'ят ми не маємо права. Звісно, хотілося б, щоб у нашому місті з'явився хороший пам'ятник безстрашним героям.

Нині багато говорять про посилення військово-патріотичного виховання молоді. Отже, їй можна доручити цю конкретну справу – нехай питанням побудови пам'ятника займеться комсомольська організація міста. Я також підтримую автора публікації «Хлоп'ята з Карантинного» та редакцію «ЛП» в тому, що обласній комсомольській та піонерській організаціям необ-

хідно провести суботники, і кошти, зароблені на них, перераховувати у фонд будівництва пам'ятника. Таким чином, я також пропоную створити фонд будівництва пам'ятника хлоп'ятам з Карантинного, куди б змогли перераховувати кошти не лише піонери та комсомольці, але й усі мешканці обласного центру, області, всі, кому дорога пам'ять про хлоп'ят. Я вірю, що такий пам'ятник буде збудовано.

О.ГЕЛЬФАНД

«Ленінський прапор», 27 жовтня 1987 р.

ПРАВДИВОЕ СЛОВО О ЮНЫХ ГЕРОЯХ

Летопись борьбы подпольщиков Херсона против немецко-фашистских захватчиков пополнилась документально-художественным романом «Клятве остались верны». Написан он херсонским писателем Леонидом Марченко. Ранее созданные им книги «Поиск продолжается» и «Под водой и на суше» получили широкую известность среди читателей.

Потребовалось немало времени, чтобы писатель приступил к созданию нового большого повествования. Ушли годы на работу в архивах, встречи и беседы с людьми, знавшими подпольщиков, участниками и свидетелями тех далёких событий. Исследования показали, что мальчишек-подпольщиков с Карантинного острова было не 12 человек, как считалось раньше, а значительно больше. Не это ли свидетельство, что в борьбу с врагом вовлекалось всё больше юных патриотов?!

В процессе работы над произведением автор частично отошёл от документальной канвы. Но, несмотря на это, она довольно четка и проста. А.Ф.Коновалов – краевед-любитель – в один из вечеров рассказал мальчишкам историю Карантинного острова. В конце напутствия организатор этой встречи А.П.Бородин пожелал: «Вам, молодым, и только вам следует продолжать творить историю острова. И то, что сейчас боретесь с врагом, ваша деятельность будет вписана яркой страницей в летопись Карантинного…».

Руководители подпольных групп братья Андрей и Анатолий Запорожчуки, Леонид и Пётр Чернявские, другие действу-

ющие персонажи романа показаны автором в повседневном действии, в практической работе. Девиз их жизни, как сказал Лёня Чернявский: «Для нас теперь главное: «Бей врага, круши всё, что работает на «фрицев», ничего не оставляй ценного врагу».

После сбора оружия и боеприпасов юные патриоты начали борьбу. Сначала она имела стихийный характер. Но с приходом взрослого человека, члена партии, подпольщика из организации «Центр» Г.М.Годуна, с получением конкретных заданий, она получила целеустремлённость и результативность.

Масштабность действий юных подпольщиков не на шутку обеспокоила врагов. Тем более, что об этом знало население города. Из цистерн, стоявших на подъездных путях железной дороги, сливалось горючее. Поджигались склады и действовавшие цеха на предприятиях, выводились из строя. Велась охота на немецких солдат и офицеров. Организовывались побеги советских военнопленных из лагерей, расположенных в городе, доставалась для них одежда и продукты. Расклеивались рукописные листовки и принятые по радио сообщения Совинформбюро. Были вывешены в ознаменование Первомая красные флаги на здании завода им.Коминтерна и дымовой трубе школы № 9.

Одновременно в Херсоне действовала подпольная комсомольско-молодёжная организация «Патриот Родины» во главе с Ильёй Куликом. О её существовании мальчики с Карантинного не знали. Но однажды одному из островских юношей Семёну Тёмному на железной дороге довелось встретиться с Куликом. Встреча случайная, не имевшая продолжения. И это, наверное, хорошо: организация не подверглась риску раскрытия и продолжала наносить удары по врагу.

«Центр» одним из важных заданий считал вывод из строя парома, ходившего из Херсона в Цюрупинск. Им перевозились оружие и боеприпасы для вражеской осады Севастополя. Островские подпольщики неоднократно пытались нарушить переправу, снизить эффективность её работы. Но сорвать не удавалось.

В группе подпольщиков оказался провокатор, который выдал товарищей оккупационным властям. Все члены организации были расстреляны, а Анатолий и Андрей Запорожчуки, Пётр и Леонид

Чернявские повешены гестаповцами на ул.Суворова возле кинотеатра «Спартак». Сейчас на месте их гибели установлена стела.

Из оставшихся в живых сейчас известен только Семён Тихонович Тёмный. В его памяти запечатлелись слова его товарища Лёни Лагутенко, сказанные незадолго до гибели: «Сенька! Кто останется жив, должен рассказать правду о нас, островских пацанах. Для одних мы были хулиганами, а для других – обыкновенными мальчишками, которые любили рыбалку, увлекались футболом. А правда была в том, что, рискуя жизнью, боролись с врагом…».

О херсонском антифашистском подполье после войны написано мало. В художественной документалистике нашла отображение героическая деятельность организации «Патриот Родины» в романе «Тучи над городом» П.Гаврутто и повести «Останній паперовий змій» А.Маринченко. А.Дрозд посвятила островским патриотам поэму «Мальчишки с Карантинного». И всё. Весьма скупо и скромно. Ведь юные борцы с врагом заплатили за счастье грядущих поколений самым дорогим – **жизнями.**

Роман Л.Марченко «Клятве остались верны» – это широкоформатное произведение об антифашистском сопротивлении юного поколения советских граждан, освещение одной из славных страниц нашей героической истории. Книга рассчитана на широкий круг читателей, в первую очередь – учащуюся молодёжь, которая, к сожалению, не знает страшной правды истории.

В заключение хочу сказать, что книга издана на высоком полиграфическом уровне херсонским издательством «Айлант». Думаю, что она и по содержанию, и по оформлению украсит и школьную, и личную библиотеки.

М.А.ЕМЕЛЬЯНОВ,
член областного совета ветеранов
«Ветеран» № 6, червень 2007 р.

ОТРЯД ОТВАЖНЫХ

В нашей стране издано большое количество книг о Великой Отечественной войне (1941-1945 г.г.). В их числе много произведений о молодёжи, написанных на документально-художественной основе – роман А.Фадеева «Молодая гвардия»

– о комсомольцах-подпольщиках Краснодона, поэма М.Алигер «Зоя» – о партизанке Зое Космодемьянской, повесть П.Журбы «Александр Матросов» и другие.

Активные действия в борьбе против немецко-фашистских захватчиков в подполье проявляла и молодёжь Херсонщины, о чём свидетельствует ряд книг, изданных в разные годы. Это повесть П.Гаврутто «Тучи над городом» и А.Маринченко «Останній паперовий змій» (о подпольной комсомольско-молодёжной организации «Патриот Родины»), поэма А.Дрозд «Мальчишки с Карантинного» (о действиях группы отважных юных патриотов на одном из островов г.Херсона, носящем своё название с Екатерининских времён – Карантинного).

О мальчишках с Карантинного недавно, в канун 62-й годовщины Победы, вышла ещё одна книга – документально-художественный роман под названием «Клятве остались верны». Его автор – член Национального союза писателей Украины Леонид Марченко, который известен читателям по ранее изданным книгам на военно-патриотическую тематику «Поиск продолжается», «Под водой и на суше».

Потребовались годы, прежде чем писатель приступил к написанию романа. Была кропотливая работа в архиве, связанная с поисками документов о мальчишках с Карантинного, встречи, беседы с родными, участниками, свидетелями этих событий. Всё это дало многое. Главное, увеличился состав молодёжной группы. Если ранее по опубликованным материалам их было 12 человек, а на самом деле, как теперь выявлено, их числится гораздо больше. Количество этой группы всё время росло.

Работая над книгой, автор частично отошёл от документалистики, а использовал художественный вымысел. Так и появился документально-художественный роман о юных патриотах с Карантинного острова.

Сюжетная линия романа проста: место событий – остров. А.Ф.Коновалов, краевед-любитель, в один из вечеров поведал мальчишкам об истории Карантинного острова. В конце беседы, в порядке напутствия, организатор встречи А.Бородин сказал: «Вам, молодым, и только вам следует продолжить творить историю острова. И то, что вы сейчас боретесь с врагом, зачтётся в

будущем, и ваша деятельность будет вписана яркой страницей в летопись Карантинного».

Руководители подпольных групп – братья Андрей и Анатолий Запорожчуки, Леонид и Пётр Чернявские и другие герои романа всё время в действии. Они до конца оставались верными клятве, которую приняли на одной из сходок. «Для нас теперь, – говорил Лёня Чернявский, – самый главный девиз – «Бей врага, круши всё, что работает на фрицев! Ничего не оставляй врагу ценного!».

Всё началось со сбора оружия, боеприпасов. Когда вооружения было достаточно, мальчишки с Карантинного приступили к борьбе с врагом. В начале эта борьба носила стихийный характер, но с приходом партийного руководства, которое осуществлял от подпольной организации «Центр» коммунист Г.М.Годун, и с получением конкретных заданий, она стала более организованной и результативной.

Масштабность действий юных подпольщиков с Карантинного острова приводила в бешенство оккупантов. И главное, всё происходило у всех на виду. Ребята совершали такое, что не под силу было и взрослым. Это слив горючего из цистерн. Поджоги складов и цехов на предприятиях. Там же –поломка оборудования. Убийство немецких офицеров. Перехват ценных сведений с передачей их в советскую армию. Освобождение военнопленных из лагерей, доставка для них одежды и продовольствия. Подрыв кабеля стратегической связи. Изготовление и распространение листовок со свежими сводками Совинформбюро. Вывешенное в честь 1 Мая на заводе имени Коминтерна знамя с вождями и алый флаг, закреплённый на дымовой трубе школы № 9.

В суматохе подпольной работы одному из мальчишек Карантинного острова Сене Тёмному удалось встретиться на железной дороге с Илюшей Куликом. Знакомство было мимолётным. Весь разговор свёлся к знанию немецкого языка.

Разве мог тогда Сеня предполагать, что познакомился с самим руководителем херсонской молодёжной подпольной организации «Патриот Родины»? Не ведал также Кулик Илья, что рядом с ним находился юный патриот с острова.

Одно из заданий подпольного «Центра» юных патриотов было связано с подрывом парома, перевозившего машины и боеприпасы в Цюрупинск. Предполагалось сорвать доставку боеприпасов в Крым и создать тем самым условия для дальнейшей обороны Севастополя.

Впоследствии судьба юных подпольщиков с Карантинного острова завершилась трагически. В группе оказался провокатор. Он и выдал своих товарищей немецким властям.

Большинство из них были расстреляны, а честных героев Толю и Андрея Запорожчуков, Петю и Лёню Чернявских гестаповцы повесили на улице Суворова, возле кинотеатра «Спартак» (на этом месте установлена стела).

Из оставшихся в живых известно только имя Семёна Тёмного. Автор книги Леонид Марченко всё время поддерживает с ним связь. Благодаря его воспоминаниям восстановлено много событий, проходивших на Карантинном острове в далёкие годы Великой Отечественной войны.

До сих пор в памяти Семёна Тихоновича Тёмного последние слова, сказанные его товарищем Лёней Лагутенко незадолго до своей гибели: «Сенька! Кто останется жив, должен рассказать правду о нас, островских пацанах. Для одних мы были хулиганами, для других – обыкновенными мальчишками, которые любили рыбалку, увлекались футболом. А правда наша была в том, что мы, рискуя жизнью, боролись с врагом…».

Книга Леонида Марченко о юных патриотах с Карантинного острова «Клятве остались верны» является самым полным повествованием на эту тему. Она рассчитана на широкий круг читателей, прежде всего на учащуюся молодёжь, а также может быть использована в военно-патриотической работе, связанной с историей Великой Отечественной войны на Херсонщине.

Достоинством романа является и то, что он написан доступным языком, читается легко и издан на высоком полиграфическом уровне.

Михаил ЕМЕЛЬЯНОВ
«Херсонський вісник» № 24, червень 2007 р.

ВЫШЛА КНИГА НАШЕГО ВЕТЕРАНА

22 июня 1941 г. – день начала Великой Отечественной войны. Огромные тяготы, колоссальные потери, зверства фашистов пришлось пережить нашему народу. Вместе со всеми с фашистами воевали и те, кому исполнилось 10, 13, 14 лет – мальчишки военного времени. Война сделала свою роковую отметину на их коротких жизнях.

В годы Великой Отечественной войны в Херсоне – на острове Карантинном – действовала группа отважных юных патриотов, которая впоследствии была названа «Мальчишки с Карантинного». О жизни и подвигах юных героев рассказывается в вышедшей книге ветерана завода Леонида Марченко «Клятве остались верны».

Леонид Владимирович проработал на заводе 33 года, из них 20 лет – в газете «Судостроитель».

Помощь в издании книги, наряду с другими организациями, оказал ХСЗ и первичная профсоюзная организация предприятия.

И.М.КРЫЛОВА

«Судостроитель» № 5, июнь 2007 г.

МАЛЬЧИШКИ С КАРАНТИННОГО…

Вышла книга нашого херсонского автора Леонида Марченко «Клятве остались верны», посвящённая, как он сам замечает, непопулярной нынче, но важной и не менее востребованной теме юношеского подросткового патриотизма.

Со страниц документально-художественного романа перед нами предстают подростки. В годы войны в Херсоне, на острове Карантинном, действовала группа отважных юных патриотов, которая впоследствии была названа «Мальчишки с Карантинного». Об их бесстрашии и мужестве повествуется в книге. Интересно, что в их числе был и давний поклонник нашей газеты С.Т.Тёмный. Семён Тихонович, без преувеличения, личность легендарная. 53 года отработал на Херсонском судостроительном заводе и столько же дружит с газетой. Многие читатели помнят его выступления на страницах «РГ», проникнутые пережи-

ваниями за родное предприятие, за незавидную участь современных рабочих.

Автор посвятил созданию книги более 20 лет, собирая, что называется, по крупицам информацию из разных источников. Леонид Марченко – известный на Херсонщине журналист и писатель, за его плечами около 35 лет работы в местных изданиях.

Эта книга – попытка оглянуться назад и напомнить, в первую очередь молодому поколению, об истории нашей страны и том страшном военном лихолетье. Это ещё и стремление автора пролить свет на тёмные пятна истории. Ведь порой так трудно отделить зёрна от плевел и разобраться, кто же – действительные герои, а кто – завоеватели. В наше время находится слишком много желающих переиначить историю Великой Отечественной войны на свой лад и манер, в жалких попытках выдать желаемое за действительное. Но пока жив хоть один ветеран, хоть один солдат, сражавшийся за Родину, за освобождение родной земли, хоть один мальчишка из того далёкого прошлого, кто за свой патриотизм и преданность «своим» платил высокую цену – до тех пор правда будет существовать.

Память Семёна Тихоновича Тёмного хранит последние слова, сказанные Лёней Лагутенко: «Сенька! Кто останется в живых, должен рассказать правду о нас, островских пацанах. Для одних мы были хулиганами, для других – обыкновенными мальчишками, которые любили рыбалку, увлекались футболом. А правда наша была в том, что мы, рискуя жизнью, боролись с врагом», – читаем в книге.

…Мальчишки-герои, дети рыбаков, мастеров корабельного дела погибли непокорёнными. На их боевом счету немало патриотических дел, и все они посмертно награждены медалью «За отвагу».

Ещё в 80-х годах прошлого столетия был объявлен сбор средств на памятник мальчишкам с Карантинного. Более 15 лет назад установили гранитный камень на месте будущего памятника юным героям острова Карантинного, рассказывает автор в эпилоге книги. Прошли годы, рядом с камнем появилось увеселительное заведение – кафе «Медуза», а памятника нет и поны-

не. Поэтому дань памяти по-прежнему висит неоплатным долгом над нами – ныне живущими.

Было бы совершенно логичным, считает Леонид Владимирович, чтобы в местном календаре знаменательных дат 22 августа стало Днём памяти юных героев – мальчишек с Карантинного.

Книга Леонида Марченко должна заинтересовать не только школьников, но и широкий круг читателей. Жаль, что тираж издания небольшой.

Дарина ПОЛИЩУК
«Рабочая газета» № 95, июль 2007 г.

КНИГА – ЖИЗНЬ НАШЕГО ВРЕМЕНИ

Чуть ли не в каждом письме, приходящем в редакцию «Киевского вестника», содержатся строки о том, какие в Советском Союзе снимали добрые, жизнеутверждающие патриотические фильмы, герои которых моментально становились «членами семьи», а актёры, их сыгравшие, – всеобщими любимцами. Наши читатели делятся воспоминаниями о том, какое влияние на них оказывала музыка советских композиторов – Дмитрия Шостаковича, Василия Соловьёва-Седого, Тихона Хренникова, Исаака Дунаевского и многих других. И, конечно же, людей беспокоит исчезновение настоящей литературы. Той литературы, которая, по бессмертному выражению Николая Некрасова, являлась «разумным, добрым, вечным». Засилье невзыскательных авторов, плодящих низкопробное, пошлое чтиво, стало возможным только потому, что в Украине перестали (или почти перестали) печатать достойные книги, в которых главной идеей было бы уважение к трудовому народу, честное и непредвзятое отношение к истории, отстаивались бы идеалы милосердия, доблестного служения Отчизне и гордость за своих предков.

Редакция полностью поддерживает негодование наших читателей. Поэтому мы решили открыть новую рубрику «Рекомендуем почитать». В ней будем рассказывать о книгах, отвечающих всем тем критериям, которые обозначил классик. Естественно, разделение на «подвиды» довольно-таки условное. Но,

тем не менее, попробуем следовать этой нехитрой и в то же время мудрой формуле.
(Далее в мини-рецензии «Разумное» рассказывается о двух монографиях Петра Симоненко «Труд и капитал», «Бедные и богатые». В разделе «Доброе» представлен Юрий Николаевич Соловьёв. В книге-памяти – воспоминания о нём, стихи из его поэтического наследия. ***Прим. редактора-составителя****).*

ВЕЧНОЕ

В этой категории мы хотим представить удивительную книгу, появление которой само по себе удивительно. Чем? Судите сами. Наверное, только человек, напрочь одурманенный сектантской риторикой, либо негодяй, не имеющий ни чести, ни совести может «не заметить», что во главе нашей страны стоит апологет бандеровщины; все ключевые посты в государстве были захвачены националистами и неонацистами, опять рвущимися к власти; по всей Украине расползается плесень всевозможных «Просвіт» и «Інститутів національної свідомості», уничтожающих память народа о своём прошлом, подменяя и фальсифицируя историю; создаются «музеи советской оккупации»; фашистские герои становятся Героями Украины – их возвеличивают, ставят в пример подрастающему поколению, а подвиг наших дедов и прадедов – нивелируют, низводя жизни настоящих героев до уровня «пушечного мяса». И вот в это время в херсонском издательстве «Айлант» (тел.26-67-22) выходит документально-художественный роман Леонида Марченко «Клятве остались верны – о юных героях с Карантинного острова».

В этом произведении рассказывается о группе отважных юных патриотов, действовавшей в годы Великой Отечественной войны на острове Карантинный, в Херсоне. Впоследствии она так и была названа «Мальчишки с Карантинного». И если хотите знать, по моему мнению, историю нужно учить по таким книгам, а не по тем «оранжевым» учебникам, написанным бывшими полицаями, надзирателями концлагерей и фашистско-бандеровскими преступниками. Роман написан на основании настоящих документов, а не подложных фальсификатов геббе-

льсовско-мовчановской пропаганды, на которых «грунтуються» псевдоисторические лжепатриотические квазиисследования. В нём использованы фрагменты дневников, которые вели некоторые участники тех событий, подлинные приговоры трибуналов и действительные факты, отражённые в фотодокументах, наградных листах и постановлениях о возведении памятников. И тут уж, как говорится, сама история выступает беспристрастным свидетелем истинного героизма и подлого предательства.

А самое главное в этом произведении то, что оно предназначено для детей среднего и старшего возраста. То есть, для тех, кто сейчас стоит перед выбором: кому поверить – нацистским кругам современной Украины или коммунистической правде Украины вечной.

Дорогие друзья! Не поленитесь, найдите эти книги в библиотеке, спрашивайте в издательствах. Обращайтесь к авторам. Читайте их сами и давайте читать своим детям и внукам. И тогда, вооружённые знаниями, вы сами сможете ответить на вопросы: «Какая Украина нам нужна?» и «С кем идти в будущее?».

Олег АФОНИН

«Киевский вестник» № 93, сентябрь 2007 г.

ГЕРОИ ОБИТАЕМОГО ОСТРОВА

Есть в Херсоне, на Днепре, остров, который называется Карантинным. Во время временной немецкой оккупации в том приречном посёлке группа молодёжи создала подпольную организацию. Масштабность её действий приводила в бешенство фашистов. Был подорван кабель стратегической связи, на тамошних предприятиях то и дело вспыхивали пожары, выходило из строя оборудование, из цистерн «загадочно» исчезало горючее. Юные мстители организовывали аварии барж с боеприпасами, поломки самолётов на аэродроме, распространяли листовки, собирали оружие на местах прошедших боёв, устраивали побеги из гитлеровских лагерей советских военнопленных.

Об отчаянных героических делах подпольщиков рассказано в книге «Клятве остались верны», которую написал Леонид Марченко. Он – давний автор газеты «Коммунист», здесь было

напечатано немало его рассказов. И вот увидел свет документально-художественный роман о юных патриотах с Карантинного острова. Хорошее, интересное, очень нужное произведение. Особенно сейчас, когда в атмосфере «свободы слова» не издаются книги о тех, кто, не щадя своей жизни, боролся за Советскую власть, за свободу нашего Отечества. Продажные идеологи «независимой» Украины, педагоги, учёные-перевёртыши усердно замалчивают героические подвиги советской молодёжи минувших лет. Зато всячески тщатся «героизировать» гитлеровских прислужников – бандеровских, оуновских головорезов, которые зверски расправлялись с ни в чём не повинными гражданами нашей Родины. Разве на примерах таких бездушных убийц следует воспитывать подрастающее поколение?

Николай Островский, герои-молодогвардейцы Краснодона, Александр Матросов, Иван Кожедуб, герои трудового фронта Алексей Стаханов, Мария Демченко, первый космонавт Юрий Гагарин и многие, многие другие патриоты своей Отчизны... Разве не вдохновляющие личности для наших юношей и девушек? Расскажите им только, товарищи взрослые, о настоящих сподвижниках, героях. Как, например, сделал это сейчас Леонид Марченко, написав книгу для ребят среднего и старшего возраста.

Почти двадцать лет автор собирал по крупицам материалы о мужественных подпольщиках – мальчишках и девчонках города на Днепре. Немало хлопот принесли они фашистским захватчикам, помогая тем, кто сражался с врагами на фронте. И погибали, как на передовой. Кто – при выполнении боевого задания, кто – в фашистских застенках. В живых ныне остался только один бывший подпольщик – восьмидесятитрёхлетний Семён Тихонович Тёмный. Отчаянный парень участвовал в диверсиях, попал в лапы гестаповцев, был брошен в концлагерь. Бежал, перешёл линию фронта, стал бойцом Красной Армии. Был ранен. День Победы встретил в Берлине.

Шестнадцать лет тому назад в микрорайоне Корабел города Херсона установили гранитный камень с табличкой: «Здесь будет стоять памятник юным героям острова Карантинного». Но власть в Украине переменилась. И такие патриоты нынешним правителям не по душе. При их безразличии и попустительстве

с закладного камня сорвали табличку. Рядом соорудили увеселительное заведение «Медуза». А о памятнике теперешние градоначальники и не вспоминают. А ведь, по сути, за них многих, многих других жителей Херсона в годы Великой Отечественной войны отдали свою жизнь и его юные граждане, о которых напоминает роман небезразличного автора.

Адам СЛАВКО
«Коммунист» № 77, октябрь 2007 г.

Встреча с лауреатом

БУДИТЬ В СЕРДЦЕ ПАМЯТЬ

Книги издаются разные: детективы, романы о любви, фэнтези, исторические. Но существует литература особого рода. Недаром же Межрегиональным союзом писателей Украины (МСПУ) учреждена литературная премия имени «Молодой гвардии», которая ежегодно присуждается за лучшую книгу на военно-патриотическую тему.

Недавно лауреатом этой премии стал писатель Леонид Марченко. С ним встретился наш корреспондент.

– Леонид Владимирович, военно-патриотическая тема нынче в загоне, но близка и созвучна лишь старшему поколению, прошедшему через горнило Великой Отечественной войны. Ваш же художественно-документальный роман «Клятве остались верны» адресован молодёжи. Как вы решились взяться за такое дело?

– Я давно задумывался над вопросом: почему одни совершают героические поступки, а другие становятся предателями? Вот этот интерес и подтолкнул меня к сбору материалов для книги о молодых патриотах-херсонцах, детство и юность которых прошли на живописном Карантинном острове. Ребята с первых дней войны поклялись мстить врагу. Островским патриотам было от 14 до 17 лет, совсем ещё дети. Но они повели себя как настоящие герои, нанесли оккупантам значительный урон, действуя смело и решительно. И знаете, как фашистам удалось раскрыть юных мстителей? Лишь ценой предательства: им уда-

лось внедрить в подпольную группу «Мальчишки с Карантинного» их сверстника, и он выдал ребят.

Через год активного противоборства с врагом герои были схвачены и после допросов с пытками казнены. Четверых – Толю и Андрея Запорожчуков, Петю и Лёню Чернявских – повесили. Восьмерых – Федю Запорожчука, Шуру Рублёва, Шуру Теленгу, Шуру Падалку, Серёжу Бабенко, Мишу Ерёменко, Мишу Деева, Толю Тендитного – расстреляли. Но оставшиеся в живых островские ребята продолжали борьбу с оккупационным режимом до самого освобождения Херсона – 13 марта 1944 года. За несколько дней до прихода наших войск немцы схватили Лёню Лагутенко и Лиду Григоровскую, единственную девчонку в группе «Мальчишки с Карантинного». Её обезглавили, а Лёню расстреляли. И, несмотря на жертвы, ребята побеждали врага – не столько силой оружия, сколько силой духа. Как можно забыть такое?..

Для нынешнего поколения молодых нужны положительные ориентиры, они должны воспитываться на героических примерах. Только тогда из них вырастут патриоты своей родины. Как-то директор одной из херсонских школ сказал, что патриотизм теперь не в моде. Но я никак не могу согласиться с его мнением. Патриотизм должен быть духовной потребностью, иначе личность деградирует, становится равнодушной, а там уже шаг до предательства.

При Херсонской центральной детской библиотеке действует молодёжный театр, который недавно познакомил зрителей-школьников с постановкой по отдельным главам из романа «Клятве остались верны». Меня приятно удивило, как молодые актёры проникновенно сыграли сцены о своих сверстниках-героях и с каким напряжённым интересом наблюдали за игрой мальчишки и девчонки, сидевшие в зале. Значит, подумал я тогда, героическая тема им небезразлична. Просто надо развивать её, будить в сердце память о прошлом.

– Леонид Владимирович, вы родились после войны. Вам не дано было пройти через «сороковые грозовые». Однако вы сумели достоверно описать события военного времени. Как вам это удалось?

– Я около двадцати лет собирал материалы для своей книги. Встречался с живыми участниками, к примеру, многое поведал Семён Тихонович Тёмный, он ещё жив, ему 84 года, и он был в молодёжной подпольной группе «Мальчишки с Карантинного». Делились воспоминаниями родственники погибших ребят. Работал с архивами, листал старые газетные подшивки. И так, подпитывая постоянно душу атмосферой того времени, крупица за крупицей накапливал факты из короткой, но героической жизни юных подпольщиков.

Да, мне не довелось нюхать порох в годы войны, однако мне кажется, что войной пропитаны мои гены. Ведь мой отец воевал, пришёл с фронта весь в орденах и медалях. Все мои дяди были на войне. Их рассказы о боевых операциях отложились в памяти. Вот почему я без боязни взялся за книгу о военном прошлом.

Существует парадокс. Люди с безумной охотой ищут информацию об исторических эпохах, но напрочь забывают о недавнем прошлом, о том, что произошло полвека и более назад. С течением времени, через сотни лет, интерес к событиям XX века, возможно, вспыхнет с новой силой, но уже у других поколений, и мы, писатели, обязаны оставить правдивую летопись для потомков…

– В эпилоге вы ставите вопрос о создании памятника «Мальчишкам с Карантинного».

– Деньги на памятник собирались среди херсонцев ещё в 80-х годах. Но потом был развал Советского Союза, экономический крах. И те собранные тысячи рублей на памятник сразу же обесценились, превратились в жалкие копейки. Но я верю, что рано или поздно памятник героям будет воздвигнут. Это наш долг перед юными патриотами, отдавшими жизни во имя лучшего, мирного будущего, и мы обязаны этот долг исполнить во что бы то ни стало!

Беседовал Сергей СЛАВИН

«Херсонський вісник» № 32, серпень 2008 р.

«НЕ ЗАБУВАЙТЕ НЕЗАБУТНЄ…»

Героїчну сторінку в історії Херсонщини відкрили для себе учні загальноосвітньої школи № 1, відвідавши зустріч-презентацію «В пам'яті книжок – миттєвості війни» в Херсонській обласній бібліотеці для юнацтва ім. Бориса Лавреньова. Доторкнутися серцем до подій часів Великої Вітчизняної війни їм допоміг документально-художній роман Леоніда Марченка «Клятве остались верны», присвячений мужності юних патріотів – хлопчаків із Карантинного острова.

Своєрідним камертоном зустрічі став виступ молодого театру «Ігри Розуму», який представив уривок із вистави «Війна страшніша слова «Ні». Емоційна літературно-музична композиція схвилювала до сліз всіх присутніх.

Як жила окупована фашистами Херсонщина, як самовіддано боролись проти німецьких загарбників підпільники і партизани – про це молодь дізналась із оповіді Ольги Гончарової, завідуючої відділом новітньої історії обласного краєзнавчого музею.

Автор роману «Клятве остались верны» Леонід Марченко розповів про майже двадцятирічну копітку роботу, яка передувала написанню книги, про зустрічі з учасниками і очевидцями тих подій. На думку письменника, найбільш вражаючим є не масштаб диверсій і операцій, здійснених хлопчаками, а мужність і патріотизм юних херсонців. Вчорашні безтурботні підлітки не змирились з «новим порядком», встановленим фашистами. Свідомо ризикуючи життям, вони кожним своїм вчинком доводили, що Херсон не підкорився окупантам.

Школярі, ділячись враженнями від книги, самі спробували найти відповіді на питання: що значить бути патріотом своєї Батьківщини, чи змогли б вони діяти так, як хлопчики з Карантинного острова. Шестикласник Денис Расторгуєв, висловив спільну думку своїх однолітків: «Завдяки роману Леоніда Марченка я зрозумів, що героїзм у роки Великої Вітчизняної війни виявляли не тільки дорослі і солдати. Навіть мої ровесники знайшли мужність боротися із загарбниками і захищати своє місто. Хлопчаки з Карантинного стали для мене прикладом справжнього патріотизму».

ДИПЛОМ

лауреата литературной премии
имени Бориса Лавренёва

НАГРАЖДАЕТСЯ

ЛЕОНИД МАРЧЕНКО

за произведения для детей:
роман «Клятве остались верны»,
сборники рассказов и сказок

Председатель жюри конкурса П.И.Пыталев

Председатель Херсонского областного
Русского Культурного Центра Н.Е.Батарова

27 мая 2010 г.

ХЕРСОНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

Захід відбувся в межах обласної акції «Тут Батьківщини моєї початок», присвяченої 65-річчю визволення Херсонщини і України від німецько-фашистських загарбників.

Світлана КОВАЛЬ,
провідний редактор Херсонської обласної
бібліотеки для юнацтва ім. Б.Лавреньова
«Херсонський вісник» № 23, червень 2009 р.

ГЕРОЯМ ЮНОСТЬ НЕ ПОМЕХА

Кто из херсонцев не знает о мальчишках с Карантинного острова?! Более десятка ребят в годы Великой Отечественной войны, практически с первых дней фашистской оккупации, стали на защиту родного города. Смелость и отвага Толи, Феди и Андрюши Запорожчуков, Шуры Рублёва, Пети и Лёни Черняв-

ских, Миши Деева, Миши Ерёменко, Шуры Падалки, Серёжи Бабенко, Шуры Теленги, Толи Тендитного и многих других – настоящий пример для подражания будущей молодёжи. О них помнят и, конечно же, им посвящают книги.

Память юных героев, чуть более полувека назад живших на наших же улицах, на днях почтили студенты Херсонского политехнического колледжа. В канун 66-летия освобождения Херсона от фашистской оккупации и в рамках недели социально-гуманитарных дисциплин ребята пригласили к себе в гости журналиста и писателя Леонида Марченко. Леонид Владимирович посвятил исследованию подпольной деятельности херсонских патриотов около 20 лет. Тщательно изучал архивные документы, встречался с героями, которые остались живы после войны, и с местными старожилами, до сих пор преклоняющимися перед мужеством подростков. А в 2007 году Леонид Марченко издал документально-художественный роман, назвав его просто и ёмко – «Мальчишки с Карантинного».

Со своей книгой писатель пришёл и в колледж. В библиотеке, где собрались ребята, как говорят, негде было яблоку упасть. Собеседники Леонида Марченко каких-то пару лет назад и сами были в возрасте мальчишек с Карантинного. Неудивительно, что с первых минут встречи они смогли проникнуться историей подпольщиков и вынести для себя урок преданности и настоящего патриотизма.

– Встреча с автором книги стала настолько интересной для студентов, что теперь они горят желанием узнать как можно больше о херсонцах, ставших во время Великой Отечественной настоящими защитниками Родины, – отмечает заведующая библиотеки колледжа Людмила Пугачёва. – Нас, взрослых, педагогов это очень радует. Ведь только равняясь на лучших, смелых, добрых и отзывчивых, можно и самому стать настоящим человеком.

Татьяна ПОДГОРОДЕЦКАЯ
«Новий день» № 12, березень 2010 р.

ИЗ ОРЛИНОГО ПЛЕМЕНИ

Книга о родном крае всегда востребована и вызывает несомненный интерес, поскольку её страницы воскрешают факты и события из прошлого – неведомого для современного читателя.

Документально-художественный роман Леонида Марченко «Клятве остались верны» рассказывает о героической деятельности юных патриотов с Карантинного острова. Мальчишки, в возрасте от 14 до 17 лет, для оккупантов были, что называется, костью в горле. Они действовали смело, порой безудержно и нанесли немалый урон врагу.

Автор романа живо и увлекательно раскрывает образы островских подростков, детей рыбаков и корабелов. Война заставила их забросить на время учёбу и детские игры, взяться за серьёзное и опасное дело. Они дают друг другу клятву беспощадно мстить фашистам, даже под страхом смерти не становиться на колени перед врагом. И это не было данью мальчишеской романтике, это являлось суровой необходимостью, продиктованной велением жестокого времени. Только сплочённость и бдительность гарантировали успех отважным героям.

Ровно год юные патриоты действовали под носом оккупантов. Шеф херсонской СД, полковник Кольтер вынужден был признать: «Такое, что совершили они, не под силу даже взрослым!». И он в присутствии своих подчинённых принялся перечислять подвиги ребят: «Слив горючего из цистерн… Поджоги складов и цехов на предприятиях. Поломка оборудования там же… Убийства немецких офицеров… Перехват ценных сведений – с передачей их в русскую армию… Подрыв кабеля стратегической связи… Вывешивание флагов на 1 Мая… И листовки, листовки, листовки – с горячей информацией о положении дел на фронтах… И это ещё не все выходки молодых партизан…»

Героев-мальчишек схватили лишь после того, как в их ряды был внедрён предатель. В гестапо ребят истязали, подвергая пыткам, однако они не выдали никого, помня о данной клятве. 22 августа 1942 года островских патриотов казнили. Толю и Андрея Запорожчуков, Петю и Лёню Чернявских повесили. А восьмеро – Федя Запорожчук, Шура Рублёв, Шура Теленга, Шура Падалка,

Серёжа Бабенко, Миша Ерёменко, Миша Деев, Толя Тендитный – были расстреляны.

Однако оставшиеся в живых юные островские подпольщики продолжали мстить врагу за смерть своих товарищей. Но и они погибли – почти перед самым освобождением Херсона, в 1944 году. Лёня Лагутенко был расстрелян. Единственная девчонка среди мальчишек с Карантинного – Лида Григоровская – была обезглавлена. Спаслись единицы, которые, попав в облаву, были угнаны в Германию. Среди них оказался и Семён Тёмный, который прошёл через многие концлагеря и печально известный Майданек.

Семён Тихонович Тёмный, ветеран Херсонского судостроительного завода, которому нынче за 85 лет, хорошо помнит слова своего друга Лёни Лагутенко: «Кто останется жив, должен рассказать правду о нас, островских пацанах. Для одних мы были хулиганами, для других – обыкновенными мальчишками, которые любили рыбалку, увлекались футболом. А правда наша была в том, что мы, рискуя жизнью, боролись с врагом…». Посмертно юные герои были награждены главной воинской медалью «За отвагу».

Автору романа удалось, основываясь на архивно-документальных материалах, свидетельствах очевидцев, полно, во всех аспектах отразить деятельность подпольной группы «Мальчишки с Карантинного».

– За неполных три года первое издание романа «Клятве остались верны» разошлось полностью,– делится писатель Леонид Марченко.– Однако постоянно обращались ученики из разных школ, из библиотек города и области с вопросом: где можно заполучить роман? И пришлось пойти навстречу юным читателям. Вот так и появилось на днях второе, дополненное, издание…

Оно отличается от первого тем, что в нём помещены рисунки начинающего молодого художника Кирилла Амелина – это его дебютная работа. Кроме того, в книге появились различные фотографии, снимки патриотов-подпольщиков. Также опубликована «Баллада о мальчишках с Карантинного».

Херсонщина всегда славилась важными историческими событиями, своим героическим прошлым. И книга «Клятве остались верны» – одна из страниц богатой истории нашего края.

Василий ШЕВЧЕНКО

«Вечерний Херсон» № 7, январь 2011 г.

МАЛЬЧИШКАМ С КАРАНТИННОГО ПОСВЯЩАЕТСЯ…

Достойны поэм и повестей

…Алевтина Дрозд написала поэму «12» о мальчишках с Карантинного. Есть все основания полагать, что именно она в 1967 году ввела это название для группы подростков подпольщиков. Впоследствии она создала балладу «Мальчишки с Карантинного».

Однако исследования не прекращаются и по сей день. Более того, поступки и судьбы мальчишек вдохновляют авторов на создание новых произведений. Так, писатель Леонид Марченко написал о мальчиках с Карантинного роман «Клятве остались верны». Он основан на воспоминаниях, архивных документах и доступным языком рассказывает о том, что в жизни всегда есть место подвигу.

(Скорочено)

«Відродження Херсона» № 9, травень 2012 р.

ПОМНИМ ВАС, МАЛЬЧИШКИ С КАРАНТИННОГО!

22 августа 1942 года фашисты казнили группу херсонских мальчишек-подпольщиков. Но память о юных героях и сегодня живёт в наших сердцах.

Недавно в Херсоне вышло сразу две книги, повествующие о событиях 70-летней давности: «Из племени орлиного» Леонида Марченко и «Выжить, чтобы рассказать» Семёна Тёмного.

В своём документально-публицистическом издании известный херсонский писатель Леонид Марченко рассказывает об обычных ребятах с Карантинного острова, которые во время Великой Отечественной войны, в первые же дни оккупации нашего города, организовали подпольную молодёжную группу, вступившую в неравную схватку с вооружёнными до зубов гитлеровцами.

Ребята поджигали склады противника, устраивали диверсии на предприятиях, которые пытались использовать оккупанты, сливали горючее из цистерн, убивали вражеских офицеров, подрывали кабели стратегической связи, перехватывали важные сведения и передавали их командованию советской армии, а ещё регулярно распространяли в городе листовки со свежими ново-

стями с фронтов. Накануне Первомая мальчишки развесили по Херсону красные флаги. Горожане не верили своим глазам, оккупанты бесновались и захлёбывались в бешенстве.

Масштабность действий, дерзость и неуловимость юных подпольщиков доводила гитлеровцев до исступления. Напасть на след юных мстителей им удалось лишь после того, как в ряды подпольщиков внедрили провокатора. Месть гестаповцев была зверской: Толю и Андрея Запорожчуков, Петю и Лёню Чернявских повесили, ещё 12 ребят – расстреляли. Многие юные подпольщики были арестованы и подверглись нечеловеческим пыткам. Но оставшиеся на свободе ребята продолжили борьбу с врагом.

(В сокращении)
Анатолий ЯИЦКИЙ
«Новий день» № 36, август 2012 г.

«ШАГНУЛИ МАЛЬЧИКИ В БЕССМЕРТИЕ…»

70 лет назад, 22 августа 1942 года, немецкие оккупанты казнили основную группу юных героев – мальчишек с Карантинного острова.

К годовщине этой трагической даты вышла книга «Из племени орлиного». Автор – Леонид Марченко, журналист и писатель, ветеран нашего завода взял эпиграфом слова Юлиуса Фучика: «Терпеливо собирайте сведения о тех, кто пал за себя и за вас. Помните, что не было безымянных героев…».

Книга рассказывает о подвигах ребят и их героической гибели. Издание иллюстрировано цветными фотографиями.

Книга вышла при содействии генерального директора ХСЗ Василия Федина. Она будет роздана в школьные библиотеки города, чтобы нынешние дети помнили об отважных сверстниках-подпольщиках, не склонивших головы перед врагом.

Валерий НИКОДИМОВ

«Судостроитель» № 9, сентябрь 2012 г.

ХРАНИТЕЛИ ДУХОВНОСТИ

10 октября Новокаховская городская библиотека № 2 отпраздновала свой 55-летний юбилей. В этот день здесь состоялся настоящий праздник. Пришла поздравить юбиляров начальник отдела культуры Вера Иванова и подарила часы, от мэра получили в подарок принтер, **подарил свою новую книгу «Из племени орлиного» херсонский поэт и прозаик Леонид Марченко.** Поздравили юбиляров коллеги из других библиотек.

(в сокращении)

Татьяна ПУСТОВАЯ

«Таврийский Экспресс» № 42, октябрь 2012г.

У СВІТІ ДИТЯЧИХ ФАНТАЗІЙ

Леоніду Марченку 6 років (крайній справа), його бабуся Марія Фоківна, двоюрідний брат Віктор, дід Полікарп Семенович. с. Біле Озеро

Леоніду 11 років. с. Біле Озеро

Леоніду 15 років. с. Біле Озеро

Перша книжка, яку Леонід Марченко написав для дітей, була «В Маячке, у бабушки» (видавництво «Степ», Херсон, 1993 р.) – тиражем 10 тисяч примірників. Вона з кольоровими малюнками, ілюстрована художниками К.Прохоровим і О.Терещенко. Книжка, де головною героїнею була дівчинка Маринка, складалася з невеличких забавних оповідок.

Але історії про Маринку з'явилися вперше в газеті «Придніпровська зірка» (смт. Білозерка) в № 119, 1986 р. і № 1-2, 1987 р. Який збіг! Письменник народився в селищі Біле Озеро, і ось його оповідки друкуються в літературній сторінці «Біле озеро»…

Також частка оповідок про дівчинку увійшла в збірку «Придніпровські усмішки» (видавництво «Таврія», Сімферополь, 1989 р.) і з назвою «Сільський дивосвіт» – в альманах «Степ» №1, який вдруге народився в 1991 р.

У 1994 р. вийшла книжка-газета «Гостинець Джеку», як додаток до газети «Судостроитель», – так само з невеличкими оповідками для малят.

«Маринчин дивосвіт» (видавництво «Пілотні школи», Херсон, 1996 р.) – це старі й нові оповідки, написані українською мовою, де героїня все та ж дівчинка Маринка.

Друге видання книжки «Маринчин дивосвіт» (видавництво «Айлант», Херсон, 2011 р.) – з'явилося вже з новими малюнками Ольги Кучерової і доповненими оповідками.

У збірку «Жеребёнок Кося» (видавництво «Айлант», Херсон, 1998 р.) увійшли оповідання про братів наших менших.

Згодом письменник зробив спробу віднайти новий жанр: оповідання-рецепти для дітей. Його спроба втілилася у книжці «Весёлая кухня» (видавництво «Скіфи», Херсон, 2001 р.) – з малюнками Тетяни Крючковської. А вже через кілька років з'явилася збірка «Чай с бегемотом» (видавництво «Айлант», Херсон, 2008 р.) – з малюнками Ольги Кучерової, з доповненими оповіданнями-рецептами. У бібліотеках міста ця книга становиться бестселером, її з великим бажанням читають діти.

Невеличка повість «Удачное лето» (видавництво «Скіфи», Херсон, 2001 р.) розповідає про незвичайні пригоди двох дівчаток-подружок, які провели літо на дачі.

І знову ж таки письменник пише книгу про дачне життя, але на цей раз у неї головний персонаж – кішка Маркіза. Повість «Маркиза на даче» (видавництво «Олді-плюс», Херсон, 2003 р.) також вважається бестселером, тобто книжкою, яка найбільш затребувана серед маленьких читачів. На Першому міжнародному конкурсі дитячої та юнацької художньої літератури імені Олексія Толстого у 2006 р. ця книга одержала Диплом.

Повість про двох ворон – чорну і білу – письменник задумав написати в першу чергу для дітей з фізичними вадами. У збірці «Крайт и Кэгги» (видавництво «Айлант», Херсон, 2005 р.) з яскравими кольоровими малюнками Ольги Кучерової розповідається про те, як ворони вирішили створити окреме суспільство калік, ображених долею, і що з цього вийшло. Ця повість дала назву новій книзі «Приключения Крайта и Кэгги» (видавництво «Айлант», Херсон, 2010 р.), до якої увійшли також багато різних казок.

Збірка оповідань «Друзья-всезнайки» (видавництво «Айлант», Херсон, 2009 р.) складається з оповідань про тварин і шкільних історій. У сукупності за книги для дітей і роман про хлоп'ят з Карантинного острова в 2010 р. Леонід Марченко отримав літературну премію імені Бориса Лавреньова. Можна ще додати, що книги для дітей, особливо «Маркиза на даче», неодноразово відзначалися на книжкових виставках-ярмарках, які щорічно проводяться в Херсоні.

Несподівано для самого письменника був здійснений проект разом із композитором В.Стеренком. За признанням Л.Марченка, він про це ніколи не думав-не гадав, але композитор В.Стеренок наполегливо пропонував написати тексти для дитячих пісень, з такою аргументацією: «Для дітей майже не пишуть пісні…». І цей проект був здійснений. 22 пісні для малят увійшли в збірку «Радуга-дуга» (видавництво «Айлант», Херсон, 2011 р.) – з малюнками, текстами, нотами. І ці пісні потроху діти вже виконують.

Треба сказати, що перед тим, як повісті, казки, оповідання, вірші для дітей складалися в книжки, вони друкувалися в різних виданнях – газетах, журналах. Наприклад, в газеті «Літературна Україна», в журналах «Малятко», «Ирина», в білорусь-

кому журналі «Кважды ква». Оповідки перекладалися інгуською мовою і друкувалися в журналі «Селайад» («Радуга») – в № 3, 1987 р. і № 2, 1990 р. До того ж, Л.Марченко на протязі багатьох років є постійним автором журналу «Настенька», який розповсюджується в Україні і Росії. Він також надсилає в цей журнал твори інших херсонських авторів, пропагуючи їх творчість.

Коли проводилась передплатна компанія на цю газету, до письменника звернулись, щоб узнати його думку: чому треба передплатити «Настеньку», і його відповідь потім була надрукована в газеті журнального типу.

САМАЯ ЛЮБИМАЯ ГАЗЕТА

Леонид Марченко, детский писатель, г.Херсон:

«Однажды на одной из встреч в школе дети обратились ко мне:

– Вот вы – взрослый человек. А представьте, что фея превратила вас в мальчика… Какую газету вы бы тогда выписывали и читали?

Я без раздумий ответил:

– В первую очередь – «Настеньку»!

– А почему?

– Это ж очень добрая, интересная детская газета! В ней столько умных и забавных историй, рассказов, стихов, сказок! Причём знаменитых писателей и начинающих авторов. В ней печатаются произведения на русском и украинском языках, представлена в переводах детская литературная классика – со всех стран мира. Это газета с широким кругозором!

– А что вы сейчас читаете как взрослый человек? – задала мне следующий вопрос девчушка с рыжими волосами.

– «Настеньку»! – улыбнулся я.

– Опять «Настеньку»? Почему?

– «Настенька» мне всегда напоминает о счастливом детстве, о беззаботных школьных годах. У меня, кстати, была подружка в детском саду, которую звали Настенька… Эта газета создаёт хорошее настроение. Произведения, напечатанные

в ней, я показываю знакомым девчонкам и мальчишкам. После чего они сами с удовольствием читают «Настеньку»…

– Значит, это ваша самая-самая любимая газета?

– Да! Хочу, чтоб она и другим приносила хорошее настроение и радость общения с волшебным миром литературы…»

«Настенька» № 43-44, октябрь 2005 г.

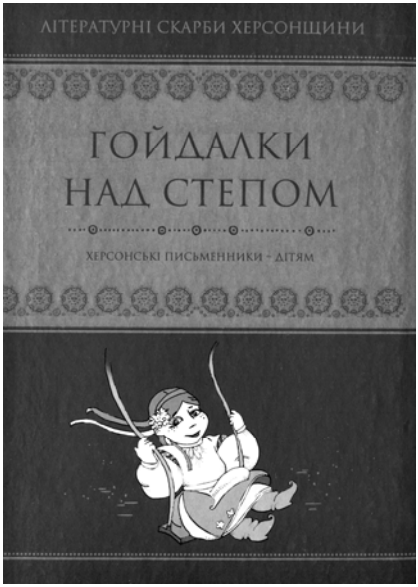

Великий вплив на тих, хто пише для дітей і про дітей, зробив літературно-мистецький гурт «Малючок Степовичок», заснований у Херсоні поетом Анатолієм Кратом. Цей гурт, активним членом якого був і Леонід Марченко, проіснував лише кілька років, але його діяльність вражає: за цей період було видано дуже багато цікавих книжок для дітей. Також з'явилася підсумкова «Антологія дитячої літератури Херсонщини» з серії «Малючок Степовичок» у 2004 р. А згодом виходить ще одна антологія «Гойдалки над степом» у 2009 р., з підзаголовком «Херсонські письменники дітям» – у серії «Літературні скарби Херсонщини». І в обох цих виданнях є твори Л.Марченка, якого по праву вважають переважно дитячим письменником.

ВОСТРИТЕ ПЕРЬЯ, ГОСПОДА!

В этом призыве есть, конечно, доля шутки: как уверяют херсонские писатели, лучшие произведения они пока не написали. Но вот издать действительно талантливые книги уже в ближайшее время предоставляется возможным – в областном центре появилось издательство «Степь». Его учредителем стала Ассоциация творческих союзов Херсонщины.

В планах издательства выпуск литературы, способствующей духовному возрождению края. Речь, прежде всего, об учебниках по краеведению, энциклопедических словарях, репринтных изданиях. Уже сегодня в редакционном портфеле издательства есть несколько интересных рукописей для самых маленьких читателей. На подходе первая книжечка с маркой «Степь». Это рассказы-миниатюры «В Маячке, у бабушки» Леонида Марченко, изготовленная полиграфистами Херсонской городской типографии. С открытием издательства появилась возможность изготовления книг в твёрдой обложке. Правда, за пределами области.

«Губерния» № 6, май 1993 г.

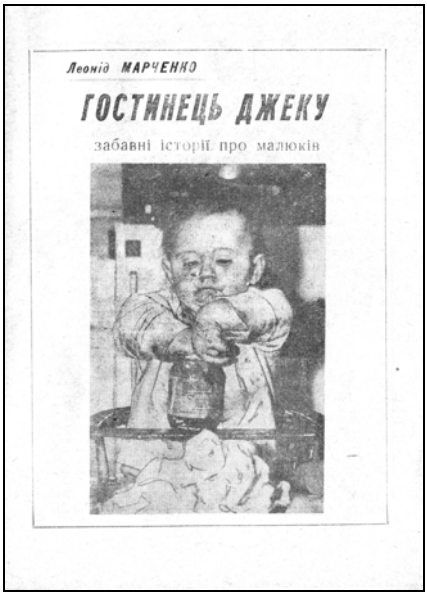

ХОЧУ БУТИ КВІТКОЮ…

Така несподівана мрія з'явилася у шестирічної Маринки, коли вона по складах прочитала в листі від бабусі: «Онучко, приїжджай влітку до мене в гості. Будеш, як квітка, рости!»

– Ой, здорово! Хочу бути квіткою!

Своїм бажанням дівчинка поділилася з мамою і татом. Читач не раз посміхнеться, дізнавшись з нової книжки херсонця Леоніда Марченка «В Маячке, у бабушки», як дитина пізнає світ. Наприклад, вона переконана, що раз у поїзда є голова і хвіст, то повинні бути й вуха. Інакше як же він може почути щось? («На вокзалі»). Вперше приїхавши в село, Маринка запропонувала називати соняшник «засоняшником», бо він весь час повертається за сонцем («Соняшник»). Уперше в житті побачивши у дворі бабусі живу корову і дізнавшись, що Синиця дає багато молока, дівчина задумується: багато молока, бо вона сама велика… А коли одного ранку бабуся з Маринкою вигнали Синицю за село, де вже зібралася сільська череда, з її середини вискочив великий бугай і штовхнув Синицю в бік, щоб поверталася швидше, не затримувалась. Злякана Маринка вигукнула: «Бабусю! Це хто такий страшний? Коров'як!?». На вираз «пташине молоко» – знову швидка реакція допитливої маленької городянки: «А хіба курей доять?..».

В кожному з 13 невеликих оповідань книжки є свої художні знахідки, часом дуже дотепні. На перший погляд може здатися, що автор переслідує нескладне завдання – повідомити про підслухані смішні, наївні «помилки» шестилітки, викликати добрі почуття і в юного, і в дорослого читача. Але це тільки на перший погляд. Леоніду Марченку вдалося відтворити внутрішній світ маленької людини, продовжуючи традиції Корнія Чуковського і його книги «Від двох до п'яти». Маринка дивиться на все навколишнє чистими, світлими по-хорошому наївними очима. Автор показує характер своєї героїні головним чином через слово, через її своєрідне бачення світу. І книга переконує, що і такий шлях може бути плодотворним.

Художники К.Прохоров і О.Терещенко, які ілюстрували книжку, тонко вловили авторський задум: м'яко, ненав'язливо розповісти про один з куточків рідного краю, у формі забавних історій (підзаголовок книжки) сказати про дуже серйозні речі – любов до рідної землі, до всього живого на ній. Лірика і гумор визначають тональність малюнків, яскраві їх кольори, як і належить у книжці для дітей.

Добре, що в наш такий невеселий час з'явилась хороша, світла книжка для найменших земляків. З цим хочеться привітати і автора, і херсонське видавництво «Степ», адже «В Маячке, у бабушки» – його перше дитя.

М.БОЯНЖУ

«Наддніпрянська правда», 29 червня 1993 р.

Світлиця

ПРОДОВЖЕННЯ КНИЖКИ

Кілька років тому, на самому початку гласності, наша газета з номера в номер друкувала повість Леоніда Марченка «Північна яблуня з півдня», у якій автор правдиво відтворював трагічні долі мучеників сталінського режиму – українських селян, розкуркулених і засланих на Північ. Писав він свій твір, у якому чимало й родинного досвіду, ще наприкінці сімдесятих років, коли сподіватися на публікацію такого рукопису, ясна річ, не доводилося. Відтак – писав за велінням совісті, бо не міг не сказати про той біль народний. Відтоді у обдарованого херсонського прозаїка вийшло друком ще кілька книжок, так само людяних і правдивих. Серед них і твори для дітей, зокрема, яскраво оформлена, виповнена теплим гумором збірочка міні-оповідань «В Маячці, у бабусі». Героїня її, шестирічна городяночка Маринка, щасливо відкриває для себе і ліс, і поле, і річку, і цілий, незнаний доти, живий світ. Отож, пропоновані сьогодні увазі читачів оповіданнячка є, власне, продовженням цієї книжки. Адже, повернувшися від бабусі, Маринка ще й потрапила на море. А там… втім, краще за автора та Маринку про це не розкажеш.

(В газеті надруковані оповідки «Морська кропива», «Чому кити виходять на берег?», «Маринчине море»).

Лада ФЕДОРОВСЬКА
«Новий день» № 38, 25 вересня 1993 р.

ВЛАСНА КНИЖКА Є У НАС, ПИШЕ КНИЖКУ ЦІЛИЙ КЛАС!

Одного разу до юних любителів художнього слова з Херсонського ліцею мистецтв № 58 завітав наш земляк, дитячий письменник Леонід Марченко. Він розповів дітям про власну творчість, втаємничив їх у першопочаткові «секрети» літературної роботи взагалі, а на прощання подарував свою нову, яскраво оформлену книжку коротких оповідань «В Маячке, у бабушки», яка викликала багато зацікавлених розмов, суперечок і навіть, так би мовити, стрічних ініціатив. Зокрема, другий театральний клас вирішив створити власну прозову книжечку, де героями були б Сашко та Яринка, які мовби «суперничали» з персонажами оповідань Л.Марченка, наввипередки із ними потрапляючи у веселі життєві історії, котрі подеколи можуть скидатися і на казку, бо яка ж дитяча фантазія зрештою не заносить автора у казку?

Отак і виникла збірочка коротеньких пригод-етюдів «Сашко та Яринка»… Простенькі й невибагливі, ці оповіданнячка, мов мозаїка, складаючись врешті-решт у загальну картину, дають уявлення про світобачення, коло зацікавлень і почувань дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Складання колективної книжки – одна з найефективніших форм літературної творчості учнів. Адже тут органічно поєднуються, здавалося б, непоєднувані елементи навчання: з одного боку, літературні заняття – справа щонайперше індивідуальна, особистісна, кожен шукає заповітне «слово» наодинці з самим собою, але, з другого боку, – для дітей надто багато важить атмосфера змагання, творчого суперництва, захват колективної гри. Отож, участь у створенні спільної книжки, не заважаючи необхідному для творчості самозаглибленню, водночас дає учням відчутний стимул для більш розкутого самовиявлення.

Незабаром у видавництві «Просвіта» має вийти загальний збірник учнівської творчості ліцею № 58, своє законне місце – як «книжка у книжці» – посядуть у ньому й нехитрі оповідання-чка про Сашка та Яринку, написані наймолодшими авторами-ліцеїстами.

Л.ФЕДОРОВСЬКА,
викладач основ літературної творчості,
член Спілки письменників України
«Джерела» № 20-22, травень 1995 р.

«МАРИНЧИН ДИВОСВІТ»

Професіонали стверджують: писати для малечі набагато складніше, ніж для дорослих. Діти – читачі дуже вимогливі, відразу вловлюють будь-яку фальш, натяжки, нещирість. Не кожному, хто вирішив написати про них і для них, вдається вибрати вірну інтонацію спілкування.

Отож, херсонський літератор Леонід Марченко, вирішивши написати книжку для дітей, поставив перед собою завдання не з легких і водночас ризиковане.

Нещодавно його робота знайшла логічне завершення: у видавничому центрі «Пілотні школи» побачила світ його повість для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку «Маринчин дивосвіт».

Слово «повість» у поєднанні з виразом «дошкільний вік» хай вас не насторожує. Книжка складається з коротеньких оповідок. Виявляється, коли вони майстерно написані та підібрані, то створюють своєрідну мозаїчну панораму неповторного світу дитинства. У розповіді тісно переплелись тонка спостережливість, теплий гумор, глибоке знання дитячої психології… Але чого дивуватися? Адже Леонід Марченко – член херсонського літературно-мистецького гурту «Малючок-степовичок», який спеціалізується саме на дитячій тематиці.

Додамо, що книжку прекрасно проілюструвала художник Ольга Кучерова.

Софія ЛЕОНІДОВА
«Новий день», 14 вересня 1996 р.

…А ПРОЗАЇК ПИШЕ ПОВІСТІ

Не лише відмінний урожай на власній дачі виростив цього року херсонський письменник Леонід Марченко: щойно він видав повість «Маринчин дивосвіт» для дітей, гарно проілюстровану художницею Ольгою Кучеровою. Багато з колег заздрять авторові. Ще б пак! Повість заслуговує на літературну премію. Але Леонід Марченко її не одержить. Херсонщина – єдина у республіці область, де немає взагалі ніяких літературно-мистецьких премій.

«Ефір» № 36, 29 серпня – 5 вересня 1996 р.

Таврійський бібліограф

«МАРИНЧИН ДИВОСВІТ» ЛЕОНІДА МАРЧЕНКА

У видавничому центрі «пілотні школи» при сприянні обласної книгозбірні для дітей з’явилася нова книжка члена Херсонського літературно-мистецького гурту «Малючок Степовичок»

Леоніда Марченка. Це повість у мініатюрах, проілюстрована молодою художницею з обласного театру ляльок Ольгою Кучеровою (для неї це дебют у дитячому книгодрукуванні).

Ошатно видана дитяча книжка містить у собі 40 звичайних і, в чомусь, незвичайних пригод шестирічної дівчинки Маринки, які відбуваються з нею, а також з її рідними у місті, у селі, на морі. Незважаючи на те, що автор повісті народився у Росії, книжка написана гарною українською мовою, насичена дитячою безпосередністю і гумором, винахідливістю і дотепністю.

Як і всі попередні видання «Малючка Степовичка» (а це вже п'яте), цю книжку отримали безкоштовно понад 20 дитячих установ, серед яких обласна дитяча і юнацька бібліотеки, дитбудинок «Теремок», Цюрупинський дитячий будинок-інтернат та інші. А бажаючі можуть придбати будь-яке видання гурту за адресою: 325000 м.Херсон, вул.Червоностудентська, № 21, гурт «Малючок Степовичок». Вартість цих книжок становить від 70 коп. до 1 грн. 50 коп. за примірник.

Анатолій КРАТ

Від редакції:

Ми вітаємо ведучого нашої рубрики «Таврійський бібліограф» Л.Марченка з виходом у світ нової книжки і репрезентуємо читачам одне оповідання з неї.

(Надруковане оповідання «Матвій Іванич»)
«Джерела» № 41-42, листопад 1996 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ ПРОЗАЇК – ДІТЯМ

Прилавки книгарень і лотків нині завалені в основному кримінально-детективним чтивом. Дитячу літературу побачиш нечасто та й то – десь скраєчку. А тим часом наші діти, як і колись, люблять, коли їм дарують нові, з малюнками, спеціально для них написані книжки, бо набридає сотні разів дивитися по телевізору одні й ті ж (хай навіть і цікаві) мультики.

Тому поява у продажу нової книжки для малечі – тепер справжня подія. А особливо, коли автор наш, місцевий.

Нещодавно побачила світ невелика збірочка оповідань херсонського прозаїка, члена літературного об'єднання «Малю-

чок Степовичок» Леоніда Марченка «Лоша Кося» з дуже привабливими ілюстраціями Ольги Кучерової. Вона – для дітей молодшого та середнього шкільного віку. Написана легко, читається на одному диханні. Якщо збірочка потрапить вам на очі, можете сміливо купувати. Діти гідно оцінять цей подарунок.

Світлана СТЕПАНОВА
«Новий день» № 27, липень 1998 р.

ВЫШЛИ В СВЕТ!

Написал ещё одну книгу для детей младшего и школьного возраста Леонид Марченко.

Он и раньше был замечен в подобных публикациях. Так, в 1993 году из-под его пера вышла в свет книга для малышей «В Маячке, у бабушки», а в 1996 году – «Маринчин дивосвіт».

Если этот автор не остепенится, от него следует ожидать ещё много детских книг. Впрочем, мы этим обстоятельством нисколько не огорчены.

Редакция «ВЧ».
(В сокращении) – «В свободный час» № 7-8, 1998 г.

МИР СПАСЁТ ДОБРОТА И ЛЮБОВЬ

Казалось бы, для детей столько книг написано, что, открывая новый сборник рассказов для маленьких, думаешь прежде всего о смелости автора. Трудно сказать что-то новое, необычное, незаёмное. Но вот передо мной книга «Жеребёнок Кося», изданная в Херсоне. Её автор Леонид Марченко. Открываешь первую страницу книги и сразу попадаешь в чистый, добрый, мягкий ребячий мир, где любовь к животным настоящая, где обижаются, то не понарошку, а смеются звонко и весело.

В рассказе «Кот Барон» Эдик через дружбу с животным познаёт мир. Несколькими штрихами автор показал доброту, человечность родителей малыша. Особенно хочется сказать о финале рассказа. Кот ушёл погулять и не вернулся. Все переживают. Наверное, он ушёл туда, где жил раньше – к морю. И вся семья стала ждать лета, чтобы поехать в пансионат и найти своего любимца. Л.Марченко увидел и описал мир глазами своего ма-

ленького Эдика. И это здорово! Подобные рассказы, как правило, кончаются надуманно. У других авторов это всё угадывается. Причём очень легко. Финал у них был бы таким: кот нашёлся, все довольны, радость в семье. Но Марченко тем и хорош, что его рассказы – это часть его души, которая с годами не стала чёрствой. Она по-прежнему чувствительна и открыта миру.

Своё незаёмное слово сказал автор книги в рассказах «Переводчик» и «Грибная песенка». Первый рассказ построен на детской фантазии, где главный герой Колька, не моргнув глазом, переводил с языка птиц и зверей на свой, чем потешил себя и друзей. И вот уже все ребята включаются в эту игру, в эту забавную смысловую игротеку, где «чиви-чок» – червячок, «о-го-го!» – как прекрасно жить на свете.

Во втором рассказе неожиданный поворот, когда отец и сын приносят домой из леса одни поганки, так как первый раз в жизни пошли за грибами. Но они впервые общались с природой, с окружающим их миром. Лес так вдохновил семейство, что они сочинили грибную песенку. Автору удалось очень точно показать жизнеутверждающую силу родной природы.

Рассказ «Жеребёнок Кося», давший название всей книге, по своему сюжету знатокам детской прозы может показаться знакомым. Но не торопитесь. В нём столько искренности и доброты в отношениях между людьми и братьями нашими меньшими, что невольно задумываешься о том, что мир спасёт только доброта и любовь.

Юрий ЕРМОЛАЕВ,
собственный корреспондент «ИРА-СОК»
по Нижегородской области
1998 г.

С улыбкой о серьёзном

ВЕСЁЛАЯ КУХНЯ ОТ ЛЕОНИДА МАРЧЕНКО

В кулинарном конкурсе «Каша из топора», который проводит еженедельник «МХ», решил поучаствовать и известный херсонский прозаик Леонид Марченко.

Дело в том, что в сентябре 2001 года в Херсоне была издана его книжка для детей «Весёлая кухня». Она состоит из небольших рассказов, основу каждого из которых составляет какой-либо кулинарный рецепт, несложный для детей. Как пишет в своём письме в «МХ» автор, «сдаётся, мне удалось «открыть» новый литературный жанр – рассказ-рецепт».

Главная героиня 16 «кулинарных» историй – 7-летняя Алёнка, «чудесная и умелая хозяюшка, которая охотно помогает своей маме готовить. И даже придумывает собственные рецепты». В краткой аннотации к книжке, обращённой к юным читателям, говорится: Алёнка «считает, что готовить еду – занятие вовсе не скучное».

Думается, что для маленьких херсонцев книжка Леонида Марченко «Весёлая кухня» будет одновременно и познавательной, и интересной. Ведь кроме того, что такое, к примеру, литературные сухарики, салат с биотоками, женатая каша, поп-корм, чай с бегемотом, дети, прочитав эти рассказы, узнают ещё и как их можно приготовить.

К тому же, почти каждый рассказ сопровождается забавными иллюстрациями художницы Татьяны Крючковской, что тоже немаловажно для восприятия прочитанного ребёнком.

С некоторыми из забавных и необычных рассказов-рецептов Леонида Марченко можно ознакомиться на странице 8 этого номера «МХ».

(Опубликованы «Женатая каша», «Кораблики», «Военный ужин»).

«Магазины Херсона» № 2, январь 2002 г.

Книги

РАССКАЗЫ-РЕЦЕПТЫ ДЕТЯМ

В творческом наследии почти каждого писателя присутствуют произведения для детей. Есть они и у херсонского прозаика Леонида Марченко. В сентябре 2001 года в Херсоне тиражом 200 экземпляров была издана его книжечка «Весёлая кухня». Это 16 небольших рассказов для детей дошкольного и младшего

школьного возраста, в основе каждого из которых – «секрет» приготовления какого-то блюда. По словам самого автора, ему, «возможно, удалось «открыть» новый литературный жанр: рассказ-рецепт».

Думается, маленьким херсонцам было бы интересно почитать забавные истории о юной хозяюшке Алёнке, героине рассказов Леонида Марченко, и узнать, как самим – без помощи взрослых – приготовить вкусное блюдо.

«Площадь Свободы» № 2, январь 2002 г.

ПОД ВЫВЕСКОЙ «МАРЧЕН И К^{О}»

Рассуждая об истории своей фамилии, херсонский писатель и журналист Леонид Марченко пришёл к выводу, что происходит она от названия старинной фирмы «Марчен и К^{о}». С тех пор писатель в одном лице представляет сразу нескольких авторов-компаньонов.

Один из них является редактором заводской газеты «Судостроитель». Другой – автором взрослых книг, посвящённых истории нашего края («Плугатарі етапом йдуть…», «Північна яблуня з півдня»), известным людям («Жизнь – высшей пробы» о херсонце Всеволоде Фёдоровиче Заботине, который 55 лет посвятил судостроительной промышленности). Ну а третий пишет для детей. И главными героями многих его детских рассказов выступают девочки-подружки – Алёнка и Маринка. Если хотите узнать, как приготовить салат с биотоками, военный ужин или женатую кашу, то Алёнка обязательно расскажет вам об этом в книжке «Весёлая кухня». По признанию Леонида Марченко, во время написания детских книг ему ничего не приходится выдумывать. Просто он ненадолго вновь становится ребёнком. И тогда из-под его пера выходят рассказы о затейнице Алёнке, прототипом которой является племянница автора. На одном дыхании читаются и рассказы о приключениях Маринки на даче у бабушки в селе Маячка.

Есть у Леонида Марченко и помощники. Например, херсонская художница Татьяна Крючковская, которая проиллюстрировала его детские книжки. А ещё кот. Последние 10 лет он по-

стоянный «соавтор» и вдохновитель Марченко. Кстати, именно ему, как пообещал автор, будет посвящена следующая книжка.

А одна из последних работ писателя – сборник сатиресок и юморесок в диалогах «Встречи с Макаром Степовиком». Выход этой книжки почти совпал с 55-летием автора.

Оксана КАЗАКОВА
«Гривна» № 33, август 2002 г.

С ЛЮБОВЬЮ К БРАТЬЯМ НАШИМ МЕНЬШИМ

Рукопись Л.В.Марченко «Маркиза на даче» написана чистым, выразительным, доступным для детского восприятия языком. Рассказы читаются легко, с интересом. Многие истории довольно оригинальны и неожиданны по своему сюжету. Автор в каждом рассказе сумел создать небольшую интригу, которая появляется ещё в самом названии.

Бесспорным является то, что чтение этого произведения заставит юных читателей по-новому взглянуть на братьев наших меньших, на природу вообще, будет способствовать пробуждению детской фантазии, развивать способность видеть что-то необычное в привычных и обыкновенных, на первый взгляд, вещах.

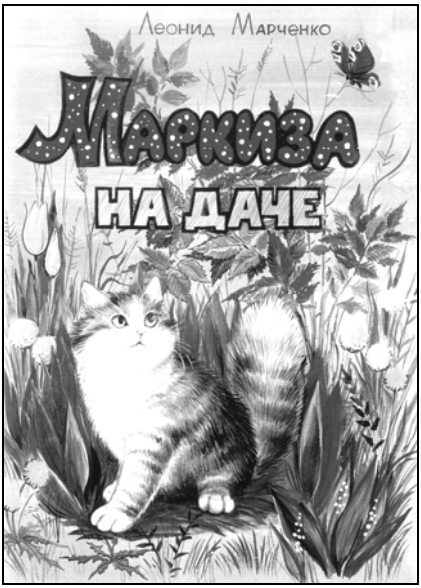

В рассказах много доброго юмора, мягкой иронии и над собой, и над описываемыми событиями, много любви.

Вообще, вся рукопись насыщена доброй, позитивной энергией, которая сразу же передаётся читателю.

Екатерина ДЕМИДОВА
19 апреля 2003 г.

ХУДОЖНЯ АНІМАЛІСТИКА

Нова книжка херсонського письменника Леоніда Марченка має легку, світлу й грайливу назву – «Маркиза на даче». І ця назва є цілком природною для книжки, яка адресована передусім дітям і розповідає про історії, що особливо близькі й зрозумілі безпосередній і дотепній дитячій особистості. «Маркиза на даче» – невеличка повість, що складається з невеличких трьох розділів, які також складаються з компактних історій.

Леонід Марченко звернувся до традиції художньої аніматістики, дуже поширеної в світовій і українській літературі, й розповів про пригоди симпатичної, по-людськи чутливої, кмітливої кішки Маркізи, що мешкає в родині добрих і люблячих її людей. Цікаві й знайомі тим, хто має вдома своїх «Маркіз» і досвід спілкування з ними, пригоди провідної «героїні» повісті – Маркізи – подані крізь сприйняття автора-оповідача, який, вдало використовуючи прийом інтриги практично в кожному мікросюжеті книжки, вміло веде оповідь про історії, в які потрапляє Маркіза – інколи непередбачуваний член родини. Образ автора-оповідача є наскрізним у повісті й відрізняється такими рисами, як спостережливість, уміння вдивлятися й придивлятися до навколишнього світу, знаходити нові грані в підкреслено повсякденних, здавалося б, звичайних ситуаціях. Йому притаманний хист бути поруч із зображуваними ситуаціями, водночас не втручаючись у них і дозволяючи подіям природно й незмушено розвиватися.

Ще одним помітним персонажем, який теж проходить крізь усю фабульну канву книжки, виступає розумненька й до-

тепна Оля – донька оповідача, яку він ніжно називає «моя маленька хазяйка». Її внутрішній світ, заснований на лагідних фантазіях, сповнений емоційної щедрості та відкритості, з любов'ю і тонкою проникливістю розкривається в творі Леоніда Марченка.

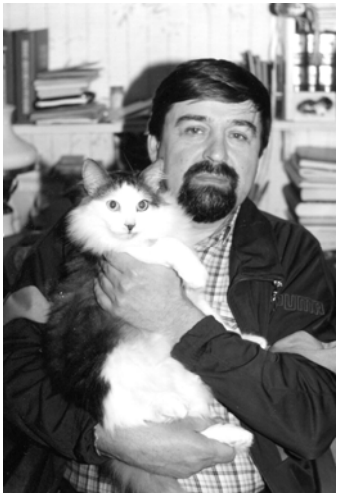

Л.Марченко со своей «музой»

Дружеский шарж. Художник О.Кучерова

Повість «Маркіза на даче» має всі ознаки книжки для дітей: яскравий і привабливий загальний дизайн, численні ілюстрації, виконані художником Тетяною Крючковською, дотепну графіку заголовків розділів і мікроісторій. Твір написаний доброю і чистою інтонацією серця, ясним стилем і словом, у яких відчувається авторська повага до всього, що є сущим на нашій землі.

Ярослав ГОЛОБОРОДЬКО,
професор
«Ефір» № 5, січень 2004 р.

У світі дитячих фантазій

ПРО КНИЖКУ ЛЕОНІДА МАРЧЕНКА «ПРИКЛЮЧЕНИЯ КРАЙТА И КЭГГИ»

Тримаю в руках щойно видану книжку Леоніда Марченка для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку та для дітей з обмеженими фізичними можливостями. Щиро радію, що в такий складний і непростий час є небайдужі люди, як громадська організація «ХЕРСОНЦІ» і безпосередньо її керівник Альона Іллівна Ротова, яка матеріально посприяла виходу цієї книжки; є письменники, які опікуються малятами, пишуть для них і поринають у світ дитячих фантазій; думають про виховання підростаючого покоління; прищеплюють йому силою слова любов до природи, фауни і флори, повагу до батьків, поняття про добро і зло, товариськість і підступність у спілкуванні з однолітками.

У цій книжці радує все: чудове оформлення (чорно-білі малюнки до кожної казки, фантазії, замальовки, зроблені вправною рукою художниці Ольги Кучерової); прекрасно вибудовані діалоги, зв'язок із народними казками, одухотворена мова, гарна цупка обкладинка – заслуга видавництва «Айлант», де вона була надрукована; а основне – це світ неповторно прекрасних створінь, вигаданих уявою дорослого письменника і перенесених у книжку на рівень сприйняття наймолодшими читачами, щире і безпосереднє спілкування із природою та її мешканцями: (білого ворона Крайта і маленької ворони Керрі, яка не могла вимовляти літеру «р»), їхні

мандри і пригоди: розмова з Вовком, Півнем, Курми, Конем, Папугою Джо у зоопарку. Маленьких читачів захоплять життєві невдачі звірят і пташок, випробування і мудрість, що приходить до них, як результат досвіду, пізнання світу і його законів.

Писати для дітей і просто, і відповідально. Малюкам притаманна віра у всілякі дива. Вони постійно щось вигадують та фантазують – на те вони й діти!!! Але маленькі читачі ніколи не вибачать авторові ні найменшої фальші. Вони тонко відчувають життя навколо себе і щиро приймуть таку (десяту книжку!!!) у творчому доробку Леоніда Марченка для найвимогливіших «чомучок» поряд із серйозною літературою для дорослих.

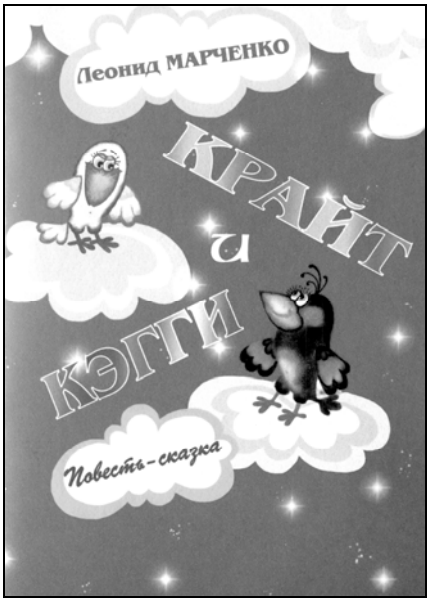

Знаний на теренах Херсонщини письменник-прозаїк уміло проникає в дитячу наївність і мрійливість, у фантазії і реальні обставини. Автор через дії і вчинки своїх героїв-тварин, казкових істот: Домовика, Діда Мороза, Сріблясту Сніжинку-іграшку, Колобка і Квасольку, Ферта і Шкапа, Білочку та Їжачка, старого шпака Нуса, Гусеницю і Гусенятка, учителя жабок Квакера Жабовича, Павука, Божу Корівку, Метелика, ворона Карпушу вчить малят добру і вмінню радіти світосприйняттю довкілля.

Автор уміло добирає порівняння до зображуваної картинки природи, явища чи вчинків персонажів тваринок, пташок, підмічає і передає у невеликих за об'ємом замальовках, історіях найсуттєвіші ознаки, їх звички.

Книжки Леоніда Марченка для дітей світлі і теплі. Вони поповнюють лексичний запас малюків, вчать добру. Вони спонукають наймолодших читачів до вивчення мови, візуального сприйняття тексту. Це – доказ того, що не варто сваритися нам, дорослим, якою мовою треба розмовляти в Україні, в регіонах, особливо в нашому Таврійському краї, де на день сьогоднішній проживає понад 120 народностей і національностей.

Переконана, що основної мети автор досяг: його книжка несе позитивну енергію, ауру добра, і вона допоможе у вихованні дітей, адже налаштовує малюків на добро, щирість, лагідність, надаючи тим самим поштовх для формування особистостей та розвитку індивідуального світогляду і має сподобатися нашим дітям.

Таїсія ЩЕРБА, член НСПУ
«Херсонський вісник» № 21, травень 2010 р.

МАРЧЕНКО ЛЕОНІД ВОЛОДИМИРОВИЧ

Народився письменник 19 липня 1947 року в селищі біле Озеро Архангельської області (Росія). Закінчив Сєвєродвинський політехнічний технікум, пізніше – інститут журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка.

Був редактором газети «Судостроитель», головним редактором літературного альманаху «Степ», відповідальним секретарем газети «Кафедра» Херсонського державного університету.

Леонід Марченко – член Національної спілки журналістів України з 1987 року, член Національної спілки письменників України з 1998 року. Дипломант Міжнародного конкурсу дитячої та юнацької художньої літератури імені О.Толстого (2006 р.), лауреат літературної премії імені «Молодої гвардії» (2007 р.), імені Бориса Лавреньова (2010 р.).

Він успішно й уміло використовує різні літературні стилі і жанри. Інколи дивуєшся. Як в одній особі мирно вживаються проза, гумор, сатира, ліричні вірші, пейзажні замальовки. А відповідь тут проста: це Божий дар і копітка щоденна праця, знання дитячої психології, розвинена творча уява і вміння перевтілитися, переміститися в просторі та часі.

Леонід Марченко, працюючи редактором газети «Судостроитель», детально вивчив історію створення підпільного об'єднання, по познайомився і спілкувався з живими учасниками тих подій. Зустрічався з родинами загиблих. На основі спогадів, архівних документів письменник написав роман, який за темою перекликається з твором О.Фадєєва «Молода гвардія» (розповідь про діяльність підпільників Краснодону), але за будовою, викладом матеріалу має своє, «марченківське», обличчя. І не дивно, що Марченко став лауреатом премії імені «Молодої гвардії».

Завдяки зусиллям автора, герої постають перед нами живими, енергійними, працьовитими, мужніми, люблячими. Вони поруч із нами. Вони дають оцінку нашим діям і вчинкам. Бо вони безсмертні. Як наша країна, як наш народ.

Леонід Марченко довгий час успішно співпрацює з міжнародною газетою «Настенька». Тут друкуються його оповідання, казки для дітей. В газету надсилають свої твори письменники з Росії. Бєларусі, Ізраїля. До речі, Марченко часто-густо рекомендує редакції книжки херсонських літераторів, пропонуючи окремі твори до передруку в газеті. До його думки прислухаються. Бо Марченко діє розсудливо, виважено, дбаючи про авторитет видання та імідж автора, яким він опікується.

І не дивно, що у третьому томі антології «Літературні скарби Херсонщини» (твори для дітей «Гойдалка над степом») надруковано його оповідання «Лоша». Ця тема не нова в літературі. Та Леоніду Марченку вдалося знайти свій підхід, змальовуючи реалії сучасного життя. Тут і любитель «зеленого змія» – господар лошати та його матері-кобили, тут і різні діти. Але вони не байдужі до долі лошати. Трапляються і водії, так звані «мажори», – без совісті і честі.

…Кося підійшов до матері. Вона дрімала, опустивши морду до порожнього відра. Він ткнув їй в живіт. Бурка розплющила око, докірливо глянула на сина, наче присоромила: «Я втомилася, вже півдня тягаю воза, а тут ще й од тебе покою немає…». І Кося залишив матір. Ворота були відчинені. Він визирнув на вулицю. Ніздрями потягнув дражливий хлібний запах, що широкою хвилею линув од хлібозаводу. Стрибунець поволі пішов на цей запах, потім швидше, забувши про матір і хазяїна… Лоша блукало. Йому було страшно. Хотілося їсти і пити. Діти пригостили його хлібом, допомогли віднайти матір і господаря. Рятували, коли Кося вибіг на проїжджу частину дороги.

Читаючи Марченка, приходиш до висновку, що автор добра, порядна, чуйна людина. В скрутний час може прийти на допомогу, як це роблять його герої. Тих, хто шанує талант письменника, захоплює все! адже Марченко стверджує, що сучасні діти не таки вже й егоїстичні. Він вірить у духовну велич підростаючого покоління. Ось чому герої творів Леоніда Марченка кмітливі, веселі, надійні, не позбавлені почуття гумору.

Просто і доступно автор знайомить маленького читача з навколишнім світом, розвиває спостережливість. Ось чому книги Марченка користуються попитом серед малюків. Подивимося

на нову книгу «Маринчин дивосвіт». Яскрава обкладинка, десятки тематичних малюнків відразу привертають увагу. І що цікаво: невеличка книжка складається з замальовок-мініатюр. Але всі вони об'єднані однією темою та героями. Недарма автор визначив жанр: повість у мініатюрах. Приваблює й те, що кожну мініатюру можна вважати завершеним твором, самостійною частиною життя.

Творам херсонського письменника притаманна тонка іронія, народний гумор, переплетіння реалій з фантастикою чи вигадкою. Не дивно, що герої казок Марченка потрапляють у складні життєві ситуації, але виходять з них загартованими, придбавши до того ж ще й нових друзів. Мені запам'яталась мандрівка граків-друзів Крайта і Кеггі. Здається, що автор, говорячи про птахів, розповідає про нас, дітей. Ця невеличка казкова повість захоплює своєю правдивістю у зображенні життя птахів та людей з їх добрими і поганими звичками.

Іще запам'яталося й те, як письменник, знаючи, що є діти з фізичними вадами, пропонує вставити пропущені слова в реченнях, розгадати ребуси. Це спонукає маленького читача до свідомого сприйняття тексту, до розвитку логічного мислення і певного художнього смаку.

Леонід Володимирович Марченко належить до тієї категорії письменників, які поєднують творчу роботу з активною громадською діяльністю. Письменник часто виступає перед школярами, робітничими колективами, знайомить їх зі своїми творами. З легкої руки Марченка у видавництвах з'являються нові імена, нові книги. Бо Леонід Володимирович знається на цій справі, даючи згоду на редагування письменницьких творів. Нині Марченко – заступник голови літературної студії «Парус надежды» (керівник П.І.Питалєв). І за це йому велика пошана і дяка як людині, як особистості, як літератору.

(скорочено)

Євгеній КРЮКОВ, гімназист 6 класу
Херсонської гімназії № 6.
2012 р.

СЕРЕД ЛЮДЕЙ. ЗУСТРІЧІ З ЧИТАЧАМИ

Фото 1992 р.

Леонід Марченко.
Малюнок Р.Швеця

Маючи багато друзів-літераторів із корабельного краю, Леонід Марченко запропонував їм створити літературний клуб «Елінг». Діяльність однодумців вражала: творчі виступи, поїздки до своїх колег по перу, зустрічі з читачами. І головне, виходять одна за одною книжки поезій, прози. Незабаром «Елінг» одержує Диплом за участь і перемогу у Всесоюзному фестивалі народної творчості в 1987 р. Докладніше про це можна знайти відомості в розділі «Під вітрилами натхнення і творчості».

Була спроба у Л.Марченка «піти в політику». Після так званої перебудови настали незрозумілі і невпевнені часи. Хотілося щось змінити на краще. Кандидатуру Л.Марченка висунули на вибори в Херсонську обласну раду депутатів. Його виборча програма була надрукована серед інших програм у «Наддніпрянці» № 22-23 від 13.03.2002 р.

ВИБОРЧА ПРОГРАМА КАНДИДАТА В ДЕПУТАТИ ОБЛАСНОЇ РАДИ МАРЧЕНКА ЛЕОНІДА ВОЛОДИМИРОВИЧА

Все робити для того, щоб:

– в інших містах люди казали: «Хочемо жити, як у Херсоні!»;

– керівники, які не створюють умов для завантаженості працівників на підприємстві роботою, які не сплачують поточну і заборговану заробітну плату, залишали свої посади;

– у кожному мікрорайоні міста, в кожному селищі діяли громадські ради самоврядування, які б держали під контролем соціальні та побутові питання, що не вирішуються виконавчими владними структурами;

– якнайшвидше впровадити вдалий досвід м.Вознесенська Миколаївської області щодо лікування людей через лікарняну касу;

– жодна дитина не була безпритульною, і для цього вжити заходів, спираючись на випробуваний досвід «залізного» Фелікса та відомого педагога Макаренка;

– молодь була впевнена в своєму майбутньому, а старі люди жили спокійно і безтурботно;

– заклади культури обслуговували всі верстви населення, пробуджували і розвивали народну творчість, зберігали естетичні та духовні цінності народу.

Але ця програма виявилася єдиним передвиборчим документом, оскільки бракувало грошової підтримки на видання листівок. І тому результат був закономірно негативний.

У вересні 2002 р. Л.Марченко був обраний головою Херсонської обласної організації новоствореної партії «Руський блок». Однак через рік він відмовився від цієї посади, як від ярма, зрозумівши нарешті, що політика – це не його єпархія. Бо вся ця «політична метушня» відволікала від головного – від творчості. Л.Марченко зрозумів, що накопичений життєвий досвід, натхнення були необхідні для основної мети – писати книги. І він повністю віддається любимій справі, чому свідчать публікації в періодиці, нові книжки.

І все ж таки він не ховався від людей. Його запрошували на зустрічі з читачами, і він охоче розповідав про свою творчість, про свої книги, які, до речі, якраз там і розходилися. Виступи були скрізь – у бібліотеках, у навчальних закладах. І не тільки в Херсоні, а також і в Голій Пристані, Каховці, Новій Каховці.

Леонід Марченко веде літературне навчання серед обдарованої молоді. Спочатку це була літстудія «Натхнення» при Херсонській центральній бібліотеки для дітей – з 2006 р. Потім літстудія «Таврійські зорі» в школі № 45 – з 2011 р. Кращі твори дітей друкувалися в місцевих газетах, в журналі «Настенька».

Активну участь письменник приймає в діяльності літстудії «Парус надежды», де він, як заступник керівника літстудії П.І Питалєва, вирішує різні організаційні питання. Наприклад, видання альманаху «Парус надежды», проведення окремих засідань літстудії та інше.

Л.Марченко, після 10-річного терміну, хоча і не був уже головним редактором альманаху «Степ», але залишився в редколегії. Він завжди приділяє увагу авторам «Степу» – відбирає і редагує їх рукописи. Крім того, він редагує багато рукописів майбутніх книг херсонських авторів, які вдячні йому за це. Реда-

гування, звичайно ж, потребує багато часу, але Л.Марченко добре розуміє, що тільки професійний підхід може зробити книгу краще. Тому й не відмовляється від цієї копіткої, часом виснажливої праці, щоб допомогти колегам по творчості.

СВЯТО КНИГИ

Прийшла весна, оспівана в літературі й піснях пора року, а з нею і традиційне свято дитячої літератури, письменників, читачів, бібліотек.

Не дивно, що Тиждень дитячої та юнацької книги перетворюється в радісне свято, що залучає до участі в ньому мільйонів дітей і найширші кола радянської громадськості.

24 березня в районному будинку культури відбулося урочисте відкриття Тижня книги, підготовлене і проведене силами учнів усіх шкіл району.

Зал святково оформлений, на сцені велика розгорнута книга, оформлені виставки. Від кожної школи на свято прибули делегації кращих читачів і любителів книги зі своєю, виготовленою власними руками, емблемою, плакатами і транспарантами з висловами про книгу радянських письменників.

Зустріч з читачами, Високопілля. В.Нагорняк і Л.Марченко. 1988 р.

На свято учні запросили гостей: херсонського поета, редактора обласного телебачення Володимира Яковича Нагорняка та члена Спілки журналістів СРСР, прозаїка Леоніда Володимировича Марченка.

З великим задоволенням юні книголюби слухали вірші у виконанні автора. Цікавою була розповідь Леоніда Марченка про початок творчої діяльності, яка в основному присвячена дітям. Прозаїк прочитав ряд своїх оповідань про цікаві випадки з життя дітей…

…Надовго запам'ятається юним книголюбам свято.

З.МЕЛЬНИЧУК,
методист райметодкабінету
(скорочено)
«Жовтневі зорі», 2 квітня 1988 р.
Високопілля

РАСТЁТ АКТИВНОСТЬ ТВОРЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

Планируя работу по пропаганде художественной литературы, бюро Херсонской писательской организации и бюро литобъединения имени П.Резникова сформировали творческие бригады, в которые наряду с опытными писателями входили начинающие авторы. Молодые литераторы Л.Марченко – руководитель заводской литстудии «Эллинг» и В.Нагорняк – студент Литературного института имени М.Горького выступили в Высокопольском районе. В Бериславе и Каховке с читателями встречались молодые поэты Н.Ломакин и В.Шпунт, в Каланчакском районе – М.Боянжу и Е.Любомская.

Вместе с опытными писателями читали свои произведения в школах, ПТУ, молодёжных общежитиях областного центра В.Высоцкий, М.Боянжу, А.Дунаев, Л.Мовчан-Блинова, В.Загороднюк, Л.Марченко, В.Пузыренко, И.Плоткина, Е.Любомская, А.Марущак, В.Плоткин и другие.

По инициативе члена областного объединения учительницы Л.Мовчан-Блиновой были проведены литературные вечера и тематические уроки. Перед школьниками с чтением своих стихов выступали поэты М.Боянжу, А.Дунаев, В.Шпунт, Ф.Ляховец и другие.

Появляются сочинения начинающих литераторов и в печати. Дебютные вещи юмористов и сатириков войдут в сборник «Приднепровские усмешки», который готовится в издательстве «Таврия» (Симферополь). Молодые авторы из Таврии Л.Марченко, М.Бриф, В.Загороднюк, А.Марущак, В.Шпунт, В.Журакивский публикуются в журналах, альманахах республики и союзных изданиях. В.Пузыренко выпустил в издательстве «Радянський письменник» свою первую поэтическую книгу «Застава».

В.ШЕВЧЕНКО
«Информационный бюлетень» № 5, 1988 г.
(секретариата Правления Союза писателей СССР),
г.Москва

ПАМЯТНАЯ ВСТРЕЧА

Встречи с интересными людьми – всегда памятное событие для членов фотоизостудии базового СПТУ-12. Недавно они встретились с известным херсонским писателем Леонидом Марченко у него дома. За чашкой чая, в непринуждённой обстановке писатель рассказал будущим консервщикам о насущных проблемах в современной литературе, о её новых течениях, прочитал отрывки из своих новых юмористических рассказов.

Зустріч з учнями СПТУ-12. 1990 р.

На память об этой встрече Леонид Марченко подарил студийцам книгу с автографом.

Р.ШВЕЦ
«Рабочее слово», 29 ноября 1990 г.

Наші духовні цінності

«БЕЗ ПАМ'ЯТІ НЕМАЄ СОВІСТІ…»

Цього разу головною подією на засіданні літературної вітальні при обласній науковій бібліотеці стала презентація книжки нашого земляка Костянтина Владимирова «Фотографии на белой стене». За жанром цей прозовий дебют можна віднести до поширених сьогодні в літературі сімейних хронік. Як підкреслила ведуча вечора письменниця Л.Федоровська, автор точно відчув характерну тенденцію у духовному житті нашого суспільства – прагнення людей усвідомити, осмислити історичний шлях народу через конкретні родинні літописи, через окремі людські долі. Про те, як була задумана й написана книжка, присутнім розповів сам автор. А далі із серйозним аналізом твору виступили опоненти – прозаїки М.Довгай і С.Сидоренко, педагоги К.Савченко і Н.Кислинська. поети В.Плоткін, В.Гринько, Я.Сегал… Цікавими, зокрема, були й судження секретаря Херсонського обкому Компартії України В.Кудрявцева та предводителя Губернського дворянського зібрання В.Жарких-Шмигельського. Взагалі на засіданні ще раз була підтверджена істина: там, де шанують культуру, розбіжність політичних, світоглядних позицій не завада для дружнього спілкування. Нижче пропонуємо увазі читачів стислий виклад виступів деяких учасників обговорення, адже вони, у сукупності своїй, являють мовби колективну рецензію.

Л.Марченко, прозаїк:

– Справді, у своїй книжці автор розповів не просто про окрему родину, він дав історичний зріз цілої доби, у яку жили його герої. Через приватне життя сім'ї Владимирових, на долю якої випало чимало випробувань, більш близькою та зрозумілою

постає трагедія покоління в цілому. І все ж люди тоді не лише страждали й зазнавали кривд, але й в умовах політичного беззаконня жадали щастя і вміли бути по-своєму щасливими.

Батьки автора – Микола Никифорович, Віра Євгенівна Владимирови – і є головними героями оповіді. Вони – з середовища «чеховських» інтелігентів, совісні, добрі і горді. Саме ця категорія людей була найменш захищеною в буревіях часу, адже вони не вміли поступатися принципами, не бажали плазувати перед сильними світу, не опускалися до рівня пристосуванців.

Смерть буквально чатувала за Миколою Никифоровичем та Вірою Євгенівною, і автор підтверджує це численними прикладами. Батько його ледве не був розстріляний спочатку білими, потім – чекістами, а пізніше – фашистами. Він дивом вирвався з пазурів смерті, коли його здолав тиф, йому двічі ламали ребра і вибивали зуби.

Книжка «Фотографии на белой стене» змусить багатьох замислитися: а що ми знаємо про свої спадкоємні корені, про свій рід? Звісно, не вина, а біда людей, що їх зробили Іванами, які не пам'ятають ріднизни. Війни мільйонами безжально викошували засновників династій. Повсюдно знищувалися архіви. Примусова міграція і нескінченні «чистки» довершували справу. Практично у жодній сім'ї не обійшлося без «ворогів народу», без «розкуркулених», без «родичів за кордоном». Карали навіть за віддалену приналежність до тих, хто був нещадно витіснений з суспільно-політичного життя. І тому доводилося не лише викреслювати з пам'яті своїх родичів, але навіть змінювати прізвища.

До Владимирових доля поставилася більш прихильно – вони пройшли через м'ясорубку жорстокої доби і залишилися живими. Корені їхнього роду не обірвалися, свято зберігаються родинні реліквії…

Книжка читається з інтересом. Проте не обійшлося і без недоліків: подекуди автор збивається на газетний – сухо заштампований – стиль. Та головне інше: дебютна книжка К.Владимирова справді стала подією – і для самого автора, і для читачів.

(Скорочено)

Л. КОСТЕНКО

«Наддніпрянська правда», 21 березня 1995 р.

ЗУСТРІЧ З ПИСЬМЕННИКОМ

Обласна бібліотека для дітей провела семінар шкільних бібліотекарів на базі школи № 31. Окрасою його була зустріч з членом Спілки журналістів, а віднедавна і членом Спілки письменників України – Леонідом Марченком. До заходу була оформлена книжкова виставка «Марчен і К^0» – всі книжки письменника, журнали та газети з його публікаціями та матеріалами про його творчість.

Про життєвий і творчий шлях письменника розповіла автор цих рядків, а бібліотекар Г.І.Новицька та завідуюча бібліографічним відділом О.В.Шумкова зачитали окремі його твори. Про свої творчі плани на майбутнє розповів присутнім Л.В.Марченко та прочитав декілька своїх віршів. Потім відповів на запитання з залу. Письменнику подарували квіти, побажали творчих успіхів та всіляких гараздів.

Валентина НИЖЕГОЛЕНКО,
бібліограф обласної дитячої бібліотеки

Встреча

ПОЭЗИЯ СТРОИТЕЛЬСТВА

На минувшей неделе гостем Новокаховской детской библиотеки был херсонец, член Национального союза писателей Украины Леонид Марченко. Встречу писателя с новокаховскими школьниками и сотрудниками городских библиотек организовала местная писательница Татьяна Пустовая.

– Моя книга «Обереги Таврійського краю», посвящённая писателям Херсонщины, была уже готова к печати, – рассказала Татьяна Владимировна. – Но тут я познакомилась с Леонидом Марченко. Он мне подарил свою книгу, я перечитала её всю и не могла оторваться. Поразил рассказ «Жизнь продолжается» о сострадании и милосердии в мире животных, о том, как одна собака спасла другую. Тогда решила: я должна написать и об этом человеке. А сегодня я счастлива, что он приехал в Новую Каховку.

Проза и поэзия, сатира и историческая тематика, произведения для взрослых и детей – круг творческих интересов Леони-

да Марченко широк. По первому образованию он – строитель, по второму – журналист. А писателем был в душе давно, ещё с четвёртого класса, когда написал первое стихотворение.

– Для того, чтобы стать настоящим литератором, нужно понюхать пороху, узнать жизнь, человеческие характеры, – объясняет Леонид Марченко свой выбор в пользу первой профессии. – Практически все мои персонажи взяты из жизни. А если бы я начал свой путь с литературы, это было бы всё мертворождённое. Более двадцати лет на стройках – хорошая школа жизни. Потом двадцать с лишним лет я работал в журналистике.

На виступі перед читачами. 2006 р.

«Не задаю себе вопросов, что лучше – строить иль писать. Я оба важных дела просто стараюсь вместе сочетать», – такое у него творческое кредо. Днём – строил, вечером – писал.

Леонид Марченко родился в Архангельской области. Его предки жили на Херсонщине и после раскулачивания были высланы на север. Поэтому, переехав на юг Украины в 1973 году, Леонид Марченко считал, что приехал на вторую родину, тем более, что в Херсонской области до сих пор сохранился хутор Марченко. О трагической судьбе своих предков он написал в

произведениях «Плугатарі етапом йдуть» и «Північна яблуня з півдня». Об украинцах Леонид Марченко писал на украинском языке, который выучил в 40 лет.

Полина АБРАМОВА
«Ключи» № 42, октябрь 2010 г.
м.Нова Каховка

О ТОЙ ВОЙНЕ НЕ ПОНАСЛЫШКЕ

22-я годовщина вывода советских войск из Афганистана, впрочем, как и все прошлые даты, в Херсонской общеобразовательной школе № 48 не могла пройти незамеченной. В той войне школа потеряла одного из своих учеников – Владимира Соменко. Ему всегда будет 22. И об этом напоминает мемориальная доска на фасаде здания учебного заведения. С той войны вернулись живыми и стали активистами афганского движения выпускники школы № 48 Юрий Бычковский и Алексей Маломуж. Прошли десятки встреч, беседы, митинги, вечера памяти… Но интерес и уважение ребят к землякам, которые рисковали жизнями, защищая чужую страну, с каждым годом только растёт. В этот раз памятную встречу организовали учащиеся – представители областной детской общественной организации «Наследники Победы». Они листали летопись войны, читали стихи, исполняли памятные песни.

– …А сейчас мы предоставим слово афганцам, – обратились к присутствующим ведущие. И перед десятками школьников поднялась их библиотекарь Лидия Сорокина, красивая молодая женщина.

– Да, действительно я служила в Афганистане. Мне тогда было 29 лет. Афган – сложная дорога для мужчин. Но гораздо сложнее это пережить женщине. Ведь она создана природой, чтобы растить детей, а не воевать. Осталось немало воспоминаний, правда, все они даются с тяжёлой болью, со слезами, – едва сдерживала дрожь в голосе Лидия Анатольевна. – Тяжело было смотреть на 18-20-летних ребят. Матери, сами того не подозревая, в наше мирное время отправляли своих детей на войну. За что? Зачем?!

Своего библиотекаря, а в прошлом начальника секретной части, прапорщика Лидию Сорокину школьники буквально забросали вопросами. Два года и девять месяцев её день состоял из разводов и строевых, заданий под грифом «Секретно». Были ранения, были потери боевых побратимов.

– А что вам дал Афганистан? – спросила одна девочка.

– Наверное, иной взгляд на жизнь, мужество бороться с трудностями и вообще большую жизненную школу. Вот вы живёте в мирное время, не знаете, что такое выстрел… Ушибли колено – больно. Но слава Богу, не знаете, что такое раненый боевой товарищ, которому не можешь помочь ничем, кроме обезболивающего и… дружеской поддержки. Я очень хочу, чтобы не было войны и больше никогда не приходилось даже произносить это слово.

Председатель организации «Наследники Победы» Раиса Кузнецова, которая представляет старшее военное поколение, подтвердила: война – это всегда очень страшно.

– Я участник Великой Отечественной. Но тогда было понятно, за что мы воевали. Мы защищали свою Родину. А вот за что гибли наши ребята в Афганистане? С этим трудно смириться. Их отправляли на войну со школьной скамьи, необученных, в жесточайшие условия. По неполным данным – в Афганистане погибли порядка 13 тысяч ребят в возрасте от 18 до 22 лет.

Об одном из таких парнишек, нашем земляке из села Абрикосовки Цюрупинского района не понаслышке знает херсонский писатель и журналист Леонид Марченко. Не живого и здорового сына, а закрытый цинковый гроб получили родители молодого солдата. В горькую жестокую правду было трудно поверить, да и люди, обладающие даром ясновидения, все, как один, говорили матери и отцу, что их сын жив. Об этой надежде Леонид Марченко и написал очерк.

Школьники слушали рассказы и воспоминания, затаив дыхание. Прозвенел урок с урока, но никто не спешил покинуть аудиторию. Дети запоминали каждое слово живых свидетелей войны, чтобы когда-то пересказать их своим детям.

Татьяна ПОДГОРОДЕЦКАЯ
«Новий день», 24 лютого 2011 р.

ГОСТЬ НОВОЙ КАХОВКИ – ПИСАТЕЛЬ ЛЕОНИД МАРЧЕНКО

Март богат на богемные праздники. 3 числа отмечался Международный день писателя, 21 марта – Международный день поэзии. Это послужило поводом для приглашения в Новую Каховку известного херсонского писателя Леонида Марченко.

В центральной библиотеке мастер слова встретился с библиотекарями нашего города, а в библиотеку исполкома горсовета на встречу с коллегой пришли местные писатели Светлана Трохимчук, Владимир Витюнин, Николай Черемис, Дмитрий Кириченко, Александр Сигаев, а также студенты политехнического колледжа и НКПИ. От имени мэрии присутствующих с Днём поэзии поздравил советник городского головы Ю.А.Кобцов.

Л.В.Марченко – 64 года, его жизнь богата событиями, интересными встречами с людьми.

Леонид Владимирович – член Национального и Межрегионального союзов писателей Украины, член Национального союза журналистов. Его творчество известно не только в Украине, но и за рубежом, он дипломант Международного конкурса детской и юношеской художественной литературы им. А.Толстого (2006 г.), лауреат премий им. «Молодой гвардии» (2007 г.) и им. Б.Лавренёва (2010 г.). Перу писателя принадлежат 25 книг для детей и взрослых.

Жанр его произведений разнообразен – от сатиры и юмора до документальных исследований. Рассказы-рецепты для детей «Чай с бегемотом» претендуют на статус бестселлера. Но особое внимание у слушателей вызвала реальная история, которая легла в основу его романа «Клятве остались верны».

Материал для этого произведения автор собирал в течение 20 лет, а книгу написал за 3 месяца. Речь в ней идёт об отряде юных (14-17 лет) защитников Херсона в период фашистской оккупации. Подростки не только расклеивали листовки с информацией Совинформбюро, срывая немецкие агитки, но и уничто-

жали врагов из оружия, найденного на затонувшем корабле. Несмотря на охрану, юные подпольщики несколько раз снимали со здания комендатуры портрет Гитлера. В конце концов, гитлеровцам надоело вешать портреты своего фюрера, и его изображения исчезли со стены навсегда.

Одна из сюжетных линий романа – любовная драма двух молодых людей – Лиды Григоровской и Сени Тёмного, которые были членами херсонского подполья. Вернувшись из фашистских лагерей, Сеня узнал, что его любимую немцы зверски убили 13 марта 1944 года, как раз в день освобождения родного города. Парень так и не женился, оставшись верным клятве любимой. Сейчас ему 86 лет, живёт он на Карантинном острове в Херсоне.

За эту книгу Леонид Марченко получил премию имени «Молодой гвардии», а в прошлом году Херсонский Таврический лицей искусств по сюжету произведения поставил одноименный спектакль.

Татьяна ПУСТОВАЯ
«Деловые новости» № 12, март 2011 г.
г. Новая Каховка

Встреча

СТИЛЬ ПИСАТЕЛЯ

16 марта, накануне Всемирного дня поэзии, в библиотеке Новокаховского горисполкома собрались местные поэты и любители поэтического слова. В гостях у новокаховчан был херсонский писатель, поэт, журналист Леонид Марченко, которого представила собравшимся заведующая библиотекой Наталья Сергеева.

О себе и своём творчестве гость рассказал сам. Предки Леонида Марченко жили в наших краях, а после раскулачивания были высланы на север. Переехав на историческую родину из России, он посетил хутор своего деда, который до сих пор называется хутор Марченко.

Леонид Владимирович пишет для взрослых и детей, создаёт произведения как сатирические, юмористические, так и на

историческую тематику, причём пишет об истории наших земель. Например, роман «Клятве остались верны» – о подпольном движении в Херсоне в годы Великой Отечественной войны.

Леонид Марченко, член Союза писателей Украины, поделился с новокаховскими творцами слова секретом успеха: нужно всего себя посвятить творчеству и создать свой неповторимый стиль.

Полина АБРАМОВА
«Ключи» № 13, март 2011 г.
г. Новая Каховка

ПРИМЕР ДЛЯ ТВОРЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

«Главное призвание писателя — нести правду, учить и воспитывать».
Лихтенберг.

13 октября в гостях в Новой Каховке снова побывал прозаик, поэт, публицист, юморист Леонид Марченко. Он провел встречи с учащимися школ № 1 и № 10 и подарил свои новые книги городским библиотекам.

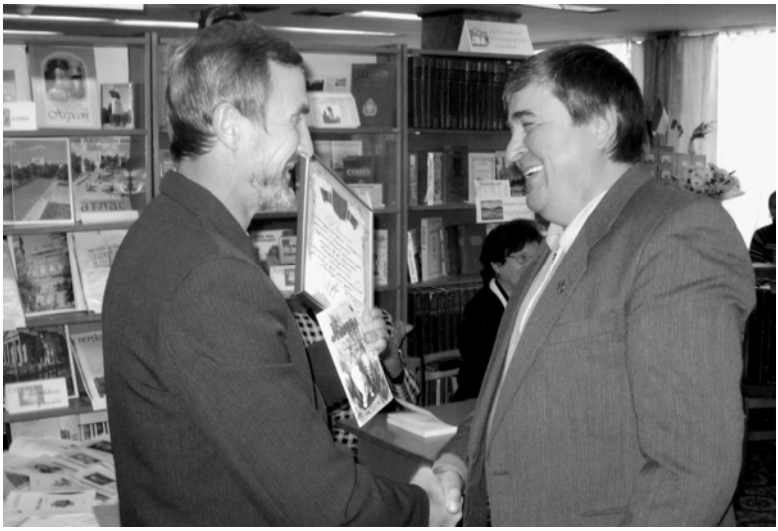

В.Загороднюк, голова Херсонської організації НСПУ, вручає Диплом Л.Марченку за книгу «Маркиза на дачі». 2006 р.

Леонид Владимирович рассказал о своей жизни, о создании книг. В этом году он издал три новые книги: песенник для детей «Радуга-дуга», повесть в миниатюрах «Маринчин дивосвіт», а также сборник стихотворений «… И на душе светло». Название сборника соответствует действительности, потому что и стихи, и проза автора заставляют нас задуматься о жизни, о своих поступках.

Такие встречи необходимы для подрастающего поколения и для развития творческой молодежи. Ведь в Новой Каховке юных талантов много, нужны только достойные примеры.

Инф. «ДН»
«Деловые новости» № 42, октябрь 2011 г.

Встреча

ПЕСНИ ДЛЯ ДЕТЕЙ

Если кто-то думает, что такое рациональное занятие, как строительство, и такое утончённое, как литература, не сочетаются, он заблуждается. Это доказал Леонид Марченко – строитель по первому образованию и писатель – по призванию. На минувшей неделе херсонец побывал в Новой Каховке. Это не первый визит Леонида Марченко в наш город – и вновь по приглашению писательницы Татьяны Пустовой.

13 октября прошли две встречи со школьниками в Новокаховской библиотеке № 2 и библиотеке Новокаховского горисполкома. Писатель рассказал о своих произведениях, которые вышли в свет ранее, а также представил новинки этого года: поэтический сборник «И на душе светло», сборник рассказов для детей «Маринчин дивосвіт» и детский песенник «Радуга-дуга». К созданию песенника его подтолкнуло то, что современные поэты-песенники мало пишут для детей.

Полина ГЕНЕРАЛЬЧУК
«Ключи» № 43, октябрь 2011 г.

НОВУЮ КАХОВКУ ПОСЕТИЛ ПИСАТЕЛЬ ИЗ ХЕРСОНА ЛЕОНИД МАРЧЕНКО

По приглашению поэтессы Татьяны Пустовой Новую Каховку посетил писатель из Херсона Леонид Марченко.

Одна из встреч прошла в библиотеке исполнительного комитета Новокаховского городского совета – Леонид Владимирович встретился с учителями и учениками общеобразовательной школы № 1.

Своё выступление Леонид Марченко начал стихотворением-приветствием, а потом вкратце рассказал свою биографию и творческий путь. Сам писатель – прозаик, но если приходило вдохновение – писал и стихи. Из 27 изданных книжек – две стихотворные. Еще в третьем классе учительница дала задание Леониду написать стихотворение к карикатуре на его товарища Вову. Стихотворение было написано, но после этого Вовка долго не разговаривал со своим другом. Потом, конечно, они помирились и дружили дальше. С этого и началось творчество писателя.

Леонид Владимирович пишет как для взрослых, так и для детей.

В прошлом году издан роман Леонида Марченко. В годы Великой Отечественной войны в Херсоне на острове Карантинном действовала группа отважных юных патриотов, которая в дальнейшем была названа «Мальчишки с Карантинного». Именно о жизни и подвигах юных героев рассказывается в романе «Клятве остались верны». В этом году вышли две книги для детей – «Маринчин дивосвіт» и «Радуга – дуга», совместный с Валентином Стеренком песенник для детей дошкольного и младшего школьного возраста. А ещё у Леонида Владимировича есть книжечка «Чай с бегемотом» с простыми рецептами для приготовления разных блюд. Также Леонид Владимирович – автор фельетонов, сатиресок и юморесок.

В конце встречи библиотекарь Наталия Сергеева познакомила присутствующих с другими книгами Леонида Владимировича, имеющимися в библиотеке, и с книжной выставкой «Литература Таврийского края».

Сайт «Нова Каховка»,
Березень 2011 р.

МЕЛОДІЯ ПЛИНЕ, НЕЗВУЧНО ГУСТІЄ, ЩОБ ОБІРВАТИСЬ НА «АВЕ, МАРІЄ!».

Вже традиційно в березні, до Всесвітнього дня поезії, бібліотека при виконавчому комітеті проводить засідання «Літературної криниці». Темою засідання стала презентація нової книги місцевої авторки Світлани Євгеніївни Трохимчук «Аве, Маріє!».

Засідання відвідав член Спілки письменників України Леонід Марченко. На одній із зустрічей Світлана дала йому свої наробки, і ось напередодні 60-річчя міста вийшла книга. Саме він редагував книгу та писав попереднє слово до неї. Один із літераторів Нової Каховки Василь Фадєєв також познайомив присутніх з книгою Світлани Трохимчук «Сміхопузія: підгузникова, спідничаста і штаняста». Її друге, доповнене та перероблене видання літературний клуб «Новий ЛІК» спеціально видав до цієї зустрічі.

Участь у засіданні «Літературної криниці» взяв міський голова Володимир Іванович Коваленко. Він не лише привітав присутніх, але на якийсь час полинув у вир віршів, читав поезії із збірки, які зворушили його і нагадали дитинство.

Світлана Трохимчук розповідала про збірку, переплітаючи свою творчість з біографією, з родиною. Авторка – уродженка Нової Каховки, її мама приїхала на будівництво Нової Каховки з Вінниччини. Тут познайомилася з батьком Світлани. Але так сталося, що дитинство та юність її пройшло на Вінниччині, де вона закінчила філологічний факультет Вінницького державного педагогічного інституту ім. М.Островського, здобувши спеціальність «Українська мова і література». Педагогічну діяльність розпочала на Вінниччині, але з часом повернулася на Херсонщину, у Нову Каховку, у місто, де народилася. Вірші Світлани Євгеніївни друкуються в колективних збірках поезій «Передчуття», «Родники надежд», вона є автором поетичних книжок «Листи-ластів'ята» (1994), «Поєдинок» (2001), «Сміхопузія» (2003), «Прорив байдужості» (2006).

Леонід Марченко підготував рекомендацію Світлані Євгеніївні Трохимчук для вступу до Спілки письменників України та запропонував міському голові запровадити в місті Літературну премію.

Закінчилась зустріч рядками одного з віршів Світлани Євгеніївни Трохимчук:

Та чи вистачить
сил і мужності,
щоб піти на прорив
байдужості,
щоб піти на прорив
гріховності… –
до – духовності?!

Сайт «Нова Каховка»,
березень 2012 р.

ДУШЕВНЕ ПОЕТИЧНЕ СЛОВО

Нинішнього тижня в бібліотеці виконкому відбулась презентація нової збірки віршів «Аве, Маріє!» відомої української поетеси Світлани Трохимчук, яка народилася у Новій Каховці. Вона закінчила Вінницький державний університет імені Островського, викладала гуманітарні дисципліни, друкувалася в міській, обласній пресі, брала участь у випуску колективних збірок. Автор книг «Листи-ластів'ята» (1995 р.), «Поєдинок», «Сміхопузія», «Ярослава» (2003 р.).

На зустріч із талановитою жінкою зібрались відомі місцеві автори, любителі поезії. Авторку привітав міський голова Володимир Коваленко, а Леонід Марченко із Національної спілки письменників України підготував поетесі рекомендацію в члени спілки.

«Нова Каховка» № 12, березень 2012 р.

«ДУША ЙОГО ЯК ЯСНИЙ ДЕНЬ» –

таку назву мала зустріч з письменником-земляком, лауреатом літературних премій ім. «Молодої гвардії» та Бориса Лавреньова Леонідом Марченком.

Десятикласники обласного ліцею познайомилися з різноплановою творчістю письменника у царині поезії, прози, публіцистики.

Леонід Володимирович читав молоді свої вірші, коротко розповів про історію написання роману «Клятве остались вер-

ны». Особливо юних ліцеїстів зворушила історія кохання одного із членів підпільної організації хлопців з острова Карантинного Семена Темного та єдиної у групі дівчини Ліди Григоровської.

Наприкінці заходу ліцеїсти мали змогу ближче познайомитися з творами письменника на книжковому перегляді «Літературна зоря Леоніда Марченка», погортати збірки та придбати книги з автографами автора.

Сайт Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва імені Бориса Лавреньова. 25.04.2012 р.

НОВЫЕ КНИГИ ЛЕОНИДА МАРЧЕНКО

В минувший четверг в Новой Каховке в высшем профессиональном училище, в приборостроительном техникуме, в Новокаховском гуманитарном институте и центральной городской библиотеке провёл творческие встречи херсонский писатель Леонид Марченко.

Леонид Владимирович рассказывал о своей жизни, о создании книг. Проза и поэзия, сатира и историческая тематика, произведения для взрослых и детей – круг творческих настроений писателя. Например, в 2007 году Марченко был удостоен премии имени «Молодой гвардии» за книгу «Клятве остались верны», посвящённую подпольщикам с Карантинного острова.

На встречах писатель презентовал свои новые книги, которые вышли в свет в этом году: «Наедине со всеми», «Корабли рождаются в Херсоне».

Инф. «НД»
«Новости деловые» 17 октября 2012 г.

ПИСЬМЕННИК – ДІТЯМ

Довгі роки тривають дружні стосунки між учнями школи № 45 м. Херсона та Леонідом Марченком, членом Спілки письменників України, членом Спілки журналістів України, лауреатом багатьох літературних премій…

Леоніда Володимировича учні запросили до себе, бо давно і добре знають його твори, із захопленням читають його дитячі повісті та оповідання.

Творча співпраця учнів школи № 45 з письменником розпочалась ще у 2009 році, коли він очолював літературну вітальню «Натхнення» у центральній дитячій бібліотеці. Школярі щомісяця відвідували заняття поетів, письменників. Творчі доробки учнів публікувались у журналі «Настенька». З 2011 року Леонід Марченко веде у школі № 45 літературну студію «Таврійські зорі».

Приємною несподіванкою для Леоніда Володимировича став літературний концерт, влаштований учнями школи, вихованцями літературної студії, які привітали улюбленого письменника і вчителя з ювілеєм. Найбільше хвилювались дебютанти – учні 3-А класу. Та й старші школярі Володимир Бурдейко (8-Б клас) і Тетяна Гуцан (10-А клас) «тремтіли» не менше, виносячи свої твори на суд поважного гостя. Привітало ювіляра і керівництво школи.

Ця зустріч стала незабутньою і для дітей, і для педагогів, і для самого гостя – Леоніда Марченка.

Ніна БУТЕНКО,
завідувач бібліотеки ЗОШ № 45
«Джерела» № 19, листопад 2012 р.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ

Презентація збірки «Дніпровські зорі» відбулася 12 грудня в центральній міській бібліотеці. Її укладачем є Тетяна Пустова – поетеса, прозаїк, журналіст. Вона вже втретє поспіль випускає книги. На зустріч з нею завітали Ю.Кобцов, радник міського голови, Л.Марченко, член Національної спілки письменників України – херсонський письменник і журналіст, бібліотекарі, студенти ПТУ № 14, мешканці Нової Каховки – шанувальники поетичного слова. Сюрпризом для присутніх була звістка від Л.В.Марченка про прийняття Т.Пустової до лав Херсонської обласної спілки журналістів і вручення їй членського квитка.

Всі бажаючі змогли поповнити свої домашні бібліотеки новою книгою, а бібліотеки міста отримали їх в подарунок від поетеси з автографами і найкращими побажаннями.

«Час» №51, грудень 2012 р.
м.Нова Каховка

ПИСЬМЕННИЦЬКА ВДАЧА. ДАЛІ БУДЕ...

Шарж Н.Кислинської

«Кожна людина має три образи: той, що він створює собі сам, той, що йому створюють інші, і той, що є справжнім. До цього третього дуже важко дістатися. Лише час відсіює зайве, несправжнє, висвітлюючи суть…» – висловився один філософ. І це дійсно так – час все визначить.

Т.М.Щерба, письменниця і літературознавець, підготувала серію літературних портретів про митців Херсонщини. В брошурі «Леонід Марченко» (видавництво «Просвіта», Херсон, 2003 р.) вона підкреслює: «Леонід Марченко – поет, прозаїк, документаліст, публіцист – уже давно виробив свій почерк і стиль».

Перші вірші майбутнього письменника були надруковані в 1977 р. Через два десятиліття , в 1998 р., Л.Марченко був прийнятий у Національну спілку письменників України. Відомості про це надруковані в «Літературній Україні» № 44 від 19.11.1998 р. (в інформації «У спілці письменників України») і № 8 від 25.02.1999 р. (в інформації «Нові члени спілки письменників України»).

А ось як відреагували на це в університетській газеті «Кафедра», де на той час працював Л.Марченко:

В ДОБРИЙ ЧАС!

Відповідального секретаря газети «Кафедра» Марченка Леоніда Володимировича вітаємо із прийняттям його до Спілки письменників України.

РЕКТОРАТ

Він прийшов у літературу, як і багато хто, з журналістики, публіцист і прозаїк в його особі прекрасно співіснують. Дві з його 8 книжок не можуть нікого залишити байдужим – і пером журналіста, і пером повістяра Леонід Марченко переконливо, щемно розповів про трагедію селян півдня України тридцятих років – «Плугатарі етапом йдуть». Симпатичні його твори для дітей… Що попереду – віриться, будуть нові твори, нові книжки «на рівні вічних партитур», звання письменника-професіонала і наснажує, і зобов'язує.

М.БРАТАН

До цих вітальних слів голови Херсонської обласної організації СПУ Миколи Братана приєднуються й наші читачі.

«Кафедра» № 1, січень 1999 р.

А вже через п'ять років, у 2003 р., Л.Марченка прийняли до лав Міжрегіональної спілки письменників України (Міжнародного співтовариства письменницьких спілок).

У книзі «Своє і по-своєму» розповідається про відданість письменника ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ ЛІТЕРАТУРІ на протязі 35 років. У цьому розділі даються матеріали, які розкривають різні грані творчого життя письменника, ім'я якого вже добре відоме в Таврії. І тому Т.М.Щерба зазначає в літературному портреті про нього: «Отож, можна з впевненістю сказати, що і Леонід Марченко вносить свій гідний вклад у художню літературу рідного краю». Вносить і далі буде вносити, оскільки у нього ще багато нездійснених творчих задумок, є бажання по-своєму розповісти про оточуючий нас світ, про свою філософію життя. І ми побачимо ще багато його цікавих і змістовних видань.

КРЕДО ПРОЗАЇКА
(запис бесіди професора Ярослава Голобородька з Леонідом Марченком)

Я.Голобородько:

– Літературно-мистецька вітальня продовжує зустрічі та знайомства з митцями нашого краю, з літературними фактами і подіями, що відбуваються на Херсонщині. А відбувається їх чимало. Зараз ми спостерігаємо своєрідну, більш того, парадоксальну ситуацію. Шлях у літературу через різноманітні причини, в тому числі психологічні, побутові, економічні, ускладнився. Мотивація до художньо-письменницької діяльності, здавалося б, послабішала. І в той же час на місцях спостерігаємо більш жвавий вихід книжок, збірок, літературно-художніх альманахів. Зайвий раз переконуєшся в тому, що література – процес безупинний, що літературно-мистецька діяльність розвивається в будь-яких важких, скрутних становищах суспільства, що позов творчості не знає меж і обмежень, що перешкоди можуть інколи

лише посилити спрагу до творчості. Хоча, безумовно, хотілося, щоб література все ж таки визрівала і розвивалася не в екстремальних, або наближених до них умовах, а в більш усталених. На мою думку, якість та рівень літературного життя в цілому від цього тільки б виграли. Я вже визначив, що на полицях херсонських магазинів останнім часом збільшилася питома вага книг, збірок, віддрукованих місцевими видавництвами. Це, вважаю, беззаперечно добрий знак. Серед тих, хто останніми роками активно друкується, видається, – мій сьогоднішній співрозмовник, прозаїк Леонід Марченко.

Перш ніж розпочати розмову про вашу літературно-художню діяльність, Леоніде Володимировичу, я хотів би звернутися до вас з таким запитанням: «В самосвідомості кожного письменника, на це я давно звернув увагу, знайомлячись з листами, автобіографіями, спогадами багатьох митців слова, особливе місце займає образ рідного краю, його побутова культура, поетика його краєвидів. Відомо також, що часто письменники знаходять сюжети, персонажів у підвалинах свого минулого. А які, Леоніде Володимировичу, ваші рідні краї? В чому їх особливість? Чи знайшли вони відображення в вашій літературній діяльності?

Л.Марченко:

– Я народився на півночі, в Архангельській області, в селищі Біле Озеро – це недалеко від космодрому Плесецьк. Про рідні місця розповідається в моїй повісті «Північна яблуня з півдня», котра написана, як то кажуть, на автобіографічному матеріалі. Мова в цій невеличкій повісті йде про українців, які проти своєї волі опинилися на півночі. І побудували нове селище Світле Озеро. Можу признатися, що прототипом головного героя твору був мій рідний дід Полікарп Семенович. Ім'я це я залишив герою, а останні персонажі мають вигадані імена. В повісті розповідається про те, як колишні українські хлібороби були розкуркулені, і як вони починали своє життя, можна сказати, з нуля. Також тема рідних місць відбилася ще в одній книжці, що має назву «Плугатарі етапом йдуть…». Це публіцистичне дослідження про розкуркулення українського села на матеріалах Херсонщини. Чому так? Мій дід і мій батько жили в свій час на

Херсонщині… Сам я повернувся на їх батьківщину, і цим пояснюється мій вибір.

Я.Голобородько:

– Тут, Леоніде Володимировичу, доречно ще раз звернутися до вашої повісті, яку ви щойно згадували – «Північна яблуня з півдня». Головний персонаж Полікарп Семенович, селянин, з херсонських степів, натура, здібна до селянської праці. В повісті розповідається, що спочатку він порався сам зі своєю сім'єю. А коли господарство почало збільшуватися, то взяв двох наймитів. Автор підкреслює, що основою чималого господарства Полікарпа Семеновича була важка, з ранку до вечора, праця. Після розкуркулення починається життя в нових умовах, в умовах незнайомого, чужого на початку задля Полікарпа Семеновича та його родини північного краю – з його суворістю, холоднечею, безлюдністю. І ось тут, на мій погляд, найбільш вагомі спостереження і висновки, що робить автор при зображенні долі свого героя. Леонід Марченко постійно підкреслює, що і після трагічного повороту долі Полікарп Семенович залишився таким, яким був і раніше. Він і на півночі продовжував настійливо працювати на землі. І завдяки цьому здобував повагу серед інших, таких, як він, переселенців. І що найбільш важливо, в його душі знову з'являється бажання жити. Автор розповідає, що сильна та вольова натура Полікарпа Семеновича зуміла знайти сенс буття і після відриву від рідної землі. Чуйний до стану та характеру природи головний персонаж починає розуміти красу нових для нього краєвидів. Читаємо в повісті:

(звучить уривок про північну природу – у виконанні Я.Голобородька).

Форма і зміст в оцій повісті досить часто вживані. Це ретроспективне зображення життя головного персонажа. Старий і хворий Полікарп Семенович (вже два роки як паралізувало йому праву сторону) згадує про пережите. Автор чергує картини спогадів свого героя із розповідями про його останні дні. Сюжетна лінія, неначе поплавець, то пірнає в глибину днів минувшини, то гойдається на поверхні подій та почуттів сьогодення героя. Повість ваша, Леоніде Володимировичу, цікава за своїм задумом. Про те, як на мене, вона могла би бути розвинена в більш широ-

ке прозове полотно. Гадаю, вона містить в собі фабулу роману. А так вона вийшла місцями занадто стислою, скомпонованою фрагментарно, подекуди з домінуванням публіцистичних інтонацій над суто художніми. Тут якраз логічно перейти ще до однієї вашої книжки, Леоніде Володимировичу, до документально-публіцистичного дослідження «Плугатарі етапом йдуть…». Це остання ваша збірка, і вийшла вона з друку в цьому році. Її тема окреслена підзаголовком «Розкуркулення українського села на матеріалах Херсонщини». Проблематика цієї книжки близька настроям уже згадуваної нами повісті «Північна яблуня з півдня». У зв'язку з тим у мене до вас таке запитання: «Чому виникла потреба, необхідність у створенні художнього твору та публіцистичного дослідження на споріднені теми?».

Л.Марченко:

– Так, тема в цих двох книжках єдина. Я показав в художньому творі і публіцистичному дослідженні гірку долю українського плугатаря. Якщо ми повернемося до минулого, то побачимо, як добре зажили люди на селі. Але після революції пішли скрізь експропріації, людей силоміць заганяли в колгоспи. А хто не бажав добровільно йти у колгоспи, в них відбирали землю, задавили податками, виганяли в краї, де, як кажуть, Макар телят не пас. До якого ж безглуздя доходило на місцях, у селах, що незабаром утворився в Україні голодокост. Це жахливо, і все це привело до потреби написати про ті часи правду. Як сказано в моїй книжці: попіл страчених дідів б'є в моє серце!

Я.Голобородько:

– Оглядаючи ваш творчий доробок, Леоніде Володимировичу, я хочу виділити його відмінні риси. А їх, за моїми спостереженнями, чимало. За останні шість років ви активно, можна сказати, з наполегливою регулярністю друкувалися і випускали власні збірки. Початок було покладено в 1989 році, коли у сімферопольському видавництві «Таврія», через яке, до речі, пройшли книжки багатьох письменників Херсонщини, вийшла також колективна збірка «Придніпровські усмішки», в якій ви представлені низкою гуморесок та сатиричних оповідань. Незабаром, у 1991 році, виходить перша, так би мовити, персональна книжка «Пришелец из подземелья». Наступного року до неї приєдналася ще одна – доку-

ментальна повість «Поиск продолжается». Після цього настає час дитячих збірок. У 1993 році з'являється книжка для малюків «В Маячке, у бабушки». У 1994 , як ви її називаєте, книжка-газета «Гостинець Джеку». І вже в останні роки віддруковані книжки, про які йшлося сьогодні. Нагадаю: «Північна яблуня з півдня» та «Плугатарі етапом йдуть…». За невеликий термін – шість збірок. Книгоспрямованість, книгонаціленість, я б сказав, відчутна. Тепер іще про одну відмінну рису. Вона полягає в жанровому розмаїтті в доробку Леоніда Марченка. Переконатися в цьому неважко. Це і гумористичні малюнки, монологи, сатиричні сценки, фейлетони. Це і документальні нариси, це і суто художні форми – повість, етюд, оповідання. Це також новелки про малят і для малят. Це і публіцистичне дослідження. Різний стиль, різні інтонації, різні барви. Я декілька разів, Леоніде Володимировичу, замислювався над тим, чим обумовлений ваш інтерес, ваше прагнення до різноманітних видів спілкування з читацькою аудиторією? На мою думку, тут поєдналися дві основні причини: перша – внутрішня потреба не обмежуватися певним одним стилем літературного мовлення. Наприклад, сатирико-гумористичним, або документально-публіцистичним напрямками. І друга – пошук такого жанру, в якому б вдалося якомога адекватніше висловити себе. Якщо об'єднати ці дві причини, то можна сказати так: не обмежувати себе у плані творчого пошуку. Таким мені видається літературне кредо прозаїка Леоніда Марченка. І ще про одну відмінність прози Леоніда Володимировича мушу сказати: його проза двомовна. Починав він писати російською мовою, а порівняно недавно перейшов на українську. Мабуть, тому багато написаного прозаїком має два варіанти – як російською, так і українською. Зараз я пропоную, Леоніде Володимировичу, звернутися до невеликих творів, і почати можна з оповідань. Яке ви вибрали для сьогоднішньої зустрічі?

(Л.Марченко прочитав новелу «Пам'ятати довго…»).

Я.Голобородько:

– Серед інших ваших оповідань, таких, як «Медсестра Женя», «Звичайні люди», «Зустріч» мені особливо подобається останнє. Воно досить оригінальне за задумом, проникнуте ніжними, щиро лагідними, подекуди сумними інтонаціями. В ньому

розповідається про незвичайну зустріч. Зустріч людини і собаки, під час якої вони не просто познайомилися, порозумілися, а й почали обмінюватися думками, що наболіло в кожного з них. І виявляється, що собака знає людські характери, стосунки, неписані закони не гірше, а може, й краще, ніж його співрозмовник. Ось така цікава і не позбавлена підтексту історія. Мені здається, Леоніде Володимировичу, що саме в пошуках таких несподіваних, як то кажуть, з ізюминкою, сюжетних поворотів може якомога повніше розкритися ваша художня своєрідність.

Але повернемося до ваших оповідань та новелок тепер уже сатирико-гумористичного характеру. Їх у вас, здається, чи не найбільше. Ось тільки в книжці «Пришелец из подземелья» я нарахував близько 80 оповідей. Матеріал для них ви використовуєте найрізноманітніший. Випадки на виробництві, картинки з сімейного життя, та й просто спостереження за тим, що повсякденно оточує людину. Ви не прагнете обов'язкового комічного ефекту. В них, за моїми спостереженнями, ставиться інша мета: в жартівливих, інколи грайливих інтонаціях або передати своєрідність ситуації, свідком якої ви були, або втілити той сюжет, ту фабулу, яку створила ваша уява. І зараз, гадаю, доречно вислухати у вашому виконанні ті гуморески, які ви відібрали для слухачів.

(Л.Марченко читає гумореску «Скрытый изъян»).

Я.Голобородько:

– А тепер, Леоніде Володимировичу, я пропоную провести з вами бліц-інтерв'ю. Перед зустріччю з вами я підготував запитання, як пов'язані з літературою, так і ні. Тільки одне прохання до вас: відповідайте, будь ласка, гранично стисло, лаконічно. Питання перше: «Скільки років ви активно займаєтеся літературною діяльністю?».

– 15 років.

– Хто належить до трійки найближчих вам поетів?

– Ліна Костенко, Василь Федоров, Володимир Маяковський.

– Далі. Чим полюбляєте займатися у вільний від літературних справ час?

– Працюю на дачі.

– Хто є вашим улюбленим прозаїком?

– Олександр Довженко, Антон Чехов і Федір Абрамов.

– Яку музику ви особисто шануєте?

– Мені дуже подобається органна музика.

– Які якості ви зараз цінуєте в людині?

– Це доброта, порядність, пунктуальність.

Я.Голобородько:

– А тепер торкнемося ще однієї сторони вашої літературної діяльності – новелок для дітей. Наскільки я знаю, ви не полишаєте цей творчий напрям і продовжуєте після виходу збірок «В Маячке, у бабушки» та «Гостинець Джеку» писати для малят. Я бачу, ви принесли з собою новий рукопис, і це означає, що на закінчення нашої зустрічі ми послухаємо ваші ще не друковані дитячі оповідання.

Л.Марченко:

– Я пропоную коротеньке оповідання «Правильное слово».

(Передача прозвучала
по Херсонському обласному радіо 29.10.1995 р.)

ВСТРЕЧА С ЛЕОНИДОМ МАРЧЕНКО, ЖУРНАЛИСТОМ И ЛИТЕРАТОРОМ
(радиопередача по Херсонскому областному радио)

Ведущая А.П.Сидоренко:

– Сегодня у нас в студии Леонид Владимирович Марченко, наш коллега, журналист. Кроме того, его привлекает литературное творчество. И в связи с этим первый вопрос к вам, Леонид Владимирович. Как давно вы начали сочинять и какие книги у вас уже вышли?

Л.Марченко:

– Начал стихи писать рано – с 14 лет. С годами возникла потребность разобраться в непростых житейских коллизиях, показать своё восприятие жизни через произведения. Так возникла первая повесть «Північна яблуня з півдня» – о раскулаченных, которые начали новую жизнь, можно сказать, с нуля на Севере, в Архангельской области, где я и родился. Продолжением этой темы явилась книга «Плугатарі етапом йдуть…» – документально-публицистическое исследование о судьбе раскулаченных на Херсонщине.

Будучи производственником на Херсонском судостроительном заводе, я активно сотрудничал с газетой «Судостроитель», где регулярно печатались мои заметки, статьи, фельетоны. Затем стал редактором заводского радиовещания. Как в таких случаях говорится: пересилило творчество. Закончил институт журналистики Киевского университета имени Тараса Григорьевича Шевченко. А сейчас я – редактор газеты «Судостроитель».

А.П.Сидоренко:

– Долгое время вы были руководителем литературного клуба «Эллинг», о котором шла добрая слава. Почему вы решили возглавить его? Из-за утверждения своего авторитета?

Л.Марченко:

– Я руководил клубом «Эллинг» ровно 10 лет. О своём авторитете вовсе и не думал, поскольку к этому никогда не стремился. Как было? В 1987 году собрались литераторы корабельного края и проголосовали за меня. Так я и стал председателем «Эллинга» на общественных началах. К творческому делу мы относились серьёзно. У большинства одноклубников вышли книги – у Николая Каляки, Владимира Плоткина, Натальи Кислинской, Елены Гельфанд и других. А повесть про чумаков Владимира Нагорняка была напечатана в столичном журнале «Київ». Владимир Плоткин стал писателем-профессионалом, который, кстати, принял от меня бразды правления клубом. Мы поддерживаем творческие связи с литературными объединениями, которые существуют при судостроительных предприятиях. С «Волгой» из Нижнего Новгорода, со «Стапелем» из киевского завода «Ленинская кузница». На своих заседаниях мы обсуждаем творчество друг друга и учимся друг у друга. Общение с единомышленниками просто необходимо.

А.П.Сидоренко:

– Сейчас вы являетесь главным редактором альманаха «Степ». Что в нём превышает: произведения писателей-профессионалов или начинающих литераторов?

Л.Марченко:

– Альманах «Степ» – это литературно-художественное издание творческих союзов Херсонщины. Если вспомнить историю его создания, то придётся окунуться в прошлое. Альманах

возник в 1886 году, то есть 110 лет назад. С ним сотрудничали известнейшие в то время литераторы Дмитрий Маркович, Нечуй-Левицкий, Данила Мордовец, Александр и София Руссовы, Михаил Грушевский, Карпенко-Карый и другие. В наше время в альманахе «Степ» были опубликованы произведения практически всех херсонских писателей. Это драмы Николая Братана, первая часть трилогии «Рыцари голубоглазой латышки» Ивана Старикова, его повесть «Старый театр», проза Юрия Голобородько, стихи Леонида Кулиша, Николая Василенко, Валерия Кулика, Лады Федоровской. К международному Шевченковскому празднику, который проходил в мае в Херсоне, вышел «Степ» № 7. В нём много произведений, посвящённых Великому Кобзарю. А также большая подборка стихов начинающих поэтов. Вовремя поддержать молодых – много значит для их дальнейшего творческого роста. Таким образом, альманах «Степ» – это своеобразное отражение литературного процесса на Херсонщине. Он как бы поддерживает творческий дух литераторов.

А.П.Сидоренко:

– Вам помогает редколлегия? И за чей счёт издаётся альманах?

Л.Марченко:

– Редколлегия альманаха состоит из очень известных в Херсоне людей. Писателей Николая Братана, Юрия Голобородько, Ивана Старикова, Лады Федоровской, заместителя начальника областного управления культуры Валентины Усатюк, сотрудника литературного музея Елены Марущак. Большую поддержку в выходе альманаха находим в лице начальника областного управления культуры Владимира Чуприны и директора областного Центра возрождения национальной культуры Юрия Гука. Однако, чтобы альманах выходил регулярно, нужны деньги. А их на культуру, сами знаете, как выделяют. Одна надежда на спонсорскую помощь. Были бы деньги, альманах мог бы выходить чаще. Должен сказать, что сейчас в портфеле редколлегии интересных материалов на 3-4 месяца вперёд. Талантливых людей – писателей, журналистов, художников, актёров и других творческих профессий – на Херсонщине предостаточно. Им необходимо встречаться с заинтересованным читателем со своими мыслями, переживаниями. Од-

ним словом, альманах «Степ» должен жить, должен выходить в свет, несмотря ни на какие преграды.

А.П.Сидоренко:

– Леонид Владимирович, у вас есть необычный сатирический персонаж – Макар Степовик. Как возник его образ?

Л.Марченко:

– В каждой местности, у каждого народа есть свой вымышленный персонаж, который действует нестандартно – с выдумкой, с улыбкой. У болгар – это хитрый Пётр, в Средней Азии – Ходжа Насреддин, у прибалтов – Киндзюлис, у армян – армянское радио. Вот я и подумал, что у нас, на Херсонщине, тоже может быть такой персонаж. Так и родился Макар Степовик.

А.П.Сидоренко:

– А сейчас мы прослушаем миниатюры из книги «Зустрічі з Макаром Степовиком».

(Прозвучали миниатюры «Для пропорції», «Нові українці», «Різниця», «Пророкування», «Хобі»).

А.П.Сидоренко:

– Известно, что вы, Леонид Владимирович, продолжаете писать стихи. Не могли бы ознакомить с новыми стихами наших радиослушателей?

Л.Марченко:

– С удовольствием. Ведь пишу для людей…

(Прозвучали стихи «Сон», «Во дворе», «Одинокий цветок», «Крыша – звёздное небо…», «Скольких мы не любили…», «И наступили холода…», «Я у осени песню подслушал», «Осенний дождь»).

А.П.Сидоренко:

– Недавно у вас вышла книжка сатиры и юмора «У жизни на крючке». О чём она?

Л.Марченко:

– Моя новая книга состоит из житейских историй – реальных и полуфантастических, забавных и иронических, сатирико-юмористических. Это работа последних пяти лет. Многие рассказы печатались в различных изданиях – в столичных журналах, местных газетах. Сейчас я предлагаю вниманию радиослушате-

лей рассказ «Приятного аппетита». И затем следующая житейская история называется «Последняя поездка».

А.П.Сидоренко:

(После того, как прозвучали две юморески) Сегодня гостем нашей студии был херсонский журналист и литератор Леонид Марченко. Пожелаем ему дальнейших успехов в творчестве и выхода новых книг!

Радиопередача прозвучала
31.08.1997 г.

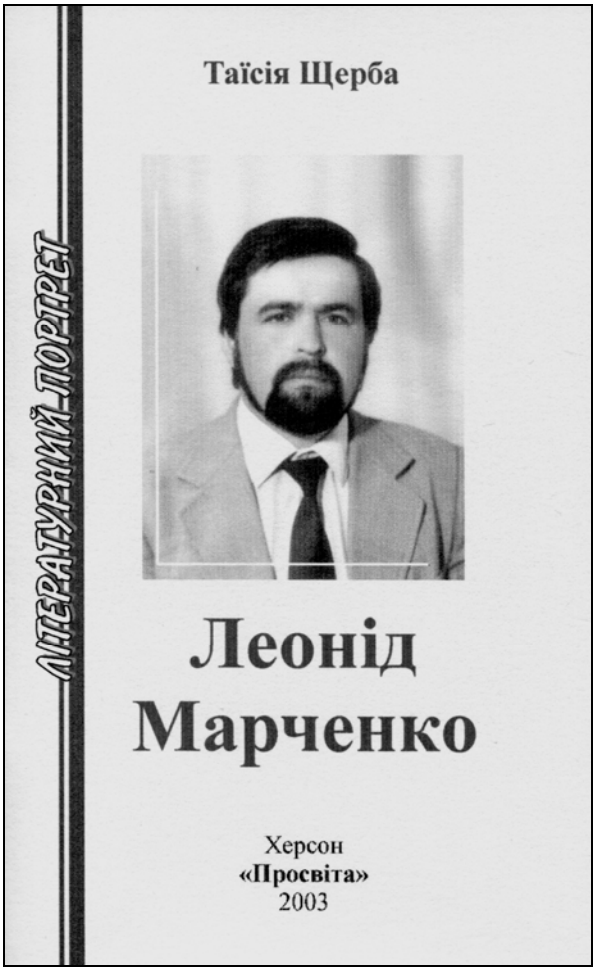

КРИЛАТІ ДУМКИ, ЩО ЖИВУТЬ В ЗАЛІЗОБЕТОННІЙ КНИЗІ

– Мій дім знайти дуже легко – це відкрита книга.

– Перепрошую? – вибачилася, не розуміючи.

– Все просто – мій дім побудовано у вигляді літери «Г» – у формі розкритої книги.

Через 20 хвилин я вже була на зупинці «Торговий центр», з якої чітко виднілася «розкрита книга» – звичайний, на перший погляд, дев'ятиповерховий будинок, який впевнено заявляв, що в ньому живе потрібна мені людина.

Літературний доробок Леоніда Марченка досить великий і різноплановий: це і серйозні дорослі книги («Жизнь высшей пробы», «Под водой и на суше», «Північна яблуня з півдня», «Плугатарі етапом йдуть»), це веселі дитячі книги («Удачное лето», «В Маячке, у бабушки», «Весёлая кухня», «Жеребёнок Кося»), це і лірична збірка «Выбираю любовь» та збірки сатирично-гумористичних творів («Пришелец из подземелья», «У жизни на крючке», «Зустрічі з Макаром Степовиком») та інші. Якщо говорити про журналістику, то і тут письменник показав свій професіоналізм: редактор альманаху «Степ», газети суднобудівельників «Судостроитель» (Херсон), пише для журналів «Райдуга» (Грозний, Чечня), «Кур'єр Кривбасу» (Кривій Ріг), «Кважды ква» (Мінськ, Білорусія).

– Леоніде Володимировичу, Вас знають і шанують не лише в Херсоні як людину, яка вже виробила свій творчий почерк. А що вплинуло на його формування? Якими були перші рядки?

– Як і у всіх – незграбними, але щирими. Саме вони дали мені перший серйозний життєвий урок. Це була ціла історія. У 4-му класі з нами навчався хлопчик Вова. З батьків у нього була тільки матір, яка постійно займалася побутовими справами і мало звертала уваги на сина. Вова ходив до школи брудний і неохайний. Вчителька дала мені завдання: написати текст до кари-

катури на Вову в стінгазеті. Коли її вивісили, під ганебною карикатурою виднілись чотири рядки:

Вова наш большой неряха,
У него грязна рубаха,
У него порвались брюки,
И немыты даже руки.

Побачивши таке, мій товариш дуже образився, і з тих пір я зрозумів: друзів не критикують… Скрізь, де б я не був, на рівні підсвідомості, мов промокальний папір, вбирав у себе красу слова, красу людських стосунків, красу природи… Якимось чином на мій почерк вплинуло те, що я народився і виріс в Архангельській області. Закінчивши 7 класів, вступив до Сєвєродвинського політехнічного технікуму, де майже 5 років пізнавав будівельне ремесло. Тривалий час працював будівельником. Пізніше я навчався в інституті журналістики Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка. Кожен з цих періодів вносив свій штрих у формування як мого стилю, так і мене як особистості.

– Наскільки я знаю, багато людей вважають Вас дитячим письменником. Що у Вас, дорослої людини, викликає бажання писати для малечі?

– Я в захопленні від цих неповторно прекрасних створінь. Чим більше відкриваю їх світ, тим більше дивуюся: як тонко дітлахи відчувають життя навколо себе, які неповторні образи народжує їхня фантазія, як щиро і безпосередньо вони вступають у стосунки з природою. Моя книжка «В Маячке, у бабушки» – це збірка веселих оповідань про кумедну дівчинку Маринку, яка поїхала до бабусі на літо. «Весела кухня» є своєрідною кулінарною енциклопедією, де читач дізнається рецепти від маленької господині Оленки. Немало творів для дітей опубліковано в різних виданнях України, Росії, Білорусії.

– У Вашій книжці «Под водой и на суше», адресованій всім, хто цікавиться історією рідного краю, йде річ про пошукову діяльність. Яку саме проблему Ви намагалися порушити в цій книжці?

– Я вважав за потрібне підняти важливу проблему виховання, зокрема патріотичного. На прикладі цієї книжки Херсон-

ське воєнно-патріотичне об'єднання (ВПО) «Подводный поиск» показує, як можна активізувати роботу, об'єднавши державні та громадські організації. Ця книжка розрахована на пошуковців, керівників усіх рівнів державних та громадських органів, які займаються виховною роботою.

Литературный клуб «ЭЛЛИНГ»

Приглашает гостей и жителей города

На творческий вечер

Писателя-публициста,
Поэта и журналиста,
Члена Союза писателей Украины

ЛЕОНИДА МАРЧЕНКО

Встреча состоится по адресу:

ул. Суворова 6
В помещении Дома Учителя

В 15. 00 27 октября 2002 г.

– А як виникла ідея написати художньо-документальне дослідження «Плугатарі етапом йдуть»?

– Мені довелося довго жити серед українців, які не своєю волею опинилися на півночі. Я на власні очі бачив життя цих добрих, працелюбних людей. Відтоді закралися сумніви щодо справедливості влади, яка зробила «ворогами народу» справжніх хліборобів. Почав шукати істину, де міг: в архівах і бібліотеках, у розмовах з людьми. Мені не давав спокою перефразований ви-

слів «Біль сивих дідів б'є у моє серце…». Так і з'явилася книга «Плугатарі етапом йдуть».

– А що б Ви могли сказати про своє життєве кредо?

– Я людина активна і постійно у русі. Тільки безкінечний пошук: пошук слова, пошук теми, пошук вдалого образу, пошук краєзнавчий і будь-який інший – можуть допомогти не лише відкривати світ, а й зрозуміти себе.

Віддаляюся від «розкритої книги» в сторону зупинки, а моя уява повертає мене у помешкання письменника і малює все нові і нові будинки, у стінах яких живуть талановиті люди, про котрих ми, на жаль, ще нічого не знаємо.

Інтерв'ю взяла К.СЛОБОДЕНЮК,
кореспондент прес-центру
Херсонського ліцею журналістики,
бізнесу і правознавства
«Джерела» № 1, січень 2003 р.

«РОСТЕМО Ж МИ, ГЕЙ!»

На початку квітня у Луганську відбувся IV з'їзд Міжрегіональної спілки письменників України, який зібрав делегатів з різних областей країни. Свого часу Сергій Михалков, Юрій Бондарєв та інші провідні письменники Російської Федерації ініціювали створення Міжнародного співтовариства письменницьких спілок, яке об'єднало літературні угруповання всіх країн СНД, колишніх республік СРСР – окрім Прибалтики. Отож, не залишилась осторонь конструктивної консолідації різнонаціональних творчих сил і Україна. Час довів, що професійні контакти з іншомовними колегами, передусім з російськими, є плідними щодо утворення більш широкого літературного простору, збільшення можливостей друкуватися і видаватися. Четвертий з'їзд обрав правління, головою якого став поет-луганчанин Володимир Спектор. А до складу правління обрана, зокрема, й наша землячка – керівник обласного відділення «Русского Движения Украины», письменниця Лада Федоровська. Її ж затверджено керівником Херсонської обласної організації Спілки, членами якої стали вже 8 літераторів-херсонців – недавні випускники

нашого вузу, молоді поети Ганна Петренко й Павло Іванов, прозаїки Леонід Марченко, Микола Довгай, автори кількох книжок та чималої кількості публікацій у пресі Павло Галашевський та Ірина Цвєткова…

(Текст скорочений)
«Кафедра» № 4, квітень 2003 р.

Вітання ювіляру

ЛЕОНІДУ МАРЧЕНКУ – ШІСТДЕСЯТ!

Це добре знаний на теренах України і колишнього Союзу поет, прозаїк, документаліст, публіцист, сатирик-гуморист, автор багатьох творів для дітей і про дітей, журналіст.

Його творам притаманна гранична правдивість, прагнення сказати своє Слово (виболене і пережите особисто чи народом країни).

Його поезія чесна і щира, драматична і життєствердна. У ліриці Л.Марченка звучать голос сучасного міста і мова таврійського степу, духовні інтереси сучасника, роздуми про доброту, совість, щире взаємопорозуміння людей у дружбі, коханні, відношенні до природи, праці, навколишнього світу.

У творах для дітей і про дітей є тонке розуміння психології наймолодших героїв і читачів, є щирість почуттів автора, є те, що хотів би бачити у вчинках, словах своїх юних прототипів. У книжках «Маринчин дивосвіт», «Жеребёнок Кося», «Удачное лето», «Маркиза на даче» та інших автор художньо переконливо зображує доброту і милосердя, повагу до людей, любов до природи. Вони пронизані авторською теплотою, задушевністю, гарно ілюстровані.

У жанрі гумору та сатири Леонід Марченко успішно розробляє актуальні громадянські, морально-етичні проблеми. Він розуміє слова грецького софіста Георгія Лентінського, що сміх – єдине випробування серйозного, а серйозність – смішного.

Тому гумор і сатира автора представлені солідним доробком: «У жизни на крючке», «Зустрічі з Макаром Степовиком»,

«Тепер я все можу» тощо. Леонід Марченко успішно розробляє актуальні проблеми у житті сьогодення, залишається непримиренним у ставленні до негативних вчинків і явищ, сіє добро в людські душі.

Цікавими, на наш погляд, у творчому доробку є документальна проза про штучний голодомор 1932-1933 років «Північна яблуня з півдня» (1994 р.) та книжка «Плугатарі етапом йдуть», присвячена розкуркуленню українського села на матеріалах Херсонщини. Автор на конкретних життєвих фактах, спогадах очевидців, архівних документах досліджує, як почалася ця трагедія, які причини її визначили, і чим вона обернулася для мільйонів людей.

Юні таланти!

Ви вже маєте свій особистий досвід в написанні віршів, оповідань, замальовок?
А може ви тільки починаєте і у вас є бажання розвинути свої здібності, але немає поруч людини, яка допоможе і направить?
Якщо так,
завітайте до *Центральної дитячої бібліотеки.*

На вас чекає літературна студія

"Натхнення"

яку з жовтня місяця очолить відомий херсонський журналіст та письменник Леонід Марченко.

Наша адреса: вул. К. Маркса 86а
Т. 22-58-60

Документальна повість «Поиск продолжается» – це твір про пам'ять серця – найміцніший зв'язок поколінь.

На полях минулих боїв колоситься пшениця, плодоносять сади, будується житло, і важко тепер уявити, що саме тут колись

лилася кров, йшли запеклі бої, обривалося чиєсь життя і недоспівана пісня…

Й досі не зарубцьовуються у серцях і душах людських рани, нанесені війною. Багато людей і по сьогоднішній день не знають, де могили їхніх загиблих батьків, синів, братів і сестер…

Та, слава Богу, знаходяться ентузіасти, які увесь свій вільний час присвячують пошуку безвісті загиблих, зниклих, прокладають місток пам'яті між минулим і майбутнім, як герої творів Леоніда Марченка, як сам автор.

Щойно у видавництві «Айлант» побачив світ документально-художній роман Л.Марченка «Клятве остались верны» (про юних патріотів з Карантинного острова у роки Великої Вітчизняної війни).

Віншуючи Леоніда Володимировича Марченка з його 60-літтям, зичимо йому добробуту, благополуччя, нових яскравих творчих здобутків, розкутості думок, щирості і правди Слова!

Він сміливо вилущує зерна істини з найбуденніших вражень і без лукавства пророщує їх у життєвих картинах. Так тримати, ювіляре!

Таїсія ЩЕРБА, член НСПУ,
літературознавець
«Херсонський вісник» № 29, 19 липня 2007 р.

ПРЕМІЯ ІМЕНІ ВИДАТНОГО ЗЕМЛЯКА

Ім'я відомого уродженця Херсона, радянського письменника Бориса Лавреньова носить одна з вулиць у Шуменському мікрорайоні. А віднедавна творчо невгамовні херсонці, які впевнено тримають у руці перо, удостоюються і літературної премії імені талановитого земляка.

У музеї-квартирі Бориса Андрійовича, де одночасно розташовано літературний відділ обласного краєзнавчого музею, з нагоди такого свята зібралася майже вся літературна еліта Херсонщини. Появі премії імені Лавреньова треба завдячувати обласній громадській організації «Руський культурний центр» та діючій при ньому літературній студії «Парус надежды». Здається, ніби тільки вчора вперше згуртувалися письменники у своїй

спільній творчій справі, аж ось перший ювілей, святкування п'ятиріччя «Паруса надежды». Саме у рамках підготовки до цієї дати і було оголошено конкурс на здобуття літературної премії. Ті, кого було названо переможцями, пишалися цією нагородою подвійно. Адже у журі встиг попрацювати і відомий херсонський письменник Микола Братан.

– Конкурс було засновано рік тому. Хотілося, щоб до журі увійшли люди з професійним поглядом. Микола Іванович залюбки погодився. На жаль, сьогодні його вже немає серед нас, і переможці не почують слова привітань з його вуст, – з болем зауважив голова літературної студії «Парус надежды» Петро Питалєв. – Але сподіваємося, що у майбутньому нам не відмовить бути у журі голова обласної організації Спілки письменників України Василь Загороднюк.

Здобувачів премії відзначили у трьох жанрових напрямах: поезія, проза та дитяча література. Щасливими володарями дипломів літературної премії імені Бориса Лавреньова стали автор поетичної збірки «Звучат во мне твои колокола» та опублікованого в альманасі «Парус надежды» циклу поезії Олена Агаркова, автор прозових творів Наталя Чернишенко та автор роману «Клятве остались верны» та збірок оповідань для дітей і публікацій в періодиці Леонід Марченко.

І хоча грошова премія становить лише 400 гривень, для письменників це приємна можливість зробити внесок у розвиток своєї творчості. Так, Олені Агарковій разом з дипломом були вручені преміальні 100 примірників її першої збірки.

Не обійшлося і без заохочувальних дипломів: Петру Петишу – за вдалий поетичний дебют, Володимиру Уварову – за талановитий рукопис «Мемуари мисливця» та Валентині Москаленко – за цикл віршів для дітей.

У цей день прозвучало багато привітань і на адресу тих, хто здобув премію імені Бориса Лавреньова, і на адресу ювілярів-студійців «Паруса надежды». Широким представленням багатьох літературних та мистецьких осередків це свято довело, що на Херсонщині можуть не просто співіснувати, а й співпрацювати різні творчі угруповання. Голова обласної організації

Спілки письменників України зауважив, що у літературному житті регіону відбулася знакова подія.

Марія ФОКІНА
«Новий день» № 25, червень 2010 р.

ЛИТЕРАТУРНО-МУЗЫКАЛЬНЫЙ ВЕЧЕР «ТЕРРИТОРИЯ ТВОРЧЕСТВА ЛЕОНИДА МАРЧЕНКО, ИЛИ ВСЁ НА «5»!

27 сентября 2012 г. в одном из уютных залов Херсонской областной универсальной научной библиотеки им. Олеся Гончара состоялся литературно-музыкальный вечер «Территория творчества Леонида Марченко, или Всё на «5». Название было выбрано не случайно, ведь все главные события в жизни Леонида Владимировича кратные цифре «5»: в июле юбиляру исполнилось 65 лет; 20 лет он проработал на стройках и 20 лет занимался журналистикой; первая публикация появилась ровно 35 лет назад; 25 лет назад был принят в члены Национального союза журналистов Украины; первая книга вышла практически 20 лет назад; 10 лет возглавлял литературный клуб «Эллинг»; написал 30 книг, из них 10 – для детей.

Леонид Марченко – дипломант 1 Международного конкурса детской и юношеской художественной литературы имени Алексея Толстого (2006 г.), лауреат литературных премий имени «Молодой гвардии» (2007 г.), имени Бориса Лавренева (2010 г.)

Сатира и юмор, художественная проза для детей и взрослых, документалистика, публицистика, поэзия – все эти жанры и направления представлены в литературном багаже Леонида Марченко.

На творческом вечере было много людей – писатели, представители литературных студий, друзья, школьные библиотекари, учащиеся.

Для всех присутствовавших Леонид Марченко представил свои новые книги: «Корабли рождаются в Херсоне», «Из племени орлиного», сборник лирики «И на душе светло», книгу рассказов для детей «Маринчин дивосвіт».

В авторском исполнении прозвучали стихотворения разных лет, юмореска «Люблю и обожаю», «Автоинтервью».

Во время вечера Леонид Марченко получал подарки от почитателей своего таланта. Музыкальным поздравлением стала премьера 3 новых песен композитора Георгия Крюкова на стихи Леонида Марченко: «Корабельная сторона», «Я уеду завтра, я уеду» и «В том тебе, родная, я хочу покаяться…».

Поздравления в стихах подарили юбиляру В.С. Загороднюк – председатель областной организации Национального союза писателей Украины, В.П. Кулик – поэт, член Национального союза писателей Украины, Национального союза журналистов Украины, Георгий Крюков – писатель.

Ольга Куракина – художественный руководитель фольклорного ансамбля "Славутянка" презентовала новую книгу, написанную в соавторстве с Леонидом Марченко, и музыкальное поздравление.

Вечер прошел в теплой, дружественной атмосфере, гости не хотели расходиться – общались, брали автографы, обменивались впечатлениями. Автор-юбиляр дарил свои книги с дарственной надписью.

Сайт «Краеведение Таврии» Херсонской областной универсальной библиотеки шимени Олеся Гончара, 2 октября 2012 г.

ЛЕОНІДУ МАРЧЕНКУ
до 65-ліття з дня народження

Ну що йому далекі тури?!
Він знає красну їм ціну…
Він – плугатар літератури,
І борозну веде одну.
Вона вкорінена у слові
І прагне першоджерела,
І ми тягнути з ним готові,
Щоб творчість плідною була.

Василь ЗАГОРОДНЮК
«Степ» № 21, 2012 р.

УСЕ «НА П'ЯТЬ!»

Саме такою була головна тема зустрічі Леоніда Марченка з друзями та прихильниками його творчості.

Леонід Володимирович – людина дивовижної вдачі, він володіє численними талантами. Свої задуми Леонід Марченко реалізовує на диво активно, за своє життя він працював будівельником, журналістом, одночасно він – і письменник, і поет, і автор творів для дітей. Його творчий доробок великий і різнопланови́й. Письменник піднімає важливі проблеми патріотичного виховання молоді, відтворює сторінки історії українського народу різних періодів.

У його творах для дітей присутнє тонке розуміння дитячої психології. Леонід Володимирович – хороший знавець людської душі у всіх її проявах, і всі, хто його знає, не перестають дивуватись цій якості письменника.

Цього року Леонід Марченко відзначив своє 65-річчя. Друзі письменника, які прийшли на творчу зустріч з Леонідом Володимировичем, розповідають, що його перша публікація з'явилась рівно 35 років тому, а перша книга побачила світ 20 років тому. Усього перу Марченка належить 30 книг, з яких 10 – для дітей. Усі ці цифри кратні п'яти, та й усе в житті Леонід Володимирович робить на тверду «п'ятірку». 10 років митець очолював літературну спілку «Елінг», 20 років працював на будівництві та ще 20 років – займався журналістикою. У цієї прекрасної людини стільки досягнень, що просто диву даєшся – коли він усе встигає? Сам Леонід Володимирович каже, що його девіз: «Вдень я – робітник, а ввечері – поет». І цього принципу він дотримується все життя.

На зустрічі з друзями та прихильниками своєї творчості Л.Марченко презентував кілька нових книг, виданих цього року. І він вкотре переконав присутніх у тому, що володіє високою майстерністю пера і є прекрасним письменником та поетом, а головне, що у своїх книгах він залишається чуйною людиною з великим люблячим серцем.

Ксенія КОТОВИЧ
«Акценти» № 40, жовтень 2012 р.

«РАДУГА-ДУГА»

22 листопада відбулася презентація пісенника для дітей "Радуга-дуга" відомих херсонських авторів — поета Леоніда Марченка та композитора Валентина Стеренка. Познайомитися з ними та їх творчістю прийшли учні 3-го класу школи № 52. Також на зустріч були запрошені друзі, колеги авторів, письменники, поети.

Презентація пройшла у веселій ігровій формі: була тут і бабуся-казкарка, яка розповіла дітям про двох чарівників, що створили казковий збірник пісень "Радуга-дуга", була тут і дівчина-Радуга, яка звеселяла діток іграми та віршиками. Учні були у захваті від почутих пісень у виконанні учениці музичної школи № 1 Маші Баранової під акомпанемент самого В. Стеренка. Діти сміялися з жартівливих пісеньок, підспівували, притопували, активно відповідали на запитання.

У ході презентації автори збірки висловили подяку всім, хто долучився до створення книги, зокрема художниці Т. Крючковській.

Привітати Л. Марченка та В. Стеренка прийшов і голова обласної організації Національної спілки письменників В. Загороднюк. Він зачитав прекрасний вірш-присвяту авторам і дуже схвально відгукнувся про книгу. Приєднався до його слів і письменник П. Питалєв, який розповів про своє важке дитинство і побажав дітям всього найкращого в майбутньому дорослому житті.

Далі зустріч набула форми цікавого невимушеного діалогу. Л. Марченко поцікавився, а на які б ще теми учні хотіли, щоб вони з В. Стеренком написали пісні? І, отримавши "домашнє завдання", пообіцяв якнайшвидше його виконати.

А ми, в свою чергу, сподіваємося, що вже дуже скоро ще одна яскрава збірочка дитячих пісень буде красуватися на полицях нашого відділу.

Сайт Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеся Гончара,
28. 11. 2012 р.

ПІСНЯРАМ ЛЕОНІДУ МАРЧЕНКУ І ВАЛЕНТИНУ СТЕРЕНКУ

З'єднались музика і слово.
І Валентин, і Леонід
Сьогодні діточкам готові
Пісенний влаштувать обід.

І чуєм вже, як пісня ллється
У наші душі та думки,
Вона бентежиться й сміється
І соловейком залюбки

Й мені у серце залітає,
І голосиста, і дзвінка,
І оптимізмом проростає
Від Марченка і Стеренка.

Василь ЗАГОРОДНЮК
22.11.2012 р.

Робота на літературний
конкурс імені Ю.Голобородька

ЛЕОНІД ВОЛОДИМИРОВИЧ МАРЧЕНКО НЕВТОМНИЙ ДОСЛІДНИК ТАВРІЙСЬКОГО КРАЮ

Велич кожного краю – в людях, які тут живуть, і особливо в тих людях, які своїми справами зробили внесок у розвиток науки, культури. Одним із таких людей є Леонід Володимирович Марченко.

Писати – його покликання. У цьому ми самі мали змогу переконатися на зустрічах з ним.

Леонід Марченко – частий та бажаний гість у нашій школі. З увагою і захопленням ми слухаємо його твори у власному або іншому виконанні.

Його поезія чесна і щира, драматична і життєствердна. У ліриці звучить голос сучасного міста і мова таврійського степу.

Його вірші про духовні інтереси сучасника, про доброту, совість, щире взаєморозуміння людей у дружбі, коханні…

Такими є твори Л.Марченка у збірці поезій «Выбираю любовь!», ніжні і стримані поезії «Сон», «Счастливый случай», «Есть любовь!», «Бабье лето», «Осенний романс». Міцними і розгалуженими є у поета зв'язки сучасного з минулим, сьогодення з вічністю.

Вірші «Озеро детства», «Лунная ночь», «Утро», «Во дворе», «Облака», «Белые ночи» ведуть нас у царство босоногого дитинства, адже усі дорослі колись були дітьми. Мені пригадуються зустрічі з письменником, на яких ми мали змогу повернутися до дитинства, веселих та безтурботних днів, повних веселощів та ігор.

Л.Марченко розповідав і про своє дитинство, і про своє життя. З його розповіді я дізналась, що народився він в селищі Біле Озеро Архангельської області. Писати почав ще у школі і продовжує цим займатися до сьогодні. У 1973 році Л.Марченко повертається на батьківщину діда і батька. І я дуже рада, що в Херсонській області є такий талановитий письменник.

І сьогодні Леонід Володимирович продовжує свою діяльність: пише нові твори про рідну Таврію, рідний Херсонський суднобудівний завод, де він пропрацював, починаючи з 1973 року майстром, виконробом, начальником ремонтно-будівельного цеху, а пізніше – редактором заводського радіомовлення, редактором газети «Суднобудівник»…

Зовсім недавно, у 2012 році, з-під пера Леоніда Володимировича вийшло документальне видання «Корабли рождаются в Херсоне». Це унікальна повість про знатних корабелів, про різні події на Херсонському суднобудівному заводі.

Л.Марченко знайомить нас зі своїми книгами, веде літературну студію, аби допомогти тим, хто бажає займатися мистецтвом слова.

Суцвіття талановитих книжок Л.Марченко створює рівноправними мовами, російською та українською.

Життя письменника складне і водночас неперевершене. Він зробив великий внесок у художню літературу рідного краю і внесе ще багато. Адже пам'ять – найміцніший зв'язок поколінь. І

доки з нами поряд жива історія, є свідки, учасники подій, ми повинні збирати і зберігати спогади, реліквії, щоб не перервалась ниточка пам'яті.

Книги Л.В.Марченка будуть читати мої діти і діти моїх дітей, а зараз я зачитуюся творами мого улюбленого автора.

(скорочено)

Ганна КОЗКО, учениця 8 класу
Херсонської школи № 45
2012 р.

ХУТІР МАРЧЕНКА[1]
(публіцистичний нарис)

«Біля млина поставив двоповерховий будинок,
і виник у степу хутір – за три версти од села».
«Північна яблуня з Півдня»
Л. Марченко. Херсон.

Корівник, молотарка, рогата худоба, три свиноматки, будівлі різного господарського призначення. Посеред садиби розкішна південна яблуня.

Господар хутора Полікарп Семенович Марченко кожного весіннього ранку задивлявся на неї, бо як яблуня цвіте – пора орати!

На хуторі була вироблена своя методика господарювання. Власна наука йшла від природи, від діда-прадіда.

Таким був хутір Марченка в Цюрупинському районі, Херсонської області, на початку тридцятих років двадцятого століття.

У січні 1989 року в обласній молодіжній газеті «Ленінський прапор» (нині – «Новий день»), вийшла повість відомого херсонського журналіста Леоніда Марченка – «Північна яблуня з Півдня».

[1] Нині село за кілька кілометрів від Нової Маячки (Херсонська область). У листопаді 1929 р. Пленум ЦК КП(б)У ліквідував хутори. Хуторян примусово переселяли в села. Жаль – це були добре організовані сімейні господарства.

Прочитавши повість, мене зацікавило, та чи могло таке статися, щоб насіння яблуні з Півдня прийнялося на далекій Півночі. Здавалося таке неймовірним. Хоча не раз доводилося чути, що яблуко од яблуні, хоч і далеко одкотиться, а все ж корінцем обернеться. Я не був здатний тоді (не тільки я) побачити у повісті головного: колективізацію, голод, його наслідки, бо в школі, житті, газетах тільки й було розголосу, що комунізм – це гігантський фасад, за яким велике народне щастя.

Та й у самому творі не все було відкрите. Автор лиш вдався познайомити з особливою трагедією однієї сім'ї, не заглиблюючись у деталі.

Пройшли роки. І ось одного чудового осіннього дня 1993 року до мене підійшла немолода жінка. Я якраз читав "Літературну Україну". Що її зацікавило, – і до цієї пори невідомо. Може, те, що не знімав з плечей піджака у той час, коли всі намагалися підставити своє тіло під останні гарячі сонячні проміння, а, може, Великий Творець Всесвіту послав людину, котра відкриє мені очі, повернe до витоків повісті шановного Леоніда Марченка.

Та як би там не було, а це був незвичайний збіг обставин. Невеличка, загоріла, бронзового кольору жіночка на березі херсонського Гідропарку зробила своє діло, наче жриця-сповідальниця. Дізнавшись, що чекаю Марченка, у мить посмілішала, очі загорілись якимось жвавим світлом. Навіть тональність голосу змінилася. «Чи то не той Марченко, – скрикнула вона, – діда якого я добре знала, Полікарпа, що працював бригадиром?».

Вона говорила, а я згадував дійових осіб повісті «Північна яблуня з Півдня». І все, що в ній розповідалось, стало тепер для мене зовсім іншого забарвлення. Сама ж Марія Тимофіївна, батька якої, розкуркуливши, також вивезли в Архангельську область в Плесецький район в селище Біле Озеро, (у повісті Марченка – Світле Озеро), нагадала мені героїню п'єси Миколи Куліша із «Патетичної сонати» Марину Ступай, доньку Івана Степановича, яка відкидала політичну невизначеність батька, повчала його і усіх сусідів, звертаючись до них із закликом: «Українче, спізнай самого себе! Своєї держави хочу!».

І що мене вразило, Марія Тимофіївна вчилась в школі на Півночі, а говорила чудовою українською мовою. До речі, і Ле-

онід Марченко, онук Полікарпа, теж добре знає українську, та зрідка звертається до неї, мови свого любого діда, підкреслюючи в повісті: «Народжувалися діти, для яких Світле Озеро було батьківщиною, і діти любили свою батьківщину – північ».

«Українче, спізнай самого себе!».

Марія Тимофіївна розповідала, що вийшло так, що і її батько, Барсук Тимофій Іванович, починав свій нелегкий шлях в сталінський соціалізм недалеко від Нової Маячки, в Любимо-Мар'євській сільраді Каховського району разом з дідом Леоніда Марченка. «Бувало, зберуться перед неділею та й заводять пісні. Полікарп Семенович розпочинає:

Коли б мені з ранку
Горілочки склянку,
Тютюну та люльку
І дівчину Ганульку...

– А мій батько підхоплювався та й в танок, і додавав:

Горілочку пив би,
Люлечку курив би,
Дівчину Ганульку
До серця тулив би...

– Спокійне було життя. Отож, збиралися в далеку дорогу разом, – згадувала старенька жіночка, син якої, у наш час, працював на будівництві другої черги нафтозаводу. – Закурив Полікарп Семенович на прощання перед хвірткою. Тютюн міцний. То був його порятунок. Нерви так розходилися, що він навіть не відчував цигарки поміж пальців. Місяць тому в нього було двоє коней, а тепер ось одна конячка і то хтось із сільської громади, змилостивився, привів під вечір від Ново-Маячківської сільради. Та чи зможе вона зрушити віз, хоча на ньому будуть тільки діти та дружина? Усе пішло до «колективного» господарства.

Луснув батіг, заторохтіли колеса, заверещали діти, заплакала дружина. Дід Полікарп витер картатою хустинкою спітнілого лоба. Мабуть, згадалось йому, коли стояв у дворі, спершись на лопату.

– Ти що, не поважаєш радянських законів? – підступив до нього голова нещодавно зібраної артілі. – Коней – негайно в колгосп. Усе зерно, що сховав, не забудь відвезти до колективної комори.

Полікарп різко підступив до нього.

– Ось тобі, – скрутив три пальці.

– Ач ти, дармоїд. Куркуль! – Голова пішов на хуторянина з піднятим батогом. Господар подвір'я вміло ухилився.

Я тоді була малою, дев'ятий рочок набігав. Добре пам'ятаю ту сцену.

– Я «дармоїд»? А ти ж, бандюга! – прокричав дід Марченко. – Ти перший у селі глитай. Їси за двох, а працюєш? Штани протираєш на лаві біля жінок. Хто йде до вашої артілі? Усі ті, хто не вміє ні думати, ні робити.

– Полікарпе! – втрутився селянин з ближнього хутора. – Ти трудяга, то й добра тобі зичу. Відведи коней до колгоспу.

Полікарп різко подивився на нього, кинув лопату. Сів просто на землю.

– Годував, годував, доглядав, доглядав...

– Вирішуй, або сам відведеш, – докинув ще голова, – або тебе й питати не стануть.

Якийсь час хуторянин мовчав, а потім запитав:

– Чим я свої десятини орати буду, скажіть мені, будь ласка? Чим?!

Раптом кінь заіржав. Полікарп Семенович підхопився на ноги. Кінь ще раз неспокійно зафоркав. Хуторянин побачив – двері стайні відчинені. Звідти виводили корову. Він кинувся до воріт. А його ніби тут й чекали. Здоровило в шкірянці миттю перетягнув його прикладом по спині, аж щось хруснуло. За другим разом збив з ніг. Дід розпластався на землі, заскреготав зубами і голосно застогнав. Йому було жаль корови і телички, більше ніж коней. Доглядав їх, як немовлят.

Через тиждень знову з'явилися із сільради. Один у офіцерському галіфе, другий – неголений, а за їх плечима ще десять дядьків. Не питаючись, розбрелися обійстям. У галіфе поліз на горище, небритий і немитий знайшов діжечку з солониною, третій витягнув з погреба лантух з картоплею. Дружина Полікарпа

підбігла до старшого, просила, умовляла. А він лише копирсав ногою каструлю з квашеною капустою. Старий Марченко, підперши плечем одвірок хліва, не знав, як йому бути. «Невже ото так заважає їх достаток радянській владі, що потрібно бити, ламати, нищити?..».

У повісті онук, Леонід Марченко, написав про свого діда: «Хазяїном був дбайливим, знався на хліборобстві, та й землю любив... Працював Полікарп, як проклятий. Двоє синів і старша дочка тягли лямку разом з батьками».

– Не хотіла тягнути воза миршавенька конячка, – продовжувала розповідати Марія Тимофіївна, присівши на лаву, поруч з пляжним зонтиком. – Полікарп крикнув на худючу маленьку лошицю:

– Егей, гей! – і пішов, щось буркотячи собі, не повертаючи голови до рідного степу.

– Тату, куди ви? – діти, ще по старій звичці, називали своїх батьків на «Ви».

Полікарп Семенович не відповів. Відійшов метрів двадцять від свого воза, впав навколішки, підняв жмутик землі, поцілував.

– Прощай, рідна! Скропив тебе своїм потом!

Поклав назад. Іншу грудочку щільно стиснувши, загорнув у хустинку.

– Тату, погляньте. Це ж наші коні! – закричав йому син, Григорій. Він хотів сплигнути з воза, мати схопила за руку.

– Сиди!

– Та невже ви не впізнаєте своїх коней? – не вгамовувався хлопець.

Батько не міг зрушити з місця. Скільки з смугастими ходив у поле? Скільки ночей провів біля них? Без них не сприймав свого обійстя.

Дружина Полікарпа, тримаючи сина за руку, щоб не побіг до коней, теж ухилялася від бажання підвести очі на хутір, боялася, що не стримає сліз. Мовчки прощалася з рідним хутором, любою яблунею.

– Згадалось ще, – продовжила розповідати МаріяТимофіївна. – Від того дня минуло два тижні, як опустів їх двір. Тільки колесо, що закотилося за солом'яник з квасолею, нагадувало про

криницю, яку нещодавно відкопав Полікарп, яку загубили злі люди; про нову бричку, куплену на ярмарку в Каховці; про велику брошку з чистого золота, подарунок чоловіка жінці за огірки в огороді, за справну корову. Брошку зірвав представник міського активу, з викриком:

– Буржуйка! Нарядилась. У Москві народ пухне.

– Ай, людоньки, людоньки, – стала захищатися дружина Полікарпа, Марія Фоківна. – Яка я буржуйка? Шкода, що не бачили, як працювала. І вдень, і вночі. Інакшої співали б.

Перед її очима одразу постав той страшний ранок, коли вперше прийшли їх «розкуркулювати», як сказав їх сусід. Усі знали, що його, того випивалу, небезпечно зачіпати, бо стане не тільки злий, а й дико лихий. Головною роботою для нього було, як смеркнеться, то одразу за мішок і по селу. Шукає, де брама не закрита, де собаку з ланцюга не спустили. Це він очолював ту місцеву сталінську людву, котра зруйнувала не тільки їх хутір, а й зразкову комуну «Хлібороб» під Новою Маячкою, яку утворила бригада добровольців з Канади. Канадські українці зібрали серед трудящих Північної Америки кошти, закупили сільську техніку, насіння.

– Навіть зараз, коли оце згадую, горло стискають спазма. – Марія Тимофіївка не стрималась, захлипала. – Хочеться ридати, як тоді, коли була маленькою. – У мого батька садиба була невелика, середня, але привітна і чиста. Село було видно. І хутір Марченка. Ми, діти, частенько сходилися, усідалися на причіпку. Хата їх біла стояла на горбку. Одне вікно від полудня, друге від сходу. Серед вечірньої тиші, коли по хазяйству управлялись, вони всією сім'єю сідали під розлогою кулястою яблунею, пили парне молоко. Було чути, як шумів ставок, покритий зеленою ряскою, а десь шелестів мечовидний аїр, нагадуючи про казкових русалок. Не одну вечірню годину проводила дружня сім'я в мріях та думах, прислухаючись до кропіткої роботи бджіл. Яблуня була для них добрим весняним медоносом...

Полікарп всівся біля дружини.

– Торкай коня! – крикнув він сину. – Нічого вже, Григорію, не подієш. Ми – «розкуркулені».

Повільно покотилася повозка. За нею і наша, мого батька, Тимофія Барсука. Хутір щез з очей. «Тепер уже ніколи не побачу», – так, мабуть, думав тоді, розпачливо, український господар, незаможник. У долині вітер ганяв перекотиполе. Воно котилося, злітало. То був недобрий знак. Як тепер поведеться? Дуже боляче все залишати. Чи буде хтось інший так прибирати глибину любов до землі, до кожного джерельця, дбаючи про здоров'я навіть маленького клаптика поля, повсякчас, не забуваючи, що дітям і онукам доведеться жити на цій землі.

Багато разів: весною і восени, літом і зимою згадував мій дід, зустрічаючись з Полікарпом Семеновичем, останню мить на рідній землі.

Марія Тимофіївна пішла берегом. Дніпровські хвильки кидалися до її ніг, цілували. А у вухах ще довго звучала її розповідь: «Мого діда вивели зі зборів селян, і як бандита з великої дороги, побили й кинули в темну клуню. То була дія, так званої, буксирної бригади з міста. В селі не було ні гасу, ні мила, про жири ніхто не згадував. Хліба ніде було купити. Навмисно не привозили. Забране майно ніде не фіксували.

Над дружиною Полікарпа знущалися, вона на той час була вагітна. Обіцяли розібрати хату, піднімали спідницю, штовхали в груди, погрожували облити керосином, запалити. Це було в розпал колективізації 1929 року. Влітку тридцятого в Україні вже було «розкуркулено» 90 тисяч господарств. Багато з тих, хто був зрушений з місця й виселений за межі України, в необжиті місця на Далекий схід, на Крайню Північ, загинули. А Всесоюзний староста, в цей час робив запис у свій робочий щоденник: «11-13 июля 1931 года. Нахожусь в Мелитополе. Из Крыма я проехал на Правобережную Украину. Стоит все время жара, идет уборка урожая. Урожай здесь очень хороший – лучший, чем в Крыму. Народ, в особенности рабочий народ, весь в поле, в официальных местах небольшая часть оперативного аппарата. На автомобиле проехали до Каховки на Днепре. Урожай всюду хороший, идет напряженная работа по сбору урожая.

Украинский совхоз под названием «Красный Перекоп» – огромный, достаточно сказать, что он тянется на расстоянии 90

верст. Каждый день работы дает сто тысяч пудов зерна. Работают свыше полутораста тракторов, сто комбайнов...»

– Ось так! – зауважила Марія Барсук. – Таке нещодавно прочитала в книжці «И дум высокое стремление...» (Издательство «Молодая гвардия», за 1972 год).

Форсовані темпи, і, переважно, адміністративно-репресивні методи здійснення примусової колективізації, не минули безкарно.

– Мій дід Іван товаришував з Полікарпом Марченком. Тоді мені, – говорила вона, – набігало вже десяте літечко. У селищі Біле Озеро організувався колгосп. Першим бригадиром городницької бригади дружно обрали Полікарпа Семеновича.

Тяга, українська любов до землі, пригодилася діду Леоніда Марченка і на далекій Півночі, майже у Білого моря, у чужому краї.

«Душа помалу оживала. Північ така дивна і незвичайна для нього, степовика, ставала ближчою...» – написав у своїй повісті онук, Леонід Марченко.

– Картоплю їли у сирому вигляді, усі, хто прибув з України, страшенно боялися північної цинги, – додавала до розповіді в повісті Марія Тимофіївна. – Води не пили – тільки хвойний настій. Полікарп був добрим господарем, жили спокійно. Було відчинять двері корівника, вийдуть бички, тварини-красені. А вони милуються, милуються...

Добрим словом згадав херсонського селянина-трудягу й видатний російський письменник, лауреат Державної премії Федір Абрамов у своєму громадянські пристрасному романі «Брати і сестри». Письменник довго жив поряд з героями свого майбутнього роману серед лісів Архангельщини. Він писав:

«А як там у далеких навинах? – запитала Анфіса, голова колгоспу, вже біля порога. – Багато навозив Клевакін гною?

– Федір Капітонович? Де купка, де дві. А в Полікарпа, й того нема – голо-голісінько.

– Та не може бути! – Схопила голова колгоспу дівчину за руки.

– Ні, не брешу я, – образилася Настя. – Підіть подивіться самі.

Анфіса випустила руку дівчини:

– Ну, тоді без хліба залишимося... Полікарпова бригада завсіди виручала».

І далі, з любов'ю до слова, тільки на перших сторінках: «Полікарп усю зиму хворіє. Той, колгоспний дбайливець...». Може, навмисно упущено в романі, бо як сказано на сторінці 28, «...коли в районі пішло небувале перетрушування кадрів...». – Про багаторічного бригадира Полікарпа не можна було далі писати, адже він колишній "куркуль", репресований! Та й ще з України, і все ж: – «На таких, як Полікарп, уся земля тримається, як на китах».

«Так, він ніколи не лаяв владу, – написав, закінчуючи повість найменшій онук, Леонід Марченко. – Хоча... пухли діти, а матері не могли їх нагодувати. Смерті, страшні смерті од голоду... Хто в цьому винний?».

Підріс онук (Леонід Марченко, у повісті – Сашко). Став міцно на ноги. Потягло його побачити Батьківщину любого діда і батька. І він не стримався - поїхав. «Він мріяв про те, що виросте великий і поїде на поїзді у далекий степовий край – у Таврію. Просто так – побачити місце, звідки родом ця стара яблуня».

Леонід Володимирович залишився на Херсонщині назавжди. Одружився. Взяв собі українку. Є в них син. Частенько, буває, коли колоситься золотом херсонський степ, відвідує хутір діда і бабусі – колишній хутір Марченка. Присідає на фундамент будинку, закладений золотими руками діда і батька ще до початку вимог Пленуму ЦК ВКП(б) від 5 січня 1930 р., де Органам Радянської влади було дано право застосовувати «всі необхідні заходи боротьби з куркульством аж до повної конфіскації майна куркулів і виселення їх за межі окремих районів і країв (областей)». («Сторінки історії Української РСР». Київ, «Радянська школа», 1990).

Хутір не зберігся. Навіть стежки, що прямували до нього, вимокли від дощів. Лише на відкритій всім вітрам галявині видніється кам'яна основа, від колись міцної хати та серед розбитої сільської дороги стирчить, потріскавши від сонця, жердина воріт, яка під напором вітру то скрипить, то стогне. Яблуні - праматері північної, під якою, у важкий час спогадів, «він (Полікарп) жадібно вдихав повітря, яке пахло травами, димом, сило-

сом, яблуневим цвітом» («Північна яблуня з Півдня», Л.Марченко. 1989), і в поминах не залишилося, видно, у часи сталінського податку на дерева, звалили. Побачивши похилений, замшілий стовп від колишніх воріт корівника, мало не скрикнув від радості, ніби знайомий, бо було у ньому щось рідне і дороге. Він навіть забув про втому і прикрощі сьогодення.

Повість «Північна яблуня з Півдня», яку я тепер ще раз прочитав, вражає і зворушує, навертає у нові параметри життєвої правди. Це був прорив для Херсонщини що цілком узгоджувався з приходом нового часу, з настанням першого ступеня демократії і гласності, яка зробила неоцінений вплив на художнє слово. Це, насамперед, стосується образа Полікарпа Семеновича – головного героя повісті (цілком автобіографічної), котрий, вдалині од свого кореня, зміг зберегти себе, як людину роботящу, з умінням, чесно працювати, безкорисливо люблячи землю, віддаючи себе без останку, заради життя.

І тут хотілося б згадати, коли в Канаді відзначали 100-ліття переселенців, то щиро дякували українцям за відбудову Канадської Півночі. А чи подякує Росія мільйонам - з Дніпра, Заходу і Сходу України за освоєння тайги, тундри, Крайньої Півночі і Далекого Сходу?! Тієї ж Архангельщини.

Спілкуючись з Леонідом Марченком, завжди приходиться чітко відчувати, як йому важко зараз, коли розпався Союз, адже він першу стежинку життя пройшов босоніж у краї білих ночей – Архангельщині. Йому ближче національний характер народу, серед якого народився. Його глибоко зачіпає, і мені це зрозуміло, бо йому дуже уразливо слухати звинувачення щодо Росії, як імперії, адже Росія для нього, Біле Озеро, не тільки держава, не тільки рідний край, а країна дитинства. Розмовляючи з ним і Марією Тимофіївною, яка теж кинула Північ, повернулася на Батьківщину батьків, виховала двох синів, херсонців, не чув я від них слів, які притаманні Плесецько-Архангельській стороні, місцевої говірки: «пройшов у задошки», «зачерпнув коряком». І що, головне, не сприйняли навіть: «чувала, чувала», зовсім не знають значення «вивести сухаря», хоча цим часто-густо користуються в селах білих ночей, що означає запрошення дівчини до танцю.

І хоча в повісті помітно, що Полікарп Семенович не став відпадником, та все ж не зміг зберегти у собі українство, не передав дітям, онукам любов до свого рідного краю. Загубився в лісах Архангельщини. Він не один такий, скільки таких українців по усій Російсько-радянській імперії залишилося без імені і племені. Дуже багато. Он які ми українці! Ми не можемо себе захищати, відстоювати себе і свою націю. Самознищуємось! Лише природа наша, як показують онуки тих, хто потрапив під безжальну машину колективного закріпачення, що перемелювала в снігах Півночі і коріння, і крону, полишаючи голий сухий стовбур, все ж зберігала у себе найперше, пам'ять про нашу землю. Хоча і колективізація, і голодомор, і репресії, ставили собі за мету – Україна і вкраїнці повинні були завмерти. Або вмерти. І як синонім, пов'язаний з долею українських селян, яблуня з Півдня, із кількох зернят, таки вижила, дала плоди, не вмерла! Це вона надихнула Леоніда Марченка згадати діда, повернутися - і з'явилася на світ повість, що стала неабияким подвигом, подвигом онука українця, якого при народженні, в метриці, записали: «русский»! І в душу вкладали кожного дня: «русский»! «Русский»!

І все ж він, Леонід Марченко, відчув, де його коріння, і хто він насправді. Це велика справа! Не зникли українці в білій північній німотності! На Крайній Півночі, Далекому Сході!

Треба радіти, що ми увійшли в пору правди. Не загубитися б! Хоча є й такі, що повернулися з далеких країв, але вже не українцями, не допомагають рідній землі, а дехто навіть не визнає її...

...Несподівано переді мною знову виросла Марія Тимофіївна.

– Мій батько, – сказала вона, обіпершись на пляжний грибок, – Тимофій Барсук, штовхаючи ззаду візок у ті горезвісні далекі тридцяті роки, говорив: «Я вірю, прийде час, і з'явиться у нас, в українців свій патріот, вожак, простий, розумний, з непоборимою волею до вільного, справедливого життя».

І, справді, наче такий час настав.

– Але, але... Дуже жаль, що живуть ще у Росії такі люди, – швидко заговорила вона, – які призивають зробити вирішальний, четвертий крок: розламати СНД, повернути всіх у старі кордони, ліквідувати українську державність, відновити губернії.

– А Союз? А дружба слов'янських народів?

Це так. Нам потрібна чесна, рівноправна співдружність. Історія до цього кличе. Наші народи цього заслужили.

Таке буде. Іншого не дано. Про це свідчить доля, життя героїв повісті Марченка і доля Марії Тимофіївни, її родини, її сім'ї.

Леонід Марченко написав у повісті: «Раптом Сашко спитав:

– Діду, а чому ви ніколи Радянську владу не лаєте?

Дід жахнувся:

– Я ж, бачиш, не лаю... – спробував посміхнутися, не вийшло. – Іди до хати. Так воно краще буде.

Ні з ким Полікарп Семенович не говорив про це, хоча на душі часом таке діялося, що хотілося вибігти на вулицю – і кричати, вити вовком. Але боявся. Страх. Так, саме страх. Він весь час володів Полікарпом».

Тож дід, Полікарп Семенович, жодного разу не розповів онукам про Україну, рідну, єдину в світі. Про своє розкуркулення. А от Матвій, його знайомий по півночі, колишній активіст розкуркулення, зміг перебороти себе, заявив діду Марченка: «Я знаю (так у повісті, книжний варіант), що Сталін задумав. Він, висилаючи нас з батьківщини, хоче обезкровити українську націю, змішати з іншими народами».

Закінчуючи нарис, маю можливість додати, що в українського письменника Юрія Яновського є емоційне аналогічне оповідання «Під яблунею», в якому розповідається, як простий селянин з Херсонщини поєднав себе з яблунею, цвітом, розпуклими бруньками, поклавши на цю справу кілька десятків літ. Його щепою нової яблуні зацікавилися садівники і пішло гуляти по світу яблуко, вирощене на півдні. Майже таке зробив дід Леоніда Марченка, він зберіг насіння південної яблуні із свого хутора і посадив на Півночі Росії.

Полікарп Семенович, син Таврійського степу, був державною людиною. Образ «північна яблуня з півдня» символізує не лише духовну працю трудівника українця, залюбленого в свій рідний край, а й уособлює безсмертність народу, з якого сам вийшов.

Свого онука дід любив палко, передавав степові звичаї, відомі таємниці природи, недаремно в онука на дачі все в доброму розвитку.

Яблуня діда Марченка – це естафета поколінь.

Єдине, що хотілося б побачити в повісті онука, це – щоб була хвилинка, де б дід зі своєю сім'єю, збираючись за чаєм, як це робив на рідній землі, вів розмову-спогади про свій хутір, українську землю, про велику батьківщину, про важку долю селян-українців.

У 9-му розділі повісті письменник, закінчуючи розповідь, написав: «Ось і завершується його життя (Полікарпа – *М.К.*). Він порівняв себе з яблунею, яку насильницьки пересадили у чужу неродючу землю, і стала та яблуня народжувати замість великих запашних та солодких – невеличкі гіркі плоди...».

35 років живе онук Полікарпа Семеновича Марченка в Україні, на Батьківщині любого діда і рідного батька, і не тільки полюбив землю, а й назвав її своєю другою Батьківщиною. Леонід Марченко закінчив Київський університет імені Т.Г. Шевченка, був прийнятий до Спілки журналістів, автор кількох вдалих прозових книжок, редактор заводського радіомовлення, працівник багатотиражної газети «Судостроитель».

Хай щастить йому на землі діда і батька!

1999 рік
Микола КАЛЯКА
"Збуджені альманахом "Степ", 2012 р.

ОТБЛЕСКИ СИЯНИЯ ДУШИ
(очерк)

После длительного перерыва я снова среди херсонских литературных зубров.

Что меня поразило: филиал писателей Украины – душа и сердце Херсонщины – ютился в комнатушке, хилой и убогой. Невольно вспомнил Тарасовскую среднюю школу Скадовского района, в которой был создан литературный клуб «Арфи Таврійського краю» (руководитель Н.Ф. Крюкова). Тематические стенды, рассказывающие о жизни и деятельности ведущих литераторов области, подборка почти всех изданий, фотоальбомы, рефераты, книги с автографами, технические средства. Я не говорю уже о приличной мебели…

– Николай Иванович, – обратился я к бессменному председателю писательской организации, – почему такая бедность?

Братан со свойственной ему прямолинейностью выдал экспромт:

– Яка влада – така й рада!

Глаза маститого писателя смотрели грустно. Рядом с ним стоял незнакомец. Среднего роста и крепкого телосложения, напоминая собой таёжного охотника, он то и дело поглядывал в мою сторону. На лице незнакомца застыла озабоченность. Я понял, что, видимо, прервал деловую беседу. Поэтому решил тихонько ретироваться. Николай Иванович, предупреждая мой шаг, сказал:

– Жора! Це редактор літературного альманаху «Степ» Леонід Марченко.

Зыркнув друг на друга, мы остались в неприглядной комнатушке, занимаясь своими делами: он излагал макет очередного выпуска «Степу», я листал предложенную Братаном драму «Махно в Парижі». Иногда, отрываясь от чтива, я поглядывал на Марченко и Братана. Николай Иванович азартно жестикулировал, а Леонид сохранял олимпийское спокойствие, возвышаясь неприступной скалой. Только рокочущий баритон нередко басил, выдавая с головой своего хозяина, бывшего радиоведущего. От крепко сбитой фигуры Марченко веяло силой, спокойствием и цепкой хваткой мастера-строителя.

Мои визави общались на украинском языке. Но тут Леонид перешёл на русский. Речь его лилась широко и вольно.

«Ничего себе! – подумал я. – Видимо, в ответственные моменты он переходит на родной язык».

Позже я узнал, что Леонид Марченко родился и вырос в Архангельской области (Россия), куда был сослан его дед, попавший под горячую руку в период всеобщего раскулачивания. Это отражено в книге с лирическим названием «Північна яблуня з півдня» (Херсон, «Просвіта, 1994»).

– А ты не удивляйся, – как-то признался Леонид, когда мы перешли на «ты», встречаясь то в библиотеке имени Гончара, то у Братана. – В нашей семье не забывали родной язык. – Улыбнувшись, лукаво добавил: – У нас Пушкина почитали, а Шевче-

нко боготворили. – Помедлив, он произнёс с какой-то затаённой грустью: – Мне бы в те края махнуть, тайгой побродить, на Двину взглянуть, на Белое Озеро поглядеть, в детство окунуться…

Я понимаю товарища: необходимо душу излить – и тут же полегчает.

– Лёня, – сказал я. – Не стесняйся. Выплесни наружу тревожную думу.

Улыбка, едва родившись, тут же исчезла в глубине его глаз. Он шутливо погрозил пальцем:

– Ну и хитёр же ты…

– С кем поведёшься, от того и наберёшься, – отстрелялся я народным изречением.

– Ладно, – снисходительно заявил Леонид. – Изложу-ка правдивую историю. – Усевшись поудобнее, спросил: – Новую Маячку знаешь?

– Кто же её не знает? – парировал я риторическим вопросом.

– А про хутор Марченко слыхал?

– Чего не знаю, того не знаю, – честно признался я.

– Тогда слушай, коль интерес имеешь. – Леонид приосанился (или мне так показалось). Речь потекла неторопливо, будто волны на Белом Озере, что неподалёку от космодрома Плесецк. – Дед мой, Поликарп Семёнович, геройским человеком был. Полный георгиевский кавалер…

Я молчу, чтобы не оборвать связующую нить поколений, хрупкую и невидимую. Волна воспоминаний окатила с ног до головы. Марченко продолжал:

– В столыпинскую реформу получил мой дед свой надел – 10 десятин. А тут война 1914 г. – Леонид вздохнул, сдерживая волнение. – В окопах дедуля мёрз, вшей кормил. А выстоял. Героем возратился на свой хутор. Ясное дело: парень – кровь с молоком. Обзавёлся семьёй. Дети пошли: два сына да две дочери. Сам-то дед – мужик толковый, грамотный. Числился в активистах. Входил даже в громадскую раду. В период раскулачивания был направлен в другие деревни. – Рассказчик замолчал. Глаза превратились в узенькие щёлки. Губы дрогнули не то в полуулыбке, не то в ухмылке. – Представляешь?! – вскинулся Леонид. – Возвратился дед, а дома

– никого. Окна, двери – заколочены. А семьи нет. Кинулся он по соседям, допытываясь, куда все поделись.

– Не знаем, – заявили хуторяне. – Наверное, выслали.

– Куда?

– Туда, куда Макар телят не гоняет…

– Но почему?

– Потому что ты – кулак и мироед.

Леонид Владимирович Марченко, внук деда-героя и образцового труженика-активиста, невесело усмехнулся.

– Пока дед тряс своего брата-крестьянина, его самого записали врагом народа. Каково тебе? – Леонид по-бычьи тряхнул головой. – Но дед оказался расторопным. Догнал своих под Ярославлем.

– Слава Богу, – посочувствовал я.

– И я так подумал, – сказал Марченко. – А не найди он семью – тогда как? – Глаза стали колючими. – Наверняка бы сгинули. Ведь с собой разрешалось взять самое необходимое да харчей на трое суток.

Мы молчим. Сколько раз я уже слышал о раскулачивании. Да всё никак не могу понять: это глупость правителей или месть лентяев?!

– Так мой дед оказался ссыльным – с поселеньем в Архангельской области.

– Попал к поморам? – уточнил я.

– Да нет. Поселили бедолаг в южной части северного края.

– Интересно, кого ещё забросила судьба в те места?

– Набралось люду всякого: и латыши, и поволжские немцы, и русские, и чуваши.

– А местность была обжитой?

– Куда не кинь глазом – сплошная тайга. – Леонид съёжился, будто учуял подозрительный шорох. – Надежда была лишь на свои руки да крепкий горб. Лес корчевали, бараки строили. – Глаза моего собеседника сверкнули внутренним огнём. Видно было, что он гордился своим дедом.

Марченко посмотрел на меня. То ли по моему виду, то ли чутьём прирождённого психолога уловил моё настроение и по-

нял, что и мне дорога его память, ведущая к истокам рода своего. Вот почему он почти весело заявил:

– Дед вскоре стал бригадиром овощеводческой бригады. Соорудил теплицы. Члены бригады выращивали огурцы, помидоры, лук, чеснок.

– А кто входил в бригаду Поликарпа Семёновича?

– В основном – украинцы. – И видя мой вопрошающий взгляд, уточнил: – Русские большей частью в тайге промышляли, добывая пушнину, мясо, рыбу, ягоды, грибы. – Леонид, зная натуру русского человека, подчеркнул: – Они так и сказали деду: «Медведя завалить – это нам сподручней. А землю рыхлить, уволь, дураков нетути».

– Вольному волю, – обычно ответствовал дед.

Комендант, поставленный властью следить за ссыльными, только удивлялся трудолюбию украинцев. Затем его избрали председателем колхоза, который стал миллионером. А Поликарп Семёнович дом отгрохал, хозяйством обзавёлся. Пасеку заимел.

Леонид и сегодня помнит ершистого деда с неуёмной натурой.

– Слава Богу, никто поселенцев не трогал, до повторного раскулачивания не дошло, – резюмировал Марченко с высоты прожитых лет и накопленного жизненного опыта.

– Лёня, – прервал я своего товарища по литературному цеху, – расскажи-ка про дедову яблоню. Как же она попала на север?

Леонид объяснил:

– То ли дед росточек раздобыл, то ли из семян вырастил. Но север пришёлся ей по нраву.

– И морозы выдержала?

– Что ей лютый холод, когда всё спит под снегом, – объяснил Марченко и как бывалый северянин уточнил. – В тех краях зима – так зима: запуржит, завьюжит. Сугробы наметёт. Землюматушку белым покрывалом окутает. И лежит снег до весны.

Марченко устремил свой взор в пространство. Но тут, поднятый, видимо, волной воспоминаний, неожиданно воскликнул: – Представь себе: зима, а в небе – северное сияние! Красотища! – Леонид, будто озарённый изнутри этим самым необыч-

ным явлением природы, философски рассуждал: – А на фоне такого зрелища вверх устремлялись светлячки-звёздочки.

– Постой! – прервал я Леонида. – Какие звёздочки?

– Деревня, – по-доброму съязвил Марченко. – Ты запамятовал, что неподалёку от посёлка Белое Озеро – космодром Плесецк. Пацанва только и ждала запуска спутников.

– Слушай, Лёня, – перебил я своего восторженного собеседника. – Ты начнёшь ещё говорить и про белые ночи, и про купание в конце мая на озере или речке.

– А ты откуда знаешь? – встрепенулся он.

Я засмеялся. Рад, что озадачил человека.

– Знаю из твоей книги «… И на душе светло» (Херсон, «Айлант», 2011).

– Молодец, – крякнув от удовольствия, сказал Леонид. – Действительно, в книге описаны те края.

– А мне запомнились разделы: «Родина детства», «В стране моей такие дали…»

Мы все вышли из детства. Но запомнить каждую деталь, а затем обыграть её, нарядив в художественные тоги, – не каждому дано. Но Бог наградил Марченко умением создавать целостное полотно из отдельных мельчайших частиц. Словами Эмиля Январёва (поэт из Николаева) – «у него в дело идёт всё»: и бревенчатая деревенька, и озеро, и босоногая ребятня – друзья детства, и первая учительница, так и не вышедшая замуж, и первая девчонка, которую дёргал за косички, и безудержная Двина, и загадочная тайга:

Озеро – будто бы чаша,
Лес вокруг – ободком.
(«...И на душе светло», стр. 6)

Пахло яблоками лето,
А дожди – грибами.
Пыльная дорога где-то
Вьётся меж хлебами.
(там же, стр.39)

Читая Марченко, невольно окунаешься в своё незабываемое детство.

– Сянок, – не раз говорил мне дед Арсентий Павлович, уроженец Орловской области. – Человеку голова дадена, чтоб соображать ею, а не токмо рот разевать да пищу глотать.

Леонид улыбнулся, затем засмеялся. Но смех его не был наигранным, искусственным. Он рождался в душе, оживляя лицо и вырываясь наружу тёплой струёй, обволакивающей визави.

– Дай Боже, чтоб наши внуки и правнуки так говорили о нас, как мы чтим зачинателей рода своего, – сказал Леонид Владимирович Марченко, отзывчивый человек, доброжелательный товарищ и замечательный писатель.

В Херсонской писательской организации он занимает видное место, являясь членом Национального союза журналистов Украины (1987г.), Национального союза писателей Украины (1998 г.)

Марченко – дипломант Международного конкурса детской и юношеской литературы имени А. Толстого (2006 г.), лауреат литературной премии имени «Молодой гвардии» (2007 г.), имени Бориса Лавренёва (2010 г.), учредитель литературного клуба «Эллинг» на базе Херсонского судостроительного завода (1987 г.), заместитель председателя литературной студии «Парус надежды».

И когда я листаю его книги, не могу скрыть удивление и восхищение: как в одном человеке соседствуют разные жанры – стихи и проза, юмор и сатира, лирические произведения и оптимистические трагедии.

А ответ очень прост. Это Божий дар и кропотливый труд, знание жизни и творческое видение реальной жизни. Немаловажно и то, что автору удаётся силой воображения проникать в ту или иную среду в нужное время, чтобы дать правдивый образ.

Вот передо мной книга рассказов о братьях наших меньших. Называется она «Друзья-всезнайки» (Херсон, «Айлант», 2009 г.). Не только переношусь в далёкие российские края, где автор родился и вырос, впитав с молоком матери и неиссякаемой верой деда в лучшие времена искреннюю любовь к природе и ко всему живущему на нашей грешной Земле. Вот почему литературные герои писателя – люди и звери – легко уживаются в

этом несовершенном мире. Мало того, они ещё и помогают понимать друг друга, перенимая отдельные слова и поступки.

Возьмём, например, рассказ «Переводчик» (там же, стр. 58). Колька, девятилетний пацан, считал, что разбирается в языке птиц и животных. Злая собака не просто рычит на людей, она предупреждает: «Гр-р-рры, загрызу! Лучше не подходите». Или возьмём такое. «О чём куры между собой разговаривают?» – задаёт вопрос Алёнка.

Колька не теряется. Не задумываясь, отвечает бойко, будто бы обо всём ему давным-давно известно:

– Ясно о чём. Какой у них разговор? «Ко-ко-ко» да «ко-ко-ко»… Они с утра и до вечера думают, как бы яйцо снести, и часто напоминают друг другу об этом»… (там же, стр. 59-60).

Писатель ничего не придумывает. Он лишь подмечает то, мимо чего обычно проходят другие.

Машина сбила и переехала собаку. Другая псина затащила беспомощного сотоварища под отопительные трубы (а это случилось зимой), обогревала и кормила бедолагу. Люди, видя, как выживают бездомные животные, делают выводы:

1. «Нам многому можно поучиться у этих собак».

2. «… зачастую у собак более человечные отношения друг к другу, чем у некоторых из нас»… (там же, стр. 69).

Нашего брата-литератора и хвалить неприлично, и ругать неудобно. Но я всё-таки рискну сказать несколько добрых слов. Во-первых, среди пишущих для детей немало способных. Однако одни сюсюкают, другие заискивают, третьи смотрят этак снисходительно, любуясь своими нравоучениями. Марченко в отличие от них проживает с малышами целое детство, поднимаясь до уровня детского понимания обычных вещей и вовсе не заботясь, что скажут некоторые дяди и тёти в адрес автора.

«Приключения Крайта и Кэгги», «Чай с бегемотом», «Маринчин дивосвіт» подкупают простотой сюжета и глубиной мысли. Эти книги объединены тем, что герои попадают в различные ситуации, из которых выходят добрее и мудрее. К тому же приобретают новых друзей. В этом плане поучительна волшебная сказка «Колобок и его друзья» («Приключения Крайта и Кэгги», «Айлант», 2010, стр. 34). Колобок (тот самый, который в своё время

убежал от деда и бабы) очутился в лесу. Он подружился с Ёжиком и Белкой. Вместе им удалось перехитрить умную Лису.

«Остался Колобок жить у деда и бабы. А с ним Ёжик и Белка. Дружно и весело жили, ни о чём не тужили. Пироги пекли да ели, песни сочиняли и пели!».

Вот она – философия жизни! Только сообща можно выстоять в горе да беде.

Что касается рассказов из книги «Чай с бегемотом» – скажу одно: неподражаемо и умно. Взрослый дядька учится у девчушки готовить вкусную еду. Ненавязчиво автор вводит читателя в мир, в котором продукты выполняют воспитательную роль, потому что разные блюда готовятся с любовью и получают своё название от формы.

– Сегодня мы будем готовить новое блюдо – «кораблики», – сразу же с порога заявила Алёна («Чай с бегемотом», Херсон, «Айлант», 2008, стр. 6).

Боже мой! Как это тонко подмечено. Вот вчера моя внучка Ксюша возьми и скажи:

– Дедушка, хочешь, я приготовлю тебе парусники?

– Что за парусники?

Ксюша заразительно смеётся, обнажая ямки на щеках.

– Это такие бутерброды, – снисходительно объясняет мне.

– А что для этого требуется?

– Помидоры, огурцы, твёрдый сыр и палочки для чистки зубов.

Через каких-то десять минут целая флотилия парусников расположилась на подносе.

– Ксюша, – спрашиваю у ребёнка, – ты где рецепт такой взяла?

– Нигде.

– Как?

– А я придумала. У Алёны кораблики, у меня – парусники.

Надо отдать должное наблюдательности писателя, сумевшего не только перевоплотиться в отменного кулинара, но и сыграть эту роль в тени, отдавая пальму первенства героине Алёнке.

Мастерство Марченко проявляется и в том, что в микроскопических миниатюрах он создаёт целостную картину. Я лично

обожаю этот жанр. И мне не стыдно признаться, что у Леонида Марченко можно поучиться, как излагать мысль кратко и ёмко. А его «Маринчин дивосвіт» (Херсон, «Айлант», 2011), не только повесть в миниатюрах, но и образец сжатого повествования с единой сюжетной линией.

ВЗАЄМОДОПОМОГА

Прибігла Маринка з вулиці і прямо з порогу, задихавшись:

– Мамо, дай мені грошей негайно. Я у Ігоря машину куплю…

– Для чого тобі машина? Ти ж дівчинка!

– Мамо, Ігорю ж гроші потрібні».

(там же, стр.5)

Перелопатив книги Марченко, приходишь к выводу, что автор – порядочный человек. В трудную минуту он может прийти на помощь точно так же, как это делают его герои. Радует и то, что писатель верит в доброе начало современных детей, утверждая, что они не так уж изнежены, черствы и эгоистичны. Он верит в духовное величие подрастающего поколения. Да и сам автор зачастую совершает поступки, которые свойственны людям с устоявшимися моральными принципами.

Не знаю, много сделал или мало.
Не мне судить – со стороны видней.
Я жил без лести, мести и обмана,
Всегда в ладах был с совестью своей.

(«...И на душе светло»,
Херсон, «Айлант», 2011 г., стр. 15).

И действительно. Со стороны очень и даже очень бросается в глаза, что Марченко живёт не хлебом единым.

Дело было в областной библиотеке им. Гончара. Шла очередная презентация книги какого-то автора. Там же, в читальном зале, я встретил бывшую ученицу нашей школы Афанасиевскую Наташу. Сколько вопросов! Сколько воспоминаний! У меня как раз была одна из детских книжиц – «В гостях у бабушки» (стихи и сказки). С преогромным удовольствием подарил я Наташе первый свой опус для детей.

Дачний будинок, який Л.Марченко побудував своїми руками. 2007 р.

Расстались мы с Наташей, и я собрался домой. Неподалёку стоял в выжидательной позе Леонид Марченко.

– Могу ли я вас спросить? – обратился он ко мне. – Простите за назойливость. А нельзя ли взглянуть на книжицу?

Какой пишущий будет жеманиться! Литераторы – как дети. Общение с собратьями – это своего рода допинг, эликсир бодрости.

– Пожалуйста, – ответил я. – Мне и самому интересно узнать, как её оценит редактор альманаха «Степ».

Леонид бегло перелистал страницы. Улыбнувшись, ткнул пальцем на обложку.

– И здесь походила рука Крючковской, – сказал он.

– Вы что: знакомы с ней?

– Не то слово, – оживился Марченко. – Мы с ней сотрудничаем уже несколько лет. Она – умница.

– Отлично сказано, – заявил я. – Татьяна Николаевна штудирует книгу. Подмечает основную мысль. И тут же возникший образ переносит на бумагу.

– Крючковская – талант, – подтвердил мою мысль Марченко. Видя во мне заинтересованного человека, добавил: – Она ещё и стихи пишет. Задушевные.

– Не знал, – честно признался я.

– Не удивительно, – объяснил Леонид. – Татьяна стеснительна и скромна.

– Эти черты – для всех времён и народов, – заявил я. – Да и сам годами ждал, что кто-то увидит, оценит твой труд.

– Ты – как малое дитя, – смеясь, сказал Леонид. – Скажи, когда у нас на Руси что-либо делалось по-людски? Да никогда!

Именно с этой минуты мы перешли на «ты», чуя родственность душ. Словом, взял Марченко мою книжицу да и отправил в международную газету для детей «Настенька» (г. Донецк). Что он писал или говорил, я не знаю. Да и неловко было спрашивать об этом. Только в скором времени получил от редактора Н.Жуковой уведомление. Так, мол, и так, херсонский писатель Леонид Марченко, постоянный автор «Настеньки», рекомендовал газете ваши произведения. В очередном номере будет уже напечатана сказка. Спасибо за сотрудничество.

Вскоре раздался телефонный звонок.

– Алло! – послышался сочный голос Леонида. – Получил «Настеньку». Помещена твоя сказка. Снял копию. В ближайшее время один экземпляр передам тебе.

С лёгкой руки Марченко почти в каждом номере появлялись мои произведения.

При очередной встрече Леонид сказал:

– Места под солнцем всем хватит. И тебе хорошо, и мне приятно. В конечном итоге – дело выиграло. – Помолчав, очень серьёзно заявил. – С людьми надо жить по-человечески:

Растут, растут мои ростки,
Питаясь сочными дождями.
И жизнь моя, как поле, сад.
Я урожай отдам свой людям,
От этого не стану скуден,
А более ещё богат!

(«…И на душе светло», стр. 71)

И в этом – весь Леонид Марченко, человек, писатель, гражданин. Видимо, отблески северного сияния поселились в его душе, проявляясь очередной книгой. Нет-нет, да и проскользнёт лучик в его стихах, в его прозе, в его отношении к собратьям по литературному цеху. Такие люди не живут одним днём. Они думают не только о себе. Они живут с прицелом на будущее.

Я сам трудоголик. И знаю, как это непросто «вкалывать» на работе и идти «на износ» при выполнении общественных поручений.

– Как ты в своей «глухомани» умудрился быть новатором-директором и активным общественником? – как-то спросил Леонид, когда я рассказывал о деревне, об умницах-учителях, о школьном зоопарке, о постановке массовок на улице села, о депутатской деятельности, о гонениях со стороны отдельных нечистоплотных руководителей региона.

– Пахал, как вол! – ответил я.

Марченко довольно хмыкнул.

– Да и я отношу себя к числу пахарей, – признался он.

– Оно и верно, – бросил я «леща» своему собеседнику.

– А как ты определил?

– Лёня, – улыбаюсь. – Я проштудировал твою брошюру «Под парусами вдохновения» (Херсон, «Айлант», 2005 г.).

– И как? – сжался Леонид, хотя делал вид, что ему всё равно.

Я – независтливый человек. Радуюсь умному знакомому, красивому дому, ухоженному подворью, хорошей книге.

– Удивляюсь, Лёня, как ты умудрился книги не только писать, но ещё издавать, когда был так завален работой? – спросил я своего товарища из числа пишущей братии. – К тому же руководил литературным клубом «Эллинг».

Леонид Марченко ничего не ответил. Только развёл руками. Спустя минуту, кашлянув, заявил без жеманства и помпезности:

– Ты знаешь, и сам иногда дивлюсь. Ведь члены клуба были производственниками. Видимо, тяга к слову и самосовершенствованию сделала своё доброе дело.

– Чем конкретно вы занимались в своём клубе?

– Дорогой ты мой! – оживился Леонид. – Произведения коллег обсуждали (без лести и откровенно), перед школьниками

и рабочими выступали, к ветеранам войны в госпиталь ходили, стихи им читали…

– А с другими студиями или литературными клубами поддерживали связь?

– Ещё бы! В Киев ездили к судостроителям. Их клуб назывался «Стапель». Словом, сошлись родственные души. Киевская газета о нас поместила даже статью, – скрывая довольную улыбку, признался Марченко.

– Во даёте! – восхитился я. – А курилка–то жив!

– Вот это и есть самое важное, – приосанился Леонид. – Жив и ныне наш «Эллинг». Только руководит им старейший литератор Каляка.

Я не раз сталкивался с подвижным сухопарым Николаем Михайловичем. Вот недавно выступал перед членами клуба. Там же посмотрел фильм, рассказывающей о деятельности студии в связи с 25–летием создания.

– Между прочим, – вспомнил я. – Каляка и о тебе рассказывал.

Лёня не мог скрыть довольной улыбки.

– Молодец, что не забыл.

– Добрые дела не забываются, – резюмировал я.

Марченко меня поправил:

– Я бы сказал: не должны забываться.

– Пусть будет так, – согласился я с Леонидом, зная, что он лично словом и делом помог многим литераторам, выступая в роли редактора, литконсультанта или корректора.

– А как сложилась судьба членов клуба «Эллинг»? – спросил я.

– Слава Богу, все прошли настоящую школу творчества. А Михаил Бриф, Владимир Плоткин, Николай Каляка и другие стали писателями-профессионалами.

– Ведь это же здорово! – воскликнул я, радуясь счастливой судьбе кружковцев.

– Конечно, здорово! – согласился Марченко.

У Леонида Владимировича достаточно сил, знаний и желания писать книги, общаться с читателями, юными и взрослыми, нести ношу заместителя литературной студии «Парус надежды».

Не стану жаловаться, жизнь,
На трудности и передряги.
Мой дед учил: «Не хнычь, трудись,
Жизнь двигают вперёд трудяги».

(«… И на душе светло», стр. 70)

А это и есть кредо жизненных принципов Леонида Владимировича Марченко.

P.S. Я рассказал не о всех книгах Марченко. У него есть замечательные издания: «Клятве остались верны» (роман), «Из племени орлиного» (брошюра). В них рассказывается о деятельности юных патриотов-подпольщиков.

Но это уже другая тема, иные горизонты и новые отблески.

Георгий КРЮКОВ,
Херсон – ноябрь 2012 г.

Вышли в свет

В книге «Обычные люди» представлена «малая» проза, созданная в течение 30 лет творческой деятельности Леонида Марченко, – рассказы, новеллы, небольшая повесть, зарисовки, романтические истории. Кое-что из этого ранее публиковалось в периодике, но большая часть текстов выносится на суд читателя впервые.

Книга в какой-то степени эклектична, что вполне объяснимо: произведения писались в разное время, в разных жанрах и несут определённый отпечаток различного авторского подхода.

«Отражение»№ 2, 2013 г.
(В журнале напечатан рассказ «Обычные люди»).

ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ – У НЕЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Була погожа зимова обідня пора. Ясно світило сонечко; легке морозяне повітря навівало спогади про перші легкокрилі весняні дні…

Закінчився останній урок у школі. І саме в цей час до мене в гості завітав мій давній знайомий, херсонський письменник Леонід Володимирович Марченко. Зустрілися, щоб обговорити одну із книг, яка готувалася до друку, і заодно він подарував мені дві свої нові книги, які нещодавно з'явилися на поличках бібліотек та книгарень. Серед них – «Обычные люди», яка була випущена у видавництві «Лебедь» (м. Донецьк).

Пізніше почала читати її і – не можу відірватися від сторінок: доля виведених письменником героїв не просто хвилює – змушує засмучуватись, плакати, співпереживати, задумуватись над певними життєвими явищами. Здавалось би, на перший погляд, перед нами дійсно низка образів простих звичайних людей, з якими ми щоденно зустрічаємося в житті. Але як просто і, в той же час, дещо незвичайно побудовані сюжети деяких новел і оповідань.

Перші два оповідання «Полёт на Луну» та «Обет верности» мають «цікавого оповідача», очима якого ми спостерігаємо за повсякденними реальними стосунками між людьми. Ліричний герой цих творів не хто інший, як Собака: у першому творі – це Джульбарс, якого господар ще цуценям за «трояк на бутилку» викупив у Петька, коли той ніс його топити; а у другому – «здоровезне лахмате чудище», «собака Баскервілів» (як подумав про нього при першій зустрічі подорожній), безіменний сенбернар. Їхніми вустами автор не просто розповідає про ті чи інші події, а й піднімає одвічні проблеми: про добро і зло, про моральний вибір кожної людини, про суть людського життя, про те, яке воно – щастя…

На мою думку, не залишиться читач байдужим і після того, як познайомиться з «жінкою у темному одязі» (новела «Помнить долго…») та з Олею (із «Поры свадеб»), які розповідають про долю полеглих воїнів у Афганістані та Чечні… Ці твори прони-

зує ідея засудження війни і жорстокості, ідея уславлення гуманізму, чуйності, доброти…

Я вважаю, що в пам'яті тих, хто познайомиться з іншими творами цієї книги, надовго залишаться і такі герої, як зварник Толян («Обычные люди»), який проявляє мужність і геройство під час «здачі об'єкту у потрібний термін»; і «невисокого зросту проникливий ветхий дідок Тараска у допотопному солом'яному брилі» («Дедок»), що складав вірші «з ходу, з льоту» та розповідав малечі небилиці, а ще був винахідником «вічного двигуна»; і Кукушкін – «хлопець з великою душею» («Соседи»), який так звик до рідного двору і сусідів, що не хотів добровільно поліпшувати свій матеріальний достаток; і відмінниця красуня Катюша («Эхо первой любви»), яка все життя поклала на те, щоб знайти свого єдиного коханого; та багато інших.

Хочеться вірити в те, що книга Л.Марченка «Обычные люди» викличе певні думки і почуття не лише у педагогів, школярів, а і у людей різного віку, різного світобачення та уподобань, активно вплине на їхню свідомість, накладе свій відбиток на систему моральних цінностей суспільства, щоб ми з вами ще глибше пройнялися любов'ю до рідного народу, до Вітчизни.

Хай вона, ця книга, як підручник життя, не лише дасть нам певні історичні знання, а й допоможе декому сформувати власний світогляд, хай впливає на морально-естетичне самовдосконалення. І через нього змінить навколишній світ на краще…

Людмила ПОСТРИГАН,
член херсонських літературних об'єднань
Лютий 2013 р.

ТВОРИТИ ЗАВЖДИ...

(Бібліографія видань і окремих публікацій)

Доки рукопис літературознавчої праці «Своє і по-своєму» наближався до завершення, у Леоніда Марченка з'явилася у світ книга «Обычные люди» (видавництво «Лебідь», Донецьк, 2013 р.). До неї увійшли оповідання, новели, маленька повість, романтичні історії. Вихід цієї книги ще раз підтверджує: письменник завжди у творчому русі, його задуми втілюються в нових виданнях.

Цей, бібліографічний, розділ дає змогу конкретніше показати творче зростання письменника: які окремі твори і в які роки виходили з-під його пера, в яких виданнях вони друкувалися. Довелось обмежитися лише документальними і художніми творами. Бібліографія журналістських публікацій за обсягом зайняла б не один десяток сторінок цього видання. Але можна окреслити загальні цифри. Так, рецензій, відгуків, передмов до книжок (вони потім увійшли в книгу «Наедине со всеми. Наодинці з усіма») у періодичній пресі було більше сотні. Нариси, статті, інтерв'ю, репортажі, замітки розпорошені в різних періодичних виданнях. Наприклад у центральній пресі – більше 60, в обласній – більше 400, в газеті «Судостроитель» – більше 700 публікацій. І це доводить, що Л.Марченко відкликається на повсякденні події нашого життя-буття, пише «на злобу денну». І вже через якийсь час ці сюжети з'являються в його книгах.

ВИДАННЯ ЛЕОНІДА МАРЧЕНКА

1991 р. **«Пришелец из подземелья»** – сатира та гумор.

1991 р. **«Под парусами творчества»** – буклет про діяльність клуба «Елінг».

1992 р. **«Поиск продолжается»** – документальна повість про пошук без вісті загиблих воїнів.

1993 р. **«В Маячке, у бабушки»** – забавні історії для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

1993 р. **«Кланы и династии»** – сатира і гумор.

1994 р. **«Північна яблуня з півдня»** – повість і оповідання.

1994 р. **«Гостинець Джеку»** – оповідання для дітей молодшого віку.

1995 р. **«Что день грядущий нам готовит?»** – астрологічний випуск, під псевдонімом Л.Воскресенський.

1995 р. **«Плугатарі етапом йдуть…»** – документально-публіцистичне дослідження.
1995 р. **«День за днём»** – астрологічний випуск, під псевдонімом Л.Воскресенський.
1996 р. **«Маринчин дивосвіт»** – повість в оповідках для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.
1997 р. **«У жизни на крючке»** – сатира та гумор.
1998 р. **«Жеребёнок Кося»** – оповідання для дітей середнього віку.
2000 р. **«Выбираю любовь…»** – поезія.
2001 р. **«Под водой и на суше»** – документально-методичне видання про пошукову роботу.
2001 р. **«Весёлая кухня»** – оповідання-рецепти для дітей.
2001 р. **«Удачное лето»** – повість для дітей середнього віку.
2001 р. **«Жизнь высшей пробы»** – документальне видання, присвячене В.Ф.Заботіну – в співавторстві.
2001 р. **«Херсонский судостроительный завод. Очерки истории 1991–2001г.»** – у співавторстві.
2002 р. **«Зустрічі з Макаром Степовиком»** – сатира та гумор.
2003 р. **«Маркиза на даче»** – повість про кішку для дітей.
2005 р. **«Крайт и Кэгги»** – повість-казка.
2005 р. **«Под парусами вдохновения»** – хроніка літературного клубу «Елінг».
2006 р. **«Тепер я все можу!»** – сатира і гумор, під псевдонімом Марко Тузлук.
2007 р. **«Клятве остались верны»** – документально-художній роман.
2007 р. **«С Музой на брудершафт»** – сатира і гумор.
2008 р. **«Чай с бегемотом»** – оповідання-рецепти для дітей.
2009 р. **«Друзья-всезнайки»** – оповідання для дітей середнього віку.
2010 р. **«Приключения Крайта и Кэгги»** – повість і казки.
2010 р. **«Клятве остались верны»** (друге доповнене видання) – роман.
2011 р. **«…И на душе светло»** – поезія.
2011 р. **«Радуга-дуга»** – пісенник для дітей, у співавторстві з В.Стеренком.

2011 р. **«Маринчин дивосвіт»** (друге доповнене видання) – повість у оповідках для дітей.

2012 р. **«Наедине со всеми. Наодинці з усіма»** – літературознавче видання.

2012 р. **«Из племени орлиного»** – брошура про юних патріотів з Карантинного острова.

2012 р. **«Корабли рождаются в Херсоне»** – документальне видання.

2013 р. **«Обычные люди»** – проза разных лет.

ХУДОЖНІ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ (в збірках, журналах, альманахах)

1. СЫН НАШЁЛСЯ: (Очерк):// Въетнам.- Москва - 1989.- №3.
2. ПІВНІЧНА ЯБЛУНЯ З ПІВДНЯ (Повість)://Ленінський прапор.-1989.- №2-5.
3. ПЛУГАТАРІ ЕТАПОМ ЙДУТЬ (Уривок з повісті)://"Забуттю не підлягає".-1994.
4. ПОЛЁТ НА ЛУНУ (Рассказ)://Степ.- 1999.- №8.
5. НА БЕРИСЛАВСКОЙ ПЕРЕПРАВЕ (Рассказ)://Степ.-2000.- №9.
6. В ТЫЛУ ВРАГА (Рассказ)://Степ.- 2000.- №9.
7. ПОГИБАЛИ, НО НЕ СДАВАЛИСЬ...(Рассказ)://Елінг.- 2003.
8. ПОРА СВАДЕБ (Рассказ)://Русское просвещение.- 2004.
9. БОРЩ МИСТЕРА ПЕТРОФФА (Быль)://Елінг.- 2004.//Паруса творчества. – Харьков.- 2012.
10. КАК ВОЗНИКЛА СЛАВЯНСКАЯ ПИСЬМЕННОСТЬ (Рассказ): //Южнорусский вестник.- Николаев - грудень 2002.//Отражение - Донецк - 2006.- №4.
11. РОЖДЕНИЕ ГРАДА СТОЛЬНОГО (Рассказ)://Отражение - 2006. - №4.
12. ЖИЛИ-БЫЛИ ДВА ТОВАРИЩА (Рассказ)://Отражение - 2006.- №4.
13. БОЙЦЫ "ТИХОГО" ФРОНТА (Быль)://Степ.- 2006.
14. КРАЙТ И КЭГГИ (Сказка-повесть)://Настенька. - 2006.- №32-35.
15. ПОМНИТЬ ДОЛГО (Новелла)://Современная литература. – Донецк - 2007.- № 2.
16. ОБЕТ ВЕРНОСТИ (Рассказ)://Современная литература. – 2007. - № 3. //Отражение – 2012. - № 7.
17. ЖИТТЯ ТРИВАЄ (оповідання)://збірка «Відлуння сердець» – 2011.
18. ЙОГО ЖИТТЯ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ В КНИГАХ (спомини)://книга «Педагог. Письменник. Журналіст» – 2012.
19. МОРЕ И ФЕЯ (рассказ)://антологія «Елінг» над Дніпром» – 2012.
20. ПРО АВТОГРАФИ (нарис)://книга «Автографи М.Братана» – 2012.
21. О ДРУЗЬЯХ-ТОВАРИЩАХ (интервью)://альманах «Степ» – 2012.

22. 13 ГЛАВА (из романа «Клятве остались верны»)://альманах «Дніпровські зорі» – 2012.
23.ОБЫЧНЫЕ ЛЮДИ (Рассказ)://Отражение – 2013.- № 2.

ОПОВІДАННЯ
(в газетах)

1. ПОШЛИ, СЫНОК...://Судостроитель.- 2.06.1978.
2. ПУСТЬ ВСЕГДА БУДЕТ ПАПА!://Судостроитель.- 25.04.1979.
3. ПЕНСИОННЫЙ ВОЗРАСТ://Судостроитель.- 25.01.1980.
4. ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ://Судостроитель. - 23.05.1980.
5. СОБРАНИЕ://Судостроитель.- 11.02.1981.
6. ЧИЖИК-ПЫЖИК, ГДЕ ТЫ БЫЛ?://Судостроитель.- 1.07., 3.07., 5.07.1981.
7. ЧИЖИК-ПИЖИК://Ленінський прапор.- 21.10.1982.
8. ВИПАДОК В АВТОБУСІ://Ленінський прапор.- 26.07.1984. //Літературна Україна.- 26.02.1987.
9. МЕДСЕСТРА ЖЕНЯ://Наддніпрянська правда.-12.10.1984.
10. ФОТОГРАФІЯ://Наддніпрянська правда.- 21.07.1985.
11. КВІТКА://Ленінський прапор.- 1.07.1986.
12. КОЛИ Я БУДУ КАСКАДЕРОМ://Ленінський прапор.- 30.08.1986.
13. БОРЩ МИСТЕРА ПЕТРОФФА://Судостроитель.- 26.08.1987. //Моряк Украины.- 1998.- №34. – Одесса.
14. МАЛЕНЬКА ПРИТЧА://Наддніпр. правда.- 3.08.1988.
15. ЛОША://Ленінський прапор.- 16.09.1989.
16. ПОМНИТЬ ДОЛГО://Текстильщик.- 15.06.1990.
17. ПАМ'ЯТАТИ ДОВГО://Наддніпрянська правда.- 29.07.1990.
18. В ТОТ МАРТОВСКИЙ ДЕНЬ:// Судостроитель.- 26.09.1990. //Знамя коммунизма.- 4.10.1990. (г.Нелидово Тверской обл.)
19. БРАТ://Судостроитель.-№32-33.-1991.
20. ОБЕТ ВЕРНОСТИ://Ваше время.- 1991.
21. ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ://Наддніпр. правда.- 28.08.1992.
22. ЛЕСНОЙ ПАРТКОМ://Вірність.- 1997.- №7-8.
23. НА БЕРИСЛАВСКОЙ ПЕРЕПРАВЕ://Судостроитель.- 1998.- №4.
24. ФЛАГИ НАД ОСТРОВОМ://Судостроитель.- 2005.- №6.

САТИРА ТА ГУМОР
(в збірках, журналах, альманахах)

1. МЕТАМОРФОЗА://Рабоче-крестьянский корреспондент.- 1984.- №3.- Москва.
2. ВСЕ НАОБОРОТ://Рабоче-крестьянский корреспондент.- 1986.- №6.
3. НЕСУНИ://Рабоче-крестьянский корреспондент.- 1986.- №7.
4. ИНТЕРВЬЮ://Рабоче-крестьянский корреспондент.-1989.-№9.

5. ПЛОДЫ ВОСПИТАНИЯ://Счастливого плавания (збірка).-1990.
6. ПРЕМИЯ://Счастливого плавания (збірка).- 1990.
7. ПЕРЕД СОБРАНИЕМ://Придніпровські усмішки (збірка).- Сімферополь, Таврія.- 1989.
8. СЛУЧАЙ НА ОБЪЕКТЕ://Придніпровські усмішки (збірка).- 1989.
9. СПАСИБО!://Придніпровські усмішки (збірка).- 1989.
10. СКРЫТЫЙ ИЗЪЯН://Придніпровські усмішки (збірка). - 1989.
11. ПОЧЕМУ?://Придніпровські усмішки (збірка). - 1989.
12. БЫЛА ВЕСНА://Такая вот любовь (збірка).-Судостроитель.- 1994.
13. ЛИСТ ІЗ ЦРУ://Перець.- 1994.- №8.
14. ПАРОЛЬ://Перець.- 1994.- №8.
15. ВУНДЕРКИНДЕР://Мы - с корабельного края (збірка).- Судостроитель.- 1996.
16. І ТАК, І НІ://Перець.- 1997.- №7.
17. НАЧИНАЮЩЕМУ ПИСАТЕЛЮ://Остров.- 2000.
18. НЕСОСТОЯВШАЯСЯ ПОЕЗДКА://Остров.- 2000.
19. КЛАССНАЯ ВЕЩЬ://Русское просвещение.- 2002.- №1.
20. МЕЧТА ВСЕЙ ЖИЗНИ://Русское просвещение.- 2002.- №1.
21. СТРАННЫЙ ТИП.://Русское просвещение.- 2002.- №1.
22. ПУТЬ К СОВЕРШЕНСТВУ://Елінг.- 2002.
23. ЛЮБЛЮ И ОБОЖАЮ!://Елінг.- 2002.
24. ЛЮБОВЬ ПОД СОЗВЕЗДИЯМИ://Елінг.- 2002.
25. ПУСТЫРЬ://Русское просвещение.-2003.- №4.
26. ВКУС СЛАВЫ://Русское просвещение.-2003.- №4.
27. МУЗЕЙ ЛЮКІВ://Елінг.- 2003.
28. БОРЖНИКИ://Елінг.- 2003.
29. ЗІПСОВАНЕ СВЯТО://Елінг.- 2003.
30. ТЕПЕР Я ВСЕ МОЖУ!://Что делать?- 2003.- №10.- Киев.
31. ТЕРРОРИСТ://Степ.- 2004.- №13.
32. МАЛЕНЬКИЙ МІНУС://Весела січ.- 2006. –Запорожье.
33. БОРЖНИКИ://Весела січ.- 2006.
34. НЕВДАЛЕ ЗНАЙОМСТВО://Дніпровські зорі. – 2012.
35. ПРИХОВАНА ВАДА://Дніпровські зорі. – 2012.

САТИРА И ЮМОР
(в газетах)

1. МОНОЛОГ МИСЛЯЧОЇ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ://Ленінський прапор.- 27.02.1982.
2. ВІД МУЗИКИ ПІДТЮПЦЕМ://Ленінський прапор.- 4.04.1982.
3. НЕВДАЛЕ ЗНАЙОМСТВО://Ленінський прапор.- 7.04.1982, 31.03.1983.
4. ЦІННИЙ ПОДАРУНОК://Ленінський прапор.-10.07.1982.
5. ПРИХОВАНА ВАДА://Ленінський прапор.-13.01.1983.

6. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ АВІАПАСАЖИРІВ://Ленінський прапор.- 19.02.1983.
7. ВИПАДОК НА ОБ"ЄКТІ://Наддніпрянська правда.- 9.10.1984.
8. ОГОЛОШЕННЯ://Наддніпрянська правда.- 23.03.1985.
9. НАВПАКИ://Наддніпрянська правда.- 4.06.1985.
10. ПОВЕРНЕННЯ://Наддніпрянська правда.- 6.07.1985.
11. У КОМАРОВО...ЗА СМИСЛОМ://Ленінський прапор.- 3.06.1986.
12. НЕСУНЫ://Вымпел.- Хабаровск.- 7.01.1987.
13. СПРОБА://Комсомольський гарт.-Чернігів.-7.03.1987.
14. ЧОМУ?://Ленінський прапор.- 31.03.1987.
15. НЕУДАЧНАЯ ПОПЫТКА://Правда Украины.-16.05.1987.
16. ВО ИМЯ ПЛАНА://Правда Украины.-19.07.1987.
17. ОТЛИЧНО, ДА НЕ ОЧЕНЬ://Правда Украины.-1.11.1987.
18. ЧОЛОВІЧА ПРОБЛЕМА://Лен.прапор.- 30.01.1988.
19. ОБ'ЄКТИВНО://Робітнича газета.-13.03.1988.
20. ЯК Я ОДРУЖИВСЯ://Робітнича газета.-15.05.1988.
21. СПАСИБІ !://Ленінський прапор.- 11.06.1988.
22. ВІДРО СМІТТЯ://Робітнича газета.-19.06.1988.
23. НІЧНИЙ ДЗВІНОК://Ленінський прапор.-1.01.1989.
24. ВДАЛА ОПЕРАЦІЯ://Наддніпрянська правда.- 1.01.1989.
25. ВЖИТО ЗАХОДІВ://Ленінський прапор.-1.04.1989.
26. СПОВІДЬ НЕВДАХИ://Робітнича газета.- 23.07.1989.
27. У ЗГОДІ І СПОКОЮ://Ленінський прапор.- 20.01.1990.
28. ЦВЕТЫ ДЛЯ ЛЮБИМОЙ://Спутник.- Лютий 1990.
29. КВІТИ ДЛЯ КОХАНОЇ://Трибуна.- 8.03.1990.
30. 36 МІСЯЦІВ ЗАМІСТЬ 12://Ленінський прапор.- 31.03.1990.
31. ПРЕМИЯ://Ленінська кузня.-1.10.1990. –Киев.
32. ПОДАРКИ ДЛЯ ЖЕНЩИН://Трибуна.- 1991.- №11.
33. АРИФМЕТИКА. ДОХОДИЛАСЯ. КУЛЬТУРНІ ЛЮДИ (усмішки): //Наддніпрянська правда.- 26.03.1991.
34. ПЕРЕД СНОМ, НА БАЛКОНЕ://Трибуна.- 1991.- №32.
35. НОВАЯ ТАКТИКА://Текстильщик.- 2.08.1991.
36. НА ПЕРЕДНЕМ КРАЕ://Текстильщик. - 2.08.1991.
37. АБИТУРИЕНТ://Херсонський машинобудівник.-11.10.1991.
38. СКРЫТЫЙ ИЗЪЯН://Херсонськ. машинобудівник.-11.10.1991.
39. ЗДЕСЬ КУЮТ МЕТАЛЛ!://Херс. машинобудівник.- 11.10.1991.
40. ПРИШЕЛ ИНСПЕКТОР://Трибуна.-1991.- №43.
41. НАЙТРИВАЛІША ПРОМОВА://Новий день.-19.10.1991.
42. ПРИДЕТСЯ ЗАВЯЗЫВАТЬ://Трибуна.-1991.- №48.
43. ДРАГОЦЕННАЯ УХА://Дачник.- 28.11.1991.
44. ШИЛО НА МЫЛО://Ориентир.-1992.-№6.
45. ДИАЛОГИ С УЛЫБКОЙ://Ориентир.-1992.-№8,9,11,14,16,18,20.
46. У РОЖЕВОМУ СВІТІ://Новий день-1992.- №26.
47. МЕЖДУ НАМИ, ДАЧНИКАМИ, ГОВОРЯ...:// Дачник.-Жовтень.-1992.

48. ЛИСТ ІЗ ЦРУ://Новий день.- 30.01.1993.
49. ЯК Я СТАВ АСТРОЛОГОМ://Новий день.- 27.02.1993.
50. 12 ДІВЧАТ І ОДИН ЧОЛОВІК://Новий день.- 3.04.1993.
51. МУЖСКАЯ ПРОБЛЕМА://Красный сормович. -19.01.1993. - Нижний Новгород.
52. ПАРОЛЬ://Новий день.- 19.06.1993.
53. ЯК ДІД МОРОЗ ЛЕДВЕ ДЕПУТАТОМ НЕ СТАВ://Новий день.- 1.01.1994.
54. КАРТОШКА, *MARS* І *RASPUTIN*://Ориентир.-1994.- №5.
55. МОЙ ДРУГ - ПРЕЗИДЕНТ://Деловая Херсонщина.-1994.- №7.
56. ДИАЛОГИ://Вымпел. -15.09.1994. - Хабаровск.
57. ДИАЛОГИ://Технический прогресс.- 1994.- №3. -С.-Петербург.
58. ЖУК://Независимость.- 7.10.1994. – Киев.
59. СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ПЛАНЕРКА://Рабочая газета.- 6.07.1995.
60. ТЕПЕР Я ВСЕ МОЖУ!://Вірність.-1995.-№12.,1997.-№4. //Комуніст.- 1997.- №1.//Веселі вісті.- 2003.- №20.
61. КАК ЕРМОЛАЙ ЕЛКИ СПАСАЛ://Херсонская неделя.-29.12.1995.
62. ПРО ПАРТИИ://Новий день.-30.03.1996.//Голос України.-28.06.1997.
63. ЛИСТ ІЗ ЦРУ://Новий день.-30.03.1996.
64. ПЕРЕДВИБОРНИЙ МАРАФОН://Ефір.- 1996.- №36.
65. ИНТЕРВЬЮ://В свободный час.- 1996.- №2.
66. МИ - СУПЕРНАЦІЯ://Ефір.-1997.- №1.
67. СИЛА РЕКЛАМЫ://Домашние любимцы.- 1997.- №1.
68. ЩАСЛИВІ ЛЮДИ://Комуніст.- 1997.- №5.
69. ЛЮБЛЮ И ОБОЖАЮ://Домашние любимцы.- 1997.-№3.//Джерела.- 1997. - №13.//Клякса.- 2002. - №6. //Современная литература. – 2008. – №3.
70. ЗНАЕТЕ ЛИ ВЫ СВОЕ МЕСТО В ЖИЗНИ?://Джерела.-1997.-№3.
71. РЭКЕТИРЫ://Джерела.- 1997.- №5.
72. ДЖЕНТЛЬМЕН №1://Херсонская неделя.- 1997.- №13.
73. КОНЕЧНЫЙ РЕЗУЛЬТАТ://Херсонская неделя.- 1997.- №18.
74. КАК ВОЗНИКЛА СЛАВЯНСКАЯ ПИСЬМЕННОСТЬ://Джерела. -1997.- №21.
75. ЗУСТРІЧІ З МАКАРОМ СТЕПОВИКОМ://Вірність.- 1997.- №6. //Наддніпрянська правда.- 2000.- №26.//Справедливость.- 2000.- №11.//Робітнича газета.- 2002.- №178.
76. ПРИЯТНОГО АППЕТИТА://Джерела.-1997.- №27. //Херсонський вісник.- 2000.- №13.
77. ПОСЛЕДНЯЯ ПОЕЗДКА://Джерела.- 1997.- №27.
78. КАК ВОЗНИК АЛФАВИТ://Правда Украины.- 23.05.1997.
79. ЛЮБИМИЦА://Домашние любимцы.- 1997.- №11.
80. МАЛЕНЬКИЙ МІНУС://Комуніст.-1998.- №27.//Вірність.-1998.- №8.//Наддніпрянська правда.- 2000.- №26.
81. МРІЯ://Комуніст.-1998.- №40.//Вірність.-1998.-№8.
82. "ЭХ, ДЕНЬКИ-ДЕНЁЧКИ !..":://Вірність.-1998.- №3.

83. БЫЛА ВЕСНА://Джерела.-1998.- №10.//Наш час.- 2000.- №11.
84. СМЕЛЬЧАК://Херсонський вісник.-1998.- № 13.
85. ЖЕРТВЫ РЕКЛАМЫ://Херсонская неделя.-1998.- №28.
86. ДЕЛА ИДУТ В ГОРУ!://Херсонская неделя.-1998.- №40.//Вечерний Херсон.- 2011.- № 41.
87. ЮМОР ЭТОЙ ПОЛОСЫ (5 диалогов)://Кафедра.-1998.- №2.
88. ЛЮБОВЬ ПОД СОЗВЕЗДИЯМИ://Херс.неделя.-1998.- №52. //Міні-газета.- 2002.- №6.
89. НА ПОКЛОН К МВФ://Товариш -1999.- №8.
90. АНЕКДОТ://Товарищ.-1999.- №14.
91. НЕ ОБЛОМИЛОСЬ://Херсонская неделя.-1999.- №45.
92. У ДИВНИЙ ЧАС МИ ЖИВЕМО://Наддніпрянська правда.- 2000.- №10.//Комуніст.- 2000.- №7.
93. ПРОПОЗИЦІЯ://Наддніпрянська правда.- 2000.-№10. //Комуніст.- 2000.- №12.
94. ЧУДО://Херсонская неделя.- 2000.- №7. //Вечерний Херсон.- 2011.- № 12.
95. ДА ЗДРАВСТВУЕТ ЮМОРИЗМ!://Кафедра.- 2000.- №3.
96. ЦЕННЫЙ ЭКСПОНАТ://Перемена.- 2000.- №12.
97. СУХАРИ ИЗ СОМАЛИ://Таврійський регіон.- 2000.- №14.
98. ТОЛЬКО ВЕТЕР ГУДЕЛ В ПРОВОДАХ://Херсонський вісник.- 2000.- №22.
99. НОВЫЙ ПОДХОД://Справедливость.- 2000.- №11.
100. ЕСЛИ БЫ СТУДЕНТОМ БЫЛ Я...://Кафедра.- 2001.- №1.
101. КАК ЖИЗНЬ?://Кафедра.- 2002.- №4.
102. БОРЖНИКИ://Веселі вісті.- 2002.- №42.
103. МУЗЕЙ ЛЮКІВ://Веселі вісті.- 2002.- №45.
104. ПРО ГАРЯЧУ ВОДУ://Веселі вісті.- 2003.-.№1-2.
105. "РАСПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦЫ, КОНЕЙ"://Русский мир.-2003.-№1.
106. СПРАВИ ЙДУТЬ УГОРУ!://Веселі вісті.- 2003.- №35.
107. НУ, ЗА ПРОГРЕС!://Веселі вісті.- 2003.- №45.//Вечерний Херсон.- 2011.-№ 31.
108. ТЕРРОРИСТ://Коммунист. - 2004.- №38.
109. ПРЕДВЫБОРНЫЙ МАРАФОН://Коммунист. – 2007. - № 65.
110. МЫ – СУПЕРНАЦИЯ!://Киевский вестник. – 2007. – № 118.
111. ПЕРВЫЙ АНЕКДОТ://Современная литература. – 2008. – №1.
112. БЫЛА ВЕСНА…://Современная литература. – 2008. – № 3.
114. ПУТЬ К СОВЕРШЕНСТВУ://Современная литература. – 2008. – № 3.
115. ХИТРИЙ ПЛАН://Ваше здороров'я (Медична газета України). – 2008. – № 52.
116. И ДА, И НЕТ://Вечерний Херсон.- 2011.- № 15.
117. ГОЛОВА САДОВАЯ://Вечерний Херсон.- 2011.- № 18.

САТИРА ТА ГУМОР
(в газеті "Судостроитель")

1. ОХ,УЖ ЭТИ ПРАЗДНИКИ!://29.04.1981.
2. МОНОЛОГ ДУМАЮЩЕГО МОЛОДОГО ЧЕЛОВЕКА://30.10.1981.
3. ВЫДВИГАЙТЕ ПРОБЛЕМЫ!://30.12.1981.

4. В ЗЕНИТЕ СЛАВЫ://5.03.1982.
5. ОТ МУЗЫКИ ТРУСЦОЙ://30.04.1982.
6. ПОДАРОК ИЗ КОСМОСА://9.07.1982.
7. НА АЭРОВОКЗАЛЕ://19.01.1983.
8. ВОЗВРАЩЕНИЕ://1.04.1983.
9. ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА://8.02.1984
10. СЮРПРИЗ://7.03.1984.
11. СЛУЧАЙ НА ОБЪЕКТЕ://19.10.1984.
12. ВСЕ БЫЛО ПОДСТРОЕНО://28.12.1984.
13. А НУ-КА, ДЕВУШКИ И ПАРНИ!..://25.02.1985.
14. ЭТО - СУДЬБА://1.04.1985.
15. С УТРА ДО ВЕЧЕРА://1.04.1985.
16. ДАЕШЬ КУЛЬТУРУ!://22.04.1985.
17. ВСЕ НАОБОРОТ://12.08.1985.
18. НЕУДАЧНАЯ ПОПЫТКА://30.12.1985.
19. НЕСУНЫ://31.03.1986.
20. ВО ИМЯ ПЛАНА://16.07.1986.
21. ВАГОН-ПУТЕШЕСТВЕННИК://12.11.1986.
22. ТРУДНАЯ ЖИЗНЬ://26.11.1986.
23. ПОСЛЕ РАБОТЫ://17.12.1986.
24. ПРЕМИЯ://14.01.1987.
25. ПЕРЕСТРОИЛСЯ://14.01.1987.
26. ДЛИННАЯ РЕЧЬ://17.06.1987.
27. ДЕЛО О МУСОРЕ://25.09.1987.
28. В ПЛЕНУ У ЗИМЫ://28.10.1987.
29. УДАЧНАЯ ОПЕРАЦИЯ://23.12.1987.
30. КУЛЬТУРНАЯ ПРОГРАММА://18.05.1988.
31. НОВОЕ ОБЩЕСТВО://3.08.1988.
32. ИНТЕРВЬЮ://9.11.1988.
33. ПОДЕЛОМ!://15.11.1988.
34. ЖЕРТВА ПРОГРЕССА://15.11.1988.
35. ЧЕРНАЯ ЖИЗНЬ://28.02.1990.
36. ТРИ ДНЯ И ТРИ ГОДА://6.03.1990.
37. ВСЕ ОКУПИТСЯ://13.06.1990.
38. ПРИГЛАШЕНИЕ://29.06.1990.
39. ПРОЗРЕНИЕ://18.07.1990.
40. МЕМУАРЫ НАЧАЛЬНИКА://11.09.1990.
41. ДРАГОЦЕННАЯ УХА://19.10.1990.
42. ДЕД МОРОЗ В ЮЖНОМ ГОРОДЕ://1991.- №1.
43. ПЕРЕД СНОМ,НА БАЛКОНЕ://1991.- №2.
44. НОВАЯ ТАКСА://1991.- №20.
45. ПРИДЕТСЯ ЗАВЯЗЫВАТЬ://1991.- №32-33.
46. МОЛЬ://1991.- №43.
47. В РОЗОВОМ СВЕТЕ://4.02.1992.

48. МЕНЯЮ...(7 объявлений)://1992.- №32.
49. НА ЖИТЕЙСКИХ ПЕРЕКРЕСТКАХ (диалоги)://1992.- №35.
50. ПАРОЛЬ://1993.- №1.
51. ЛИСТ ІЗ ЦРУ://1993.- №39.
52. КАК Я СТАЛ АСТРОЛОГОМ://1993.- №10.
53. 12 ДЕВУШЕК И 1 МУЖЧИНА://1993.- №13.
54. КАК ДЕД МОРОЗ ЧУТЬ ДЕПУТАТОМ НЕ СТАЛ://1993.- №48.
55. СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ПЛАНЕРКА://1994.- №17.
56. МОЙ ДРУГ - ПРЕЗИДЕНТ://1994.- №31.
57. ТЕЛЕФОН://1994.- №34.
58. КАК ЕРМОЛАЙ ЕЛКИ СПАСАЛ://1995.- №2.
59. КАК ХРАНИТЬ МИР В СЕМЬЕ://1996.- №16.
60. ЩАСЛИВІ ЛЮДИ://1997.- №1.
61. ЛЮБОВЬ ПОД СОЗВЕЗДИЯМИ://2000.- №10.
62. ПОЛЕЗНАЯ ГОЛОВА://2001.- №1.
63. КОНТРОЛЕР ПО ЛИЧНОМУ ЖЕЛАНИЮ://2003.- №8-9.

ТВОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ
(в збірках, журналах)

1. НЕТОЧНА ПІСНЯ://Селайад (інгуською мовою).-1987.- №3.
2. ВЗАЄМОДОПОМОГА://Селайад (інгуською мовою).-1987.- №3.
3. ЧАСТУВАННЯ://Селайад (інгуською мовою). - 1987.- №3.
4. МАРИНКА-ХАЗЯЄЧКА://Селайад (інгуською мовою).- 1987-№3.
5. РАССКАЗЫ О МАРИНКЕ (13 оповідань)://Придніпровські усмішки.- Симферополь.Таврія.-1989.
6. ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ://Селайад (інгуською мовою).-1990.- №2.
7. В АФРИЦІ КРАЩЕ://Селайад (інгуською мовою).-1990.- №2.
8. ЗАГАДКА://Селайад (інгуською мовою).-1990.- №2.
9. СІЛЬСЬКИЙ ДИВОСВІТ (9 образків)://Степ.-1991.- №1.
10. МАРИЙКИНО МОРЕ://Кважды ква.-1994.- №6.- Минск.
11. ХОЗЯЙКА://Кважды ква.-1994.- №6.
12. ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ://Кважды ква.-1994.- №6.
13. ПРЕВРАЩЕНИЕ://Кважды ква.-1994.- №9.
14. О КУРОЧКЕ, И НЕ ТОЛЬКО://Кважды ква.-1994.- №10.
15. МАРИНЧИНЕ МОРЕ://Кур'єр Кривбасу.-1995.- №34.
16. ВАЖКО БУТИ ГОСПОДАРКОЮ://Кур'єр Кривбасу.-1995.-№34.
17. ПРАВИЛЬНОЕ СЛОВО://Кважды ква.-1995.- №5-6.
18. ЗЛОЙ ЛУК://Кважды ква.-1995.- №5-6.
19. СКАЗКА-ПРОГНОЗ://День за днём.-1995.- №53.
20. НОВОЕ ПЛАТЬЕ://Кважды ква.-1995.- №7-8.
21. КВІТОЧКА://Малятко.-1998.- №6.
22. ХАЗЯЄЧКА://Ірина.-1999.- №1.
23. ЧАСТУВАННЯ://Ірина.-1999.- №1.

24. ДИВОСВІТ У ПРАПОРІ://Степ.- 2003.- №12.
25. СНІЖОК://Малючок Степовичок.- 2005.- Антологія.
26. ЦИБУЛЯ://Малючок Степовичок.- 2005.- Антологія.
27. КІТ-КВОЧКА://Малючок Степовичок.- 2005.- Антологія.
28. МАРИНЧИНЕ МОРЕ//Малючок Степовичок.- 2005.- Антологія.
29. МЕНТ://Елінг.- 2006.
30. ДРУЗЬЯ-ВСЕЗНАЙКИ://Елінг.- 2006.
31. ЛОША://Гойдалка над степом.- 2010.- Антология.
32. ПТАШИНЕ МОЛОКО://Дніпровські зорі. – 2012. – Антологія.
33. КІТ-КВОЧКА://Дніпровські зорі. – 2012. – Антологія.

ДИТЯЧІ ТВОРИ
Оповідання, казки, вірші
(в газетах)

1. ПОДАРОК://Судостроитель.-1.04.1983.
2. ПОДАРУНОК://Наддніпрянська правда.- 27.04.1985.
3. СПЛЯЧА КРАСУНЯ://Наддніпрянська правда.-18.05.1985.
4. КІТ-НЕСУЧКА://Придніпровська зірка.- 4.10.1986.//Малючок-Степовичок.- 1995.- №1.
5. ЧАСТУВАННЯ://Придніпровська зірка.- 4.10.1986.//Ленінський прапор.- 19.12.1987.
6. КОШАРА://Придніпровська зірка.-1.01.1987.//Ленінський прапор.- 19.12.1987.
7. РІДКИЙ ГІСТЬ://Придніпровська зірка.-1.01.1987.
8. ЛИСТ://Придніпровська зірка-1.01.1987.
9. АВТОМАТНИЙ СІК://Ленінський прапор.-19.12.1987. //Придніпровська зірка.- 1.01.1988.// Наддніпрянська правда. -20.03.1990. //Літературна Україна. - 1997.- №19.
10. ВАЖКО БУТИ ГОСПОДАРКОЮ://Придніпровська зірка.-1.01.1988.
11. ГОСТИНЕЦЬ ДЖЕКУ://Придніпровська зірка.-1.01.1988.
12. В АФРИЦІ КРАЩЕ://Наддніпрянська правда.-6.06.1989. //Робітнича газета.-12.10.1989.
13. НА СВІЙ ЛАД://Робітнича газета.-1.03.1990.//Малючок-Степовичок.- 1995.- №1. //Настенька. – 2007. – №19.
14. ВЗАЄМОДОПОМОГА:// Наддніпрянська правда. – 20.03.1990. //Літературна Україна.-1997.- №19.
15. ПЕРЕД СНОМ://Наддніпрянська правда.-1991.
16. НАСІННЯ://Наддніпрянська правда.- 1991.
17. МОРСЬКА КРОПИВА://Новий день.-25.08.1993.
18. ЧОМУ КИТИ ВИХОДЯТЬ НА БЕРЕГ://Новий день.- 25.08.1993.
19. МАРИНЧИНЕ МОРЕ://Новий день.- 25.08.1993. //Настенька.- 2005.- №32.
20. ЧОМУ ДНО КАМ'ЯНЕ://Малючок-Степовичок.-1995.- №2.
21. ПАЦЮК - КОРОЛЬ://Новий день.- 30.12.1995.

22. МАТВІЙ ІВАНИЧ://Джерела.- 1996.- №41-42.//Домашние любимцы.- 1996.- №17.
23. "КИС-КИС, ЁЖИК"://Домашние любимцы.-1996.- №15. //Настенька.- 1998.- №5.
24. СНІЖОК://Жива вода.-1997.- №2.//Настенька.- 2005.- №51
25. БОЯГУЗКА://Літературна Україна.- 1997.- №19.
26. ХАЗЯЄЧКА://Літературна Україна. -1997. - №19.
27. МУХОМОР://Джерела.-1997.- №25.//Настенька.-1998.-№7.//2010.- №7.
28. УМНЫЙ ПУШОК://Настенька.-1998.- №10.//Таврійський регіон.-2000.- №6.//Настенька.-2003.- №31.
29. ПЕРЕВОДЧИК://Настенька.-1998.- №17.
30. ГРИБНАЯ ПЕСЕНКА://Настенька.-1998.- №21.//2010.- №5.
31. КАК ДАЮТ ИМЯ?://Настенька.-1998.- №23.//2010.- №8.
32. МЕНТ://Кафедра.-1999.- №1.//Перемена.-1999.- №25.
33. В ГОСТИ К СОЛНЦУ://Настенька.-1999.- №3.
34. СТРАШНАЯ ИСТОРИЯ://Настенька.-1999.-№7.
35. ВЕСЕЛАЯ КУХНЯ (рассказы-рецепты)://Настенька.-1999.-№16,18,19,20.
36. ЛИСТОК://Настенька.-1999.- №22.
37. ОДНАЖДЫ, ПЕРЕД НОВЫМ ГОДОМ://Настенька.-2000.- №1.
38. ЗАКОН ЛУКА://Настенька.-2000.-№3.
39. "МЫ САМИ...":://Таврійський регіон.-2000.- №6.//Настенька.-2000.- №24.
40. ПРОЩАНИЕ С ЛЕТОМ://Настенька.-2000.- №5.
41. ВАРЕНИКИ С ВАРЕНЬЕМ://Настенька.-2000.- №6.
42. МЫШИ ЗА 50 КОПЕЕК://Настенька.-2000.- №7.
43. ОТКРЫТИЕ МИРА://Настенька.-2000.- №7.
44. МАРКИЗА-ДОБЫТЧИЦА://Настенька.-2000.- №9.
45. ЗМЕЯ В ДОМЕ://Настенька.-2000.-№10.
46. НЕВЕЗУЧАЯ МУХА://Настенька.-2000.- №14.//2009. – № 9.
47. НОВОГОДНЯЯ УХА://Настенька.-2001.- №1-2.
48. ЖОРА - БУДУЩИЙ ПРОФЕССОР://Настенька.-2001.- №6.
49. УЛЫБЧИВЫЙ ХЛЕБ://Настенька.-2001.- №8.
50. ПОП-КОРМ://Настенька.-2001.- №8.
51. "ВОЕННЫЙ" УЖИН://Настенька.-2001.- №9.
52. ЯИЧНАЯ ЛАПША://Настенька.-2001.- №9.//
53. ПИСЬМА НА АСФАЛЬТЕ://Настенька.-2001.- №10.//2008. – №5.
54. РОДНИК И РУЧЕЙ://Настенька.-2001.- №13.
55. СОЛНЦЕ И ТУЧА://Настенька.-2001.- №17.
56. ЧАЙ С БЕГЕМОТОМ://Настенька.-2001.- №19.
57. БЕДА ВСЕМУ НАУЧИТ://Настенька.-2001.- №21.
58. ДРУЗЬЯ-ВСЕЗНАЙКИ://Перемена.-2001.- №19.//Клякса.-2002.- №7.//Настенька.- 2005.- №45.
59. НА ДАЧУ!://Настенька.-2001.- №23.
60. ТРУБОЧИСТ://Настенька.-2001.- №23.
61. ДАЧНЫЙ ПАРИКМАХЕР://Настенька.-2001.- №24.

62. ЗАЧЕМ ПУГАТЬ ДЕРЕВО?://Настенька.-2001.- №24.
63. ШУТКА ПРИРОДЫ://Настенька.-2001.- №25.
64. ЗВЕЗДНЫЕ ЯБЛОКИ://Настенька.-2001.- №25.
65. СЛАДКОЕЖКИ://Настенька.-2001.- №26.
66. ДУШНЫЙ ДЕНЬ://Настенька.-2001.- №26.
67. ПЕРВЫЙ КОНЦЕРТ://Настенька.-2001.- №27.
68. О БРАТЬЯХ МЕНЬШИХ://Настенька.-2001.- №28.
69. ПОДСОЛНУХИ-МОДНИКИ://Настенька.-2001.- №29
70. АБРИКОС-НЕСУШКА://Настенька.-2001.- №30.
71. УДАЧНОЕ ЛЕТО://Настенька.-2001.- №31.
72. САМОЕ ЛУЧШЕЕ СЛОВО://Настенька.-2001.- №34.//2008. – № 20.
73. ВСЕМУ ВИНОЙ ЗАЯЦ://Настенька.-2001.- №52.//2009. – № 12.
74. ЗАГАДКИ ИЗ ЖИЗНИ://Клякса.-2001.- №24.
75. ЖЕНАТАЯ КАША://Магазины Херсона.-2002.- №2.
76. КОРАБЛИКИ://Магазины Херсона.-2002.- №2.
77. ВОЕННЫЙ УЖИН://Магазины Херсона.-2002.- №2.
78. КАК ВСЕ НАЧИНАЛОСЬ://Настенька.-2002.- №2.//2008. – №1.//2010. – № 1.
79. ОДНОГО РОДУ-ПЛЕМЕНИ://Настенька.-2002.- №4.//2010.- №6.
80. ЗНАМЕНИТЫЙ ЗЕМЛЯК://Клякса.-2002.- №6.
81. ДИВОСВІТ У ПРАПОРІ://Настенька.-2002.- №21.
82. ЖЕЛТОРОТИК://Настенька.-2002.- №25.
83. ШКОЛА ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ://Настенька.-2002.- №32.//2010.- №9.
84. КАК ВАРЬКА В МАГАЗИНЕ СЛУЖИЛА://Клякса.-2002.- №20.
85. СЛОВНО КОНИ, "СНЕГУРКИ"...://Настенька.-2002.- №52.//2007. – №24.
86. ПОДАРОК ОТ МАРКИЗЫ://Настенька.-2003.- №6.
87. ВЕТЕР И БЕРЕЗА://Настенька.-2003.- №8.
88. ЕХАЛ ГРЕКА ЧЕРЕЗ РЕКУ://Настенька.-2003.- №24.//2010.- №11.
89. ГЛАВНАЯ ЛЕДИ В ДОМЕ://Настенька.-2003.- №31.
90. СЛУЧАЙ НА ПОЛЯНЕ://Настенька.-2003.- №43.
91. СТАРИК ДОМОВИК И ДЕД МОРОЗ://Настенька.-2004.- №1-2.//2009. – № 1.
92. ПЕРЕСМЕШНИКИ://Настенька.- 2004.- №3-4.//2009. – № 11.
93. ПЕСЕНКА ДЛЯ ВОРОБЬЯ: //Настенька.- 2004 - №9-10.//2008. – № 5.// 2009. – № 2.
94. ЖИЗНЬ ПРОДОЛЖАЕТСЯ://Настенька.- 2004.- №13.
95. РУЧЕЙ://Настенька.- 2004.- №14-15.//Дитячі пісні.- 2005.//Настенька. – 2008. – № 16.
96. ЦЫПЛЯТА://Настенька. - 2004. - №14-15.// Дитячі пісні.- 2005.// Настенька. – 2008. – № 16.
97. ЖИЛИ-БЫЛИ ДВА ТОВАРИЩА://Настенька. - 2004.- №16-17.
98. СНЕЖНЫЙ БУКВАРЬ://Настенька.- 2005.- №2.
99. ИСПОРЧЕННОЕ ВАРЕНЬЕ://Настенька.- 2005.- №4-5.
100. ПИСЬМО "МАЛЮЧКА СТЕПОВИЧКА"://Настенька.- 2005.- №7.
101. КАША С МОЛОТКОМ://Настенька.- 2005.- №9.//2009. – №7.
102. ПОСЛЕДНИЙ ШАНС://Настенька.- 2005.- №10.

103. МЫШОНОК ПИ И КОТ ПИРАТ://Настенька.- 2005.- №13.//2009. – № 3.
104. КІТ-КВОЧКА://Настенька.- 2005.- №21-22.
105. ЛЕТУЧИЕ ГОЛЛАНДЦЫ://Настенька.- 2005.- №31.
106. ОХОТА НА ЗАЙЦЕВ://Настенька.- 2005.- №33.
107. ВОРОБЬИШКО://Настенька.- 2005.- №38.
108. САМАЯ ЛЮБИМАЯ ГАЗЕТА://Настенька.- 2005 - №43-44.
109. КОЛОБОК И ЕГО ДРУЗЬЯ://Настенька.- 2005.- №47.//2010.- №10.
110. ЦИБУЛЯ://Настенька.- 2005.- №51.
111. ЛУЧШИЕ МОИ ДРУЗЬЯ://Дитячі пісні.- 2005.
112. СОНЯШНИК://Дитячі пісні.- 2005.
113. ВЕЛИКАЯ ТАЙНА://Настенька.- 2006.- №1-2.
114. ПРОФЕССИЯ БУДУЩЕГО://Настенька.- 2006.- №7.
115. ПОДАРУНОК://Настенька.- 2006.- №10.
116. ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ://Настенька.- 2006.- №10.2007. – №19.
117. РАБОТА НАД ОШИБКАМИ://Настенька.- 2006.- №12.
118. КІТ-КВОЧКА://Настенька.- 2006.- №17.
119. СОЛНЦЕ И ТУЧА://Настенька.- 2006.- №29.//2008. – №8.
120. РОДНИК И РУЧЕЙ://Современная литература.- 2006.- №9.
121. ЗЕМЛЯНИКА-НЕПОСЕДА://Настенька.- 2006.- №47//Современная література. – 2007.– № 3.
122. ОРЕХОВАЯ РОЩА://Настенька.- 2006.- №49.
123. НЕ ПИНАЙ ДЕДУШКУ!://Настенька. – 2007. - № 2.
124. МОРСЬКІ МАЛЮНКИ://Настенька. – 2007. - № 3.
125. ХАЗЯЄЧКА://Настенька. – 2007. – № 3.
126. ДОМОВЫЕ://Настенька. – 2007. – № 5.
127. НОВЕ ПЛАТТЯ://Настенька. – 2007. – № 8.
128. ФАЗАН И РАДУГА://Настенька. – 2009. – № 4.
129. ЁЛКА И ВЕТЕР://Настенька. – 2010. – №2.
130. НОВОСЁЛЫ. МАРТ. В ГОСТИ К СОЛНЦУ (стихи)://Настенька.– 2010.– №3.
131. КАК КАРТОШКУ САЖАЛИ:// Настенька.– 2010.– №4.
132. МЕЧТА ЖЁЛТОГО ШАРИКА://Настенька.– 2011.– № 2.
133. ЗОЛОТАЯ РЫБКА://Настенька.– 2011.– № 3.
134. ПРО КОТЁНКА. В ГОСТИ К СОЛНЦУ. СОНЯШНИК (стихи):// Настенька.– 2011.– № 6.
135. ПЕТУШОК. ЛУЧШИЕ МОИ ДРУЗЬЯ (стихи)://Настенька.– 2011.– № 7.
136. ЗАПРЕТНЫЙ ПЛОД СЛАДОК://Настенька.– 2011.– № 8.
137. КАК Я ПРОВЁЛ ЛЕТО://Настенька.– 2011.– № 9.
138. СТЕПОВА ЯГОДА://Настенька.– 2011.– № 10.// 2012.– № 2.
139. ПРО РЕПКУ://Настенька.– 2011.– № 11.
140. НЕ ВПІЗНАЛА://Настенька.– 2011.– № 12.
141. СПЛЯЧА КРАСУНЯ://Настенька.– 2011.– № 12.
142. НОВЫЙ ГОД НЕ ДЛЯ ВСЕХ://Настенька.– 2012.– № 1.
143. ПЕРЕД ПРАЗДНИКОМ. ОБЛАКО. УТРО (стихи)://Настенька. – 2012. – № 3.
144. РУЧЕЁК. СЛУЧАЙ НА ПРОГУЛКЕ (стихи)://Настенька. – 2012. – № 4.

ВІРШІ

1. ДЕНЬ НОВЫЙ НАСТУПИЛ://Судостроитель.- 29.07.1977.
2. МЫ СТРОИМ://Судостроитель. - 29.07.1977.
3. ЛЮБОВЬ МОЯ - РАБОТА://Судостроитель.- 29.07.1977.
4. ВСЕЙ СВОЕЮ ЖИЗНЬЮ://Судостроитель.- 21.10.1977.
5. БЛИЖЕ ТЫ СТАНОВИШЬСЯ ВДВОЙНЕ://Судостроитель.- 21.10.1977.
6. ДРУЖБЕ ПЕРВАЯ ПЕСНЬ://Судостроитель.- 21.10.1977.
7. ДО ВСТРЕЧИ://Судостроитель.-14.04.1978.
8. ВЕТЕРАНЫ://Судостроитель.- 6.05.1978.
9. КОММУНИСТ://Судостроитель.- 1.09.1978.
10. О ЖИЗНИ://Судостроитель.- 1.09.1978.
11. МАЛЯР://Судостроитель.- 22.11.1978.
12. ГЕРОЯМ ПЕРВЫХ ПЯТИЛЕТОК://Судостроитель.- 28.04.1979.
13. У ЛЕГЕНДАРНОЙ ТАЧАНКИ://Судостроитель.- 20.02.1980.
14. БРИГАДИР://Судостроитель.- 8.08.1980.
15. БАЛЛАДА О МАЛЬЧИШКАХ С КАРАНТИННОГО (песня):// Семь футов под килем.- 1991.- №23.
16. СОН://Наддніпрянська правда.- 31.10.1991.//Остров.- 2000.
17. ГОРОСКОП://Трибуна.- 1992.- №10.//Такая вот любовь (збірка). - 1994.// Остров.- 2000.
18. КРЫША - ЗВЕЗДНОЕ НЕБО...://Такая вот любовь.- 1994. //Остров.- 2000.
19. СКОЛЬКИХ МЫ НЕ ЛЮБИЛИ...://Красный сормович.- 20.03.1996.//Остров.- 2000. //Отражение. – 2009. – № 6.//2010.– №6.
20. ВО ДВОРЕ://Красный сормович.-11.06.1996.
21. ВОЛНОЙ СМЫВАЕТ С КОРАБЛЯ...://Судостроитель.- 1999.- №6.
22. УСТАВ УЖЕ ОТ ЛЕТНЕЙ КУТЕРЬМЫ...://Остров.- 2000. //Джерела.- 2003.- №1.
23. Я У ОСЕНИ ПЕСНЮ ПОДСЛУШАЛ...://Остров.- 2000.
24. ПО КАЛЕНДАРЮ - ЗИМА ДАВНО...://Остров.- 2000.
25. ПОСМОТРИ! ЗА ОКНОМ БЕЛЫЙ СНЕГ...://Остров.-2000.
26. НАМ НЕ ВЫШЛО С ТОБОЙ СТАТЬ СЧАСТЛИВЫМИ...: //Остров.- 2000.
27. ОДИНОКИЙ ЦВЕТОК://Остров.- 2000.
28. ЛЮБОВЬ ОПЯТЬ БЫЛА ПРАВА...://Остров.- 2000.
29. ВЫБОР://Остров.- 2000.//Отражение. – 2009. – № 6.
30. ЯБЛОНЬКА (песня)://Чиста криниця (збірка).- 2003.
31. КАК ИСЧЕЗЛИ КОНТРОЛЕРЫ...://Судостроитель.- 2003.- №8-9.
32. ТИШИНА ПОВИСЛА НА ДЕРЕВЬЯХ…//Отражение. – 2009. – № .//2010.– №6.//Fresh life.– 2010.– №2.//Степ.– 2010.– № 19.
33. МЫ ПРИВЫКАЕМ К ЖЕНЩИНЕ…//Отражение. – 2009. – №6.//2010.– №6.

ЗМІСТ

***Діапазон Леоніда Марченка*.....3**

Починав із будівництва

Всё к услугам корабелов (Фоторепортаж) 6
Фоторепортаж 8
Яким ти будеш, випускнику? 9

На журналістській ниві

Четвер – день особливий 18
«Єдиний привілей» 20
Квалификация подтверждена 21
Читайте «Степ» 23
Театру присвячено 23
Беседа с автором вместо послесловия 24
Херсонський «Степ» на всіх широтах 25
«Херсон – город космический» 26
С днём рождения, «Кафедра»! 26
«Кафедра» 28
«Степ» розквітає 28
Презентація 29
Многотиражке корабелов – 50 29
«Судостроителю» – 50 30
Багатотиражці суднобудівників – 50 32
Есть идея! 32
Презентация «13» 34

Проба пера. з відчуттям польоту...

Крупицы жизни 39
Передмова до оповідання «Випадок в автобусі» 40
Мы с вами 41
Під прицілом дошкульної пародії 43
Нелёгкий жребий поэта 44
И на душе светло 45
Творческая встреча студентов 1 курса факультета украинской филологии и журналистики с херсонскими поэтами 51
І будівельник, і літератор 52

На сатирично-гумористичному фронті

Аннотация к книге сатиры и юмора «Пришелец из подземелья» 56
Слово – таки зброя! 57
Мажор для невіруючих 60
Новая книга нашего земляка 63
Прекрасно знає людей 64
Представляем творчество нашего земляка 66
Смех из-за бугра 67
Предисловие к публикации 67
Пародии на юморески из книги леонида Марченко «У жизни на крючке» 68
«У життя на гачку» 71
Литературная гостиная с Леонидом Марченко (радиопередача по радио «Вік») 71
Смеяться, право, не грешно 73
Вышел сборник анекдотов и юморесок о Херсоне 74
Веселим пером 75

Повернути минуле з небуття

«Не ради выгоды и славы» 78
Десанти Валентина Книша 79
«Поиск продолжается» 81
«Я живий усім смертям назло!» 81
К читателям (предисловие к книге «Под водой и на суше») 83
«Под водой и на суше» 85
«Під водою і на суші» 85
«Под водой и на суше» 86
Отдать долги прошлому 88
Память о предках – дорогое наследство 90
Гора з горою не сходяться… 93

У співавторстві з історією

Своє і по-своєму (передмова до книги «Північна яблуня з півдня») 96
Музы не молчат 97
Ворог народу за рознарядкою 98
«Північна яблуня з півдня» 99
Розстріл в Херсоні, повстання в Голій пристані 102
Невигойний біль пам'яті (передмова до книги «Плугатарі етапом йдуть») 102

У співавторстві з історією *106*
Пише про вічне *106*
У спалаху невіджилої трагедії *107*
Чи повернуться плугатарі? *108*
«Просвіта» Херсонщини: працюємо на українську ідею *110*
«Враги народа» – мифы и реальность *111*

Літописець корабельного краю

Как живёшь, брат? *114*
Книга о Заботине *116*
Вся жизнь – подвиг *117*
Да, раньше были времена! *119*
Любити свою малу батьківщину – значить бути її патріотом *121*

Під витрилами натхнення і творчості

В гостях у «Эллинга» *127*
З ювілеєм, друже «Елінг»! *129*
Под парусами вдохновения *129*
Родом с корабельного края *132*
Під вітрилами натхнення *133*

Будити в серці пам'ять

Пост «Пам'ять» *138*
Запитаймо у пам'яті *139*
Правдивое слово о юных героях *141*
Отряд отважных *143*
Вышла книга нашего ветерана *147*
Мальчишки с Карантинного… *147*
Книга – жизнь нашего времени *149*
Вечное *150*
Герои обитаемого острова *151*
Будить в сердце память *153*
«не забувайте незабутнє…» *156*
Героям юность не помеха *157*
Из орлиного племени *159*
Мальчишкам с Карантинного посвящается… *161*
Помним вас, мальчишки с Карантинного! *161*
«Шагнули мальчики в бессмертие…» *162*
Хранители духовности *163*

У світі дитячих фантазій

Самая любимая газета *167*
Вострите перья, Господа! *169*
Хочу бути квіткою *170*
Продовження книжки *171*
Власна книжка є у нас, пише книжку цілий клас! *172*
«Маринчин дивосвіт» *173*
...А прозаїк пише повісті *174*
«Маринчин дивосвіт» Леоніда Марченка *174*
Херсонський прозаїк – дітям *175*
Вышли в свет! *176*
Мир спасёт доброта и любовь *176*
Весёлая кухня от Леонида Марченко *178*
Рассказы-рецепты детям *179*
Под вывеской «Марчен и К^{O}» *180*
С любовью к братьям нашим меньшим *181*
Художня анімалістика *182*
Про книжку Леоніда Марченка «Приключения Крайта и Кэгги» *184*
Марченко Леонід Володимирович *187*

Серед людей. Зустрічі з читачами

Виборча програма кандидата в депутати обласної ради Марченка Леоніда Володимировича *191*
Свято книги *193*
Растёт активность творческой молодёжи *194*
Памятная встреча *195*
«Без пам'яті немає совісті...» *196*
Зустріч з письменником *198*
Поэзия строительства *198*
О той войне не понаслышке *200*
Гость Новой Каховки – Писатель Леонид Марченко *202*
Стиль писателя *203*
Пример для творческой молодёжи *204*
Песни для детей *205*
Новую Каховку посетил писатель из Херсона Леонид Марченко *206*
Мелодія плине, незвучно густіє, щоб обірватись на «Аве, Маріє!» *207*
Душевне поетичне слово *208*
«Душа його як ясний день» *208*
Новые книги Леонида Марченко *209*

Письменник – дітям *209*
Презентація книги *210*

Письменницька вдача. Далі буде...

В добрий час! *212*
Кредо прозаїка (запис бесіди професора Ярослава Голобородька з Леонідом Марченком) *213*
Встреча с Леонидом Марченко, журналистом и литератором (радиопередача по Херсонскому областному радио) *219*
Крилаті думки, що живуть в залізобетонній книзі *224*
«Ростемо ж ми, гей!» *227*
Леоніду Марченку – шістдесят! *228*
Премія імені видатного земляка *230*
Литературно-музыкальный вечер «Территория творчества Леонида Марченко, или всё на «5»! *232*
Леоніду Марченку до 65-ліття з дня народження *233*
Усе «на п'ять!» *234*
«Радуга-дуга» *235*
Піснярам Леоніду Марченку і Валентину Стеренку *236*
Леонід Володимирович Марченко невтомний дослідник Таврійського краю *236*
Хутір Марченка (публіцистичний нарис) *238*
Отблески сияния души (очерк) *250*
Звичайні люди – у незвичайних ситуаціях *265*

Творити завжди...
(Бібліографія видань і окремих публікацій)

Видання Леоніда Марченка *268*
Художні та документальні твори (в збірках, журналах, альманахах) *270*
Оповідання (в газетах) *271*
Сатира та гумор (в збірках, журналах, альманахах) *271*
Сатира и юмор (в газетах) *272*
Сатира та гумор (в газеті "Судостроитель") *275*
Твори для дітей (в збірках, журналах) *277*
Дитячі твори: оповідання, казки, вірші (в газетах) *278*
Вірші *282*

Літературознавче видання

СВОЄ І ПО-СВОЄМУ

Творчий шлях письменника Леоніда Марченка

Літературно-критичні статті

ISBN 978-966-630-076-3

Редактор-упорядник – Л.І. Постриган
Технічний редактор – С.Г. Дудченко

Підписано до друку 18.06.2013 г. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 18,0. Тираж 300.

Віддруковано у ТОВ “Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, Україна, м.Херсон, пров.Пугачова, 5/20.
Тел.: 26-67-22, 49-33-48.